Ладислас Фараго

Играта на лисиците

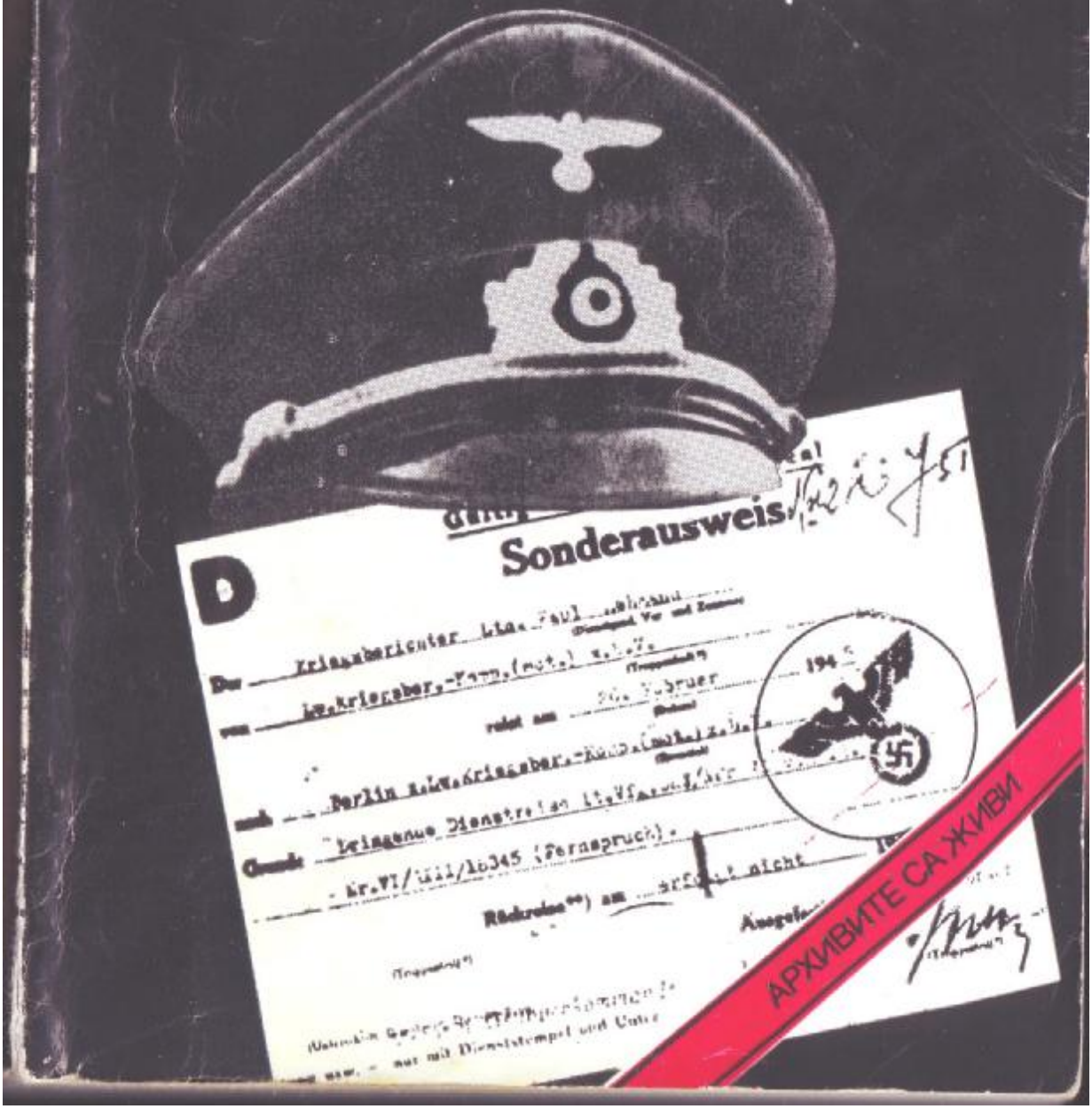

ЛАДИСЛАС ФАРАГО

ИГРАТА НА ЛИСИЦИТЕ

Партиздат
София 1981

Сканиране :
MesserSchmidt
gripen@abv.bg

Ладислас Фараго
Играта на лисиците
ЕПИЗОДИ ОТ АГЕНТУРНАТА БОРБА
Превели от руски СТЕФКА ВАСИЛЕВА, ЕМИЛИЯН АБАДЖИЕВ
Партиздат София 1981

Повече от десет години авторът на книгата, Ладислас Фараго, американски журналист, е събирал материал за дейността на немското военно разузнаване — абвера. Работата се усложнявала от факта, че хитлеровците в края на Втората световна война се постарали да унищожат своите архиви. Но на Фараго му потръгнало, успял да намери сандък с хиляди микроленти, на които били фотографирани секретни документи на абвера. Използвайки тези материали и други сведения, авторът създава този труд, в който се разказва за дейността на Хитлеровите разузнавателни служби в навечерието и във времето на Втората световна война. Описва се с големи подробности дейността на фашистката агентура във Великобритания и Съединените щати.
Книгата изобилствува с уникални, за първи път публикувани документи и факти, които ще заинтересуват голям кръг читатели.

Ladislas Farago
The Game of the Foxes ©
Предисловие и перевод на русский язык Международные отношения, 1979
Стефка Василева, Емилиян Абаджиев. превод 1981 c/o Jusautor, Sofia
Индекс 4-820

Предговор

Американският публицист Ладислас Фараго е известен като автор на книги на военно-исторически теми: „Разкъсаният печат" („The broken Seal". N. Y., 1967). „10-ият флот" („The tenth Fleet". N. Y., 1965) и др. През 1965 г. в Съветския съюз беше издаден сборникът с очерци на Л. Фараго „Къщата на Херен стрийт".

Преди Втората световна война Фараго много години е кореспондент на американски вестници в Европа, главно в Берлин и Лондон, като по „съвместителство" изпълнява и задачи на американското разузнаване. През годините на Втората световна война той става професионален разузнавач на военноморското ведомство на САЩ. Затова е обясним интересът на Л. Фараго към работата на капиталистическите разузнавания и контраразузнавания, включително на абвера на фашистка Германия.

Авторът е събрал и сумирал значителен материал върху един от най-интересните проблеми на Втората световна война — за дейността на разузнаването и контраразузнаването на вермахта.*

В книгата на Л. Фараго за първи път се използват документи на хамбургското и бременското отделение на абвера, които в навечерието и през годините на Втората световна война се специализирали да водят разузнавателна работа във Великобритания, Съединените щати и Франция. Л. Фараго е прегледал над един милион страници документи на абвера, част от които за първи път се използват като научен материал.

* Вермахт — въоръжените сили на фашистка Германия през 1935—1945 г., създадени па базата на райхсвера, преименуван на вермахт, след като на 16 март 1935 г. е въведена всеобща воинска повинност. — Бел. прев.

Безспорен интерес представляват главите за дейността на фашисткото разузнаване в САЩ: за ролята на профсъюзния бос Дж. Луис и нефтопромишленика Дейвис, „най-важния в Северна Америка помагач на германците при осъществяването на най-голямата акция на нацистите в САЩ — опита им да провалят Рузвелт в изборите през 1940 г., данните за „горещата линия" -трансатлантическия радиотелефон, използван от Рузвелт и Чърчил, тайните на която уж били разкрити от германското разузнаване.

Авторът отделя голямо внимание на действията на шпионите с дипломатически паспорти от германското посолство във Вашингтон. Това посолство, пише Л. Фараго, „се бе превърнало в истинска крепост на фашизма", както и другите посолства и легации на райха в чужбина.

Особено важен и интересен е документалният материал на Л. Фараго за военната и икономическата помощ на петролните и другите монополи и на банките на САЩ и Англия за хитлеристка Германия в навечерието и през Втората световна война. Банкерите и индустриалците от Вашингтон давали милиарди заеми за възраждането на германския вермахт и за неговото

въоръжаване. Голяма част от бомбите, хвърлени по-късно върху Лондон и Ковънтри, Страсбург и Дюнкерк от самолетите на Луфтвафе, заредени с бензин на англо-холандския петролен тръст на компаниите „Стандард ойл" н „Тексас къмпани", е била произведена с английски и американски средства.
Авторът посочва данни за опитите на английски и американски политици да сключат сепаративен договор с хитлеристка Германия зад гърба на своя съюзник СССР.
Читателят ще намери и други сведения за дейността на фашисткото разузнаване през годините на Втората световна война: за загадките, свързани с операцията „Овърлорд" — откриването на втория фронт в Европа, — за превербуването на германски шпиони, за операцията „Цицерон" — открадването на документите на Техеранската конференция, организирана от ръководителите на великите държави през 1943 г.
Но в книгата на Л. Фараго редица важни проблеми не са отразени както трябва. Така например в нея почти не са засегнати глобалните проблеми, свързани с началото на войната и със самата Втора световна война и не се разкриват нейните истински причини. За да може чиателят да добие по-пълна представа за събитията на войната във връзка с дейността на фашисткия абвер, налага се този кратък предговор към книгата.
На 1 септември 1939 г. фашистка Германия нападна вероломно Полша. На 3 септември Англия и Франция обявиха война на Германия. Така започна Втората све-товна война, която въвлече в своята орбита 61 държави от Европа, Азия, Америка, Африка и Океания с населе-ние 1700 милиона души. Въоръжените сили на воюва-щите държави достигнаха гигантски мащаби — бяха мобилизирани 110 милиона души.[1]
Пламъкът на войната разруши хиляди градове, бяха унищожени неизчислими материални ценности, създава-ни в продължение на векове с упорития труд на десетки поколения. Но най-тежкият данък, който народите платиха на Молоха* на войната, са милионите човешки жертви. Докато във всички войни през XVIII в. са загинали 5372 хиляди души, а през XIX в. — 16 милиона. през XX в. в двете войни, разпалени от империалистите, загинаха над 60 милиона души.
За жертвите на Втората световна воина носят отговорност преди всичко ръководителите на фашистка Германия и милитаристка Япония и истинските господари на външната и вътрешната политика на капиталистическите страни — монополистите, кралете па стоманата и оръдията, банкерите. За разпалването на Втората све-товна война са отговорни и мнозина от тогавашните политически дейци на западните държави. Империалистите на Англия, САЩ и Франция допринесоха Хитлер да дойде на власт през 1933 г. и в Европа да бъде образувано огнище на война.
Западните държави и преди всичко САЩ и Англия, с помощта на „плана Дауъс" и „плана Йънг" вложиха милиарди долари и фунтове стерлинги в германската промишленост, като по този начин улесниха възражда-

1 Великая Отечественная война Советского Союза 1911 —1915 г. Краткая история. М., 1965, е. 551.
* Древносемитско божество на слънцето, огъня и войната, на което били принасяни човешки жертви (деца). — Бел. прев.

нето на германския военен потенциал. Те съдействуваха да бъдат отменени военните ограничения на Версайския договор, а фашистка Германия да създаде своя сухопътна армия, военновъздушен и военноморски флот.
Политиката на насъскване на фашистка Германия срещу СССР — политиката на Мюнхен, водена от десните кръгове на Англия, САЩ и Франция, поддържана от лидерите на дясната социалдемокрация, в условията на нарастващата агресивност на германския и италианския фашизъм и на японския милитаризъм беше предателство към националните интереси на собствените им народи.
Управляващите кръгове на Англия и Франция оставиха на произвола на Хитлер и Мусолини Австрия, Чехословакия, републиканска Испания. Тази политика доведе до това, че единният антифашистки фронт на държаните, които можеха да обуздаят фашистките агресори, не беше създаден.
Според Л. Фараго причина за Втората световна война е стремежът па Хитлер да завладее Данциг (Гданск) и тъй наречения „полски коридор". Но това беше само повод, а не причина за избухването на Втората световна война.
Политиката на опити за договаряне на Англия, Франция и САЩ с фашистките държави и за създаване на антисъветски блок — на „обединяване на Европа без Русия и против нея" — беше сърцевината на предвоенната дипломация на западните държави. При това център на това обединение трябваше да станат англо-германският и франко-германският съюз.
За да постигнат главната си стратегическа цел в политиката — съглашение с фашистка Германия и насочване на германската агресия срещу СССР, — английските н френските политици водеха двойна игра. Те използваха политическите си и военните преговори със СССР за оказване на натиск върху Берлин и Рим. Английските и френските политици си бяха поставили за цел да изолират СССР и да подскажат на Хитлер, че съветската страна няма съюзници и Германия може безнаказано да я нападне.
Съветското правителство искрено се стремеше да създаде фронт на колективна безопасност, ядро на който да бъде сътрудничеството на СССР с Англия и Франция против фашистката агресия. СССР правеше всичко, зависещо от него, за успешното завършване на англо-френско-съветските преговори. Но в хода на преговорите с Англия и Франция ставаше все по-ясно, че не може да се постигне с тях действително и сигурно споразумение.
Нещо повече, както свидетелстват документите на германските и английските архиви, през лятото на 1939 г. английски политици — министърът на външните работи Халифакс, министърът на външната търговия Хъдзън, съветникът на Чембърлейн Уилсън и лейбъристкият лидер Бъкстън — провеждат в Лондон тайни преговори с видния хитлеристки чиновник Волтат, с германския посланик в Лондон — известния разузнавач Дирксен и със съветника на посолството Кордт. По това време на тези преговори английските

политици предлагат на фашистка Германия големи планове за разделяне на света, за създаване на своего рода англо-германска антан-та, насочена против СССР.[2]

Тази политика на управляващите кръгове на Англия и Франция беше един от решаващите фактори за разпалване на Втората световна война. Тя доведе до разгрома на английските и френските армии през лятото на 1940 г., до капитулацията на Франция и до заробването на народите на много европейски страни.

В книгата па Л. Фараго се отделя много място на дейността на подразделенията на абвера, възглавяван от адмирал Канарис, който работи едновременно и за английското, и за американското разузнаване.[3] За дей- ността на разузнавателните организации на фашисткия райх — контраразузнаването на Химлер (РСХА), службата за безопасност (СД) на Хайдрих, разузнавателното бюро на германското Министерство на външните работи начело с Рибентроп и много други — Л. Фараго само споменава.

На разсъмване на 22 юни 1941 г. хитлеристка Германия вероломно наруши договора със СССР за ненападение. Започна Великата отечествена война на съвет-ския народ против фашизма.

[2] Вж. Документы и материалы кануна Второй мировой войньи, Т. II, М, 1948," с. 70—77, 100—104, 114—127, 131—151, 214-218.

[3] За потвърждаване на този факт Л. Фараго се позовава на книгата на И. Колвин „Главният шпионин".

Влизането на СССР във война против хитлеристка Германия измени из основи цялата международна политическа и военна обстановка. То стана залог за победата на демократичните сили над фашизма, тъй като при тогавашните исторически условия СССР беше единствената страна в света, способна да разгроми Германия и нейните сателити, да спаси човечеството от заробване и изигра решаваща роля за превръщането на Втората световна война от империалистическа, каквато беше и от двете страни до 1940 г., в справедлива, освободителна война.[4]

Германските фашисти се надяваха да скалъпят единен блок на капиталистическите страни за борба против първата в света държава на работниците и селяните. Макар противоречието между капитализма и социализма да беше главното противоречие на епохата, все пак страшната опасност за самото съществуване на Англия и САЩ настоятелно диктуваше на правителствата на тези страни необходимостта да се съюзят със СССР против общия праг.

Антифашистката коалиция, обединила, както отбелязва другарят Л. И. Брежнев, „народите и държавите за обща борба против фашистките завоеватели"[5], бе създадена в резултат на енергичните усилия на съветското правителство. Антифашистката коалиция е подготвена от неуморната и последователна борба на СССР и на трудещите се от целия свят за установяване на тясно сътрудничество между всички европейски държави, заинтересовани от

поддържането на мира. „Тази коалиция се роди — изтъква другарят Л. И. Брежнев — не само в резултат на дипломатическите споразумения между великите държави. Нейните корени са в онази борба против фашизма, която още преди войната бяха започнали комунистите, прогресивните работници и представителите на интелигенцията, най-добрите синове на всички народи."[6]
Благодарение на правилния и последователен външнополитически курс на Комунистическата партия, на

[4] Вж. История Великой Отечественной войньи Советского Союза. 1941 — 1945 г. Т. I, М., 1961 с. XIX -XXII.
[5] Брежнев, Л. И. Ленинским курсом. Речи и статьи. Т I М, 1970, с. 124.
[6] Брежнев Л. И., пак там.

съветското, правителство реалната заплаха от създаване на единен фронт на капиталистическите държави против СССР беше предотвратена.
Антифашистката коалиция стана политически и военен съюз на държави с различни обществени системи, съюз на милиони хора на труда, обединили се за борба против общия враг на човечеството — фашистките завоеватели.
Историята на междусъюзническите отношения между държавите от антифашистката коалиция е пример за тясното им политическо, военно и икономическо сътрудничество.
Но антифашистката коалиция беше сложен съюз, отразяващ дълбоките противоречия между социалистическата държава — Съветския съюз, и неговите партньори от тази коалиция.
САЩ и Англия отлагаха откриването на втория фронт в Европа, макар в комюникето за резултатите от преговорите между СССР, Англия и САЩ, публикувано на 12 юни 1942 г., да се сочеше абсолютно точно, че е била „постигната пълна договореност относно неотложните задачи, свързани със създаването на втори фронт в Европа през 1942 г.". Вторият фронт не беше открит нито през 1942 г., нито през 1943 г. Той беше открит едва на 6 юни 1944 г. — със закъснение от две години, въ-преки че точното изпълнение на съюзническите задължения от страна на Англия и САЩ, можеше да спаси стотици хиляди човешки живота.
Освен това през годините на Втората световна война министър-председателят на Обединеното кралство У. Чърчил излезе с план за създаване на „Съединени европейски щати" — антисъветско обединение на държави, възраждащо предвоенните проекти за враждебно обкръжаване на Съветския съюз.
От германски, английски, американски, френски и други секретни документи е известно, че политици, дипломати, делови кръгове и банкери на Англия и САЩ са водели преговори с фашистки политици, дипломати и разузнавачи във връзка със сключването на сепаративен мир с Германия. Ще разгледаме по-подробно преговорите между Англия и САЩ, от една страна, и фашистка Германия — от друга.

През септември 1941 г. такива преговори са водени в Лисабон. От името на английското правителство в тях взема участие офицерът от английската армия Айткън, а от страна на фашистка Германия — Густав фон Кевер.
В началото на октомври 1941 г., по време на битката с фашистките орди край Москва, с германски предложения за условията на сепаративен мир и Лондон пристига един от представителите на Международния комитет на Червения кръст.[7] Княз Хохенлое е един от германските емисари, играли важна роля в преговорите за сепаративен мир между фашистка Германия, Англия и САЩ. През цялата война Хохенлое поддържа широки връзки с английското и американското разузнаване и в същото време е в близки отношения с управляващите кръгове на хитлеристка Германия. В преговорите на Германия с Англия и САЩ важна роля играе и фашисткият банкер Я. Шахт.
Преговори за сключване на сепаративен мир между Германия, Англия и САЩ се водят в края на 1942 г. Какго изглежда, този път инициативата за преговорите идва от ръководителя на Гестапо Химлер. Като посредник се използва адвокатът Карл Лангбен. През декември 1942 г. Лангбен се среща с официален английски представител в Цюрих и с американския разузнавач Хопър в Стокхолм. Според Лангбен при условие, че правителството на Хитлер бъде сменено, възможност за сключване на мир съществува.[8] Този сондаж става основа за по-нататъшните преговори между представителите на САЩ и на фашистка Германия.
Тихата и уютна къща в швейцарския град Берн на Херен стрийт се превръща в център на разузнавателна дейност от страна на САЩ.
А. Дълес се свързва с опозицията на Хитлер „във върховете" (Херделер — Бен — Вицлебен) чрез Ханс Хизевиус, германския вицеконсул, който е и резидент на абвера в Цюрих, а също и чрез Химлер. Той води преговори през 1943 г. за незабавно сключване на сепаративен мир между САЩ и Великобритания и германското правителство, което би заменило Хитлер след преврата.

[7] Вж. Root, B. The Secret History of the War, vol. II. N. Y., p. 642.
[8] По-подробно вж. Волков, Ф. СССР—Англия. М.1964, с.403.

От средата на януари до началото па април l943 г. в Швейцария, в Берн, се водят тайни преговори между А. Дълес, който има специални пълномощия от Белия дом, и хитлеристкия емисар М. Хохенлое. По време на преговорите Дълес (с псевдоним Бал) и Хохенлое (Паулс) ратуват за създаване на блок от държави, насочен против СССР.
С Дълес преговарят и пълномощниците на началника на главното управление на имперската безопасност (СС) Калтенбрунер.
Сепаративните преговори продължават през 1943, 1944 и 1945 година.
Арена на тайната дипломация става и Испания, където се прави сондаж чрез съюзника на Хитлер Франсиско Франко. Тук едновременно с действията на А. Дълес се прави още един опит за сключване на сепаративен мир. През януари и февруари 1943 г. в Мадрид се водят преговори между посланика на Англия

Самуел Хор — приятел на Чембърлейн — от една страна, и Франко и министъра на външните работи на Испания Хардана, от друга.[9]
Срещата на Хардана с Хор от 22 февруари 1943 г. ,, завършва с настойчив призив на Испания към Англия ,,да не оставя без внимание нито една възможност заобразуване на общ европейски фронт против болшевизма" [10]

През май l943 г.в Лисабон, а след това и в Мадрид пристига ръководителят на „ИГ Фарбениндустри" Шницлер. Той води преговори с представители на монополистическите кръгове на Англия и САЩ. Неговото посещение се предшествува от съвещание при Круп, в което вземат участие Шницлер, Шрьодер и други германски индустриалци и банкери. На съвещанието се признава, че, както изглежда, Германия е изгубила войната и трябва да се започнат преговори с Англия и САЩ.[11]
Към 1943 г. се отнася и планът за сключване на сепаративен мир между съюзниците и Германия без участието на СССР, предложен от бившия президент на германската райхсбанка Я. Шахт, който моли съюзни-

[9] Вж. Документы МИД Германии. Вып. III. М., 1946, с. 151 — 158.
[10] Пак там, с. 161—162.
[11] По-подробно вж. Волков, Ф. Посоч. съч., с. 424—425.

ците да разрешат на Германия да запази въоръжените си сили „за защита на Европа от болшевизма"[12].
През Втората световна война друг важен център за международен шпионаж е Ватиканът, които провежда профашистка политика. В Рим се намира американският кардинал Спелман — близък на Дълес и на Уолстрийт. Там той се среща не само с германския посланик Вайцзекер, но и с Рибентроп. Приема го и папа Пий XII.
Пий XII и Спелман „стигат до споразумението", че Мусолини трябва да бъде свален, но че „общата структура на съществуващия режим... трябва да остане непроменена"[13]. Политиците на САЩ и Англия следват и реализират този план. Те се стремят да запазят фашистката диктатура в Италия, като отстранят само Мусолини. На 25 юли 1943 г. фашисткият режим на Мусолини е заменен с правителството на Бадолио. Но военният и политическият крах на Италия, предизвикан преди всичко от лятното настъпление на Съветската армия и от борбата на народните маси в страната, принуждават правителството на Бадолио да скъса отношенията си с Германия и да започне преговори за примирие. Англия и САЩ обаче започнат тези преговори с Италия без участието на СССР, за което между другото се споменава в книгата па Л. Фараго.
Тайните преговори започват в Мадрид на 15 август 1943 г. между английския посланик в Испания С. Хор и представителя на Бадолио генерал Кастелано. В преговорите участвуват и САЩ.[14]
Съветското правителство настоява да бъде създадена военно-политическа комисия от представители на СССР, САЩ и Великобритания за разглеждане на

въпросите, свързани с преговорите с различни правителства, отпадащи от блока с фашистка Германия.[15]
В резултат на преговорите, проведени на остров Сицилия между пълномощника на правителството на Бадолио и представителя на щаба на генерал Айзенхауер,

[12] Пак там.
[13] Манхэтен, А. Ватикан. М., 1948, с. 133.
[14] Вж. Переписка Председателя Совета Министров СССР с пре-зидентами США и премьер-министрами Великобритании по время Великой Отечественной войны 1941 —1915 гг., т. I, М, 1976, с. 173 (по-нататък: Переписка . . .).
[15] Пак там, с. 178—179.

на 3 септември 1943 г. край Сиракуза е подписано примирието с Италия. След настойчивите искания на съветското правителство то е съгласувано и със СССР. Италия безусловно капитулира и на 13 октомври обявява война на фашистка Германия.
Англо-американските войски, дебаркирали в Южна Италия, започват бавно да се придвижват на север.Англо-американската реакция възнамерява да задуши широкото партизанско движение в Северна Италия с помощта на немско-фашистките войски и да превърне Италия в плацдарм за нахлуване на Балканите. Чърчил планира стоварването на английски агенти и на отряди „командос" в Югославия, Албания и Гърция[16], за да попречи на освобождаването на балканските народи от Съветския съюз.

Но решаващите победи на Съветската армия провалиха „балканската стратегия" на Чърчил, прекършиха фашистката ос Берлин—Рим и предизвикаха разпадането на целия фашистки блок. След Италия през 1944 — 1945 г. Финландия, Румъния, Унгария и други васали на Хитлер сключиха примирие със съюзниците и обявиха война на Германия.
Голям център за международен шпионаж беше също Близкият и Средният Изток. Тук агентите на ,,Интелиджънс сървис" и на американското бюро за стратегическа служба кръстосваха мечове с многобройните агенти на немския абвер, разузнаванията на Химлер, Рибентроп и други шпионски организации на фашизма. Старият дипломат-разузнавач фон Папен ръководеше немските шпиони в целия Среден Изток. Германското посолство се превърна в център на фашисткия шпионаж.
Агентите на Канарис — посланикът фон Папен и пълномощникът на абвера в Турция Паул Леверкюн, се свързват с американското военноморско аташе Дж. Ърл. Посещава го и самият шеф на абвера — адмирал Канарис. Състоял се продължителен разговор. Канарис казва на Ърл, че може да бъде сключен сепаративен мир със САЩ и Англия, ако те се откажат да настояват за безусловна капитулация на Германия. Канарис и фон Папен предлагат на правителството на САЩ следния

[16] Вж. Черчилль, У. Вторая мировая война. Т. V. М., 1955, е. 65.

план: да се отстрани Хитлер от ръководството и да бъде наказан със смърт, а армията да се предаде на съюзниците; чрез съвместните усилия на САЩ, Англия и Германия да не се допусне влизането на съветските войски в Централна Европа.[17]

В книгата си Л. Фараго, като съобщава за операция „Цицерон", пише за изтичането на секретна информация, свързана с решенията на Техеранската конференция на „голямата тройка" — Й. Сталин, У. Чърчил и Ф. Рузвелт, състояла се от 28 ноември до 1 декември 1943 г. Л. Фараго твърди, че агентът на абвера „Цицерон" (Елиас Базна, камериер на английския посланик в Турция Негбъл Хюгенс) откраднал копие от протокола на Техеранската конференция и го предал на аташето на германското посолство в Турция Л. Мойзиш, агент на една от фашистките разузнавателни служби. Но ако Мойзиш притежаваше всички протоколи на Техеранската конференция, щеше да знае, че операцията „Овърлорд" представлява плат за дебаркиране на съюзнически войски в Нормандия. А Мойзиш съобщава в книгата си, че не е знаел какво представлява „Овърлорд"[18]. Такива протоколи изобщо не е имало. В Техеран само записки за заседанията са водени поотделно от представители на делегациите на СССР, Великобритания и САЩ. Така че Л. Фараго възприема безкритично необоснованото твърдение на германския шпионин Л. Мойзиш.

Обстоятелството, че германците не бяха взели мерки за предотвратяване на операцията „Овърлорд" — де-баркирането на съюзнически войски в Нормандия, — се дължи не само на това, че фашистките ръководители не вярваха в достоверността на информацията на своите агенти, включително и на „Цицерон", но че я смятаха за провокация и дело на „английската секретна служба"[19]. Става дума не само за дезинформацията от страна на секретните служби на Англия и САЩ. Германският генерален щаб не знаеше за операцията „Овърлорд" твърде много неща. По-специално генералният

[17] Wedemeyer, A. Report. N. Y., 1958, p. 4, 417—418.
[18] Вж. Мойзиш, Л. Операция „Цицерон". Базна, Э. Я. был Цицероном. М., 1978, с. 109, 123—124.
[19] „Die Zeit", 14 Dez. 1950.

щаб смяташе, че дебаркирането ще стане в района на Па дьо Кале, а не в Нормандия. Пък и хитлеристите вече нямаха сили, за да попречат на съюзниците да стоварят войски в Нормандия. Германското върховно командуване имаше в Северна Франция, Белгия и Холандия само 45 дивизии с непълен състав, лошо въоръжени и състоящи се от 17-годишни младежи и войници от най-стар възрастов контингент.

В същото време на 1 юни 1944 г. на съветско-германския фронт се намираха над 180 германски дивизии.20 Съветската армия, както и дотогава, играеше решителна роля през Втората световна война и громеше фашистките армии.

Едновременно с откриването на втория фронт в Европа западните държави предприемаха нови опити да се споразумеят с германските реакционери, за да спасят фашистка Германия от пълен разгром и да преградят пътя на Съветската армия към Европа.
За да улеснят сключването на сепаративен мир. английските и американските разузнавателни служби подготвиха политически преврат в Германия, който предвиждаше убийството на Хитлер. Както беше отбелязано по-горе, в тясна връзка с американското и английското разузнаване в Германия действуваше заговорническа организация, имаща за цел да свали или да убие Хитлер и да образува ново правителство начело с президент в лицето на фелдмаршал Витцлебен или генерал-полковник Бек. Това е разговор само във върховете. Става дума не за унищожаването на фашизма, а за отстраняването на Хитлер, за да може да се сключи сепа-ративен мир с Англия и САЩ и да се гарантира на империализма „достойно излизане" от войната. Заговорниците установяват непосредствена връзка с Чърчил и му съобщават за плановете си.
Превратът е насрочен за 20 юли 1944 г. Този ден полковник Щауфенберг извършва покушение срещу Хитлер, като слага чанта с бомба под масата в помещението, където заседава щабът на Хитлер. В 12 часа и 50 минути избухва страшен взрив, има убити и ранени. Но смъртно изплашеният Хитлер се отървава само с леки

[20] Вж. История Великой Отечественной воины Советского Союза. 1941—1945 гг. Т. 6, М., 1965, с. 26.

рани. Заговорът е несполучлив. Хитлер жестоко се разправя с участниците в него.[21]
Управляващите кръгове на САЩ и Англия продъл-жиха опитите си да организират заговор против СССР. През февруари и март 1945 г. в Берн се състояха преговори между представители на щаба на английския фелдмаршал Александър и американските генерали Ейри и Лемнитцер, от една страна, и германския генерал Карл Волф, командуващ войските на СС в Италия, от друга, по въпроса за капитулацията на германските войски в Италия.[22]
Представителите на Англия и САЩ отново водят преговори без участието на съветската страна. Като научава за тях, съветското правителство смята „за невъзможно да даде съгласието си за преговори между британските и американските представители с представители на германския командуващ в Берн".[23]
Нарушавайки съюзническите си задължения спрямо СССР, Чърчил дава указание в края на войната „грижливо да се събира и пази германското оръжие, за да може лесно отново да се раздаде на германските войници, с които може да ни се наложи да си сътрудничим, ако съветското настъпление продължи"[24].
През годините на войната Съветският съюз показа образец на честно и последователно изпълнение на съюзническия си дълг. Това бе принуден да признае дори У. Чърчил, който през 1943 г. писа на ръководителя на съветското правителство: „...Въз основа на моя опит мога да кажа, че Съюзът на съветските

социалистически републики никога не е нарушавал нито задълженията си, нито договорите"[25]. Но това не може да се каже нито за Чърчил, нито за другите политически дейци на Англия и САЩ.
Разгромът на фашистка Германия дойде като резултат от усилията на много народи и страни, обаче Съветският съюз и съветските въоръжени сили изиграха решаваща роля във Втората световна война, като счупиха гръбнака на фашистките армии.

[21] По-подробно вж. Малышков, Д. Заговор 20 июля 1944 года в Германии. Причины и следствия. М., 1965.
[22] Переписка ... Т. I, с. 467, 468.
[23] Пак там. с. 467.
[24] ,,News Chronicale", Nov. 25, 1954.
[25] Переписка ... Т. I, с. 109.

Съветско-германският фронт беше главният, решаващ фронт на Втората световна война. Тук станаха главните сражения, които доведоха до победата. На съветско-германския фронт до началото на 1944 г. се сражаваха от 153 до 201 немски дивизии, а против съюзниците — от 2 до 19. Близо три години Съветската армия воюваше сама против германската армия!
През цялата война въоръжените сили на СССР унищожиха и взеха в плен 507 от 587-те германски дивизии и 100 дивизии на сателитите на Германия! Съюзниците на Запад и в Северна Африка разбиха не повече от 176 дивизии. Общите загуби на фашистката армия na съветско-германския фронт представляват 10 милиона души — три четвърти от всичките й загуби през Втората световна война (13 600 хиляди души)[26]. Германският народ скъпо заплати кървавата авантюра на нацистите.
Съветската страна, както се отбелязва в постановлението на ЦК на КПСС „За 30-ата годишнина от победата на съветския народ във Великата отечествена вой-на". „стана главната сила, преградила пътя на германския фашизъм към световно господство, изнесе на пле-щите си основната тежест на войната и изигра решава-ща роля за разгрома на хитлеристка Германия, а след това и на милитаристична Япония"[27] и освободи германския народ от игото на фашизма.
,,Колкото повече се отдалечават от нас годините на войната — каза другарят Л. И. Брежнев, — толкова по-пълно и по-ярко се откроява величието на героичния подвиг на съветския народ, мъжествено защитил в невиждано жестока борба своята съветска родина и завоеванията на социализма".[28]
Бъдещите поколения вечно ще пазят в паметта си спомена за безсмъртния под-виг на съветския народ, спасил съветската страна и цялото човечество от заплахата от фашистко иго.

Доктор на историческите науки
професор Ф. Волков

[26] История Великой Отечественной воины Советского Союза 1941-1945 гг. Т. 6, с. 28—29.
[27] Правда, 1975, 9 февруари.
[28] Брежнев, Л. И. Ленинским курсом Речи и статьи. Т. I. с.121.

От автора

Повече от десет години събирах материали за германското военно разузнаване — абвера, — възглавявано от адмирал Канарис, и неведнъж стигах до извода, че е невъзможно да се пресъздаде в пълен обем картината на секретната дейност на тази организация, тъй като изглеждаше очевидно, че в края на войната хитлеристите са унищожили всички документи, свързани с нейната работа. Но ето че през 1967 г. в едно от мрачните тавански помещения на Националното архивно управление във Вашингтон открих металически сандък, а в него стотици малки жълти кутийки с микрофилми. Съдейки по дебелия пласт прах по кутийките и непокътнатите им печати, те не бяха отваряни от 1945 г., т. е. от времето, когато са били намерени в Бремен от група офицери на американското разузнаване. Още щом прегледах само няколко ролки, разбрах, че съм направил изключително важно откритие. На много десетки микрофилми, всеки от които съдържаше около хиляда кадъра, бяха фотографирани документите на хамбургското и бременското управление на абвера, специализирали се в организиране на разузнаването във Великобритания и Съединените щати. За първи път видях абвера в истинския му лик, съвсем различен от този, който се опитваха да му придадат неговите доброжелатели и онези, конто биха искали да омаловажат зловещата му роля.

На микрофилмите беше фиксирано описанието както на известни вече операции, но в съвсем друга светлина, така и на безброй комбинации с участието на видни американци и англичани, за втория, тайния живот на които никой още не беше научавал. Внезапно, сякаш ярко осветени, се откроиха фигурите на ръководители на немския шпионаж, подробните биографии и снимки на абверовски агенти. Тук беше и обемистата финансово-отчетна документация, за която винаги е настоявал педантичният и стиснат началник на финансовия отдел Тоепкен.

Никога досега в цялата огромна литература за шпионажа нито едно разузнаване на нито една голяма държава не е било представяно тъй пълно и аргументирано, въз основа на такива неоспорими доказателства, каквито са собствените й документи.

По напълно обясними причини по-голямата част от архивите на разузнавателните служби на всяка страна е скрита в недостъпни хранилища и по всяка вероятност завинаги. В едно от най-старите разузнавания — английското „Интелиджънс сървис" — и до днес са засекретени дори някои материали, отнасящи се до XVI— XVIII век. А тук се оказаха достъпни практически всички документи на едно от най-големите разузнавания в света, които ни дават възможност да се запознаем с всички страни на неговата оперативна дейност.

Немската разузнавателна служба се е състояла от две повече или по-малко автономни подразделения. Едното от тях се е занимавало с Изтока, най-вече със Съветския съюз, а другото със Запада, главно с Франция, Великобритания, през

Съединените щати, след периода 1920 г., когато в нарушение на Версайския договор беше възстановено немското военно разузнаване, до по-ражението на Германия през 1945 г., когато немската разузнавателна служба уж беше ликвидирана.
Материалите на абвера са сравнително малка част от огромното количество открити документи, които представляват практически всичко, издадено от немската (т. е. нацистката — рус. ред.) бюрокрация. Тази уникална колекция се състои от 17 478 ролки микрофилми с около 18 милиона заснети документа. За сравнение ще отбележим, че материалите за Гражданската война в САЩ са фотографирани на 2185 ролки. От всички немски секретни архиви една част са били умишлено предадени на съюзниците, а друга част са попаднали у тях случайно, защото по някакви причини, бюрократични или сантиментални, педантите-пазители не са ги унищожили.
Разсредоточаването на секретните архиви започна още през 1943 г. Те бяха пръскани по различни тайни хранилища, напълно сигурни, както тогава мислеха господарите на Третия райх — в противосамолетни скривалища в планините на Харц в Тюрингия, в Берхтесгаден и дори на дъното на Боденското езеро. През 1945 г., през последните седмици на войната, напълно разрушените пътища на Германия бяха задръстени от кервани камиони с архиви на Министерството на външните работи, на върховното командуване на вермахта, на различни организации на Химлер и на други важни ведомства, напразно опитващи се да стигнат до местоназначението си. На 19 април части на Първа американска армия заловиха повече от триста тона материали на германското Министерство на външните работи, включително безброй копия от документи на абвера. Скоро в Бавария бяха открити напълно запазени други материали на Министерството на външните работи, а след това в Тамбах авангардните подразделения на Трета американска армия плениха колона камиони с всички книжа на военноморското министерство на Германия, включително свръхсекретните военни и корабни дневници на германските подводници.
Заповед за унищожаване на всички секретни документи бе издадена на 10 април, след което са изгорени материалите на щаба на оперативното ръководство на въоръжените сили, възглавявано от генерал Йодл, на гестапо и на управлението на абвера в Цосен. Но в повечето случаи заповедта или изобщо не бе изпълнявана, или бе изпълнявана така бавно, че когато американските, английските и френските части стигнаха до нацистките скривалища, само малка част от материалите, укривани в тях, се оказа унищожена.
Множество важни документи не бяха намерени в скривалищата (изглежда, първите им екземпляри са били изгорени), но се оказа възможно да бъдат възстановени, тъй като в съответствие с обичайната бюрократична практика дори от най-секретните материали са се правили по няколко копия. Именно за това някои докумен-ти на абвера бяха открити в архивите на други ведомства. Между случайно намерените от мен в американските архиви материали най-важен е пълният архив на бременското управление на абвера в Берлин, на неговите различни подразделения в Германия и на резидентурите му в чужбина.

В процеса на работата си над тази книга прегледах повече от хиляда ролки микрофилми, т. е. над един милион страници документи, изучих 34 никъде неотбелязани ролки и почерпах от тях изключително богат материал, неизползван досега в литературата.
Трудно може да се оцени значението на находката. Намерените материали доказват преди всичко, че нито едно разузнаване, колкото разклонено и ефективно да е то, не е в състояние да предвиди неумолимия ход на събитията. Абверът разполагаше със стотици агенти в района около западната част на Средиземно море, но не можа да предупреди клиентелата си кога ще започне операция „Торч" — дебаркирането на съюзническите войски в Северна Африка през есента на 1942 г. Въпреки огромните усилия немското разузнаване така и не можа своевременно да разбере и да информира Хитлер кога и къде ще започне нахлуването на съюзниците в Европа през 1944 г.
Разузнавателните служби са оказвали и оказват много по-голямо влияние върху хода на историята, отколкото върху историците. Зад всяко голямо събитие, зад гърба на всеки държавен деец, причастен към тези събития, стоят разузнавачи, но авторите на научни хроники — било от високомерие, било от чувство на отвра-
щение - игнорират техния принос и рядко споменават имената им. Дори политиците, дипломатите и генералите, на които секретнитематериали са оказали неоценима помощ, обикновено премълчават за това в мемоарите си. Опирайки се на архивните документи, достъпът до които беше открит за нас от победата на съюзниците във Втората световна пойна, в своята книга правя опит да поправя тази грешка.
За какво свидетелствуват документите на абвера? За това, че за разлика от английското, японското, италианското и френското разузнаване абверът е работил старателио и целеустремено, макар някои негови операции да изглеждат, а често и наистина да са недомислени и нерешителни.
Както бе казал някога генерал Джордж Маршал, „ секретната служба трябва да бъде секретна". Дори на сътрудниците на апарата на секретните служби вместо истинските имена се дават псевдоними, агентите фигурират под определени номера, срещите с тях се правят тайно, работата се проеежда в конспиративни квартири. Естествено въпреки изобилието от документи съвсем не беше лесно да се смъкне маската на абвера. Така например една от неговите телеграми гласи „Срещам се с А-3504 в страната 18". Едва след грижлива работа можах да установя, че А-3504 е двойният агент Артър Джордж Оуенс, а „страна 18" е Португалия, която през войната буквално е гъмжала от агенти на различни разузнавания. Номерата на агентите, под които се криеха конкретни личности, и закодираните названия на операциите представляваха мъчителни главоблъсканици. Например бяха ми необходими две години, за да установя личността на един голям агент, действувал в САЩ, и да събера за него необходимите данни.

В края на краищата изпод покрова на тайната се показа не само цялата огромна система на абвера, но и системата и хората от секретните служби на неговите противници.

Ладислас Фараго

На кормилото — шпионин

През 1934 г., няколко дни преди Коледа, главнокомандуващият германския военноморски флот адмирал Ерик Рьодер издава заповед за назначаването па капитан Вилхелм Франц Канарис, който служи в едно от балтийските пристанища, за началник на абвера от 1 януари 1935 г.

Рьодер не можел да понася Канарис и възразявал против назначаването му, но бил принуден да отстъпи под натиска „отгоре". (Тогава абверът влизал във воен-ното министерство на Германия като един от неговите отдели.)

. . . Току-що падналият сняг покрива улиците на Берлин, когато в 8 часа сутринта на връх Нова година Канарис, новоизпеченият ръководител на най-старата разузнавателна служба на Германия, се появява в сградата на централния апарат на абвера. С изключение на охраната при входа и няколко млади дежурни офицери там няма никого, тъй като никой не можел да допусне, че той тъй буквално ще изпълни заповедта и ще пристъпи към изпълнение на задълженията си още от Нова година.

— Аз съм капитан Канарис — представя се той на смаяния дежурен офицер. — Моля Ви да позвъните на Патцинг (дотогавашния началник на абвера — ред.) и да му кажете, че искам да се срещна с него тук в удобно за него време.

Капитан Патцинг се появява около десет часа сутринта и вижда, че Канарис като обикновен молител чака в приемната. Той хваща капитана под ръка и го повежда към своя кабинет, готов веднага да му предаде работата.

— Честно казано — признава той, — не Ви очаквах днес, но се радвам, че сте дошли.

Между бившия и новия ръководител на абвера се започва непринуден разговор. Патцинг не скрива радостта си от това, че преминава на по-приятна служба — командир на линейния кораб „Адмирал Шеер". Темпераментно разказва за проблемите и неприятностите си, произтичащи от острите търкания с мощната контра-разузнавателна служба на Хайнрих Химлер (РСХА), увлекателно описва някои неприятни инциденти, свидетелствуващи за замислите на Химлер спрямо абвера, информира го за фината, но упорита конкуренция на младия нацист Райнхард Хайдрих - началника на СД, службата за безопасност, занимаваща се с политически шпионаж.

— Жал ми е за Вас, капитане — откровено заявява Патцинг, — изглежда, не можете да си представите с какви неприятности Ви предстои да се сблъскате.

— Не се безпокойте за мен, капитан Патцинг — усмихва се Канарис. — Аз съм непоправим оптимист, а що се отнася до тези хора, струва ми се, знам как да се разбера с тях.

Патцинг внезапно става мрачен и казва тихо:

— В такъв случай, капитан Канарис, остава ми само да кажа със съжаление, че днешният ден е начало на Вашия край.

Но кой е Канарис? И защо именно на него поверяват поста ръководител на абвера, и то точно, когато на тази организация й предстои да стане една от най-важ-ните съставни части на новата военна машина на Германия?
Само веднъж в живота си той привлича вниманието на обществеността. През 1928 г. социалдемократите на една следствена комисия на Райхстага откриват факти за участието му в подготовката на заговори против Ваймарската република и пресата го споменава като „своего рода Макиавели". Но след това мимолетно появяване в полезрението на обществеността и до края на Втората световна война аз не намерих за Канарис нито един ред освен една статия в английско периодично издание от 1939 г., в която той е наречен главен шпионин на Третия райх.
Както изглежда, това „инкогнито" много е допадало на Канарис. В Германия фамилното му име само веднъж се споменава в печата: през 1936 г. той публикува статия в сборника „Вермахтът и партията", която представлява толкова откровен панагирик на Хитлер, че дори протежето на Канарис и един от най-близките му помощници — полковник Ханс Остер, като я прочита, отбелязва: „Глупакът винаги ще намери още по-голям глупак, от когото да се възхищава."
Много неща от казаното и написаното за Канарис след войната само изопачават биографията му и явно реабилитират дейността му, като още повече сгъстяват тайнствеността, забулваща личността на Канарис, както и става с личността на всеки ръководител на разузнаване. Но в дадения случай тайнствеността се създава от самия него. Рядко за някого са изричали толкова противоречиви мнения, както за Канарис, при това от хора, твърдящи, че са го познавали добре. Дори такъв проницателен биограф като Иън Колвин в подзаглавието на книгата си „Главният шпионин" пише: „Потресаващата история на адмирал Вилхелм Канарис, началник на разузнаването на Хитлер, същевременно секретен съюзник на англичаните".
Сведения за биографията и служебната кариера на Канарис има и неговото лично дело и в 28 служебни характеристики. Намерих ги в германските архиви, завладени в Берлин, макар, струва ми се, подобни тайни документи да са подлежали на унищожение. Вилхелм Франц Канарис е роден на 1 януари 1887 г. в Аплербек, край град Дортмунд, в семейството на богат инженер, директор на чугунолеярен завод. Сред приятелите си от детските и младежките години е из-вестен с прякора „Kieker", който в превод може да означава надничащ, таен наблюдател, шпионин. След ка-то завършва военноморската академия в Кил, Кана-рис служи на крайцера „Дрезден", участвувал през декември 1914 г. в сражението край Фолклендските острови и по-късно потопен край бреговете на Чили. Младият лейтенант Канарис успява да избяга от чилийския лагер за интернирани. През Андите се промъква в Аржентина, в Буенос Айрес, след това с чилийски документи на името на Рийд Розас пристига с холандския параход „Фризия" в Ротердам уж за получаване на наследство, оставено от роднини на майка му, а оттам отива в Хамбург.След кратко пребиваване в този град Канарис със същия паспорт на името на Розас заминава за Мадрид — за първи път с чисто шпионски задачи.

През февруари 1916 г., когато Канарис се връща в Германия, за да служи в подводния флот, и се появява близо до границата с Швейцария, италианците го заподозират в шпионаж и го затварят в генуезкия затвор. Като подмамва в килията си свещеника, Канарис го убива и в расото на жертвата си се измъква от затвора. Отново се промъква в Мадрид, където получава под свое командуване подводница. През последния период от войната заема различни длъжности във военноморския флот.
През ноември 1918 г. Канарис е едни от първите кадрови офицери, предложили услугите си на Ваймарската република. В продължение на няколко седмици той е адютант на социалдемократическия военен министър Густав Носке и същевременно взема най-непосредствено участие в подготовката за сваляне на тогавашното правителство. През януари 1919 г. Канарис става задкулисен помощник на командира на зловещата „морска бригада", шайка от реакционни офицери — авантюристи и главорези, окопали се в хотел „Еден", а когато е арестуван някой си Фогел, офицер от тази бригада, един от главните организатори и съучастници в убийството на ръководителите на „Спартак" Карл Либкнехт и Роза Люксембург, Канарис го снабдява с пари и фалшив паспорт и му помага да избяга в Холандия.
През февруари 1920 г. Канарис (тогава той се води старши офицер на крайцера „Бремен", а всъщност изпълнява задълженията на адютант на командуващия военноморската база в Кил — едно от опорните средища на различни реакционни заговори и на секретното въоръжаване на Германия, забранено от Версайския договор) участвува в подготовката на опита да се възстанови Вилхелм II на трона и снабдява затворниците с оръжие и пари от запасите и фондовете на базата. През 1922 г. Канарис е един от главните организатори на тайното възраждане на германската военна мощ, разпределя в чужбина поръчки за кораби и торпеда за германския военен флот. През всичките тези години той често пътува под измислени фамилни имена, като остава главно доверено лице на архиреакционната адмиралска клика н получава една след друга блестящи служебни характеристики.
Това продължава до 1933 г., когато той с ентусиазъм приветствува идването на Хитлер на власт.
Когато Канарис за първи път се появява в абвера, няма още петдесет години, но тъй като е възнисък и с жълтеникаво-бледно набръчкано лице, изглежда по-стар от годините си и подчинените му бързо го награждават е прякора Стария. С идването на Канарис абверът, който сякаш доживявал последните си дни, оживява. Канарис се нахвърля на работата с енергия, каквато никой не е очаквал от него. Той превръща абвера в организация, напълно приемлива за нацистките бонзи* и заявявайки на Патцинг, че знае как да се разбере с Химлер и Хайдрих, изразява не просто надежда, а твърда увереност.
Канарис действително установява близки и както изглежда, искрено дружески отношения с Хайдрих, в чието лице вижда най-опасен потенциален враг. Хайдрих е поласкан от вниманието на високопоставения военно-морски офицер, може би защото самият той няколко години преди това бил позорно изгонен от ВМФ за аморални провинения. Канарис си купува в околностите

на Берлин къща в съседство с къщата на Хайдрих и след известно време двамата стават добри съседи. За началник на контраразузнавателния отдел на абвера, работещ в тесен контакт с гестапо, той назначава един офицер от генералния щаб, който за разлика от много свои колеги постоянно афишира симпатиите си към нацистите и има влиятелни връзки с хитлеристката върхушка. Макар да не изпитва никаква склонност към гуляите, Канарис започва да организира „другарски" вечеринки за Хайдрих и най-близките му помощници. Сборищата стават редовно в специален малък салон на ресторант „Дом на летците" на „Принцалбертщрасе" в съседство с мрачното здание на Гестапо, където се намира ведомството на Хайдрих.
В резултат на извършената от Канарис реорганизация в абвера се създават три главни оперативни отдела.

* Бонза — жрец в Китай и Япония. Б. пр.

Предишният Geheimer Meldedienst (същинският разуз-навателен отдел за внедряване и ръководене на агентура и за събиране на разузнавателна информация) е значително разширен и започва да се нарича отдел I, Задача на новия отдел II е диверсионната дейност против потенциалните противници и разлагането на техния тил чрез организиране на метежи и провеждане на „черна пропаганда". В Бавария е създаден специален учебен лагер за подготовка на диверсанта, а в Берлин и Техеран се организират лаборатории за разработване на необходимата екипировка на диверсантите (както и на агентите на отдел I), включително средства за тайнопис под формата на еликсир за зъби и експлозив, приличащ на брашно. Цялата контраразузнавателна работа е иззета от другите подразделения на абвера и е възложена на отдел III.
За ръководители на тези три отдела Канарис назначава разнохарактерно трио: за началник на отдел I — богаташа Ханс Пикенброк; за началник на отдел II — набожния Хелмут Гроскурт; за началник на особено важния отдел III — пронациста Рудолф Бамлер.
На абвера предстои да разпростре своята мрежа по целия свят, затова Канарис отделя специално внимание на създаването на сигурни канали за връзка със собствената си задгранична агентура както чрез куриери, така и с помощта на технически средства. По поръчение на Канарис фирмата „Телефункен" създава за неговите агенти специален приемателно-предавателен радиоапарат, който е едновременно и с много малки габарити, и достатъчно мощен за предавания на далечни разстояния. Безспорно високите качества па този апарат, известен под познанието „ЛФУ", карат сътрудниците на аб-вера не винаги предпазливо да му се доверяват, когато се свързват с агентурата си.
През май 1935 г., в стремежа си да подобри още повече каналите за връзка и да си създаде сигурни оперативни бази в чужбина, Канарис се договаря за сътрудничество с Министерството на външните работи на Германия, в резултат на което германските дипломатически мисии в различните части на света се превръщат в регионални центрове за разузнаване в страните от един или друг

регион, а някои германски дипломати стават в тях резиденти. Една от първите инициативи на
Канарис след постигнатото споразумение е да се разпратят на агентите специални комплекти от технически средства и шифри в стоманени касети с дипломатическата поща. Ръководителите на мисиите получават ключовете за касетите в отделни запечатани пликове с указание да ги отворят в случай на възникване на война или при кризисни ситуации, и то само след като получат специални сигнали. Такива условни сигнали са думите: за Великобритания — „Наутилус", за Канада — „Джи-ми", за САЩ — „Роберт".
В други запечатани пликове Канарис разпраща спи-съците на агентите на абвера, които вече действуват на територията на съответното дипломатическо представителство. На всеки ръководител на мисия се изпращат чекове чрез „Барклай бенк" в Лондон с указание да получи срещу тях местна валута и да я държи в личния си сейф за отпускане на суми на агентите при необходимост.
В САЩ такива пратки получават преди всичко германският посланик във Вашингтон, генералните консу-ли в Ню Орлиънс и Сиатъл, а малко по-късно — посланикът в Мексико, временно управляващият в Панама, посланиците в Аржентина, Бразилия, Уругвай, Чили, Колумбия, Перу, резидентите на абвера в Портланд, Орегон и в Колон (зона на Панамския канал).
Още преди това, през април 1935 г., Канарис изпраща в някои от най-важните страни срупа свои хора за създаване на резиденции. В Северна и Централна Аме-рика с такава задача е изпратен кадровият разузнавач Херман Менцел, назначен по-късно за началник на военноморското разузнаване в отдел I. Той пристига в Америка с дипломатически паспорт на името па Е. Дерп.
Невероятно, но факт: всичко това е осъществено от Канарис през първите осем месеца от поемането на работата в абвера. Внезапно контраразузнавателните служби на различни страни се сблъскват с една или друга форма на германската подривна дейност. Това говори за появата на ново ръководство в абвера. Германска агентура действува в Австрия, Чехословакия, Югосла-вия, Швейцария, в балканските страни, във Финландия, дори в Етиопия и Япония, а особена активност проявява в Полша, Франция, Холандия, Белгия и Люксембург.
Но навсякъде, където действува, работата й носи следите на прибързаност, на повърхностна подготовка и недостатъчно премислена система за внедряване на агенти. През този начален период на дейността на новия абвер агентите на Канарис още нямат достатъчно опит и бързо се провалят. В Белгия от април до декември 1935 г. са изловели 10 германски шпиони; в Англия за първи път след Първата световна война разобличават крупен германски агент; във Франция, която е буквално наводнена от германска агентура, през първите десет месеца на 1935 г. се провалят 21 агенти. Един от тях например е хванат и момента, когато измъква от сейфа във военното летище в Брон, край Лион, плановете за противовъздушна отбрана; друг е заловен, когато фотографирва укрепленията в Мец; други двама — когато тарашуват в документите на един военен лагер; една келнерка в Страсбург — когато разпитва войници за някои тайни,

свързани с отбраната; двама във Вердюн — в момент на предаване през нощта на шифровани съобщения с помощта на фенерче.
В началото на септември Канарис, по това време вече с адмиралски чин, се среща в Мюнхен с началника на италианското военно разузнаване генерал Марио Роата и се договаря с него за най-тясно сътрудничество против общите потенциални противници. След завръщането си в Берлин Канарис, макар по всякакъв начин да хвали Роата и готовността му да сътрудничи с германците, веднага заповядва на полковник Пикенброк незабавно да създаде резиденция в Рим, да я комплектува е най-квалифицирани и опитни разузнавачи и да пристъпи към завербуване на агентура, за да държи постоянно италианците под наблюдение. Договорът за сътрудничеството на абвера с италианското разузнаване е подписан и започва да действува много преди Хитлер и Мусолини да сключат пакта за създаване на оста „Берлин—Рим".
Още преди да се върне от Мюнхен в Берлин, Канарис отива в Берхтесгаден на най-важната за него среща, откак е постъпил на новата си работа. Той отива да докладва на Хитлер за своите постижения и да получи указания за по-нататъшната си дейност.

Операция „Секс"

Хитлер и Канарис се познават от по-рано, но този разговор насаме е първият, откакто Канарнс е възглавил абвера. Хитлер проявява към него подчертано благоразположение, тъй като Канарис прекрасно знае как да угоди на фюрера: за тази цел той трябва да му съобщава само онова, което на него му се иска да чуе, и обещава да допълва докладите си с тъй наречената „допълнителна информация", получавана чрез секретната служба на адмирала, Още тогава Хитлер предпочита чуждестранната информация на Канарис като по-интересна и интригуваща от докладите на германските посланици. Посланиците обикновено включват в докладите си само онова, което според тях не предизвиква никакви съмнения и което са готови да отстояват. Канарис обаче не е свързан с такава традиция и с подобни ограничения и затова неговата информация носи по-остър характер, изобилствува с пикантни сплетни и подробности от частния живот на едно или друго интересно лице, което, разбира се, липсва в анализа на скучните събития, изложени с високопарен дипломатически стил.
Продължавайки да угодничи на Хитлер, Канарис му заявява, че го е помолил за тази среща не само за да му представи подробен отчет за работата си, но най-вече за да чуе лично от фюрера за плановете му и да научи къде може да му потрябва помощта на верноподанния абвер.
Хитлер съобщава на Канарис за набелязаното завладяване на Австрия и Канарис бърза да го увери, че неговата служба активно действува в тази насока. Един от ръководителите на австрийското разузнаване — Ер-вин фон Лахоузен — бил завербуван от него и изпълнявал задачи, насочени против

правителството на Австрия. Когато започва да говори за свободния град Данциг и „полския коридор", Хитлер ги нарича „нетърпима аномалия". Канарис му отговаря, че той работи и по този въпрос, както и по въпроса за Судетската област в Чехословакия. Той вече е завербувал за агент на абвера водача на судетските немци Конрад Хенлайн.
Какво е положението със Съветския съюз ли? Много труден обект, но с Полша и Франция всичко е наред.
Англия ли? „Не, шпиони в Англия не ни трябват" — заявява Хитлер. Неговата политика на сближаване с Великобритания вече дава своите плодове: през юни е подписано военноморско споразумение с правителството на Болдуин, а скоро ще бъде сключено споразумение и по някои други въпроси.
САЩ ли? Хитлер свива рамене. Съединените щати са далече и малко се интересуват от европейските работи. Канарис е доволен, че Хитлер не му забранява да извършва разузнавателна работа в Америка. По това време, когато още само проявява старание да разшири и укрепи агентурната си мрежа във Франция, Дания, Белгия, Холандия, Люксембург и Чехословакия, той вече разполага в САЩ със силна резидентура от дванадесет агенти, включително няколко много важни липа. Ръководи ги разузнавач с прозвището „Секс". Неговите усилия след време превръщат Съединените щати в изключително перспективен обект на германския шпионаж, особено в такава важна област като авиацията.
Германските милитаристи още през 1926 г. започват тайно да възраждат военната си авиация, създавайки за тази цел специално военноавиационно бюро — Флигерцентрал — начело с майор Хуго Сперла, който по-късно става маршал.
Германската авиационна промишленост, ограничена тогава от твърди рамки, не може да осигури снабдяването на своята военна авиация, затова са изпратени в чужбина агенти за закупуване на всичко, което може да се купи. Съединените щати привличат особено вниманието на агентурата — там вече са се появили съвсем нови типове самолети, жироскопи и автоматични бомбардировъчни мерници, прибиращи се в полет колесници и други изобретения като авиохоризонти, четири-лопатни въздушни витла, подобрено гориво.
Някои неща германците успяват да купят, но след това става ясно, че по-голямата част от необходимите им материали, особено произвежданите за военноморския флот на САЩ, представляват тайна и не се продават. Във връзка с това абверът, тогава възглавяван от полковник Фриц Хемп, получава задачата да се сдобива с всичко по нелегален път. Възлага му се да из-прати в Ню Йорк разузнавач, който да създаде аген-турна мрежа специално за събиране на сведения за военната авиация.
Изпратеният от Хемп агент пристига в Ню Йорк на 27 март 1927 г. Прилично, но скромно облечен, среден на ръст, с външност, която с нищо не биеща очи, той изглежда обикновен във всяко отношение. Според германския си паспорт това е Вилхелм Шнайдер, роден през 1893 г. във Вецлар, женен, по професия акордьор на пиана. Той пристига в Съединените щати като хиляди други емигранти уж да търси по-добър живот. След кратка проверка от

чиновниците на емиграционната служба и митничарите Шнайдер слиза на брега и из-чезва в огромния град на другия бряг на Хъдсън. Като пчела, която загива, след като е ужилила някого, „Вилхелм Шнайдер", едва напуснал кабинета на инспектора на емиграционната служба, завършва съществуването си, за да възкръсне под друга хитроумна маска. Той сменя много фамилни имена, през следващите осем години е известен като Вили Мелер, Уилям Секстън, Били Лонкис и т. н., но най-често се подвизава под името Уилям Лонковски.

Всъщност Лонковски нито е Шнайдер, нито е силезиец по рождение, както е отбелязано в първия му фиктивен паспорт. Квалифициран конструктор, през време на Първата световна война той служи като механик във военната авиация. След демобилизирането си не може да си намери подходяща работа в германската авиопромишленост и се връща в райхсвера, където именно аб-верът го завербува.

През 1922 г. във връзка със задача на тази организация той прекарва известно време във Франция, където се запознава щателно със състоянието на френската авиация. След завръщането си представя доклад, който се оказва толкова ценен, че веднага го прехвърлят в резервите с оглед на някоя особено важна задача, която да съответствувала на изключителните му способности. Такава възможност се представя през 1926 г., когато Хемп му предлага да замине в САЩ и Лонковски с удоволствие се съгласява. Преди заминаването си той получава книжен шифър, прозвището „Секс" (първите четири букви на едно от многобройните му фамилни имена), а цялата му мисия получава названието „Секс", макар естествено да няма никакво отношение към секса. На Лонковски определят месечно възнаграждение от 500 долара — за онова време значителна сума, но страшно мизерна, ако се вземе под внимание характерът на задачите, възложени му от абвера (информация за новия двигател на Смит, който уж развивал мощност, два пъти по-голяма от мощността на всеки от съществуващите тогава двигатели; за двигателя с въздушно охлаждане, преминаващ изпитания в авиозавода „Феърчайлд" на Лонг Айлънд; за самолетното витло на Микарт, изобретено от фирмата „Уестингхауз илектрик", и т. н.). Всъщност Лонковски получава за задача „да освети" цялата авиационна промишленост па САЩ, което, общо взето, не е по силите на един човек.

Но това не спира Лонковски. Към 1928 г. той вече се чувствува толкова уверен в новото си обкръжение, че решава да не се ограничава с „прикритието", за каквото му служи положението на акордьор на пиана, а се връща към истинската си специалност на авиационен механик. За тази цел Лонковски започва да търси работа в един от авиационните заводи на атлантическото крайбрежие на САЩ, където да си спечели авторитет и да си създаде връзки, необходими за създаването на агентурна мрежа, и се спира на завода „Айлънд еъркрафт корпорейшън" в Лонг Айлънд. За него това предприятие е първа оперативна база, която може да бъде използвана за създаване на агентура в другите заводи.

Макар да започва да работи като скромен авиомеханик-конструктор, Лонковски бързо достига положение, което му позволява да оказва значително влияние

върху администрацията по приеманото и уволняването на заводския персонал. Скоро той е в състояние вече да се откаже от „черната" шпионска работа и изцяло да се съсредоточи върху изпълнението на задълженията си като резидент, както изисква поставената му от абвера задача. Преди всичко той се постарава да си намери още едно „прикритие" — за в случай, че се наложи да обяснява интереса си към въпроси, които съвсем не могат да интересуват един акордьор на пиана. Получава назначение за кореспондент на германското авиационно списание „Луфтрайзе", макар същевременно да продължава да използва визитните си картички, в които фигурира като акордьор на пиана.

Още преди да напусне Германия, Лонковски си избира двама помощници: Вернер Георг Худенберг от Хамбург — млад чертожник-конструктор, притежаващ известни знания в областта на електрониката, и 29-годишния Ото Херман Фос — квалифициран авиомеха-ник. Когато Лонковски ги повиква, те пристигат в САЩ. През есента на 1928 г. той ги настанява на работа в завода „Айлънд еъркрафт корпорейшън" и по този начин слага началото на проникването на германски агенти не само в американската авиационна промишленост, но и в други клонове на американската военна машина. През 1932 г., след като Фос и Худенберг си спечелват добро име и вече се готвят да приемат американско поданство, по указание на Лонковски те преминават на работа в по-перспективни обекти: Фос — в завода в Балтимор, произвеждащ въздушни витла за американската военноморска авиация, а Худенберг — в едно предприятие в Бристол, занимаващо се с експерименти по използване на алуминия в производството на самолетни колесници. Скоро Лонковски успява да изпрати в Берлин богата информация и чертежи, включително материали за „неизгарящия самолет" и за „най-мощния в света двигател с въздушно охлаждане", предназначен за американската армия; направо от конструкторското бюро на фирмата „Кортис" той получава чертежите на самолета-изтребител, „който може да каца на кораб или на вода".

През 1934 г., втората, откакто Хитлер е на власт, а САЩ се превръщат в един от главните обекти на нацистката пропаганда, Лонковски намира още един кандидат за шпионин — някой си Игнац Теодор Грайбъл, нюйоркски лекар.

Роден през 1899 г. във Вюрцбург, Бавария, през време на Първата световна война Грайбъл е артилерийски офицер от германската армия. През 1925 г. той се прехвърля в САЩ, където завършва медицински колеж и Фордхемския университет, след което купува практиката в град Бангор, щата Мен, но в дирене на по-„космополитна атмосфера" и благоприятни възможности, за прилагане на своите таланти той се премества в Ню-Йорк, където се заселва в един от центровете на немската колония в града — в Йорквил, специализирайки се в областта на гинекологията и лекуването на вари-козни сени. Тук Грайбъл бързо придобива популярност, назначен е за лекар на няколко германски дружества получава американско гражданство и става офицер от запаса на американската армия.

Грайбъл е активен нацистки пропагандист, още преди Хитлер да вземе властта, а през март 1934 г. изпраща писмо на Гьобелс, с което предлага услугите си, като при това се позовава на брат си Карл — стар нацист, готов да гарантира за

него. Грайбъл съобщава на Гьобелс, че съвсем не е новак в шпионажа, тъй като още като студент през 1922 г. е изпълнявал разузнавателни задачи на абвера във Франция и се върнал оттам с „интересна и полезна информация".
Гьобелс препраща писмото и гестапо, където то попада в Паул Краус, ръководителите на тъй нареченото „Морско бюро" в Хамбург, занимаващо се още от 1930 г. със създаването на нелегални нацистки групи в морските плавателни съдове, с организиране на мрежа от полицейски шпиони, секретни информатори и моряци-куриери във връзка със задграничната агентура. Около 1934 г. Краус вече разполага със стотици действуващи и „замразени" агенти и потенциални кандидати за вербуване. Особено голямо значение той придава на агентите от състава на екипажите на бързоходните германски лайнери, посещаващи американските пристанища: на „Европа" агенти на гестапо са един инженер, един от офицерите и стюардът Карл Шлютер; на „Бремен" — Карл Айтел и друг стюард; на „Ню Йорк" — някой си Тео Шютц.
Грайбъл, пристигнал по покана на Краус в Хамбург, с удоволствие се съгласява да работи в САЩ като агент-вербувач на „Морско бюро" и „да култивира" връзки е лица, които могат да станат полезни агенти. След като се завръща в Щатите, Грайбъл активно се включва в дейността па организацията „Приятели на нова Германия", разчитайки да я използва като база и „прикритие" за шпионските си цели. Тук той си намира такива „приятели" като Аксел Уилер-Хил и Оскар Карл Пфаус, които след време щяха да станат важни винтчета в германската шпионска машина, но през 1934 г. тези отявлени нацисти не могат да бъдат осо-бено полезни на абвера.
Търсейки перспективни кандидати, Грайбъл си спомня за един свой приятел, който работи на много интересно за разузнаването място. В досието на Грайбъл в абвера този човек фигурира под псевдонима Данеберг (или подагент Ф-2307/д-р Г.). От личното досие на Данеберг, което открих в архивите на абвера, научих, че под този псевдоним се крие американският по-даник от германски произход, едноръкият 51-годишен инженер Кристиан Ф. Даниелсен, сътрудник на бюрото за конструиране на новите ескадрени миноносци за военноморския флот на САЩ в завода в Бангор, щата Мен.

По покана на Грайбъл и с негови средства Даниелсен пристига в Ню Йорк и срещата на приятелите се оказва твърде полезна за Грайбъл. Даниелсен живее в Щатите вече почти четиридесет години, станал е гражданин на САЩ, но в Германия, която, както и преди, смята за своя родина и където притежава поземлена собственост, живеят трите му дъщери. Той без колебание приема предложението на Грайбъл и става един от най-ценните му агенти. Още след първата си среща двамата заедно заминават за Бангор и Даниел-сен предава на Грайбъл копия от чертежите на военния кораб, върху който в момента работи.
През октомври 1934 г. в приемната на доктор Грайбъл в Йорквил се появява нов пациент.

— Игнац! — обръща се той към лекаря, щом остават сами в кабинета. — Не ме ли помниш? Познаваме се от 1922 г. във Франция, когато изпълнявахме задачата, възложена ни от полковник Хемп.
— Да, да! — възкликва Грайбъл. — Вили Лонковски. Дявол да го вземе! Какво правиш в Америка?
Лонковски разказва за себе си, съобщава му, че е чел във вестниците колко много прави Грайбъл за нова Германия, и добавя:
— А след това ми стана известно, че търсиш хора, занимаващи се с това, с което се занимавам и аз.
Лонковски и Грайбъл се споразумяват да обединят своите шпионски групи и да продължат по-нататък съвместно работата, с която „Секс" сега се залавя с удвоена енергия. По това време той разполага освен с Ото Фос и Вернер Худенберг и с други агенти, а след време в обединената агентурна мрежа на Грайбъл и Лонковски са включени такива източници на информация като един капитан от американската армия, който доставя сведения за новите типове въоръжение в пехотните части на САЩ, един чертожник във фирмата, строяща кораби за ВМС в Ню Йорк, един артилерийски конструктор в Монреал и един инженер от лабораторията по металургия на корабостроителната фирма в град Карни, щата Ню Джързи; Грайбъл извлича голяма полза от контактите си с работниците от военноморските пристанища в Бостон и Нюпорт Нюс, щата Вирджиния, и от различни авиационни заводи.
В края на 1934 г. в отдела на абвера на ул. „Вилхелмсхафен", занимаващ се с военноморско разузнаване, с назначен един кадрови морски офицер, който 15 години бил в запаса и през това време станал бизнесмен и доктор по политикономия. По-късно той фигурира и като „доктор Ердхоф", и като „Н. Шпилман". Всъщност това е Ерик Файфер, получил при назначаването си в абвера чин капитан-лейтенант и длъжността началник на агентурата на този отдел. През следващото неспокойно десетилетие доктор Ерик Файфер става неуловимият тайнствен организатор на германския шпионаж в САЩ. Фамилното му име се среща във всяка шпионска афера, която ФБР успява да разкрие, многократно е осъждан задочно от нюйоркския съд. В традицията на най-знаменитите организатори на шпионаж той си остава безлична, призрачна фигура, никога не излиза наяве и предпочита да ръководи от недосегаемо разстояние.
На 2 януари 1935 г. Краус позвънява на Файфер от Хамбург и го пита. дали не иска да се срещне с двама „приятели", които пристигнали от Америка и му донесли „подарък".
„Приятелите" се оказват Карл Айтел, стюард от лайнера „Бремен", и инженерът от лайнера „Европа", а донесеният от тях „подарък" довежда до възторг дори флегматика и скептика Файфер. Първата пратка от Грайбъл и Лонковски, предадена му от стюарда от „Бремен", съдържа: секретен справочник по металите, използвани при построяването на военни кораби — набавил го вече споменатият инженер от Карни; донесение на Лонковски за някои подробности от личния живот на главния европейски кореспондент на вестник „Ню Йорк Таймс" Ф. Бърчхол, който печатал критич-ни материали за нацизма; образец на

телур — във военноморския флот се извършват експерименти по използването му за борба с корозията; снимки на черте-жите на новия самолет, създаден от фирмата на Сикорски.
Айтел съобщава на Файфер, че от обектите, където са получени изпратените материали, могат да се получат и много други, че Грайбъл и Лонковски са готови да разгърнат съответна дейност и чакат само указания от абвера. Той предава предложението на Лонковски да използва неговите стари източници и да пристъпи в тясно сътрудничество с Грайбъл към издирването на нови. Всички получени сведения, документи и т. н. Лонковски възнамерявал да заснеме па 35-милиметрова лента и да ги изпраща на Файфер, на ул. „Вилхелмсхафен" с куриерите за връзка от лайнерите „Европа" или „Бремен".
Както по-късно отбелязва Файфер, пристигането на хората за връзка с „подаръците" коренно променя насоката на дейността на неговия сектор. Работата против САЩ става негова основна задача и се предприемат редица важни инициативи за по-нататъшното и разширяване. В списъците на агентурата Карл Айтел получава номер 2307 и става главен куриер. Грейбъл получава псевдонима Илберг и номер А-2339.
На 5 януари Айтел отплува на „Бремен" обратно за САЩ с подробни указания за Грайбъл и Лонковски. На 5 януари 1935 г. „Секс" се среща с агент номер 2307 и операция „Секс", ръководена вече лично от Файфер, навлиза в нова, многообещаваща фаза.
През февруари 1935 г. Канарис, след като посещава, придружен от Пикенброк подразделението на Файфер, характеризира САЩ като „един от главните обекти" на цялата работа на абвера. „САЩ трябва да се разглеждат като решаващ фактор във всяка бъдеща война — заявява той. — Промишлената им мощ е такава, че е в състояние да осигури победата не само на САЩ, но и на всяка друга страна, тяхна съюзница." По нареждане на Канарис подразделението е преместено в Бремен, по-близо до пристигащите от Щатите куриери. Файфер организира в Бремен специална фотолаборатория, тъй като по-голямата част от информацията от САЩ се получава записана на фотоленти, и създава във „Вилхелмсхафен" и Бремерхафен редица „пощенски кутии" за нелегалната кореспонденция на своята агентура. При всяко пристигане на „Европа" или „Бремен" в Бремерхафен Файфер се среща с Айтел, Шлютер и други куриери и лично получава от тях материалите.
Операция „Секс" се развива в точно съответствие с плана и при това твърде успешно. Така например шпионите успяват да получат данни за автоматичния картечен мерник и чертежите на новия танк-амфибия, получени чрез „приятелите" па Лонковски. Ценността на информацията става още по-голяма поради това, че тя винаги е най-новата и се получава в Германия по възможно най-бързия начин. Така например на 18 юли военнотехническият отдел на новите германски ВВС възлага на Файфер да намери подробно описание на плавниците за опитния хидросамолет, над които работи заводът на Сикорски в Лонг Айлънд. Ото Фос, постъпил своевременно в това предприятие, незабавно представя необходимите сведения, които още на 8 август са в Берлин. За времето между началото на януари и края па юли материалите, получени от

резидентурата на Лонковски, включват: подробно описание на всички типове самолети, произвеждани от завода на Сикорски; чертежите на самолетите-изтребители и на бомбардировача-разузнавач, произвеждани от фирмата „Баут евиейшън" за военноморския флот на САЩ; материали за новите бомбардировачи, подготвяни за производство в заводите на фирмите „Боинг" п „Дъглас"; секретни военни карти; чертежи на три нови типа ескадрени миноносци; чертежи на няколко нови уреда на радиофирмата „Лъв реидио", предназначени за военното и военноморското министерство на САЩ, и т. н.

По указание на Файфер Грайбъл и Лонковски посещават Канада и обследват канадско-американската граница, за да си изяснят възможността за прехвърляне на агенти от Канада в САЩ. В Монреал те се срещат със своя агент — инженер в една от канадските фирми, изпълняващи поръчки на американския военноморски флот, и получават от него чертежите на новото зенитно оръдие с електромагнитен уред, увеличаващ скорострелността. Чертежите на това оръдие Файфер получава в Бремен, преди те да стигнат до американския военноморски флот.

През септември Лонковски постига своя най-голям успех през цялата си шпионска кариера. Агентът на абвера Худенберг, който работи в авиационния завод „Кортис" в Буфало — красив 36-годишен мъж, с рязко очертано лице, женен за симпатична американка и при-видно дълбоко предан на своята нова родина, всъщност е един от главните източници на Лонковски за снабдяване със секретна информация. „Секс" вече е получил от него чертежите на новия нощен бомбардировач и на още един експериментален самолет. И ето че сега през септември, Худенберг предава на Лонковски по-дробна информация за новия свръхсекретен бомбардировач. Това е най-големият успех на Лонковски, но в съ-щото време и неговата лебедова песен.

На 25 септември 1935 г. „Европа" се готви да отплава от САЩ за Бремерхафен и котвеното място N86 на нюйоркското пристанище е пълно с пътници, роднини и приятели на заминаващите, с митничари. Сред изпращачите е и един среден на ръст слаб човек с очила; той държи в ръце калъф за цигулка и разговаря за нещо с един от стюардите на лайнера.

— Каква е тази цигулка? — проявява интерес приближилият се митничар Морис Джоузефс.

— Обикновена — небрежно отговаря човекът с очила. — Много се интересувам от цигулки. Няма ли да ми позволите да погледна?

Със забележимо нервничене мъжът отваря калъфа и Джоузефс, едва понадигнал цигулката, вижда под нея снимки на самолети и на чертежи. Веднага слага цигулката на мястото й и предлага на нейния собственик да отиде с него в митницата. Тук го претърсват и намират в джобовете му фотолента и няколко писма, написани на немски.

На фотолентата се оказват заснети части на самолети, а писмата с подпис „Секс" съдържат например такива фрази: „Представлява интерес колесникът с на-пълно обтекаема форма с една стойка" и т. н. Началникът на митницата Д. Робертс се опитва да се свърже с майор Гроген, началник на отделението за военно контраразузнаване, който обслужва пристанището, но той не е на

работното си място. На пристигналия вместо него сътрудник от контраразузнаването съвсем немузикалното съдържание на калъфа за цигулка прави такова впечатление, че той веднага позвънява на друг офицер от отделението, майор Делтън, и моли за указания. Обстановката се нажежава, задържаният изглежда все по-потиснат. Но ето че Делтън, когато офицерът му докладва, че у собственика на цигулката са намерени снимки и писма, заявява:
— Нищо особено не виждам в тези снимки. Те могат да се намерят у всекиго. Пуснете задържания, но му кажете утре да се яви на разговор с майор Гроген. Впрочем как се казва той?
До този момент никой дори не се е сетил да попита задържания как се казва.
— Как се казвате? — обръща се към него Робъртс. Човекът с очила започва да се колебае. Вероятно първото му желание е било да назове някакво измислено фамилно име, но след това съобразил, че неговата песен е изпята, и решил да бъде откровен:
— Уилям Лонковски, сър.
— Вижте какво, мистер Лонковски — заявява му Робъртс, — сега можете да си отидете, но елате утре сутринта, в десет. Ще трябва да уточним някои неща.
Робъртс никога вече не вижда Лонковски.
След като напуска пристанището, Лонковски позвънява на жена си, нарежда й да изтегли парите от банката и да отиде в приемната на Грайбъл. След това с такси самият той отива там, разказва му за случилото се и го моли по възможно най-бърз начин да бъде изведен от САЩ.
Канада е най-близкото убежище. По поръчение на Грайбъл един от агентите му, Улрих Хаусман, подвизаващ се в САЩ като кореспондент на немските авиационни списания, отвежда Лонковски в Канада и оттам по телефона моли шефа си за по-нататъшни указания. През това време Грайбъл успява да се свърже по телеграфа с Файфер и по негов съвет нарежда Лонковски да бъде отведен в пристанището Ривиер дю Лу, където се разтоварва германски товарен кораб. Хаус-ман така и постъпва, а след това спокойно се връща в Ню Йорк. На 28 септември Лонковски се качва на парахода, който веднага вдига котва и се отправя към Бремерхафен, в съответствие със заповедта на капитана.
В личния картон на Грайбъл в абвера целият този епизод е отразен накратко със следните думи: „През 1935 г. в сложно положение оказа неоценими услуги по делото „Секс"."
На 10 октомври 1935 г. Лонковски пристига в Бремерхафен, което обаче съвсем не означава, че е дошел краят на операция „Секс".
Спомняйки си тази история, бившият заместник-началник на военноморското разузнаване на САЩ контраадмирал Захариас пише в мемоарите си:
„Още преди да ни стане известно, че Лонковски е успял да предупреди Грайбъл, задържането и последвалото освобождаване на този агент, трябваше да се предполага, щеше да накара цялата група да прекрати дейността си за неопределено време. В действителност така и стана.
Но „в действителност" нищо подобно не става. Убедили се в невероятната наивност на американското контраразузнаване, Грайбъл и Айфелд не само не

прекратяват, но и още повече разширяват своята дейност. Произшествието с Лонковски се превръща за тях в своего рода катализатор. Под ръководството на Файфер резидентурата на Грайбъл започва да действува по-предпазливо и по-целенасочено. За завербуването на нови агенти се използват най-разнообразни методи, като се отделя особено внимание на немците, приели американско поданство. След „аклиматизирането си" в Съединените щати агентите получават указания да набавят „всякаква възможна информация", да се въздържат от публична пронацистка дейност, по възможност да си спечелят солидно и престижно положение в службата и в живота, грижливо да маскират шпионската си работа. Предаването на информация на Центъра става сравнително просто. Куриерите получават най-обикновени пароли. Например, ако роднините на агента живеят в Дрезден, куриерът се свързва с него, като му предава „поздрав от Дрезден"; ако агентът поддържа добри отношения с някой си Шмидт в Германия, куриерът му носи „поздрав от Шмидт".

Абверът разполага с агентурна мрежа не само във всички пристанища на Германия, но и в главните европейски пристанища — Лисабон, Генуа, Ротердам, Шербур и т. н., а също и с условни адреси и „пощенски кутии" за шпионска кореспонденция в Холандия,

Италия, Шотландия, Бразилия и Китай. За бързо доставяне на материалите често се използват „Бремен" и „Европа", а след това и американските пътнически самолети от САЩ, когато е завербуван стюардът на един от тях.

Агентите усвояват микрофотографията с миниатюрна фотокамера и употребата на прости шифри, базиращи се на използването на различии популярни романи. По-късно, когато абверът прехвърля в Щатите три радиостанции, е разработен по-сложен шифър за предаване на информация по радиото.

Завръщащият се в Европа куриер се свързва по предварителна уговорка с един от тъй наречените Umleitungsstelle (агенти предавачи), завербувани измежду корабните доставчици, или други лица, които поради характера на работата си посещават често пристанищата.

Възнаграждението на агентурата се изплаща по различни начини. Понякога парите се превеждат от банки в Латинска Америка, Мексико или Холандия по сметки на агентите във филиалите на нюйоркските банки, но най-често се доставят в американски долари от куриери и се връчват лично на агентите. Възнаграждението е скромно. Така например инженерът в Монреал получава по 50 долара за всяка информация, а куриерът му, след като я пренесе в Германия — 30. В един случай куриерът донася в Ню Йорк 400 долара за разплащане с петима агенти. Най-голямото възнаграждение, изплатено на агент през онова време, е хиляда и петстотин долара.

Към края на 1935 г. операция „Секс", преименувана в операция „Илберг", влиза в нова, активна фаза. В нея е включена малка група под кодовото название „Краун", състояща се от лица, привлечени на работа в абвера от Файфер. В групата влиза Гюнтер Густав Румрих — 37-годишен натурализиран американски гражданин, по произход немец, демобилизиран сержант от американската армия, и приятелят му — войникът Ерих Глазер. Карл Шлютер и

скромната млада жена Йохана („Джени") Хофман — фризьорка в лайнера „Европа" — са куриери на групата.
Особено важен агент на резидентурата „Илберг" е 34-годишният мюнхенец Густав Гулич, пристигнал в САЩ през 1932 г. Квалифициран инженер-металург, той работи в лабораторията на корабостроителницата в Кърни, в щата Ню Джързи. Самотен, страдащ от пристъпи на депресия, преди да срещне доктор Грайбъл., той не дружи с никого. Гулич приема „дружеската ръка", предложена му от Грайбъл, с готовност се съгла-сява да се заеме с шпионаж, тъй като вижда в него възможност да отклони вниманието си от разочарованията и монотонността на всекидневието, и скоро става един от най-старателните и ценни агенти на резидентурата.
Гулич предава на абвера множество строго секретни информации и материали за военноморския флот на Съединените щати, включително чертежи па няколко строящи се ескадрени миноносеца, описание на снаряд със сълзлив газ, чертежи на самолета „Боинг П-26", характеристики на хидролокатор, на различни типове морски оръдия и снаряди, образци на кабели и т. п. Най-ценната информация, която Грайбъл получава от него е един меморандум от четири страници със заглавие „Експерименти с височинни ракети в САЩ", с най-подробно описание на трудовете на професор Р. Годард. В продължение на една година Гулич представя още шест доклада на тази тема и дори отива в щата Ню Мексико, където наблюдава едно от първите изстрелвания на ракети. В последния си доклад за ракетите от 7 декември 1936 г. Гулич отговаря на въпроси за ох-лаждащата система на камерата за взривния заряд, съобщава датите на бъдещите експериментални изстрелвания на ракети и предава формулата на течното гориво използвано от Годард в ракетите.
Работите вървят толкова успешно, че през юни 1937 г. Файфер повиква Грайбъл „в отпуск" в Германия. В разговора, анализирайки дейността на абвера в САЩ, Файфер заявява:
— Никой освен Вас, господин докторе, дори не може да си представи колко задълбочена и всеобхватна е нашата работа в Щатите. По-късно, след като е арестуван, Грайбъл съобщава, че те разговаряли за създаването на резидентура в Монреал за работа в Канада и Нова Англия, обсъждали дейността на шпионските групи в Нюпорт-Нюс, Бостон, Буфало, Бристол, Филаделфия, Сан Диего, Сиатъл и Бат в щата Мен. Файфер впоследствие разказваше, че освен резидентурата „Илберг", в Америка той разполагал и с друга агентура, включително „две прекрасни момчета в зоната на Панамския канал". Един от неговите хора имал свободен достъп във всички военни учреждения и бази на американската армия и бил в Центъра на военно-химическата служба в щата Мериленд. Друг работел във Вашингтон в апарата на един от сенаторите, а трети действувал в най-близкото обкръжение на президента Рузвелт. Според думите на Файфер този агент съобщил подробности за тайното съвещание в Белия дом, където се обсъждали недостатъците на американските военни кораби и необходимостта от съществени изменения в тяхната конструкция. Агентът, който работел в лабораторията на свързочните войски във Форт Монмаут, щата Ню Джързи,

предал чертежите на съвсем новото зенитно оръдие, още преди те да стигнат до Вашингтон. Според Файфер Грайбъл му казал: — Във всеки стратегически пункт на Съединените щати ние имаме поне един разузнавач. Във всеки военен завод и във всяка корабостроителница в Америка действуват наши агенти, при това някои от тях заемат ключови постове. Американците не могат да набележат построяването на военен кораб, да разработят нов тип самолет или някакъв нов уред, без ние веднага да разберем това.
Тогава, по враме на разговора си с Грайбъл, Файфер сякаш в заключение на разговора изразил убеждението, че за цялата история на шпионажа абверът осъществил най-ефикасното и безупречно подготвено разузнавателно нахлуване във велика държава. И това не е самохвалство. Способността на немците да измъкват от американската авиационна промишленост практически всичко необходимо за развитието на собствената си военна авиация довежда до това, че около 1939 г. Германия притежава достатъчно мощно луфтвафе. Без помощта на агентурата в САЩ за обновяването на германските ВВС щеше да е необходимо много повече време и Хитлер нямаше да може да започне войната през септември 1939 г.

Операция „Краун"

Около 1938 г. германците разполагаха в САЩ, с десетки шпиони повече, отколкото в която и да било друга страна, с изключение на Полша и Франция. Техните разузнавачи в Ню Йорк често посещаваха евтините кафенета по „Тайме скуеър", близо до кейовете на пристанището, през което преминаваха тайните им канали за свръзка.
Полупияният Карл Шлютер посрещаше новата 1938 г. в кафене „Максъл" заедно със своите приятели и с любовницата си Йохана Хофман — фризьорката от лайнера „Европа". Най-важна фигура сред събралите се бе един мрачен човек на около тридесет години, с дълбоко хлътнали очи и с черна, сресана назад буйна коса. Шлютер много пъти вдига тостове за Новата година, която според него обещавала много хубави неща, особено благодарение на чернокосия човек, когото той нарича „Тео" и от време на време потупва по рамото.
Две години преди това Тео доброволно бе предложил услугите си на немското разузнаване по начин, описан в булевардните шпионски романи. Като преглеждал в Нюйоркската обществена библиотека книгите за шпионажа, Тео прочел спомените на полковник Валтер Николай, началник на германското военно разузнаване през Първата световна война, и решил, че може да спечели цяло състояние, ако се заеме с шпионаж в полза на Германия.
В началото на януари 1936 г. чрез нацисткия всекидневник „Фьолкишер беобахтер" той изпраща писмо до Николай и като се представя за „високопоставен американски военнослужещ", моли го да препрати писмото му

на „съответните органи". Ако там се заинтересуват от услугите му, нека дадат във вестник „Ню Йорк Таймс" обява със следното съдържание:
„За Теодор Кьорнер. Писмото е получено. Моля, изпратете отговор и адрес в Хамбург, пощенска кутия 629, за Сандерс".
Този старомоден начин на кореспондиране е напълно компрометиран и отдавна не се използва от разузнавателните служби, тъй като неминуемо привлича вниманието на органите на безопасността. Немците обаче, уверени в некомпетентността и благодушието на американското контраразузнаване, без колебание се съгласяват с предложената процедура.
На 6 април 1936 г., след неизбежното в такива случаи забавяне, текстът на обявата се появява в „Ню Йорк Таймс". Човекът, нарекъл се Теодор Кьорнер (собственото и фамилното име на немски поет от XIX век), изпраща на Сандерс (а фактически на капитан Е. Мюлер, служител в абвера) отговор с описание на своите възможности. Тео пише, че макар да заема „важен пост в американската армия, иска да бъде полезен на Германия по всички възможни начини". Според думите му той разполага „с отлични контакти", близък е например с „офицер от свързочните войски в Митчел филд, където се провеждат работи със секретни кодове. Паричното възнаграждение, пише той, не е задължително, но ще му са необходими известни средства „за различни разходи, за подкупи и заплащане на получаваната информация".
Този път Тео се подписва с истинското си фамилно име — Гюнтер Густав Румрих — и съобщава адреса си: „Денвър Кемикъл менифекчъринг къмпани" на „Варик стрийт" в Ню Порк, макар всъщност да живее в Бронкс.
Тео дава измислен адрес, защото се страхува, че нацистите ще се отнесат с подозрение към човек от район, населен предимно с евреи.
Писмото на Румрих попада у Файфер и той възлага на Карл Шлютер да се запознае с неговия автор и да си състави представа за него. Срещата става. След като се завръща в Бремен, Шлютер дава за Румрих твърде положителна характеристика и настоятелно препоръчва той да бъде привлечен за работа в полза на абвера.
Но всъщност Румрих съвсем не е идеалният кандидат, за какъвто го представя Шлютер. Тридесет и седем годишен безделник, пияница, крадец и лъжец, той не може да се задържи на работа дори като мияч на съдове в кафе-ресторанта, както впрочем и всякъде другаде, където и да постъпи. Само в американската армия го търпят седем години, нещо повече — произвеждат го сержант, въпреки двукратното му дезертьорство, злоупотребата на средства в столовата и шестмесечния тъмничен затвор. Малко преди да предложи услугите на немците, той пак е дезертирал.
Ако изследователят би искал да си изясни как подобни типове изведнъж започват да играят някаква ро-ля, дейността на шпионина Румрих би му помогнала да си отговори на този въпрос. Този шарлатанин и пройдоха в продължение на 20 месеца — от май 1936 г. До февруари 1938 г. — е един от най-добрите агента на абвера в Америка и ръководител на шпионската група „Краун".

Известна информация Румрих представя по своя инициатива, но най-често изпълнява — и обикновено успешно — задачи, поставяни от Файфер, все по-сложни и разностранни, като например установяването на „броя и дислокацпята на частите на американската армия по източното крайбрежие". Той бързо се сдобива с всичко, което му се иска — може би благодарение на своята наглост и примитивността на методите си, а може би поради немарливостта на американската служба за сигурност. Лекотата, с която Румрих доставя материалите, само разпалва апетита на Файфер, който поставя пред своя агент все нови и трудни задачи. Но нищо не може да обезкуражи водача на групата „Краун".

През ноември 1937 г. абверът възлага на Румрих да намери един от най-тайните документи на американската армия — шифъра за връзка между корабите на военноморския флот и бреговите батареи. Румрих просто купува този план за 30 долара от един войник, с когото се бил сприятелил по време на службата си в една войскова част, разположена в зоната на Панамския канал. Този приятел на Румрих, Ерик Глазер от Лайпциг, по това време вече служи в 18-а рекогносцировъчна ескадрила на ВВС в Митчел фийлд. Той донася на Румрих в кафенето „Хинденбург" действуващия през този период шифър „Зет" и Румрих тутакси го прекопира под звуците на оркестъра, изпълняващ бодри намски маршове.

През време на шпионската си дейност Румрих предава в абвера информация за дислокацията на частите на бреговата артилерия в зоната на Панамския канал, за атлантическия флот на САЩ, редица секретни армейски ръководства, устави и справочници, чертежи на оръдия от зенитната артилерия, разположена по територията на САЩ, и много други секретни и строго секретни документи.

Последната задача на Файфер е доставена от Шлютер в Ню Йорк в навечерието на новата 1938 г. и е предадена на Румрих в едно кафене. В нея се казва: „Доставете ни копия от монтажните чертежи на самолетоносачите „Йорктаун" и „Ентърпрайз", а също и информация от лабораторията иа свързочните войски във Форт Монмаут, щата Ню Джързи, относно опитите по откриване иа приближаващи се самолети."

— Освен това — заявява му Шлютер — необходими са ни американски паспортни бланки за агентите, които се прехвърлят в Русия. Можете ли да ни намерите поне около петдесет? Господин Шпилман (един от псевдонимите на Файфер — Л. Ф.) определи за тях специална цена. За една пачка той е готов да плати хиляда долара.

Хиляда долара! Нито веднъж дотогава германците не са предлагали на Румрих такова голямо еднократно възнаграждение. А Шлютер добавя:

— Господин Шпилман се интересува от мобилизационните планове на войсковите части по източното крайбрежие. За тях можете да получите още хиляда долара.

Румрих решава на всяка цена да се сдобие с паспортните бланки и мобилизационните планове, но шпионската му кариера вече се приближава до своя край.

Когато на 27 февруари 1938 г. долагат на Рибентроп, който трета седмица е министър на външните работи, че в Ню Йорк е арестуван Румрих по обвинение в шпионаж, той се възмутил, както би постъпил и всеки друг министър, ако му съобщят към какви долни методи прибягва неговата страна във външната си политика. Но неговото възмущение се обяснява не само с това. Той вече е твърде раздразнен, тъй като е научил, че Хитлер няма високо мнение за неговото ведомство. По-късно той разказва:

— Фюрерът имаше свои източници на информация за Съединените щати и за Англия, които са ми абсолютно неизвестни, той се срещаше с информаторите си, без да ме поставя в известност нито преди, нито след това . .

Рибентроп бързо установява, че главният доставчик на информация е Канарис, и решава да му нанесе удар, като за тази цел използва провала па шпионска-та група на Румрих. Според сметките на Рибентроп този случай може да бъде убедително доказателство, че абверът представлява банда от тъпаци, чиято дейност в чужбина ианася непоправима вреда на Германия. Така започва интригата, която шест години по-късно щеше да доведе до падането на Канарис. През 1938 г. обаче Хитлер с пренебрежение отклонява оплакването на Рибентроп. Канарис съумява да убеди Хитлер, че арестуваните в Америка хора (провалът на Румрих става причина за арестуването на 12 души) не са били свързани с абвера. „Всички те — обяснява той на фюрера — са германци-патриоти и са предани национал-социалисти, единствената цел на които е била да работят за Вас и за нова Германия."

Виновница за провала на Румрих се оказва шотландката Д. Уолъс Джордън от козметичния салон на „Кинлок стрийт" в грачето Данди. Нейното участие в шпионажа вероятно щеше да остане незабелязано, ако не е била голямата поща, която тя получавала. В края на 1937 г. това предизвиква съмнение у местния раздавач. Той се обръща към своето началство, а по-късно неговото съобщение се оказва у майор Кук от английското контраразузнаване МИ-5.

Кук поставя Джордън под наблюдение и скоро научава, че тя е вдовица на германски военнослужещ, убит през Първата световна война, че през 1937 г. няколко пъти е пътувала до Германия без каквито и да е било основателни причини. Жената твърди, че всичките й роднини живеят във Великобритания, а в същото време получава писма от САЩ, Франция, Холандия, Южна Америка. Самата тя редовно изпраща обемисти пакети на най-различни адреси. Преглеждайки тайно кореспонденцията на Джордън, Кук бързо се убеждава, че милата вдовичка служи за „пощенска кутия" на широко разклонена германска разузнавателна мрежа. Няколко писма, изпратени до нея от Ню Йорк, с подпис „Краун", които след преглеждането са изпратени по предназначението им, съдържат безспорни доказателва, че техният подател е твърде опасен и енергичен шпионин.

Англичаните изпращат всички събрани материали в САЩ и през януари 1938 г. в тази работа се включва и ФБР. През това време Румрих, окрилен от перспективата да получи обещаната от Шлютер огромна сума от две хиляди

долара, трескаво се залавя да издири възможност да се сдобие с мобилизационните планове и паспортните формуляри. Вече след войната Файфер, разказвайки ми за предложенията на Румрих, отбеляза:
— За съжаление Шлютер, общо взето здравомислещ и солиден агент, се оказа под влиянието на този смахнат човек. Той беше така заслепен от абсурдните замисли и необмислените предложения на Румрих — плод на болното му въображение, — че без наше знание се съгласи да участвува в някои операции, за които ние, в Центъра, нищо не знаехме.
Всъщност Файфер знаел поне за едно от предложенията на Румрих, но го намерил за съвсем приемливо. Ставало дума за мобилизационните планове. Румрих надушил, че до тях има достъп командирът на 62-ри зенитен полк от бреговата отбрана полковник Хенри Елгин, и съчинил фантастичен план за отвличането на офицера. Била изфабрикувана заповед от името на началник-щаба на армията генерал-майор Крейг, в която на полковника се предлага да се яви в нюйоркския хотел „Макалпин" на „оперативно съвещание", при това „заповедта" задължавала Елгин „да вземе със себе си всички мобилизационни планове, плановете на бреговата отбрана, а също карти и схеми". По-нататък събитията трябвало да се развият по следния начин: щом Елгин прекрачи прага на стаята, избухва напълнена с хлороформ бомбя, офицерът загубва съзнание, агентът, изпълняващ ролята на наемател в хотелската стая, грабва чантата с документите и я предава на очакващия го във вестибюла Румрих. Бомбата с хлороформ трябвало да хвърли Шлютер, намиращ се в стаята в ролята на прислужник, който мие прозорците.
Когато Румрих изложил своя замисъл, Шлютер чак се стъписал:
— Много е сложно и рисковано.
Румрих се усмихнал:
— Нашият малък трик може и да вдигне малко прах, но е съвсем безопасен.
— Все пак мисля — продължи, Шлютер, —че трябва да получим разрешение от господин Шпилман.
Шлютер посъветвал Румрих да напише писмо на Файфер и да го изпрати в Бремен чрез „пощенската кутия" в Данди. Това писмо заедно с другата хваната кореспонденция било предадено от англичаните на американските органи за сигурност. Полковник Елгин бил уведомен и инструктиран как да изиграе ролята на наивник. Сътрудниците на ФБР и на военното контраразузнаване вече се готвели да затръшнат вратата на капана още щом Елгин се появи в хотел „Макалпин", но операцията не се състояла. Файфер, след като получил писмото с подробния план на Румрих, изпратено по предназначение от английското контраразузнаване след снемане на копие от него, възкликнал ужасен: „ Той луд ли е?!" Файфер незабавно се свързал с Шлютер в Ню Йорк, изцяло отменил безумния план и дори заповядал на Шлютер да се върне в Бремен „за срочна консултация". Нелепостта на плана на Румрих така стряска Файфер, че той решава да „замрази" агента, докато не е станало твърде късно. Докато Шлютер го няма, Румрих, вечно нуждаещ се от пари и завладян от мисълта да получи ако не две,

то поне хиляда долара, разработва комбинация с цел да се сдобие с паспортни формуляри. Той не подозира, че е заблуден. Очевидно Шлютер неправилно му е пре- дал поставената от Файфер задача: на него му били необходими чисти, непопълнени паспорти, с които Румрих трудно би могъл да се сдобие, а не паспортни формуляри — тях можел да получи всеки, който се обърне с молба да му се издаде паспорт (т. е. формуляр-заявление, формуляр-анкета и т. н.). Румрих не знае за това недоразумение. В стремежа си да се сдобие с формуляри на всяка цена, той решава да се обърне към нюйоркския отдел на консулското управление на Държавния департамент на САЩ, но когато се приближава до сградата се изплашва и се насочва към централната гара. Оттук той звъни на началника на отдела Хойт, представя се за заместник на държавния секретар Едуард Уестън и с властен тон заповядва да му се донесат 35 паспортни формуляра в хотел „Тафт" — той ще чака в хола. Телефонният разговор озадачава Хойт. Той никога не е чувал за заместник на държавния секретар с фамилно име Уестън. Странно му се струва и друго: всъщност Уестън има предвид формулярите, които всеки може да получи свободно. Защо му е притрябвало да звъни точно на него и защо за връчването на формулярите трябва да се определя някаква си среща?

Хойт споделя съмненията си със сътрудници на ню-йоркската полиция и с офицера Фитч от Службата за сигурност на Държавния департамент. Под тайното наблюдение на Фитч и на двама детективи пакетът е отнесен в хотела, но Румрих не е там. Както по-късно става ясно, в гласа на Хойт той „почувствувал подозрение" и решил, че Хойт няма да отнесе лично формулярите, а ще ги изпрати по куриер, който ще остави пакета на дежурния администратор. Тогава той ще изпрати някого да го взаме. Румрих позвънява в пощенското отделение на централната гара и нарежда на дежурния чиновник да изпрати разсилен в хотел „Тафт" за пакета.

Пакетът се получава в пощенското отделение на централната гара едва на следващия ден. Румрих научава за това по телефона.

— Прекрасно — казва топ. — Препратете го във вашия клон на „Варик стрийт". След половин час ще бъда там.

Известно време Румрих дебне разсилния около пощата на „Варик стрийт", но той не идва. Тогава Румрих звъни в пивницата „Кралски замък" на „Хъдзън стрийт" и моли обадилата се по телефона жена да получи пакет на името на Едуард Уестън. След един час той пак звъни в пощенския клон на „Варик стрийт" и като разбира, че пакетът е налице, нарежда да го препратят в „Кралски замък".

След около петнадесет минути, когато Румрих вече седи в пивницата на чаша бира, се появява куриер с униформа на пощенец и предава на сервитьорката пакет. Румрих веднага излиза на улицата и извиква играещия наблизо малчуган.

— Виж какво, момчето ми — обръща се той към него. — Ето в тая пивница е оставена за мен една малка пратка, но аз, знаеш, задлъжнях на бармана. Ето ти два долара — иди я получи, а рестото остави за себе си.

Румрих е арестуван в момента, когато момчето му връчва пакета. Разпитът на шпионина в полицията е без всякакъв резултат. Полицаите задават на Румрих най-шаблонни въпроси и изобщо не знаят как да се държат с него, тъй като опитът да получи 35 непопълнени паспортни формуляра не може да се смята за пре-стъпление. Още малко и агентът на абвера, на когото винаги му е вървяло, ще се измъкне сух от водата. Полицаи и чиновници от Службата за сигурност на Държавния департамент Фич и Табс разпитват Румрих три дни — на 16 (в деня на арестуването му), на 17 и 18 февруари, но безрезултатно.
Тези, които най-много се интересуват от Румрих научават за арестуването му едва на 17 февруари сутринта от обърканата бележка във вестник „Дейли нюс", където се казва, че е арестуван някакъв луд, който се опитвал да получи формуляри-молби за издаване на паспорт. Минават още два дни, преди да бъде предаден Румрих на ФБР.
На 19 февруари Румрих капитулира. Разследваното води специалният агент на ФБР Тароу. Като дава на Румрих копия от писмата, подписани с „Краун", той изкрещява:
— Престани да се правиш на идиот! Ще ти кажа кой си: ти си мистер Краун, страшно важен немски шпионин!
Румрих, като чува името на своята група, трепва и опулил очи.— Е, добре, мистър Тароу — качва той. — Вие победихте. Позволете ми да се срещна с жена си и да и помогна да замине при своите, а след това ще ви кажа всичко.
В Бремен Файфер научава за провала на Румрих едва на 27 февруари, т. е. след като ФБР е съобщило за арестуването му. Но Файфер не знае при какви обстоятелства е станало това. В един разговор с мен, вече след войната, той ми каза, че Румрих се провалил при опит да отвлече полковник Елгин.
— Беше му хрумнала идиотската мисъл — твърдеше Файфер — да примами на среща един от най-старите американски офицери и да получи от него мобилизационните планове. Офицерът отишел на срещата, но заедно със сътрудници на ФБР.
Тук, разбира се, Файфер грешеше, но беше прав, когато добави:
— Веднага, след като бил арестуван, Румрих назовал фамилните имена и адресите на всички агенти, които са му били известни.
Арестуването на Румрих дава своите последици. В хода на разследването става известно за съществуването на Уилям Лонковски, избягал три години преди това; провалят се двамата негови главни агенти Ото Фос и Вернер Худенберг, смъкната е маската на доктор Грайбъл; разобличаването на Шлютер и арестуването на Йохана Хофман, която понякога изпълнявала вместо любовника си задълженията на куриер, нанася сериозно поражение на създадената от Файфер през 1935 г. и блестящо действувала система за куриерска връзка. Съдът намира за виновни всички арестувани агенти на резидентурата на Румрих и Грайбъл, а по отношение на Файфер същото заключение е издадено задочно.
Все пак, ако се съди по материалите на процеса и по книгата за делото на Румрих, публикувана по-късно от Тароу, ФБР почти нищо не научило за централния апарат на абвера и — което е още по-важно — на този етап се

оказва неспособно да разкрие ядрото на шпионските групи на абвера в САЩ. Както по-късно Файфер се хвалеше, „неговата организация всъщност се запазила напълно". Провалянето на Румрих накарва немците да действуват по-предпазливо и фино. Ето защо не е чудно, че германската агентура продължава безнаказано да работи още три години, а в някои случаи и повече.

И все пак в дейността на абвера в Съединените щати настъпва временно затишие. Немското разузнаване се посвещава изцяло на подготовката за предстоящото заграбване на Австрия и на Судетската област. Абверът започва да отделя голямо внимание и na Франция, предполагайки, че французите няма да останат настрани, когато Хитлер пристъпи към разправа с Чехословакия — техния главен съюзник в Централна Европа. След това на хоризонта като важен обект най-после се появява и Англия. През 1937 г. Хитлер заявява на Канарис, че той може да действува в Британската империя, както намери за необходимо, въпреки провежданата от Чембърлейн политика на умиротворяване.

Двойният агент на върха на управлението

От 1933 г. няколко нацистки бюра в съперничество с Министерството на външните работи на Германия и с разузнаването наводниха Лондон с емисари, които уж имаха за главна задача да привлекат англичаните на страната на Хитлер. Повечето от тези лица открито се подвизаваха в ролята на пропагандисти, но мнозина едновременно с това изпълняваха и задачи, свързани със събиране на тайна политическа и военна информация.

Съчинителят на митове за нацизма Алфред Розенберг, дилетантски упражнявайки се в дипломация с помощта на своето външнополитическо ведомство, в същото време действуваше в Англия чрез запасния лей-тенант от военноморския флот А. Д. Обермюлер, чрез политическия авантюрист барон Роп и др.

В Британските острови германците успяха да при-влекат стотици привърженици, често и високопоставени лица, които проявяваха дълбока неприязън към евреите и се страхуваха от комунизма. Те бяха обединени в няколко външно почтени организации, като дружеството за англо-германска дружба и „Линк", или в такива, които се събират в старинни имения от рода на Кливленд, принадлежащо на леди Астър. Никнещите като гъби фашистки „партии" п „клубове" привличаха не само политическата утайка и десните екстремисти, но и такива видни и широко известни личности като генерал-майор Фулър, адмирал Дъмуил, вицеадмирал Пъри и Поуъл, виконтеса Доун, леди Пирсън, бившия крупен чиновник в Индия Глъдуин Джъб, бригадния генерал Блъкни, херцог Бъдфордски. Тайната фашистка агентура се стремеше да използва тези хора за пронацистка пропаганда и шпионаж. Розенберг високомерно заявяваше, че неговата организация поддържа връзка с такива ръководни фигури в английските управляващи кръгове като Фейнс — адютанта на херцог Конаутски, полковник Макоу — таен консултант на военното министерство, и някой си Бедлоу, „личен секретар на министър-председателя Макдоналд".

Прибалтийският немец Розенберг се смяташе за специалист по Англия, а всъщност изцяло зависеше от Роп и неговата информация. Роп печелеше добри пари от това, но често поднасяше на шефа си наред с достоверните сведения и дезинформация. Той е един от най-загадъчните и влиятелни политически авантюристи на онази епоха, когато преуспяха подобни тъмни личности.

Син на разорен прибалтийски помешчик и руска аристократка, той получава образование в Германия, а през 1910 г. се заселва в Англия, където известно време е пехотен офицер, а по-късно служи във BBC. Роп се запознава с Розенберг чрез свои стари приятели в Германия, преди всичко чрез известния журналист Ар-ноо Шикеданц, също от Прибалтика, по убеждение фашист, сътрудник на „Фьолкишер беобахтер", главен редактор на който е Розенберг. Като започва от това запознанство, Роп съумява да се промъкне в най-висшите ръководни кръгове на нацисткото ръководство.

Роп и неговата жена — англичанка, се преселват в Берлин, наемат уютна квартира и скоро стават широко известни с гостоприемството си. Розенберг го представя на Хитлер, който веднага се изпълва от чувство на симпатия към добре информирания прибалтиец, и между тях се създават приятелски отношения. Хитлер използва Роп като свой доверен консултант по Англия и откровено споделя с него някои свои планове и намерения. Роп се отблагодарява на фюрера, като става главен ходатай по въпросите на англо-немското сближаване. Като личен представител на Хитлер той води разговори с онези влиятелни англичани, които главатарят на нацистите би искал да направи свои привърженици. Както със самохвалство заявява Роп, той многократно води в Германия свои високопоставени приятели от Англия — „няколко лордове, двама генерала, адмирал, журналисти", а след това уверява Хитлер, че всичко видяно в Третия райх им направило голямо впечатление.

Твърде малко е необходимо на Роп, за да укрепи здраво положението си на „английски агент" на Розенберг с пряк достъп в Уайтхол и Бъкингъмския дворец, от една страна, и при Хитлер — от друга. Не е ли той агент-двойник? Единственият човек, който подозира Роп и дори предупреждава Хитлер за подобно нещо, е Путци Ханфштенгел — налудничавият шеф на канцеларията на фюрера, занимаващ се с чуждестранната преса. Веднъж Розенберг разказал на Роп за подозренията на Ханфштенгел, но той само махнал с ръка и презрително подхвърлил: „На всички е известно, че той е психопат." Хитлер продължава да се доверява на своя „приятел", както и по-рано.

През онези години мнозина англичани които би трябвало да проявяват по-голяма предпазливост, поддържат близки отношения с нацистите и Роп без особено затруднение измъква от британските си приятели и познати ценна информация. Понякога той смайва Хитлер и Розенберг със своите връзки с твърде именити личности и това не винаги е самохвалство.

Войната не прекъсва особените отношения между Хитлер и Роп, макар последният около това време да се прехвърля в неутрална Швейцария. По време на войната Хитлер многократно го вика в Берлин за „консултация".

Между секретните книжа на Алфред Розенберг аз открих някои документи, свидетелствуващи за опитите му да осъществи най-честолюбивия си замисъл: без знанието на английското Министерство на външните работи да установи тясно сътрудничество между ВВС на Великобритания и тайно възстановяваната немска военна авиация. Отначало за реализирането на този план се заема Роп, но задачата се оказва не по силите му и тогава лично Розенберг поема ръководството на операцията.

Лейтенант Обермюлер, който с нетърпение очаква подходящ случай да използва на практика шпионските си способности, изяснява, че щабът на немските ВВС, засега все още замаскиран, проявява особен интерес към секретната информация от Англия. Той възлага на Роп да създаде връзки в съответните кръгове и да пристъпи към събиране на сведения, от които се нуждае германската военна авиация и които не могат да бъдат получени от другите разузнавателни служби на Германия. Ерхард Милх, един от главните организатори на тайното създаване на Луфтвафе, проявява интерес към това начинание и Роп завързва познанство с някакъв запасен офицер от английските ВВС, наричан в материалите „майор У". По всяка вероятност това е запазилият известни връзки с щаба на английските военновъздушни сили командир на ескадрила Ф.У. Уинтърботъм — доста загадъчен постоянен посетител на луксозните лондонски клубове. През Първата световна война неговият самолет е свален над Германия и до края на военните действия той остава в лагера за военнопленници. След войната Уинтърботъм получава висше юридическо образование, но известно време се занимава с развъждане на свине. През 1929 г. го взема на работа началникът на английската „Secret Intelligence Service" (СИС) адмирал Хю Синклер. Уинтърботъм става началник на службата за събиране на информация за ВВС на другите страни и офицер за свръзка с военно-разузнавателното управление при щаба на военновъздушните сили на Великобритания.

Уннтърботъм приема сближаването с Роп, надявайки се да спечели доверието на германците и да научи колкото може повече за тайните на новите германски ВВС. Това развитие на събитията е напълно приемливо и за Роп. Уинтърботъм се старае да си дава вид, че одобрява стремежа на Третия райх да възроди военната си авиация, тъй като това щяло да сложи край на господството на френската и съветската авиация във въздуха.

Създалото се положение изглежда на Обермюлер толкова многообещаващо, че той специално отива в Лондон да се запознае лично с толкова интересния приятел на Роп.

През февруари 1934 г. Уинтърботъм пристига в Германия, за да прекара отпуската си, и Розенберг с гордост го представя не само на Милх, на няколко генерали, на председателя на германската федерация за въздушен спорт Бруно Лоерцер (всъщност „федерацията" е едно от прикритията на възражданите ВВС), но и на Хес и дори на самия Хитлер. Както е записал Розенберг в своя дневник, Уинтърботъм предал на Хитлер „поздрав от английските летци". И това съвсем не било лъжа, защото министрите на авиацията лорд Лондъдъри и лорд Суинтън известно време играеха ръководна роля сред онези влиятелни

политически сфери във Великобритания, които водеха политика на умиротворяване на Германия. Политиканите от авиационните кръгове се стремяха „да се разберат" с Хитлеровото правителство, като изхождаха от това, че нарастването на германската въздушна мощ е необратим процес и някак трябва да се споразумеят с Хитлер, та тази мощ да не се стовари върху Лондон.
Уинтърботъм се връща в Лондон заедно с Лоерцер, който докладва на Розенберг, че Уинтърботъм представил в щаба на ВВС „блестящ доклад" за нова Германия и го запознал с един от ръководителите на авиационната фирма „Бристол" — Бартлет, който се съгласил да поддържа негласни делови отношения с тайно обновяваните Луфтвафе. И в това няма нищо чудно. Още тогава, когато Версайският договор бе изцяло в сила, английските военни индустриалци открито предлагаха на Третия райх своята продукция, включително типове въоръжение, забранено от договора.
Роп продължава да укрепва дружбата си с Уинтърботъм, като се надява „да проникне още по-дълбоко" в Министерството на авиацията. В своя дневник от 11 юли 1934 г. Розенберг отбелязва, че неговият човек, т. е. Обермюлер, посетил Лондон, където бил посрещнат радушно от Уинтърботъм и имал „много резултатни разговори" с министъра на авиацията лорд Лондъдъри и с майор Бойл от разузнавателното управление на ВВС. Обермюлер се завръща с приятни новини. Той докладва на Розенберг, че прогерманските кръгове в Министерството на авиацията се опитват да постигнат назначаване на Уинтърботъм за военновъздушно аташе в Берлин на мястото на заемащия тази длъжност полковник от авиацията Ф. П. Дон, който, според думите на Обермюлер, „съвсем не може да се ориентира в германската действителност" и изпраща в щаба на английските ВВС „крайно враждебни по отношение на Германия доклади". Назначаването на Уинтърботъм не става той уверява своите германски приятели, че в Берлин ще бъде изпратено ново аташе, „наше момче, на когото германците ще могат да се доверяват и да показват всичко, в замяна на което той, Уинтърботъм, ще организира „същите пътувания на германското военно аташе из Англия". След известно време полковник Дон наистина е отзован от Берлин. ВВС на Германия, твърде заинтересовани от постигането на „взаимно разбирателство" с английските ВВС, се съгласяват с предложението на Уинтърботъм. За да се избягнат непредвидени случаи, които биха могли да компрометират толкова важния канал за връзка и информация и да бъде той запазен в тайна дори от тогавашното военновъздушно аташе в Лондон генерал-майор Венигер, в германскою посолство във Великобритания е изпратен специален разузнавач с паспорт на обикновен дипломат. Негово задължение е да поддържа връзката между Уинтърботъм и началника на разузнавателното управление в щаба на германските ВВС майор Шмидт.
През септември същата година в Берлин пристига представител на дирекцията на авиационната фирма „Бристол" Бартлет с препоръчително писмо от Уинтърботъм. Той заявява на Розенберг, че командването на английската военна авиация „е готово да оказва всяческа помощ на германските ВВС и Министерството на външните работи на Великобритания

няма да знае нищо за това". Розенберг предава съобщението на заместник-министъра на авиацията генерал Милх, но той не само се отнася с нескрито недоверие към думите на англичанина, но поставя под съмнение пълномощията и искреността на Уинтърботъм. „Ще повярвам — казва той, — когато готовността на Великобритания да сътрудничи с нас без знанието на Министерството на външните работи бъде писмено потвърдена върху бланка на Министерството на авиацията." Такова потвърждение Розенберг не може да представи. Така Уинтърботъм става една от причините за разпрата между бюрото на Розенберг и групата на Милх.

През декември Розенберг се оплаква на Хитлер, че „бюрократите от Луфтвафе" поставят под заплаха не-говия безценен таен канал за връзка с Министерство-то на авиацията на Великобритания. По указание на Хитлер Гьоринг се заама с разследване на положението и стига до извода, че офицерите на Милх, за разлика от шарлатаните и дилетантите на Розенберг, не само не поставят под заплаха" този канал, но дори го превръщат във важно средство за постигане на „взаимно разбирателство", към което се стремят и двете страни. Става очевидно, че по-нататъшното участие на Розенберг и Роп е нежелателно и работата изцяло преминава в ръцете на професионалистите военни. В края на 1936 г. Министерството на авиацията на Великобритания официално предлага на Луфтвафе —и германците се съгласяват — да си разменят информация и посещения. Това безпрецедентно взаимно шпиониране продължава до 1937 г., т. е. в продължение на две години, след като през март 1935 г. Хитлер обяви за създаването на германски ВВС. Това беше открита подигравка с чл. 198 на Версайския мирен договор, който забраняваше на Германия да притежава военновъздушни сили — както сухопътни, така и морски. През това време Розенберг, отстранен от участие в укрепването на връзките с английските ВВС, се връща към тъй любимата си тайна дипломация и продължава да плете в Англия политически интриги. Роп най-после прониква в най-високите кръгове на английското общество и смайва своя шеф Розенберг с нов триумф. Той изпраща от Лондон строго секретно съобщение, че успял да получи съгласието на „политическия съветник на крал Георг V" да бъде таен емисар на Хитлер и по такъв начин да организира, както по-късно се изразява Розенберг, „пряк канал за връзка с Бъкингамския дворец". Този контакт е толкова секретен, че Роп не се решава да съобщи подробностите по пощата и през фев-руари 1935 г. пристига в Берлин, за да доложи лично на Розенберг, че неговият нов агент не е кой да е, а херцог Кентски, по-малкият син на Георг V. Те вече имали няколко тайни срещи, като едната от тях продължила до късно след полунощ. Всичко чуто от Роп прави такова силно впечатление на Розенберг, че той веднага се отправя към Хитлер, за да се похвали с изключителния си успех. Като взех под внимание деликатния характер на тази история, опитах се много грижливо да я проверя, но резултатите от проверката само частично потвърждават твърденията на Роп. Херцог Кентски наистина се срещал с Роп по предварителна уговорка и е знаел, че той е немски агент, но те са имали не „няколко срещи", а само една — на 23 януари 1935 г., при това наистина са разговаряли до разсъмване. Херцогът е потвърдил

пред Роп, че Англия се е примирила с решимостта на Хитлер отново да въоръжи Германия, а после? Какво представляват новите господари на Германия? Непоравими агресори ли са или още могат да бъдат опитомени и убедени да действуват в съответствие с общоприетпте политически и дипломатически норми? Какви са истинските цели на Хитлер, Хес, Гьоринг, Гьобелс?

В документите на заловените секретни архиви не се казва дали този контакт на Роп е получил по-нататъшно развитие. Херцог Кентски, доста солиден и безотговорен човек, повече се е интересувал от астрология, френология и окултни науки, отколкото от нацизъм. Той нямал никакъв достъп до „коридорите на властта", пък и не се е стремял към това. Той не е бил подходящият партньор за такава игра. Пронацистките симпатии, които хитлеристите уж открили у него, са отразявали само възгледите на по-големия му брат — принца-престолонаследник, а по-късно крал Едуард VIII. Той наистина безкрайно се възхищавал от Хитлер и неговите „успехи" в обновяването на Германия като опора против болшевизма. Но, доколкото можах да установя, херцогът не е предавал никаква секретна информация непосредствено на агентите на Розенберг или на Рибентроп, макар че някои от тях и своите съобщения се позовават на него като източник. В Берлин и след започването на войната продължават да смятат херцог Кентски за пронацист. Когато през 1940 г. на път за Америка той загива при самолетна катастрофа, началникът на разузнавателното бюро при германското Министерство на външните работи Рудолф Ликус в своя некролог изказва предположението, че „инцидентът е организиран от английското разузнаване, за да се отърве от него, преди той да е поставил кралското семейство в още по-неловко положение с откровените си симпатии към делото на Германия".

Може би херцог Кентски е бил един от експонатите в блестящата колекция на Роп, но други високопоставени личности се оказват много по-услужливи и полезни. Както ще видим по-долу, германските разузнавачи в Берлин и Лондон са получавали от тях огромна политическа и известна военна информация през онези кризисни дни, когато подобна осведоменост за намеренията и възможностите на противниците е била страшно необходима на Хитлер за осъществяване на плановете му.

Путци Ханфштенгел се оказва прав: Роп е обслужвал двама господари — бил е двоен агент — и отлично се е справял с такава „натовареност". Неговата особеност като двоен агент се състои в това, че и на едните, и на другите той е служел еднакво ревностно и предано. Непримирим враг на болшевизма, той смятал, че само един съюз между Германия и Великобритания може да спаси Европа от съветска заплаха. Чак до започване на военните действия той с голяма настойчивост полага усилия Великобритания за известно време да остане неутрална и да пази силите си за неизбежната война с Русия. Роп е бил полезен и на двете страни като доставчик на информация, получавана на най-ви-соко равнище, което е давало на Хитлер възможност да следи развитието на събитията във Великобритания, а на англичаните — поне отчасти да се запознаят с налудничавите намерения н съкровени мисли на Хитлер.

За разлика от доста повърхностната военна информация, получавана от немското военно разузнаване, политическата информация от Англия се отличавала с точост и достоверност, което се обяснява най-вече с помощта, оказвана от високопоставените приятели на немските агенти.

Мисията на Форт Белведер

Март 1936 г. Хитлер се вижда с Канарис по-често откогато и да било след идването на адмирала в абвера. От дневника за срещите на Хитлер става ясно, че между декември 1935 и март 1936 г. той се е срещал с Канарис 17 пъти и винаги само на четири очи. Толкова зачестилите разговори се обясняват с бързото развитие на събитията в Европа. Канарис е информирал Хитлер за свързаните с тях инициативи на абвера.

1935 г. се характеризира с редица изключителни събития. На 7 март след плебисцит Саарската област отново е включена в състава на Германия. В резултат на англо-германското споразумение от 18 юни Германия получава правото да построи военноморски флот с общ тонаж една трета от тонажа на британските военноморски сили.

Дойде краят и на старата вражда с Полша след като фюрерът смая света, подписвайки с Пилсудски договор за дружба. Хитлер отказа да изпълнява Версайския договор за разоръжаване, наруши по този начин крехкото равновесие в Европа и принуди другите страни да предприемат незабавно контрамерки. На 2 май 1935 г. Франция и Съветският съюз парафираха своя договор за взаимопомощ. Две седмици по-късно такъв договор бе подписан също между СССР и Чехословакия.

Реакцията на Хитлер е незабавна и бурна. Той решава да изпрати войски в Рейнската демилитаризирана зона и заповядва на генерал Бломберг да започне щабна подготовка за нахлуване. Според чл. 42 и 43 на Версайския договор на Германия е забранено да държи или да строи военни укрепления в демилитаризираната зона, на левия бряг на Рейн и в 50—километровата ивица на десния му бряг, а също да държи или съсредоточава тук въоръжени сили, да прави военни маневри и т. н. През 1925 г. тази забрана е потвърдена с Лонкорските договори, под които стои и подписът на Германия.

Група специално подбрани офицери, задължили се да спазват строга секретност, бързо разработват плана па операцията, получила кодовото название ,,Schulung" („Упражнение"), и на 16 юни 1935 г. полковник Йодъл го представя за разглеждане на Съвета за отбрана. Налага се обаче осъществяването на плана да се отложи. Хитлер не иска да рискува с една толкова агресивна акция без някакви благовиден предлог. От друга страна, военният министър Бломберг многократно докладва на Хичлер, че неговите генерали не са уверени в успеха, като имат предвид, че райхеверът е все още слаб и недостатъчно въоръжен за авантюрата, която, както те подозират, Хитлер смята да предприеме.

На 26 декември Канарис докладва на Хитлер, че щабът на френската и английската армия започва преговори за координиране на действията си в случай че в Рейнската област възникне тревожно положение.
На 11 февруари 1936 г. френският кабинет включва в дневния ред на Национално събрание въпроса за ратификацията на вече парафирания договор със Съветския съюз.
Същия ден Канарис моли Хитлер да го приеме и му съобщава току-що получената от парижкия резидент информация. Щом Канарис излиза, Хитлер веднага повиква Бломберг и му заповядва да се подготви за започване на операцията „Упражнение" в най-близко време. На 27 февруари Бломберг докладва, че подготовката е завършена, и получава нареждане да пристъпи към осъществяването на набелязания за 7 март план. На 2 март, пет дни преди тази дата, Бломберг предава заповедта на фюрера на началника на генералния щаб генерал Бек и на главнокомандуващия генерал Фрич. Фрич заявява, че за подобна авантюра той разполага само с 35 хиляди войници и офицери, от които може да се формира само една боеспособна дивизия. На свой ред Бек твърди, че французите могат бързо да мобилизират 20 прекрасно въоръжени дивизии и да разбият слабите части на Фрич. Генералите информират Хитлер за своите съмнения, но той отговаря:
— Зная какво правя. Имам абсолютно сигурни сведения, че французите няма да изпратят срещу нас нито един войник. Но вие ще се убедите не само в това. Ка-то освободим Рейнската област от версайското иго, ние ще поставим света пред свършен факт и с това въпро-съ ще бъде изчерпан.
Непосредствено след това започва тайното придвижване на германски войски към границите на Рейнска об-ласт. Към изходните пунктове войските се прехвърлят батальон по батальон, за да понесат минимални загуби, ако французите неочаквано предприемат контраатака. Командирите на челните части получават запечатани пликове със заповед да се оттеглят незабавно, щом се натъкнат дори на челни патрули на френско-английски войски. Между другото службата за дешифриране на германските ВВС, която разчита френския дипломатически шифър, редовно представя текстове на заловени и дешифрирани телеграми на френския посланик в Берлин Франсоа Понсе. Още от ноември 1935 г. Понсе на-стойчиво предупреждава Париж, че Хитлер възнамерява да използва сключването на френско-съветския договор като повод за окупиране на Рейнската демилита-ризиране зона и само изчаква подходящ момент. На 13 февруари 1936 г. Понсе телеграфира, че Хитлер „под-готвя почвата за поход към Рейнската област".
От обилната информация, предлагана от Канарис на Хитлер, последният проявява особено голям интерес към следното съобщение: според данни на високопоставен агент на абвера във френското Министерство на външните работи „задължителна съставна част на френските военни планове е непременното участие на англичаните. Главнокомандуващият френската армия генерал Гамелен заявил на министъра на външните работи на Франция Фланден, че той не може (или не иска) да изпраща войски в Рейнската област, ако не се присъединят англичаните". По същото време тогавашният министър

на външните работи на Германия Нойрат твърдо уверява Хитлер, че англичаните изобщо нямат намерение да оказват на французите помощта, за която настоява Гамелен. Тези категорични твърдения на един тъй предпазлив дипломат като Нойрат се базират на многобройните телеграми на германския посланик в Лондон Леополд фон Хьош, намиращ се в Англия от 1932 г. „Западът няма да се намеси" — такъв е главният смисъл на неговите доклади.
Прекрасните източници за информация дават възможност на Хьош да прецени правилно политиката на Великобритания и нейните намерения. Той се ползва с изключителна популярност във висшето английско общество и с разположението на Министерството на външните работи на Великобритания, където му оказват пълно доверие постоянният заместник-министър Ванситарт и завеждащият отдела за Централна Европа Ралф Уигръм. Той е в близки отношения не само с все по-нарастващата пронацистка клика от богатите квартали на Лондон, но и с Уинстън Чърчил, Арчибълд Сиклери, дори с Ърнест Бевин. Особено тесни връзки той поддържа с кралското семейство. Самата кралица го нарича „моят любим чужденец". Хьош често й гостува в нейното имение в Аскот. Той е в най-приятелски отношения и с престолонаследника принц Уелски. Хьош нарича интимно бъдещия крал „Дейвид", а той него „Лео". В лицето на принца Хьош си спечелва не само приятел и постоянен партньор за тенис и голф, но и нещо много повече. За него той е най-добрият източник на информация, а дружбата им изиграва важна роля, когато принц Уелски става крал на Великобритания под името Едуар VIII, Това става на 20 януари 1936 г., след смъртта на Георг V. Още на следния ден Хьош в донесението си до Министерството на външните работи на Германия, характеризирайки новия крал, пише:
„Крал Едуард VIII в някои отношения прилича на своя баща, но в други много се различава от него."
Вероятно важната разлика между бащата и сина според посланика се е състояла в отношението им към Третия райх.
„Георг се отнасяше критично към Германия . . . крал Едуард храни топли чувства към нея. По време на честите си и продължителни разговори с него съм се убедил, че те са достатъчно дълбоки и силни, за да издържат на враждебни влияния."
Малко по-рано, на 15 януари, посланикът съобщава, че е получил допълнително доказателство за това. Бъдещят крал го информирал, че е решил твърдо да замине за Берлин на олимпийските игри. Своето донесение Хьош завършва така:
„При всички случаи можем твърдо да се надяваме, че тронът на Великобритания ще бъде зает от крал, който напълно разбира Германия и се стреми да установи добри отно-шения между нея и Великобритания. "
В симпатиите си към хитлеристка Германия новият английски крал отиваше по-далече, отколкото личи от донесението на Хьош. В едно от донесенията си посланикът съобщава, че на 11 април 1935 г. престолонаследнкът на Великобритания горещо го уверявал в симпатиите си към райха и рязко критикувал външното министерство на Великобритания за „недостатъчното

разбиране на Германия и нейните стремежи". Той до верително съобщил на посланика, че е напълно съгласен с въвеждането в Германия на задължителна военна служба, обявена от Хитлер няколко седмици преди това в нарушение на Версайския договор. Според посланика възгледите на принца напълно отговаряли на възгледите на Хитлер и завършвайки разговора, той уверил Хьош, че не само е съгласен с „възраждането на Германия", но и че е изпълнен с решимост „да способствува" за това.

Сродникът на английското кралско семейство херцог Карл Едуард Кобургски, който често посещава Лондон и е наречен „нацисткият херцог" заради близостта си с Хитлер, на когото е агент-двойник. през януари 1936 г., вече след смъртта па Георг V, по лична поръчение на фюрера три пъти разговаря с Едуард VIII. Съгласно донесението на херцога, още щом той повдигнал въпроса, че е желателна една среща между Хитлер и тогавашния министър-председател Болдуин с оглед по-нататъшното укрепване на англо-германските отношения, кралят възкликнал: „И аз самият искам да поговоря с господин Хитлер и съм готов да направя това тук или в Германия. Моля Ви да му предадете това." Малко по-късно Едуард моли германеца да запази в тайна техния разговор, тъй като несвоевременното му разгласяване би му попречило да се бори с цялата си решителност за по-нататъшното сближаване между Великобритания и Германия.

В събота, на 7 март 1936 г., почти веднага след като Хитлер заяви в Райхстага, че „ние нямаме териториални претенции към Европа", германските войски навлязоха „за мирна гарнизонна служба в западната провинция на райха". Както Канарис уверявал Хитлер, френската армия, лишена от подкрепата на англичаните, не направи и крачка към Рейнската демилитарзирана зона. А Лондон пазеше пълно мълчание. Едва в понеделник английският министър на външните работи Идън замина в Париж, но само за да посъветва французите да но бързат и да предадат въпроса за разглеждано в Обществото на народите.

Още на 21 януари 1936 г. Хьош, характеризирайки новия крал, пише:

„Той е дълбоко убеден, че в наше време войната вече не е средство за уреждане на международните спорове. Нещо повече, той е сигурен, че една европейска война ще доведе до разпадане на Европа и до нейното болшевизиране, а следователно и до загиване на цивилизацията. Като остава привъже ник на английските парламентарни традиции Едуард, VШ все пак се отнася с дълбоко разбиране към пътищата, по които вървят други държави, особено Германия."

Като разчита именно на „дълбокото разбиране" на английския крал относно пътищата, по които върви нацистка Германия, на 9 март вечерта германският посланик се отправя за Форт Белведер на грижливо законспирирана среща с Едуард.

Когато около 9 часа вечерта се връща и посолството, Хьош разказва на съветника-посланик Бисмарк и на представителя на официалната германска телеграфна агенция Хес, че неговите доводи направили „най-благоприятно впечатление на човека с добра воля. какъвто без съмнение е кралят", и че той успял да убеди Едуард „да ходатайствува пред Болдуин за мир".

Късно вечерта в посолството се раздава телефонен звън. Хьош бързо вдига слушалката.
— Ало — чува се познат глас. — Вие ли сте, Лео?
— Да, сър.
Според думите на Хес, Едуард казал на посланика:
— Слушайте внимателно. Току-що се видях с министър-председателя. Война няма да има!
По-късно Хитлер изчерпателно характернира ролята на Едуард в събитията от онези дни. Отказът на англичаннте да воюват за демплитаризираната зона, заявява той, се обяснява с намесата на английския крал в критичния момент.
На следния ден, като приема френския министър на външните работи Фланден, Болдуин му казва:
— Ако има дори един шанс от сто вашата, ответна ракция да доведе до война, аз нямам право да въвле-ка в нея Англия . . . Англия не е готова за война. Кризата преминава. Хитлер не само остава в Рейнската демилитаризирана зона, но и затвърдява положението си.
Ралф Уингръм от Министерството на външните работи на Великобритания, изпращайки заминаващата си с празни ръце френска делегация, измърморва: „Сега войната е неизбежна и тя ще бъде най-ужасната от всички войни."

Битката на троянските коне

Всеки, който при пристигането си в Англия или заминавето си от нея, е бил проверяван от инспекторите на британската имиграционна служба, ще разбере самочувствието на шпионина, пристигнал с тайна задача. Всъщност тези „инспектори" са сътрудници на службите за сигурност. „Черните книги", които те постоянно използват, са пълни с имената на „нежелателните лица," по едни или други причини представляващи интерес за английската полиция или за английското контраразузнаване МИ-5. „Черните книги" съдържат доста подробни сведения и затова изпращаните в Англия разузнавачи прилагат различни хитрости при опитите си да скрият истинското си лице.
Но у немеца, слязъл от парахода на 29 август 1935 г. в Харвич, предстоящата проверка не предизвиква опасения. Той е сигурен, че не фигурира в списъка на международните мошеници. Херман Херц пристига от Хамбург с истинското си фамилно име. Всички сведения в неговия паспорт съвпадат с тези, които той съобщава за себе си на инспектора от имиграционната служба — с изключение на целта на пристигането му.
„Аз съм адвокат, специализирам се по международното право, пътувам за Кембридж за изучаване на английските закони, регулиращи експорта. А имам и друга причина за посещението си. Взех си годишния отпуск, за да работя върху книга за едно ханзейско семейство, корените па което се откриват както в Германия, така и в Англия," Херц изважда от чантата си ръкописа и го дава на инспектора. „Сега, когато съм завършил немската част, английската, струва ми се, е по-целесъобразно да напиша тук, у вас."

Инспекторът слага съответния печат в паспорта на Херц и в Англия се появява голям агент, специално изпратен от немското разузнаване за изпълнение на специална — еднократна — задача.
По настояване на Гьоринг Херц се отправя към брега на Албиона* и трябва въз основа на лични наблюдения да реши кой е прав в спора за характера на развитието на британската военна авиация. В миналото действуващ военен летец, той твърдял, че английската военна авиация имала преди всичко стратегическо предназначение и че Великобритания създавала мощен бомбардировъчен въздушен флот, насочен срещу Германия. Но разузнавателното управление на щаба на

* Албион — древнокелтско название от VI в. пр. п. е. на Британските острови (без Ирландия). Б. пр.

германските ВВС настоявало, че англичаните развиват авиация с отбранителен характер — предимно изтребители-бомбардировачи.
Още щом Херц предлага услугите си да замине в Англия и събере информация за потвърждаване на своето мнение, няколко висши офицери от германските ВВС се обръщат с молба към Канарис да го вземе в абвера и уреди пътуването му. Канарис с удоволствие се съгласява, още повече че Херц като специален агент е напълно подходящ за такава мисия. Той е много добре образован и всестранно надарен човек. След Първата световна война (на фронта Херц често имал случаи да разпитва пленени английски летци) той се занимава с адвокатска практика в Хамбург и в същото време като представител на фирмата „Сименс" в Англия често посещава тази страна. Херц редовно спортува, добре плува и се боксира, разбира от музика, рисува, пише очерци, разкази и пиеси, притежава необикновени математически и топографски способности. В характеристиката, запазила се в личното досие на Херц в абвера, се отбелязва, че „за него е достатъчно да хвърли само един бегъл поглед върху картата, за да може след това абсолютно безпогрешно да се ориентира в местността".
И все пак въпреки този блестящ отзив тези, които непосредствено подготвят Херц за отпътуването му в Англия, не споделят ентусиазма на Канарис за новия агент. Той бил неудачник във всички свои начинания — и в различните си делови мероприятия, и в адвокатската си практика, и в женитбата си, и дори в любимото си хоби — литературния труд. Желанието на Херц да отиде в Англия като шпионин се обяснява най-вече със стремежа му да се отърве от неприятностите в личния си живот — заплашва го банкрут и скъсване на отношенията с жена му.
Канарис обаче настоява на своето и 45-годишният авантюрист заминава за Англия. В тази страна неговата дейност продължава всичко седемдесет и един ден, но с шпионаж се занимава само четиридесет.
Херц успешно преминава проверката на имиграционната служба и се насочва към градчето Милденхол в графство Кент, тъй като то се намира близо до няколко бази и учреждения на английските ВВС. От някоя си мисис Джонсън той наема малка къща, наречена „Хевелък", н на 14 септември се настанява в нея, „за да пристъпи към работа над своята книга. Придружава го

миловидната 19-годишна блондинка Мариана Емиг, която обича безмоторното летене и е представена на стопанката на къщата като секретарка-машинописка.
Херц и Емиг пристигат с новичък мотоциклет и още на следващия ден пристъпват към „изследвания". Те се появяват в разположения недалече Менстън, където Емиг, започвайки своята кратка кариера на „фатална жена", се запознава с младия войник Кенет Луис и започва да флиртува с него. Докато Херц старателно скицира летището, Емиг измъква от Луис необходимите сведения.
Така те всеки ден посещават различни места, където има бази на ВВС. Емиг или служи за примамка или стои като наблюдател, докато Херц скицира летищата, много доволен, че достъпът до необходимите му тайни се е оказал толкова лесен, и уверен, че всичко върви гладко.
Но Емиг, въпреки младостта и неопитността си, инстинктивно чувствува, че положението съвсем не е тъй блестящо, както се струва на партньора и. Прекалено голямото любопитство на Емиг привлича вниманието на Луис и той докладва на началството си за твърде любезната двойка, с която той тъй мило си бъбрал в тяхната уютна къща. Съобщението на войника стига до полковник Кук от МИ-5 и по негово нареждане Херц и Емиг започнат да бъдат следени най-внимателно. Сега детективите тайно ги придружават във всичките им пътувания из Източна Англия, Норфолк, Суфолк и Линкълншиър и установяват, че Херц скицира или фотографира летищата.
На 23 октомври, когато за втори път посещават Мен-стън, Херц и Емиг откриват, че ги следят. След като се завръщат в „Хевелък", нервите на Емиг не издържат и тя започва да настоява незабавно да се върне с такъв заплашителен тон, че Херц решава сам да я откара в Хамбург. Още повече че за изминалите четиридесет дни той е събрал много материали и смята за необходимо лично да ги докладва в абвера.
В Берлин Херц е посрещнат с отворени обятия и е обсипан с похвали. И едното, и другото се оказва преждевременно. Херц и Емиг са предизвикали подозрение не само у Луис, но и у английската си хазяйка, която съобщава за тях в полицията. Пристигналият в „Хевелък" Кук отваря куфара на Херц и в него намира всички доказателства за шпионските занимания на „адво-ката": специален фотоапарат, дневник със сведения за летищата, подробни бележки с военна информация и многобройни скици на различни бази на ВВС.
Скоро след това, на 8 ноември, Херц спокойно се завръща в Англия. Веднага го арестуват и го првличат към отговорност за нарушаване на закона за опазване на държавните тайни. Както изглежда, отначало англичаните не придават сериозно значение на цялата тази работа и я разглеждат като несръчен опит на прекалено старателен разузнавач-самодеец, но след това две обстоятелства ги карат да променят мнението си. В къщата, която Херц набързо напуска, мисис Джоннсън намира копие от заявление за приемане в абвера и шифър. А на 7 март, два дни преди края на съдебния процес, хитлеристката армия, нарушавайки Версайския миен договор, навлиза в Рейнската област.

Отначало англичаните възнамеряват да дадат на Херц условна присъда и да го изгонят от страната. Но сега, когато намерените материали уличават Херц като човек на абвера, а също и под влияние на събитията в Рейнската област, те го осъждат на четири години тъмничен затвор.
Провалът на Херц в абвера се преценява просто като несполука на един смел човек, станал жертва на риска, неизбежен за професията на разузнавача. Херц сам съдействува за разпространяването на различни измислици около името му. От затвора той тайно изпраща писмо на свой приятел в Германия, в което, говорейки за леката присъда, пише: „Направих много повече. И англичаните знаеха за мен много повече от това, в което намериха за необходимо да ме обвинят публично".
Канарис разглежда несполуката на Херц като удар по своя авторитет и взема мерки да облекчи съдбата му. От касата на абвера чрез семейството на Херц той превежда пари за адвокат на провалилия се шпионин и определя месечна помощ не само на жена му, но и на любовницата му. Той за нищо не обвинява Херц и не смята провала му за заслуга на англичаните; кой знае защо той е убеден, че някой от абверовците е издал Херц и че трябва да се вземат решителни мерки за укрепване на вътрешната безопасност в централния апарат на ведомството.
Във връзка с това Канарис повиква при себе си своя стар приятел и колега Протце, опитен и умен контраразузнавач, известен между колегите си като „чичо Рихард". Лисица сред лисиците, ненадминат циник, той смята хората за виновни, дори когато невинността им е напълно доказана. По това време Протце ръководи малкото контраразузнавателно подразделение с условното название „Hauskapelle" („Домашна капела"), призвано тайно да следи сътрудниците на абвера.
Протце заявява на своя шеф, че единственият правилен начин да предотвратят проникването на вражески агенти в абвера е сами те да внедряват свои агенти в разузнаването на противника и чрез тях навреме да научават за опитите им в това направление. Всяко разузнаване си има отдел, който има за задача да вербува агентура специално във вражеските разузнавателни служби.
По указание на Канарис Протце създава и възглавява специално, дълбоко законспирирано в самия абвер подразделение „Geheime Verbindungen" („Секретни връзки"); малцина посветени имат правото да го споменават, и то само с началните букни на названието му — „СС". За функциите на подразделението никога и никъде не се говори.
Задълженията на Протце и ръководената от него организация се определят от специална директива по следния начин:
1) да вербува агентура, която да се използва за специална работа в чужбина и за активно обработване на подозираните в шпионаж, а също и на резидентурите в личния състав на вражеските разузнавания;
2) да намира пътища и средства за проникване в противниковите разузнавания за събиране на информация относно методите, плановете и намеренията им.

Проникването в разузнаването на противника винаги е било най-трудната и опасна част на шпионажа. Но „чичо Рихард" притежава всички необходими за това таланти. На един от помощниците си, капитан Адолф Фелдман, по образование архитект, а по специалност опитен и квалифициран контраразузнавач, той възлага да проникне в английската разузнавателна служба, което по онова време е твърде сложна задача.
Тогава английското разузнаване се ръководи от нестабилен триумвират: от началника му адмирал Хю Синклер и двамата му заместници: бившия изтъкнат чиновник от индийската полиция полковник Вивиан и полковника от териториалната армия Клод Денси, който след Първата световна война си избира за професия разузнаването.
Самият Синклер почти не се занимава с всекидневните въпроси на разузнаването, тъй като ги е поверил на, заместниците си, макар да знае, че те не могат да се понасят и се занимават само с интриги, всъщност парализиращи цялата работа.
Избухлив, самоуверен и невероятно досаден, Денси се ползва с такава репутация, че дори днес, много години след смъртта му, за него си спомнят с отвращение. За главен обект на нападките си Денси избира Вивиан и постепенно отношенията между тях дотолкова се развалят, че Синклер е принуден да се намеси и да вземе Вивиан под своя защита. Той отстранява Денси от работа и му разрешава да се появява в учреждението само за да получи пощата. Стареещият разузнавач разбира, че го заплашва оставка, и настойчиво се заема да се сдобие с някакво друго място — пак в същата СИС, макар и не в нейния централен апарат. Накрая Синклер отстъпва пред молбите на Денси да го изпрати в Италия, където да организира проникването на шпионска агентура в Германия. Скоро обаче Италия започва да се струва на Денси неподходящо място за такава работа и той се прехвърля в Швейцария, където за една година създава организация, наречена от него „Зет".
Така с усилията на Денси английското разузнаване в Европа се оказва разделено на две. Тази част, която се ръководи в центъра от Вивиан, не претърпява изме-нения. Тя се състои от редица резидентури или централи, замаскирани като отдели за паспортен контрол на посолствата и мисиите на Великобритания в европейските страни. Резидентурите се ръководят от кадрови разузнавачи, обикновено работещи като завеждащи отдели, които в качеството си на дипломати се ползват с дипломатически имунитет.
Резидентурите па „Зет" функционират независимо от тях; те разполагат със своя агентура и свръзки, със свои шифри, кодове и канали за връзка с Центъра. Дори териториално обикновено са разположени отделно от резидептурнте на Вивиан, предимно под прикритието на търговски представителства и други учреждения. В стремежа си да бъде независим Денси дотолкова законспирирва резидентурите на „Зет", че дори не всички резиденти на Вивиан знаят за съществуването на паралелната организация СИС, действуваща на тяхна територия.

Около 1935 г. Германия практически се оказва в пръстен от английски резидентури, които принадлежат на подразделенията на СИС и работят във Виена, Цюрих, Брюксел, Хага и Копенхаген. И скоро немците се сблъскват с някои прояви на резидентурите на „Зет". В годишния отчет на абвера за 1935 г. се отбелязва, че приблизително десет процента от чуждестранните шпиони, разобличени през годината в Германия, са агенти на някаква нова, тайнствена организация, чийто истински характер и принадлежност все още не може да определи дори Протце.

На третата година от съществуването на „Зет" две от резидентурите придобиват особена важност. Първата — копенхагенската — се ръководи от две големи подрезидентури, които успешно събират информация в Германия. Втората действува в Хага. Тук резидент на Денси е кадровият разузнавач, капитанът в оставка от английската армия Бест, който живее в Холандия още от времето на Първата световна война. Заедно с двама холандски партньори той основава експортно-импортна фирма, оженва се за дъщеря на холандски адмирал и има достъп във висшето общество на столицата. Неговият дом е широко известен със своето гостоприемство, отлична кухня и превъзходни концерти за гостите.

Бест ръководи няколко агентурни групи, при това нито една от тях не знае за съществуването на другите, а на членовете на групата се забранява да се познават и особено да общуват. В дома на Бест се намира главната кантора на неговата преуспяваща фирма „Континентъл трейдинг кампани", зад фасадата на която се крие центърът за активен шпионаж.

Друг разузнавателен център се намира в дом № 57, на тихата и уютна улица „Ниуеве Парклааи", проточила се край един от каналите. На излъсканата до блясък медна плочка до главния вход е означено, че тук се помещава отделът за паспортен контрол на английското посолство. Тук се намира резиднтурата на полковник Вивиан с щат от 11 души. Ръководи я майор Далтън, който, както и Бест, е кадрови разузнавач и ветеран от Първата световна война. Задълженията на негов заместник се изпълняват от някой си Ян, известен още и като Аугустус де Фремери, и като капитан Хедрикс — една доста тъмна личност. Резидентурата си има радиостанция, обслужвана от радистите Инман и Уелш.

Резидентурата на Далтън се състои от голяма група важни агенти, завербуваии най-вече от двамата му помощници. Единият от тях — бившият холандски следовател Вринтен — поддържа важни контакти във всички необходими места. Той работи за английското разузнаване от 1919 г. Непосветените знаят Вринтен като собственик на информационно бюро, занимаващо се с частно издирване и проверка на кредитоспособността на клиентите на различни финансови учреждения, но това е само прикритие за истинските му занимания като вербувач за резидентурата на Далтън и свръзка между него и холандската полиция.

Друг незаменим помощник на Далтън е 30-годишният Джон Хупър, натурализиран британски поданик, по рождение холандец. Той се ползва с пълното доверие на своя шеф и по негово поръчение води списъка на агентурата и отговаря за съхраняването на наличните материали. В неговия списък фигурират 52 главни агенти, без да се смятат многобройните подагенти,

работещи предимно в Германия. Резидентурата поддържа тесен контакт с холандското военно разузнаване, чийто началник подковник Оршот е и агент номер 945 на Далтън. По такъв начин сътрудниците на Оршот обслужват едновременно двама господари — и самия него, и Далтън.

През 1938 г. английската колония в Хага е потресена от новината, че на 4 септември Далтън е намерен мъртъв в дома си. Тези, които знаят с какво всъщност се с занимавал той, подозират убийство, но пристигналата в Хага следствена комисия на СИС бързо установява, че Далтън се е самоубил, тъй като е изхарчил за любовницата си две хиляди фунта от секретните средства на резидентурата и не можел да ги възстанови. Сред сътрудниците на холандското разузнаване съществува мнението, че друга причина за самоубийството на Далтън е разобличаването на машинациите му с английските паспорти и входните визи за Палестина, които той продавал на богатите евреи от Германия, бягащи от преследванията на нацистите.

Мястото на Далтън се заема от някой си Чидсън, но скоро се изяснява пълната му негодност и след няколко месеца резидент под прикритието завеждащ отдела за паспортен контрол става майор Ричърд Стивънс, който дотогава се занимавал с примитивно погранично разузнаване в Индия. Стивънс владеел свободно немски, френски и руски език, но в Европа никога не бил работил. „Съгласих се да замина в Хага — твърди той по-късно, — едва след като се убедих, че на моето началство е известно, че ми липсват необходимият опит и подготовка и че се смятам за абсолютно неподготвен за такава работа." На Стивънс не само не съобщават истинската причина за смъртта па Далтън, но и не го осведомяват за съществуването на успоредната резидентура на Бест. Пък и агентурата, която сега минава под негово ръководство, му характеризират само в най-общи черти. На Стивънс се казва, че неговото назначаване е предизвикано от необходимостта да се подобрят отношенията с резидента на френското разузнаване в Хага, влошени от предшественика му.

Стивънс бързо се убеждава, че неговата резидентура представлява цяла организация, която работи точно и успешно и постоянно попълва редовете си със завербувани от Вринтен в Германия антифашисти.

Тези, които по онова време следят перипетиите на тайната борба между разузнаванията по оскъдните вестникарски публикации, не могат и да си представят мащабите на шпионажа в Европа през онези години. Със задълбочаването на кризата, предизвикана от заграбването на Австрия, и във връзка със заплахите на Хитлер, отправяни към Чехословакия, англичаните с всички средства засилват вербуването на агентура в Германия. От шестимата агенти, осъдени на смърт в Германия през 1936 г., четирима са английски; десетки агенти, арестувани от немците и очакващи да бъде решена съдбата им, са прехвърлени от англичаните от Холандия и Дания. Разпитите на заловените разузнавачи позволяват на Протце и Фелдман да си съставят известна представа за загадъчната агентурна мрежа, но все още не могат да се доберат до нейните ръководители. Проблясъци на успех се появяват едва през лятото на 1936 г.

Близо до Магдебург е арестуван някой си Густав Хофман в момента, когато фотографира секретни обекти. На разпита той си признава, че е шпионин, че е завербуван от холандец и че сега този холандец също работи за английската организация в Хага. Малко по-късно е арестуван друг английски агент — германският инженер Рихард Ланге, завербуван от същия холандец от Хага. Ланге става английски шпионин от чувство на ненавист към фашистите и скоро се проявява като един от най-добрите агенти на резидентурата. Но успохите му замайват главата и той се превръща в продажен професионалист, на когото Далтън трябва да плаща много повече, отколкото на другите. Става чака, че резидентурата задлъжнява на Ланге с няколкостотин фунта стерлинги, които той все не може да получи, въпреки многократните настоявания. Накрая Вринтен се съгласява да му организира среща лично с „боса". Така Ланге става единственият агент на хагската резидентура, който познава резидента.

При срещата Далтън изплаща на Ланге част от дълга и го уверява, че останалата част ще получи вече в Германия. Ланге се връща в Хамбург с нова задача поставена от англичаните, но пари тъй и не получава. На разпита той разказва най-подробно за работата си в полза на английското разузнаване.

Така Далтън става за немците напълно реална личност. Сега вече те могат да се заемат с него сериозно. Но когато Фелдман пристига в Хага специално с такава цел, Далтън е вече мъртъв. Все пак Фелдман успява да събере доста материали за хагската резидентура на СИС и да убеди Протце, че решителното настъпление срещу англичаните в Холандия има безспорни шансове за успех. Протце, но това време зает с други перспективни задачи, предлага на Фелдман сам да отиде в Хага и да организира проникването на немски агенти в английската резидентура. Но Канарис решава, че за тази цел Протце е по-подходящ.

...Те — Протце и отдавнашната му секретарка, помощница и любовница Елена Скродски (в абвера е известил като леля Лена), а сега госпожица Шнайдер — пригигат в Хага през есента на 1937 г., наемат вила в градчето Васенаар, близо до столицата, и започват да се подготвят за схватка с английското разузнаване. По нещата се оказват не тъй прости, както си ги е представял Фелдман. На Протце, въпреки цялата му хитрост и решителност, се налага да чака почти половин година, докато един пропуск на противника му предоставя възможност да постигне целта си.

Една топла юлска вечер Протце и леля Лена връщайки се от Хага в къщи, забелязали, че заедно с тях от вагона на влака слиза и среден на ръст широкоплещест младеж. Той вървял след тях чак до вилата, постоял, след това се върнал и бързо се скрил зад близкия ъгъл. На Протце му се сторило, че юношата ги следи, но не можел с пълна увереност да твърди това. На следния ден същият младеж пак се появил, по вече с велосипед и няколко пъти обиколил квартала. След войната Протце ми разказа:

— След това той слезе от велосипеда и започна да се разхожда по улицата, като от време на време поглеждаше към нашата вила. Всичко това младежът правеше доста открито и помислих, че или е сътрудник на полицията, у когото

с Елена сме предизвикали недоверие, или е изпратен от някого от нашите противници. Както и да е, реших да разбера за кого работи този „бродяга".
На третия ден, още на разсъмване, „бродягата" отново пристигнал. Протце бил вече станал и като го забелязал, отправил се с велосипеда си към един уединен плаж. Юношата тръгнал след него. Протце се спрял и раздразнено го попитал какво иска от него. Като не получил отговор, той го заплашил, че ще се обърне към полицията.
На следния ден „бродягата", сякаш нищо не е било, пак се появил край вилата. Този път Протце наистина извикал „полицай", а всъщност своя верен агент, холандския фашист Хогевеен, преди това агент на гестапо, който наблюдавал немските емигрант в Холандия.
Мнимият полицай си дал вид, че смята да арестува „бродягата", но в този момент внезапно се появил Протце.
— Зная кой си ти! — закрещял той. — Ти си шпионин, изпратен да ме следи!
„Бродягата" мрачно мълчал и Протце със същия тон го попитал колко му плащат, за да го следи. Задържаният отговорил, че той само изпълнява възложената му работа.
— Каква работа? — гневно попитал Протце. Тогава младежът си признал, че действува по поръчение на отдела за паспортен контрол на британското посолство в Хага.
Протце съобразил, че най-после пред него се открива възможността, която тъй дълго е очаквал. Той отвел младежа във вилата и му предложил да работи за него. Младият човек съобщил, че фамилното му име Ван Коутрик (а пълното — Фолкерт Ари Ван Коутрик), че работи във фирмата „Мюлер и К°", но от време на време изпълнява задачи, свързани с проследяване. Този път му възложили да следи „мистър Робъртс" — така той нарекъл Протце — и да записва номерата на колите, с които пристигат при него посетителите. Ван Коутрик разказал, че получавал от англичаните 200 гулдена на месец (по сегашен курс около 60 рубли — ред.) и компенсация за „служебните" разходи, макар че за всеки гулден по този параграф му се налагало едва ли не да се бие. Протце предложил на юношата също 200 гулдена на месец, но с гаранция, че ще ги получава, без да става нужда да се стига до бой. Ван Коутрик с готовност се съгласил (защото „обичал немците" и обещал да информира подробно Протце за всичко, което става в английския отдел за паспортен контрол.
Ван Коутрик попада в полезрението на Вринтен през 1937 г. и като перспективен кандидат за вербуване последният го запознава със своя шеф, тогавашния резидент на СИС в Хага Чидсън. 24-годишният интелигентен холандец се харесва на Чидсън и той го завербува, възнамерявайки да го използва за следене и като свръзка, макар да поема определен риск, тъй като жената на Ван Коутрик е немкиня.
Като начало на Ван Коутрик, получил псевдонима Оливър Кендъл, възлагат да следи германския дипломат Путлиц, опитващ се да установи връзка с английското разузнаване. Путлиц става първият английски агент, когото Ван Коутрик издана на Протце. Без да споменава никакво фамилно име, Протце

информира германския посланик в Хага, че „един от помощниците му" е заподозрян в шпионаж в полза на англичаните. Учуденият посланик, без да знае за кого става дума, споделя неприятната новина със... самия Путлиц и така му помага навреме да избяга в Лондон.
Именно в процеса на развитие на тези събития Ван Коутрик става агент-двойник. Като продължава, както и дотогава, да работи за англичаните, след това той подробно предава на Протце всичко, което научава от тях.
А Протце, без да губи време, се старае колкото се може по-пълно да използва предоставилата му се възможност. Той извиква в Хага Фелдман. Заедно купуват един от онези плоскодънни шлепове, които се движат лениво по мръсните канали на Хага, донасят в него кинокамера и го закотвят на около тридесет ярда от входа за паспортния отдел на английското посолство. Всички посетители на сградата попадат върху лентата, а след това снимките се показват на Ван Коутрик за идентифициране.
След кратко време германците разполагат с почти пълен списък не само на всички постоянни сътрудници на английската резидептура, но и на всички посетители и дори на някои агенти.
И все пак, въпреки че Протце съумява да вмъкне свои хора в резидентурата на СИС в Хага, първа и най-чувствително си изпаща от германците резидентурата на Денси в Копенхаген.
През ноември 1938 г. датчаните, обезпокоени от нарастването на чуждестранния шпионаж в Дания, активизират дейността на своето контраразузнаване и арестуват двама диверсанти — Валдемар Пьоч и някой си Кнуефкен. Те смятат, че арестуваните работят за немците, но на следствието Кнуефкен си признава, че е изпълнявал задачи на англичаните. Сега датчаните с удоволствие биха се отказали от съдебния процес, но съобщенията за арестите вече са се появили в пресата и задържаните трябва да бъдат съдени. Процесът минава при затворени врати, но германците успяват да се сдобият с материалите от разпитите и с признанието на Кнуефкен и да почерпят от тях немалко важни данни за работата на англичаните в Дания и в другите скандинавски страни.
На Протце му хрумва мисълта на всяка цена да открадне Пьоч от датския затвор и да го принуди да му разкаже откровено за английската агентура в Германия. Дори след като датчаните научават за намеренията на немците и разрешават на Денси тайно да измъкне Пьоч с един търговски параход, Протце не се отказва от своята идея и предлага да се изпрати след парахода торпеден катер, който да го плени и да го отведе в някое балтийско пристанище. Тази идея не се реализира, защото Канарис отказва да я санкционира, и Пьоч благополучно е прехвърлен в Белгия. Провалът в Дания принуждава англичаните поне временно да пренесат работата на разузнаването си против Германия в Хага. Но тук продължава да се подвизава Протце, който при това сега разполага и с Ван Коутрик. Винаги настроен скептично, Протце особено в началото не храни илюзии по отношение на младия холандец, още повече че той явно хитрува. Обстановката обаче постепенно се променя, а заедно с нея се променя и самият Ван Коутрик. Той

все повече се отдалечава от англичаните и се сближава с германците, отношенията му с Вринтен и Стивънс с всеки изминат ден все повече се влошават. Стивънс става все по-стиснат и заядлив при уреждане на сметките, а Протце все по-щедър. Ван Коутрик грижливо крие връзката си с германското разузнаване, като не дава на Стивънс и най-малко основание да го подозира в предателство. И все пак той престанал да бъде английски шпионин, а служел само на немците. Холандецът съобщавал на Протце за всеки английски агент, подготвен за прехвърляне в Германия, за неговата задача, маршрути, скривалища, агентът бивал обезвредяван веднага щом пристигнел на местоназначението си, Стивънс не можел да не забележи странните провали на своята резидентура, но мисълта за предателство не му минавала през ума.

В началото на 1939 г. Ван Коутрик насочва Протце към един английски агент, чието разобличаване оправдава всичко — енергията, времето и средствата, изразходвани от немците в противоборството им с английското разузнаване в Холандия.

В хода на разследването на причините за самоубийството на Далтън бе станало ясно, че в злоупотребата със секретни сродства в еднаква степен е замесен и помощникът му Джон Хупър. Той усетил, че Далтън си присвоява средства от касата на резидентурата и заплашил шефа си, че ще го разобличи, ако откаже да дели парите с него. Далтън се съгласил. При разпита на следствената комисия Хупър си бе признал всичко. Денси предложил да ликвидират тайно злоупотребителя на средства и шантажиста, но Вивиан не се съгласил. По понятни съображения делото на Хупър не било предадено на полицията. През същата 1930 г. той просто бил изгонен от разузнаването.

Известно време Хупър търгува в Ротердам със запасни части за самолети, без да подозира, че го търсят. А го търсят двама души. Първо, полковник Денси: той изведнъж стига до извода, че бившият помощник на Далтън е твърде ценен работник, за да се откажат от услугите му заради такива дреболии, каквито са шантажът и злоупотребата. Второ — Протце: той решава, че едни английски разузнавач-крадец може да се окаже много ценна находка за немците. Най-после Хупър е издирен в Ротердам от Ван Коутрик и през пролетта на 1939 г. запознава с него Херман Хискес, който тогава заедно с Фелдмаи ръководи работата на германското контраразузнаване против англичаните в Хага, тъй като се налага Протце да стои в сянка.

Хупър, озлобен срещу бившите си господари от английското разузнаване, без колебание се съгласява да служи на немците и вдъхновяван от щедрото възнаграждение, предава на Хискес много тайни на англичаните, макар от няколко години да не поддържа с тях никаква връзка. Скоро обаче запасът от информация на Хупър се изчерпва и той преминава към най-различни измислици. Хискес го уличава в лъжа и заплашва, че ще престане да му плаща. Тогава Хупър решава да издаде най-ценния агент, с когото разполага в Германия хагската резидентура на СИС.

Още през 1919 г. англичаните завербували в Хамбург един демобилизиран немски офицер, наречен от тях „доктор К.". Бивш военен моряк, той

създал в Кил инженерно-консултационна фирма, обслужваща преди всичко военноморския флот. Нищо чудно, че въз-главяващият фирмата знае всички негови тайни, още повече че много от тях представляват негови собстве-ни реализирани изобретения. Положението на „доктор К." му дава възможност само със собствени сили да снабдява английското разузнаване с изчерпателна информация за всичко, което става във ВМФ на Германия. Въпреки най-строгата конспирация около всичко, което се отнася до „доктор К.", Хупър знае и за него, и за методите му на работа. В разговора си с Хискес той се интересува колко ще може да получи, ако предаде „доктор К.". Хискес му обещава 10 хиляди гулдена: пет — щом Хупър назове името и презимето му, и останалите пет — щом арестуват „доктора".

След като получава аванса, Хупър съобщава, че „доктор К." е Ото Крюгер. Постоянно живее в Годесберг, край Бон, но за срещите си с резидента на ан-глийското разузнаване пътува до Холандия и отсяда в хотел „Амшел" в Амстердам или в хотел „Индес" в Хага.

Когато Хискес докладва за това на Протце, последният е потресен. Та той познава Крюгер от съвместната им служба във флота. Цели двадесет години неговият бивш колега е водил двоен живот! Фирмата му преуспяваше, той стана богат и солиден индустриалец, през тридесетте години го избраха за член на директорския съвет на федерацията на германските индустриалци, а един от техническите институти в Германия го удостои със званието почетен доктор на техническите науки. И през цялото това време Крюгер е бил английски шпионин!

Англичаните грижливо замаскирват връзката си с Крюгер. Като способен инженер той прави няколко ценни изобретения в областта на военноморското дело и продава патентите на английски и холандски фирми.

Доста големите парични средства, които английското разузнаване изплаща на Крюгер, се превеждат по банковите му сметки като пари за продукцията, произведена по изкупените патенти.

Немското контраразузнаване взема Крюгер под негласно наблюдение: поставя микрофони в кантората и дома му, систематично подслушва телефонните му разговори, проверява кореспонденцията му, внимателно наблюдава частния му живот. Но не може да открие никакви компрометиращи материали. Инженерът води съвсем нормален за човек с неговото положение начин на живот — не пиянствува, не играе на карти, няма любовници, не употребява наркотици, по банковите му сметки не постъпват никакви необясними суми, както изглежда, няма скрити източници на доходи.

В края на юни, след като посещава работещите с пълна мощност корабостроителници на фирмата „Блом и Фос" в Хамбург и разположената там военноморска база, Крюгер предприема обикновено делово пътуване в Холандия. Хупър предварително е разказал на Хискес, че именно по време на тези пътувания солидният джентълмен се превръща в шпионин. Хискес привежда в готовност вече завербуваната агентура в хотелите „Амшел" и „Индес" и организира тайно следене на Крюгер.

Този път Крюгер пристига направо в Хага, получава стая в хотела и известно време никъде не излиза. Един от агентите на Хискес, дежурещ на етажа, където е стаята на Крюгер, съобщава, че по пода на стаята му са разхвърляни листове хартия с напечатан на пишеща машина текст. Общо взето, Крюгер запомнял най-съкровените тайни на германския ВМФ, но когато посещавал Холандия, той ги носел в писмена форма, за да ги предаде на английските си господари.
Същата вечер Крюгер вечеря с някаква възрастна двойка в луксозен ресторант. В девет и половина за него пристига кола и той се отправя към една вила в крайморското градче Шевенинген.
Тайният обиск на стаята на Крюгер не дава никакви улики против него. Възрастният човек, с когото той вечерял, се оказва негов делови партньор. Агентът, който го наблюдавал по време на вечеря, не забелязал нищо подозрително. Във вилата в Шевенинген Крюгер прекарва няколко часа и скоро след полунощ се завръща в хотела.
С изключение на времето, прекарано във вилата, нищо в поведението на Крюгер не предизвиква подозрение. Получените за стопанина на вилата сведения също не подсказват нищо. Не ги ли заблуждава Хупър с историята за Крюгер? Хискес вече започва да се страхува че 5 хиляди гулдена са хвърлени на вятъра. И все пак —какво представлява това непонятно пътуване в Шевенинген? Вилата принадлежи на белгиеца Аугустус де Фремери —човек, както се вижда, осигурен, но колкото и да се старае, Хискес не може да получи никакви подробни сведения за него.
—Името Аугустус де Фремери говори ли ти нещо? —пита Протце Ван Коутрик на поредната им среща.
—Разбира се! — моментално отговаря холандецът —Това е Ян, известен и като капитан Хендрикс.
Хендрикс, както вече споменахме, бил заместник на резидента на английското разузнаване, работещ под маската на завеждащ отдела за паспортен контрол.
На 8 юли Хупър получава и останалите 5 хиляди гулдена. А рано сутринта на 7 юли „доктор К. , всъщност Ото Крюгер, е арестуван в Хамбург и си признава всичко. На 4 септември 1939 г., на другия ден след като Англия и Франция обявяват воина на Германия, Крюгер се самоубива в затвора.
Така завършва първата фаза от операцията на Протце. Английската разузнавателна мрежа, създадена от Далтън е разгромена. Всички негови агенти или са наказани със смърт, или са осъдени и очакват изпълнението на смъртната си присъда, или, временно оставени на свобода, се намират под наблюдение.

„Джони" предава от „Голф-корт"

През нощта срещу 28 август 1939 г., няколко дни преди да започне войната, в специалния радиоцентър на абвера във Волдорф, недалече от Хамбург, дежури

поредната смяна от внимателно подбрани висококвалифицирани радисти. Центърът заема две бетонирани бомбоубежища с десетки звукоизолирани кабини. Във всяка от тях дежури радист с приемник, настроен на вълна с определена дължина. Единствената задача на Центъра е да поддържа радиовръзка с агентите на абвера, разпръснати из цяла Западна Европа. Абверът вече няколко дни се намира във военно положение.
В 4,30 сутринта на 28 август един от дежурните радисти, Хайнц Валенти, улавя в хаоса на атмосферните смущения и безбройните радиопредавания познатия почерк на агент, човек много раздразнителен и нетърпелив. Агентът настойчиво предава групи от по три букви — ALB SSD QRV. Това означава, че той има много спешно съобщение. Текстът му се оказва толкова променен от радиосмущенията, че Валенти успява да дешифрира само откъси от отделни фрази:
„ . . . как . .. керван от кораби от резерва на военноморския флот тръгва от Протм... в Гибралтар в седем и тридесет . . ."
И все пак капитан Ритер от хамбургското подразделение на абвера е доволен. Това е първата, макар и неясна информация от неговия „Джони" — особено важния агент на абвера номер А-3504, предадена от „Голф-корт" (така на жаргона на служителите на абвера се нарича Англия), от затъмнената, сякаш мъртва къща в лондонското предградие Кингстоун, близо до парка Ричмонд, макар този район, в който живеят солидни жители на Лондон, да изглежда съвсем неподходящо място за подобни „тъмни" дела.
„Джони" или Артър Джордж Оуенс, роден през 1899 г. в Уелс, живее в Канада, а през 1933 г. се завръща в Англия, където някой си Хамилтън, собственик на фирма, се заинтересувал от неговото изобретение — акумулатори от нов тип, които биха могли да намерят приложение във военноморския флот. Хамилтън помага на Оуенс да създаде собствена фирма, занимаваща се с продажбата на някои от неговите изобретения. Доходите от нея позволяват на Оуенс да живее охолно с жена си и детето си в собствена къща в Хемстед, но тихият семеен живот не е за него. Жив, обаятелен н в същото време вероломен и продажен, той вечно се нуждае от средства за своите безразборни любовни връзки и за уиски, към което изпитва неумерено пристрастие. Той с удоволствие изпълнява ролята на търговски пътник на "собствената си фирма и постоянно пътува, като посещава Холандия, където поддържа тесни делови отношения с гигантската фирма „Филипс", до Белгия и Германия.
От деловите си пътувания Оуенс носи някои сведения с технически характер и безвъзмездно ги предава на британското военноморско министерство. В начало-то на 1936 г. той решава, че може да припечели нещо, ако получава за своята информация определено възнаграждение. Очевидно разузнавателното управление на щаба на военноморския флот намира искането на Оуенс за резонно и се изказва за редовното му използване за агентурна работа. Оуенс е представен на полковник Пил от „Интелиджънс сървис" и последният го завербува.
Но скоро Оуенс започва да се разочарова от своите шефове поради високомерното отношение на Пил към него, но главно поради недостатъчното

възнаграждение. Чувството за недоволство постепенно пробужда в него уелски национализъм и ненавист към англичаните, а по-късно и жажда за мъст.
Като шпионин Оуенс можел да предложи на немците много. Неговата фирма сключва няколко контракта с британското адмиралтейство и той има достъп там по всяко време, редовно посещава такива важни за немците обекти като експерименталните бази на военноовъздушните сили във Фарнбъро и Хендън, знае някои от строго пазените тайни на военноморския флот и на военновъздушните сили на Великобритания. Немците, разсъждава Оуенс, още повече ще се заинтересуват от него, когато разберат, че той има приятели сред настроените като него уелски екстремисти, при това някои от тях на важни постове — например в авиационния завод „Шорт" в Рочестър и в автомобилния завод ,,Ролс-ройс" в Ковънтри. Той предполага, че може да се създаде от тях шпионска група, стига само да успее да се свърже с немците, без да предизвика подозрения у английското разузнаване.
За тази цел прекрасно подхожда съществуващият по това време в Лондон клуб за немските камериерки, готвачки и т. н., създаден от „Трудовия фронт на Германия". Оуенс започва да посещава това заведение, уж за да се запознае със симпатични немски момичета, а в действителност с надеждата, че някой ще го свърже с немското разузнаване. И той не се излъгва. Директорът на клуба Фердинанд Брюнер е представител в Лондон на хамбургското подразделение на абвера, поддържа връзка с един от ръководителите на това подразделение — капитан Диркс, и се занимава с използване на немската домашна прислуга в къщите на жителите на Лондон за получаване на необходимата на абвера информации.
Оуенс споделя с Брюнер своята симпатия към Германия и разказва за своите пътувания до Хамбург и Кьолн.
— Не бихте ли могли — казва той — да ме препоръчате на някои от вашите приятели, които биха се съгласили да се срещнат с мен във вашата страна? Чувствувам се ужасно самотен, когато през дългите и скучни вечери кисна в хотелската си стая.
След известно време, когато Оуенс отново се отбива в клуба, Брюнер се приближава до него.
— Помолихте ме да Ви намеря приятели в Германия. Та аз изпълних молбата Ви, намерих Ви приятел. Той е като Вас инженер и много пътува. Предупредете ме, когато следващия път тръгнете за Брюксел, и аз ще Ви помогна да се срещнете. Той се казва Конрад Пайпер.
Оуенс не се съмнява, че Пайпер е човек на абвера. Той бързо си урежда едно делово пътуване до Брюксел и предполагайки, че всеки шпионин, за да си покачи цената, от самото начало трябва да направи „солидно впечатление", отсяда и най-добрия брюкселски хотел ,,Метропол". Оттук той се обажда на получения от Брюнер телефон и узнава, че Пайпер ще пристигне в Брюксел на следващия ден и ще отседне по ,,случайно" съвпадение също в „Метропол".
Срещата се осъществява, но Пайпер се ограничава със следното заявление:
— Моята фирма не ме е упълномощила да сключвам каквито и да било делови сделки, затова Ви препоръчвам да заминете за Хамбург и да се

свържете с моята фирма. Ние търгуваме с електрически стоки и убеден съм, че ще се заинтересуваме от Вашите акумулатори, стига те действително да са толкова добри, колкото Вие твърдите. В Хамбург ще бъдете гост на нашата фирма. Обадете се, веднага след като пристигнете, и поискайте да Ви свържат с господин Мюлер. Той е нашият специалист по сухи батерии, а освен това е и много светски човек и ще се погрижи да прекарате приятно времето си.
В Хамбург Оуенс бива приет от „хер Мюлер", който в действителност е капитан Диркс. Събеседницате бързо намират общ език, тъй като прекрасно разбират, че са необходими един на друг. Оуенс предлага услугите си на абвера и Диркс ги приема. След първата среща следват други — в Кьолн, в Брюксел, Антверпен, които Оуенс посещава във връзка с работата на своята фирма.
И все пак Диркс се отнася към Оуепс с известно подозрение, мисълта, че новият агент може да е изпратен от англичаните, не го напуска. Оуенс от своя страна решава максимално да ограничи връзките си с полковник Пил и да работи добросъвестно за немците.
С течение на времето подозренията на Диркс започват да се разсейват, той все по-добре опознава Оуенс и го счита за простодушен и искрен човек. Трезвен или пиян, Оуенс никога не крие своите многобройни пороци и малкото достойнства, своята англофобия и в края на краищата Диркс започва да му вярва дори без особена проверка. Наистина той му поставя няколко примитивни клопки, каквито обикновено се използват за разобличаването на шпиони или на изпратени от противника агенти, но Оуенс безупречно издържа изпитанието.
На срещите с Диркс Оуенс донася по някакъв ,,улов"; интересни клюки за високопоставени чиновници от адмиралтейството и Министерството на авиацията, много често техническа информация. Но това далече не е всичко, от което има нужда Диркс. Той се занимава основно с военноморско разузнаване, а Оуенс слабо се ориентира във всичко, което е свързано с военноморския флот на Англия, освен това връзките му в адмиралтейството се оказват повърхностни.
Затова пък Оуенс знае много за английската авиационна промишленост. Неговата фирма доста често изпълнява поръчки на Министерството на авиацията, той самият посещава някои строго охранявани бази на британските военновъздушни сили. На една от срещите Диркс идва заедно с един човек, който се интересува именно от това, с което Оуенс разполага в изобилие. Той го представя като „доктор Рантцау" от експортно-импортната фирма „Райнхолд и К°". Въпреки че Диркс и Оуенс прекрасно се разбират и между тях са се установили доста близки отношения, Диркс все още носи вече ненужната маска на бизнесмен.
Под името „доктор Рантцау" се крие още един офицер от немското разузнаване — капитан Н. Ритер. От този летен ден на 1937 г. Оуенс започва да работи под негово ръководство, като се превръща според оценката на Ритер в първокласен агент.
Самият Ритер също води двойствен живот. За маскировка на разузнавателната си дейност той разполага с поне четири прикрития под формата на четири

различни фирми, всяка от които има своя кантора в деловата част на Хамбург. Едната от фирмите се казва „Райнхолд и К°" и Диркс представя Ритер на Оуенс именно като неин представител.
Ритер частично „замразява" Оуенс, с други думи, препоръчва му да не проявява особена активност, преди да възникнат извънредни обстоятелства или война между Германия и Великобритания. Уговарят се, че ще се срещат само от време на време, когато Оуенс посещава Холандия, Белгия или Хамбург по работи на фирмата, а такива работи — за прикритие на техните връзки — ще се осигуряват, както и става по-късно, от немското разузнаване. Заминавайки за такава среща, Оуенс не трябва да взема със себе си никакви секретни материали, а всички събрани сведения да докладва устно. Разрешава му да прибягва до писмени съобщения само ако възникне необходимост незабавно да бъде предадена особено важна информация. За тази цел го снабдяват със специален шифър и с адреса на една „пощенска кутия" в Хамбург.
Именно по този начин се осъществява връзката с Оуенс до края на 1937 г., когато на поредната среща той заявява, че може би ще бъде по-добре, ако засега Ритер го „замрази" изцяло. Ритер приема предложението като разумно и се съгласява.
В действителност обстоятелствата, които принуждават Оуенс да подхвърли на Ритер такава мисъл, са твърде важни: пред него се появява реалната опасност от провал. Отношенията му с Пил окончателно се развалят и въпреки че полковникът няма сериозни основания да не се отнася с доверие към Оуенс, той все пак поставя на специалния отдел на Скотланд ярд задачата „за всеки случай" да следи уелсеца.
На първо време в поведението на Оуенс не успяват да открият нищо подозрително, главно поради това, че епизодичното наблюдение се води само в Англия и не може да фиксира срещите му с Ритер зад граница. Но веднъж улавят едно писмо на Оуенс, адресирано до пощенска кутия № 629 в Хамбург. Само по себе си писмото изглежда безобидно — в него Оуенс определя среща на „доктор Рантцау" и посочва деня. Но английското контраразузнаване знае, че пощенската кутия № 629 принадлежи на абвера, и това е достатъчно, за да се заеме сериозно с изпращача на писмото. Не попречват на Оуенс да замине в чужбина, за да се срещне с „доктор Раитцау", но сега вече не го изпускат от очи. Така англичаните получават безспорни доказателства за вината на Оуенс. Остава само да го арестуват, но Оуенс прави хитър ход. Той открива, че е под наблюдение, и решава, докато не е станало късно, „сам да си признае вината в Англия". След като си уговаря среща с полковник Пил, той му разказва измислената по-рано в случай на провал басня. Ето как тя е изложена в справката, която английското контраразузнаване МИ-5 съставя във връзка с тази история:
„Сноу" (прозвището на Оуенс в „Интелиджънс сървис") съобщи, че на делова основа се запознал с немския инженер Пайпер и се е опитал да получи от него някаква информация. Първите предадени от немеца сведения не представлявали особен интерес, а за по-нататъшното заплащане на информацията Оуенс нямал пари. Тогава Пайпер му предложил да работи не за

англичаните, а за немците. На разпита Оуенс заяви, че се е съгласил, но само за да се внедри в немското разузнаване в интерес на англичаните. След като взел съгласието на Оуенс, Пайпер му уредил среща със служители на абвера. Така Оуенс станал немски агент."

Разбира се, Пил не вярва нито на една дума на Оуенс и казва, че веднага ще издаде заповед да го арестуват като немски шпионин. Но в същата справка на МИ-5 четем:

„При решаването на въпроса, дали „Сноу" да бъде привлечен към наказателна отговорност, възникнаха определени трудности поради по-раншните му връзки със СИС и затова против него не са взети никакви мерки."

Нещо повече, разрешават му да напуска страната когато му хрумне, и също така свободно да се връща да се занимава с работите на своята фирма в Англия и в чужбина и дори както по-рано да носеща за секретните бази на военновъздушните сили. Тъй като той продължава да работи за СИС, сякаш нищо не е било специалният отдел на Скотланд ярд престава да го подозира в шпионаж.

Сега, разбира се „Сноу" не изпраща писма в Хамбург на уговорения адрес, но връзките му с Ритер стават още по-тесни. Като удовлетворява молбата на Оуенс да го „законсервира", Ригер не изисква от него никаква информация, но всеки път, когато се срещат в Германия, осигурява на своя помощник колкото иска развлечения с момичета с леко поведение и повече от обилно пийване.

През януари 1939 г. идва краят на „лудориите" на Оуенс. По лично указание на Хитлер абверът се включва в подготовката за окупирането на Чехословакия, определено за март. Няма никакво съмнение, че наближава войната с Полша заради Данциг и „полския коридор". Централният апарат на абвера, всичките му подразделения и отдели както винаги в кризисни периоди работят денонощно, съответни указания получава и цялата агентура по места, включително и в Англия. За усилване на шпионажа в Британските острови из-пращат своевременно някои от най-добрите агенти, защото в случай на война това би било по-трудно осъществимо, а на „Джони" съобщават, че наближава часът, когато ще трябва да се заеме сериозно с работа.

По време на срещите в Германия Оуенс е обучен на различни технически премъдрости на разузнаването в радиоделото. В края на януари 1939 г. Ритер му изпраща с дипломатическата поща портативна радиостанция последен модел. В съгласие с указанията от Берлин германското посолство в Лондон оставя куфара с радиостанцията в гардероба на лондонската гара „Виктория", а квитанцията изпраща на „Джони" на неговия нов адрес. По това време той вече е изоставил жена си и детето си в Хемстед и заедно с новата си жена, германка по произход, живее в Кингстън, район, удобен за раззгръщане на шпионска дейност.

„Джони" получава куфара с радиостанцията през февруари и без да чака по-нататъшни инструкции от Ритер, разгръща бурна дейност. В споменатата справка на МИ-5 (тя се, пази в делото на „Сноу") твърде неопределено се казва:

„От края на 1936 г. до началото на войната „Сноу" работеше фактически само за немците. Това се знаеше но не са правени никакви сериозни опити да бъде ограничена дейността му...
В продължение на три години — от 1936 г. до 1939 г. —„Сноу" работеше в Англия като резидент на абвера. Според думите му той убедил немците, че е създал мрежа от 12 – 15 подагенти. Най-вероятно тя е съществувала само в неговото въображение, въпреки че не можем да твърдим това с пълна сигурност."
Точно така! Под носа на СМС, МИ-5 и специалния отдел на Скотланд ярд „Джони" създава в Англия голяма шпионска организация. Днес ние знаем за това от досието на „Джони", което се е пазило в абвера, и от моите беседи с Ритер през 1967—1970 г. в Хамбург, по време на които му показах фотокопия от кореспонденцията му с Оуенс. Разбира се, успехът не винаги и не във всичко е съпътствувал Оуенс, но той съвсем не е измислял, когато е говорил за своята агентурна мрежа. Поточно тя се е състояла от уелски националисти-екстремисти е обхващала 35 важни във военно отношение пункта.
В началото на август, на последната преди войната среща с Ритер в Хамбург, Оуенс получава съгласието на абвера да осъществи разработената от самия него твърде необичайна комбинация. В случай на успех той би могъл да предава на немците шпионски сведения, без да предизвиква никакви подозрения. И наистина Оуенс не само цели две години след началото на военните действия безнаказано работи зад гърба на английското контраразузнаване, но и фактически го превръща в свой съучастник, който му помага да снабдява абвера с важна информация въпреки създадените от войната бариери.
Оуенс пристъпва към осъществяването на своя замисъл наскоро, след като се връща от Хамбург в Кингстън. Съгласно указанията на Ритер той бил длъжен да изпробва получения радиопредавател веднага след като чуе по немското радио една от своите любими песни, изпълнена два пъти под ред. Песента прозвучава в полунощ на 28 август, а в 4.30 Оуенс за пръв път излиза в етера.
За втори път Оуенс сяда зад своя предавател в 4,15 на следващата сутрин. Този път той предава много подробна метеорологическа информация, с всички данни, които биха могли да потрябват на военновъздушните сили и на военноморския флот на Германия: времето в Англия със сведения за температурата, атмосферното налягане, тавана на облачността, видимостта, валежите, направлението и скоростта на вятъра.
По-нататък, освен двата редовни радиосеанса в денонощие, със сведения за времето „Джони" започва да излиза в етера, често пренебрегвайки конспирацията, веднага щом се появи такава необходимост. Освен метеорологическите прогнози за времето, той предава известна военна информация, главно за разгръщането на британските военновъздушни сили, а също така и сведенията, които получава от своите подагенти, работещи на 35 различни места във Великобритания.
Само след три седмици „Джони" доказва, че е способен на повече, отколкото да събира информация за броя на изтребителите на едно или друго летище или за

появяването на заграждения от бодлива тел, например в Дувър. Веднъж, нарушавайки всички правила за безопасност, конто немското разузнаване го е задължило строго да спазва (конкретно, било му е забранено да предава повече от 400 букви наведнъж), той, цитирайки един холандски инженер от филиала на фирмата „Филипс" в Англия, предава следното съобщение:

„По цялото английско и шотландско крайбрежие се монтират ултракъсовълнови радиостанции за наблюдаване на приближаващи вражески самолети. Твърдят, че уредите в тези радиостанции откриват намиращите се във въздуха самолети, изпращайки насочени и отразяващи се радиовълни, кое-то позволява да се определи разстоянието до самолетите... Подобни радиостанции вече действуват в Сафълк, Есекс и Кент. Те лесно могат да се идентифицират по стоманените или дървени антени с височина 350 и 240 фута. Другите станции се строят... Опитвам се да получа подробности ..."

Това е информация от изключителна важност. Става дума за една от тайните, която най-добрите технически специалисти на абвера и на разузнавателното управление на Луфтвафе отдавна вече се мъчат да разгадят. От 1938 г. англичаните трескаво работят над усъвършенствуването на радиолокатора като най-сигурен уред в системата на ПВО. От своя страна немците също така упорито се опитват да разберат дали някои от радиолокационните станции не функционират. Те и отпреди знаят за установките, за които Оуенс споменава; нещо повече, германските разузнавателни самолети ги фотографират от голяма височина още в началото на 1939 г. Но немците нямат никакви сведения нито за това, докъде англичаните са стигнали с радиолокатора, нито за степента на готовност на радиолокационните станции. Съобщението на „Джони" предизвиква в абвера ефект на избухнала бомба, тъй като той категорично потвърждава, че три от тези станции вече функционират, т. е. установява това, което не са успели да научат нито с помощта на електронно разузнаване, нито чрез фотографиране. Като прочита радиограмата на Оуенс, Канарис заявява, че едва ли германското разузнаване ще получи някога друга толкова ценна информация. На 4 септември поданиците на вражеските държави, които живеят в Англия, и всички заподозрени в нелоялност или във връзки с противника получават нареждане да се явят в полицията, за да бъдат подложени на проверка в един от 120-те специални трибунала. От 74-те хиляди чужденци, подложени на проверка, 600 са обявени за „съмнителни" и са интернирани, 6800 — за „недостатъчно сигурни" и са лишени от права.

Ръководството на английската служба за сигурност представя желаното за действително, когато изразява увереността си, че с помощта на подобии мерки е успяло да обезвреди цялата германска агентура в Англия.

Освен „ Джони" чрез „пощенски кутии" в неутралните страни с абвера започват да се свързват и други агенти — например У-3529 (една жена от Борнмут), А-3527 (млад англичанин от немски произход, завербуван на времето от Диркс), неговият брат — А-3528, и други.

На 4 септември, същия ден, когато всички поданици на вражеските държави и заподозрените трябва да минат през „ситото" на специалните трибунали,

„Джони", след като завършва поредния радиосеанс, в 8 часа сутринта се обажда в Скотланд ярд и моли някой от сътрудниците да се срещне с него на гарата „Ватерлоо". На срещата идва испекторът от специалния отдел Хейгън. Очевидно Оуенс предизвиква у инспектора някакви подозрения и той го арестува. Едва попаднал в затвора, „Джони"поисква незабавно да го свърже с полковник Пил от „Интелиджънс сървис" и да повикат представители на МИ-5. На пристигналите сътрудници на контраразузнаването той заявява, че иска да им даде своята радиостанция, и посочва мястото, където тя се пази в неговата квартира. Наистина намират там радиостанцията, докарват я в затвора и... с извинения освобождават Оуенс —естествено след като той демонстрира работата и, свързвайки се от килията с радиоцентъра на абвера във Волдорф. Така започва замислената от Оуенс комбинация.

Дори най-дръзкият шпионин разбира с какъв риск е свързано всяко излизане в етера. След като получава на 28 август сигнала на Ритер да започне радиовръз-ката, Оуенс излиза в етера не толкова, за да изпробва радиостанцията, колкото да провери ефективността на английското контраразузнаване. Всичко минава успешно. Ако англичаните засекат предаването, разсъждава Оуенс (а днес ние знаем, че това не се случило), но не предприемат нищо, значи трупат улики срещу него.

И именно тогава Оуенс решава да започне своята сложна игра, един от чийто епизоди е сцената в затвора. „Джони" знае че ако агентите на абвера признаят вината си и доброволно предадат радиостанциите си, английските органи за сигурност обикновено ги считат за искрено разкаяли се и не ги подлагат на преследване или ги превербуват, за да предават неверна информация на немското разузнаване. Като се обезопасява по такъв начин, той разчита безпрепятствено да събира не-обходимата на немците информация — лично или чрез своята агентура — и да я предава на абвера по по-сигурен начин, отколкото чрез радиограмите, които могат да бъдат и засечени, и дешифрирали.

По това време в управлението на английското кон-траразузнаване вече работи тъй нареченият „комитет XX", т. е. комитет по дезинформация (на английски „to double cross" — „Два хикса" или „два кръста" — при употреба в глаголна форма означава „излъгвам", „измамвам." — Ред.). Той е създаден със съгласието на централното бюро по дезинформация при кабинета на министрите на Англия. Ръководи се от майор Робертсън, който до края на войната отговаря за всички радиоигри с противника.

Според признанието на един от ръководителите на „комитет XX" — радиосеансът на „Сноу" от затвора изиграва изключително важна роля в започ-натите от англичаните радиоигри с абвера. И МИ-5, и МИ-6 (така сега се нарича СИС) ни най-малко не се съмняват в честността и искреността на Оуенс и виждат в негово лице особено доверен агент-двойник, който работи само за англичаните. Решено е да се продължи постоянната радиовръзка с немците чрез неговата радиостанция и да им се предава дезинформация с умело вмъкнати в нея истински сведения, за да и се придаде вид на достоверна или поне вероятна. Наистина самият Оуенс постепенно е

отстранен от работа с телеграфния ключ и е заменен от грижливо подготвен радист, обучен безпогрешно да имитира радиопочерка на „Джони".
Но скоро английските господари на „Сноу", проявявайки необяснимо доверие към човек с толкова подозрително поведение, отиват още по-далече. За предаването си от килията на затвора Оуенс избира текст, който изглежда на англичаните загадъчен:
„Трябва незабавно да се срещна с вас в Холандия. Ще донеса съобщение за времето. Съобщете по радиото град и хотел. Уелс е готов."
В отговор на недоумяващите въпроси Оуенс обяснява, че Ритер очаква от него съобщения за времето в Англия, а освен това иска да бъде установена връзка с уелските екстремисти, които биха могли да бъдат използвани „специални задачи". Що се отнася до искането за срочна среща в Холандия, то единствената възможност да се докаже на Ритер, че при Оуенс всичко е благополучно, е да бъдат продължени личните контакти с абверовеца. Белгия и Холандия засега са неутрални. Той, Оуенс, непременно трябва да пътува по работа на своята фирма до Ротердам и Антверпен. Защо пък да не му разрешат по време на тези пътувания да се среща с Ритер и да доставя допълнително дезинформация на „наивните" немци?
Англичаните приемат доводите на шпионина като съвсем логични. Английското контраразузнаване не само се съгласява да бъдат възобновени деловите пътувания на Оуенс, но окончателно убедено в неговата честност и преданост, фактически ги организира и заплаща всички разходи.
Ритер получава съобщението на „Джони", предадено от затворническата килия и му определя среща на 28 септември в Антверпен. В живота на Оуенс започва невероятен период, в реалността на който е трудно да се вярва, действието сякаш се развива не в живота, а на страниците на шпионски роман. Той едновременно работи и за англичаните, и за немците, при това нито една от страните не знае с какво се занимава той на територията на противника и само с по-голямо или по-малко доверие изслушва отчетите му.
От време на време Оуенс допуска по някоя грешка, в което няма нищо страшно при такъв обем на работата да ръководи увеличаващите се операции на фирмата и да обслужва двама различни господари; да помни и да не бърка всичките си измислици и хитрини; да бъде „Сноу" при англичаните и „Джони" при немците; да води три съвършено различни начина на живот — на бизнесмен, шпионин на едните и шпионин на другите. И въпреки това той успява благополучно да се измъкне от всевъзможните усложнения, при това така ловко, че всички остават доволни и са в блажено неведение за истинския характер на бурната му дейност.
Оуенс изчева от Лондон сутринта на 28 септември и след няколко часа вече се среща с Ритер в Антверпен в конспиративна квартира. На въпроса на Ритер, как англичаните са му разрешили да напусне страната във военно време, Оуенс отговаря, че операциите на неговата фирма в Белгия и Холандия са били признати за важни за военните усилия на страната и за получаването на така необходимата й твърда валута. Ритер не се усъмнява.

И веднага, по време на срещата, без да обяснява на Ритер, че съобщенията, които той е предал от Англия, са подготвена от МИ-5 дезинформация, Оуенс се заема отново да ги редактира, като отсява измислиците и лъжата и оставя само истинските факти. Подобни операции той прави и по-нататък, на следващите срещи, като по такъв начин използва английското контраразузнаване, за да снабдява врага с важна информация. На 22 октомври например, на поредната среща, този път в Брюксел, освен другата ценна информация Оуенс съоб-щава на Ритер: местонахождението на щаба на военновъздушните сили на английския експедиционен корпус във Франция — недалече от Страсбург; разположението на аеростатните заграждения, прикриващи центровете за връзка на военновъздушните сили и военноморския флот на Великобритания — край Портсмут; разположението и количеството на прожекторите части, придадени към бреговата отбрана в Уест Хартълпул; местонахождението на складовете на военновъздушните сили в Дидкот с три хиляди двигателя и данни за бързото им откриване от въздуха; описание на някои методи за защита против подводници, прилагани от британските ескадрени миноносци, и тактиката за използване на противоподводни бомби.

Срещите на шпионина с неговия германски шеф са от полза и за англичаните. Работата е там, че МИ-5 по това време почти не се занимава със събиране на информация, а се ограничава с изпълнението на контраразузнавателни функции, т. е. с откриване и ликвидиране на агентите на германското разузнаване. Безчестен, егоистичен и жесток, Оуенс напълно задоволява английското контраразузнаване дори само с това, че без да се замисля, доносничи срещу своите помощници и колеги, като ги обрича на бесилка и разстрел. Той съвсем не се вълнува от това, колко вече е предал и колко още ще предаде.

На срещата в Брюксел Ритер му предлага да изпълнява и функциите на свръзка с някои агенти на абвера в Англия и Оуенс без колебание се съгласява, съобразявайки веднага, че пред него се открива допълнителна възможност да удължи своето двойствено съществуване, макар и с цената на живота на другите.

Ритер му предава няколко микрофилма, всеки с размерите на пощенска марка, които съдържат указания за агентите на абвера А-3527, съобщава му адреса и добавя:

- Имаме сигурна „пощенска кутия" в Борнмут. Със собственичката му — агент У-3529 — поддържаме връзка чрез Испания и Швейцария. В интервалите между нашите редовни срещи при необходимост ще се свързваме с вас чрез нея и пак чрез нея ще ви изпращаме пари в неотложни случаи.

Оуенс се връща в Лондон и отново се превръща от „Джони" в „Сноу". За доказателство на своята „честност" и „преданост" той тутакси предава на комитета по дезинформация филмите, предназначени за А-3527, и всички данни както за него, така и за У-3529. Контраразузнаването остава особено доволно, защото тези двама шпиони са му съвършено неизвестни. Единия от тях — А-3527 — успяват да превербуват и той става един от агентите на

комитета по дезинформация под прозвището „Чарли". Жената на Борнмут — агент У-3529 — бива арестувана, но по-късно освободена.
През януари 1940 г. Хитлер заповядва на Йодъл незабавно да започне подготовка за окупацията на Норвегия. След две седмици специална група от щабни офицери завършва работата. Операцията получава кодовото название „Wezer exercise" („Маневри Везер"). Подготовка за десант в Норвегия се води и в Англия, но ако за немците това не представлява секрет, то англичаните знаят само за техните намерения, но не и детайлите на плана им.
По същото време разузнаванията на страните от Източна Европа започват да получават сведения за концентрацията на части на хитлеристката армия в Словакия. Немският военновъздушен аташе в Унгария заявява на началника на унгарското военно разузнаване, че вермахтът се готви да влезе в Румъния, „за да не попадне нефтодобивната промишленост в Плоещ в ръцете на англичаните". Тази информация веднага е съобщена на заинтересованите страни, включително и на Англия, чрез британския посланик в Будапеща.
Изглежда съвършено очевидно, че поредният обект на хитлеристката агресия ще бъде Южна Европа. В действителност и заявлението на „изтървалия се" немски аташе, и другите „факти", които сякаш потвърждават думите му, са елементи на внимателно разработена от абвера кампания по дезинформация, целеща да осигури онази внезапност, която в плана на Йодъл се разглежда като задължително условие за успеха на норвежката авантюра.
На 9 април 1940 г. челните части на хитлеристкия вермахт осъществяват десанта в Норвегия, а на 10 април Чърчил в разговора с военноморския министър на Великобритания Паунд тъжно признава, че немците „са изпреварили, изненадали и надхитрили Англия". Но могат ли немците наистина да „изненадат и надхитрят" англичаните, да „скрият" от тях своята експедиционна армия от шест пехотни дивизии, повече от хиляда самолета и седемдесет и четири бойни кораба? Разбира се че не! Английският военноморски аташе в Дания своевременно информира британското адмиралтейство за концентрацията на немски войски, предназначени за завземането на Нарвик; на 6 април разузнавателни самолети на военновъздушните сили откриват немски военнотранспортен кораб на път за Норвегия; на 7 април въздушното разузнаване съобщава, че една ескадра на противника се движи в същото направление; 12 часа преди нахлуването адмиралтейството научава, че полската подводница „Орел" е торпедирала немския военнотранспортен кораб „Рио Де Жанейро"; при това немските войници, които са се спасили, признават, че са държали курс към Берген. Постъпват и други сигнали, които би трябвало да накарат англичаните да са нащрек, още повече че някои от тях са свързани с дейността на Оуенс. „Джони" продължава редовно да се среща с Ритер. Така на 18 и 19 декември 1939 г. в Антверпен той предава на абверовеца подготвената от МИ-5 дезинформация, но както винаги я допълва с истински сведения, включително с данни за местонахождението на склад на вонновъздушннте сили. На една от срещите през февруари 1940 г. „Джони" съобщава на Ритер много важна за немците новина:

успял да завербува сътрудника на МИ-5 У. Ролф. Последният сега го снабдява с ценна информация за работата па английските служби за сигурност и вече е издал няколко холандци и белгийци — агенти на английското разузнаване в Европа. Ритер отменя поредната среща, определена за 5 април в Брюксел, защото е включен в подготовката за окупацията на Норвегия и участвува в разработването на срочните мероприятия, свързани с Холандия — следващия обект в плановете на Хитлер. Като отменя срещата, Ритер съобщава, че не може да се срещне с „Джони" през април, и му препоръчва да се въздържи от пътувания в Европа, тъй като през периода между 1 април и края на месеца се очакват важни настъпателни операции".

Твърде откровеното заявление на Ритер интересува английските господари на „Сноу" и те настояват той да замине за Брюксел, за където побързал да се отправи и Ритер. Това става на 6 април, три дни преди десанта на немците в Норвегия и пет седмици преди нахлуването им в Холандия и Белгия.

Ритер направо казва на „Джони", че сегашната им среща може да се окаже последна за неопределено време, ако не си намерят някое по-безопасно място, незасегнато от войната. В най-близко бъдеще щяло да започне голямо настъпление на запад, което ще погълне всички градове на досегашните им срещи.

— Бие имате предвид Брюксел и Ротердам? —пита „Джони". — Вие готвите . . .

— Съвсем скоро единственото място, където ще можем да се срещаме — прекъсва го Ритер, — ще бъде някой пиратски кораб някъде по средата на Ламанш.

Това прозвучава като шега, но Ритер не се шегувал.

Още по-сериозен се оказва друг сигнал за надвисналата над Норвегия беда. Радистът, който заменя „Джони" на неговата радиостанция, забелязва, че радиообменът между центъра за връзка на абвера във Волдорф и немския шпионски кораб „Видмар", непрекъснато кръстосващ край бреговете на Норвегия, все повече се увеличава.

Англичаните просто игнорират и този, и всички останали тревожни факти, без да направят никакъв опит да получат чрез „Сноу" изчерпателна информация.

А след това настъпват събития, които рязко променят цялата обстановка. На 10 май, един месец след окупацията на Норвегия, хитлеристката армия започва на запад настъпление на широк фронт — от бреговете на Северно море до южните граници на Люксембург. Само за една седмица „Джони" се лишава от всичките си европейски бази — на 14 април в резултат на бандитско нападение на фашистката авиация е разрушен Ротердам, на 17 април са окупирани Антверпен и Брюксел. Изглежда, че по-нататъшните срещи между Ритер и Оуенс са невъзможни.

Пред лицето на тези ужасни събития английските разузнавателни служби търсят каквато и да е възможност, за да се ориентират в стремително променящата се обстановка. И тук отново на преден план излиза фигурата на „Сноу". Изглежда привлекателна възможността Оуенс да бъде използван не само за получаване на информация от неговите господари от абвера, но и за

още по-дълбоко внедряване в немското разузнаване, което е абсолютно важно, защото без съмнение абверът ще се опита да използва създалата се в Европа военна обстановка, за да разшири шпионската си база в Англия.
Връзката между „Джони" (по-точно между радиста, който работи под негово име) и Ритер поради военните обстоятелства се поддържа само по радиото и затова се правят опити да се възстановят личните им контакти.
Със съгласието на МИ-5 Оуенс избира за място на срещата Лисабон и обяснява, че немецът, според неговите собствени думи, може да пристигне във всяка точка на Европа. А на Ритер той ще каже, че е решил да посети столицата на Португалия с надеждата да намери нова клиентела за своята фирма на мястото на изгубената в Холандия и Белгия. На 9 май изпращат на Ритер следната шифрована телеграма:
„Разполагам със секретни документи. Трябва да ги връча лично. Поисках изходна виза, желателно за Лисабон."
Ритер възлага на „Джони" приблизително същите надежди, каквито англичаните на „Сноу", още повече че интересът на абвера към Англия нараства правопро-порционално на скоростта, с която хитлеристките танкове наближават Ламанш. Той отклонява срещата в Лисабон и предлага съвсем фантастичен план за контакт в Северно море, при това предлага на „Джони" да дойде с траулер, а самият Ритер ще бъде доставен с подводница или хидросамолет!
Това предложение, предадено в Лондон, смайва англичаните не толкова със своята нелепост, колкото със сложността си, но една среща дори в мъгливото и бушуващо Северно море е по-добра, отколкото изобщо никаква, затова те са принудени да се съгласят. „Джони" предава на Ритер по радиото, че смята да тръгне с траулера на един сигурен уелски рибар от Гримсби, а след няколко дни съобщава, че окончателно се е уговорил с него, и моли да бъдат указани времето и точните координати на мястото за среща в открито море. В отговора, получен на 16 май, Ритер определя срещата в полунощ на 21 или 29 май и предава координатите на едно мястото южно от Догер-банк.
Английското контраразузнаване избира за „Джони" траулера „Барбадос", но това не е всичко. На по-следната среща с Ритер през април Оуенс е обещал да го запознае с един от своите подагенти и сега неме-цът предлага па ,,Джони" да вземе със себе си този човек, като смята след това да го прехвърли в Хамбург за подготовка за диверсионна работа. На английското контраразузнаване предстои да намери сигурен партньор за Оуенс, но без последният да знае, че този партньор има някакви контакти с МИ-5. Изборът пада на един от осведомителите на лондонската полиция, дребния криминален престъпник с прякор „Бисквитата". Уелските приятели на Оуенс (също агенти на контраразузнаването) „случайно" ги срещат и запознават и „Бисквитата" охотно се съгласява да придружава своя нов приятел по време на пътуването, а след това да замине за Германия, за да бъде обучен на „специалността", която има предвид Ритер.
На 19 май „Джони" и „Бисквитата", който се представя под името Сам Маккарти, своевременно тръгват с траулера към мястото на срещата.

„Бисквитата" естествено е в течение на нещата. Сега вече сам агент на английското контраразузнаване, в процеса на подготовка за експедицията в Северно море той започва да мисли, че Оуенс честно работи за МИ-5, но с нейно знание е свързан с абвера и доставя на немците дезинформация.
По време на пътуването Оуенс непрекъснато пие — според неговите думи така се лекува от морска болест. Веднъж, след като си е пийнал уиски както обикновено, той изтървава пред Маккарти, че само се преструва на агент-двойник на МИ-5, а в действителност работи само за немското разузнаване. Това признание изплашва до смърт „Бисквитата". Той не се съмнява, че Оуенс без колебания ще го предаде на немците, щом само заподозре в негово лице агент на английското котраразузнаваие. Вечерта на 20 май „Бисквитата" заключва пияния Оуенс в неговата каюта и заповядва на капитана на траулера да се върне в Гримсби.
Точно в определения час Ритер пристига на уговореното място с хидросамолет и след като не намира „Джони", се завръща в Хамбург. Тук вече го чака телеграма. В нея се казва: „Принуден съм да се въздържа от пътуването. Капитанът е под наблюдение. Следват подробности."
А в действителност Оуенс си има големи неприятности. След като получава донесението на „Бисквитата" за признанието на пияния Оуенс, контраразузнаването възлага на полицията в Гримсби да арестува „Сноу" веднага, щам той слезе от траулера. При арестуването у него откриват не само секретни материали, които той без знанието на англичаните смята да предаде на немците, но и няколко съобщения на завербувания от него Ролф за работата на МИ-5.
Изглежда, че този път „Сноу" напълно е разобличен като предател и че неговата кариера е приключена. Но ако Ролф се самоубива (както по-късно разбрах, в абвера той се води като агент А-3524), то Оуенс с неговата наглост и дързост не се отказва от опитите да се измъкне от това на пръв поглед безнадеждно положение. Възползвайки се от това, че „Бисквитата" не се отличава с особена съобразителност, и че освен това окончателно се е объркал под градушката от обвинения на Оуенс, „Сноу" започва настойчиво да твърди, че е взел всичките секретни материали със себе си заради собствената си безопасност, тъй като се страхува от предателство от страна на Маккарти. На него, философствува Оуенс, не му харесва прекалено горещия стремеж на Маккарти да стане диверсант, той започнал да подозира, че Маккарти е агент на Гестапо, изпратен от немците със задачата да го предаде по време на срещата в морето. И именно за този случай той взел със себе си секретните материали, за да докаже с тяхна помощ на Ритер, че е невинен.
Колкото и да е невероятно, сътрудниците на английското контраразузнаване очевидно са повярвали на Оуенс, още повече, че вече смятали да се откажат от услугите му, веднага щом успеят да презавербуват агента, изпратен от Ритер, да замени „Джони".

На една от предишните срещи Ритер е съобщил на своя агент, че подготвя в Белгия един южноафриканец, който да го замени в Англия, щом там обстановката стане опасна за Оуенс.
Сега от името на „Джони" изпращат на Ритер няколко тревожни телеграми, които в различни варианти повтарят телеграмата от 31 май, в която се казва: „Започвам да се опасявам. Кога ще пристигне южноафриканецът?"
В началото на юли 1940 г. абверът, откликвайки на отчаяните молби на „Джони", се опитва да прехвърли в Англия южноафриканеца и още двама агенти. Те слизат na сушата от една яхта в южната част на Ирландия, но са арестувани, преди да успеят да продължат пътя си.
Лятото на 1940 г. е един от най-обърканите и противоречиви периоди в сложната кариера на Оуенс като агент-двойник. Сега и едната, и другата страна се съмняват дали е целесъобразно да го използват по-нататък. Английското контраразузнаване се опасява, че неявяването на Оуенс на срещата в морето може да разколебае доверието на Ритер към него и немците могат да се откажат от безценен канал за връзка. Пък и в самата МИ-5 ,,епизодът в Северно море", както там наричат несъстоялата се среща, предизвиква определени съмнения в искреността на Оуенс. Но след известно време подозренията и опасенията по негов адрес отпадат. Малко пресилено е решено, че „всичко, което се е случило, се дължи главно на взаимно недоразбиране мотивите на поведение и методите на работа на ,,Сноу" и ,,Бисквитата". МИ-5 решава да продължи играта, още повече че телеграмите, които Оуенс получава от Хамбург, не дават ни най-малък повод да се подозира, че Ритер е изгубил доверие към него.
Немците подготвят светкавична въздушна война против Англия. В началото на август „Джони" получава специална задача: всяко денонощие между полунощ и 2,30 ч. сутринта да предава сведения за времето и колкото може по-често да съобщава за резултатите от бъдещите немски въздушни нападения. „Джони" се заема за задачата с такова усърдие, че дори ако у Ритер е имало някакви съмнения, то сега те трябва окончателно да се разсеят. Наистина някои от донесенията на „Джони", предадени непосредствено преди нападенията, учудват със своята неяснота и противоречивост — в тях сякаш се отразяват нерешителността и съмненията на двете страни. Така например след точните данни за времето, температурата, силата и посоката на вятъра и т. н. следва съобщение за недостига на краве масло или за повишаване цените на обувките, а след това идва делова информация за бреговите укрепления и заграждения в Дувър, Фолкстън, Фарнбъро и Плимут, при това мощността на укрепленията, например в района на Дувър, е явно преувеличена. В друго съобщение се казва, че опълченците са получили „хиляди автомати" .
С телеграмата от 14 август безименните автори, които се трудят от името на „Джони", така се престарават, че едва не се издават. В нея се казва: „Щабът за вътрешна отбрана е нащрек. Големи войскови части са готови да отблъснат десанта "
Но ето че започват въздушните бомбардировки и към абвера едно след друго летят съобщенията на ,,Джони" за техните последствия. На 18 август

той предава по радиото за нападението срещу Кройдън: „Изгоря един резервоар с нефт, разрушени са заводът за уреди и пистата за кацане." Тази телеграма с последвана от други: „Уимбълдън е разрушен"; „В Мортън — Мелдън горят стотици къщи, гарата и заводите", „Летището в Бигинхил е разрушено", „По време на нападението срещу завода Викърс в Уебридж изгоря монтажният цех, има седемдесет души убити"; „Горят корабостроителницата „Алберта" в Силвъртаун, складовете и резервоарите с нефт"; „На авиационния завод „Шорт" в Рочестър изгоряха седемдесет и пет самолета" и т.н.

Оуенс няма никакво отношение към нито една от тези телеграми, всичките те са съставени от комитета по дезинформация на МИ-5. Но каква цел преследват англичаните, като доставят на врага такава подробна информация? Като манипулира със сведенията за резултатите от нападенията, като ги доставя на немците чрез двойни агенти, като позволява те да се „промъкват" на страниците на вестниците в неутралните страни и като ги „пробутва" на чуждестранните журналисти и дипломати, английското разузнаване се опитва да контролира избора на обектите, които се подлагат на ударите от немските во-енновъздушни сили. Този замисъл се осъществява в широки мащаби и под личното ръководство на Чърчил.

Чудовищният план на министър-председателя на Англия се състои в това, да се отвлече вниманието на хитлеристката военна авиация от обектите със стратегическо значение и да бъде насочено към второстепенни в стратегическо отношение райони, като с помощта на дезинформация бъде внушено на противника, че те са по-важна цел за бомбардировки. При избора на такива обекти за отвличане на вниманието Чърчил проявява изключителна жестокост, тъй като в огромното болшинство от случаите това са жилищни райони, в които живеят почти изключително работници.

Изпълнявайки тази стратегическа задача, комитетът по дезинформация преследва още една макар и странична, но въпреки това не по-малко важна тактическа цел: да усили доверието на немското разузнаване към Оуенс и да укрепи неговото положение в абвера. Работата е там, че на Оуенс предстои да изпълни отговорно поръчение — да се опита отново да пробута на Ритер агент на МИ-5, който да бъде внедрен в абвера. Този агент трябва да узнае за немското разузнаване всичко, което е възможно, и да се върне в Англия.

Но може ли все пак да се вярва на Оуенс? Рискът е твърде голям. Освен че в случай на провал в ръцете на немците могат да попаднат някакви сведения за МИ-5 и за нейните методи на работа, на карта се поставя и един човешки живот. Ако Оуенс разкаже на Ритер за замислената операция, хитлеристите ще унищожат подставения агент. Служителите от комитета по дезинформация, които поддържат връзка с Оуенс, решават, че той няма да ги предаде. Самият Оуенс, въпреки че започва да проявява признаци на физическа и нервна умора и от време на време отваря дума за желанието си да се оттегли на почивка и да замине за Канада, все пак се съгласява да изпълни последната задача.

Планът на комбинацията е окончателно разработен след неуспеха в Северно море. „Бисквитата", спътникът на Оуенс от предишното пътуване, получава указание да се подготви за ново пътешествие — този път под името Джек Браун, дезертьор от британските ВВС.
Поставя му се задачата да спечели доверието на немците и да се внедри в тяхното разузнаване. Предвижда се комбинацията да бъде проведена на два етапа.
През първия етап Оуенс трябва по предварителна уговорка да се срещне с Ритер в Португалия и да съобщи, че е готов да достави кандидата за вербуване, т. е. Браун, на втория — да доведе самия Браун и да го остави да действува по-нататък в съответствие с плана. В началото на юни 1940 г. към обичайната телеграма за времето Оуенс добавя: „Поисках изходна виза. Разполагам със секретни документи, дислокацията на ВВС. Кога можем да се срещнем?" Ритер незабавно отговаря, че определя среща в Лисабон. Ежедневно от 26 до 30 юни в 11 часа сутринта Оуенс трябва да седи в определено кафене на ъгловата масичка с голяма чаша лимонада в едната ръка и лондонския „Таймс" в другата. Оуенс пристига в Лисабон на 30 юни. Свръзката на Ритер Карлос го идентифицира в кафенето и го завежда при Ритер в конспиративната квартира.
Това е първата им среща за последните няколко месеца, наситени с толкова бурни събития. Отначало двамата се чувствуват малко напрегнато. Ритер е учуден, че въпреки военното време „Джони" е успял толкова лесно да получи изходна виза и да намери билет за параход. Това кара немеца да бъде нащрек.
„Джони" сякаш чете мислите му. Очевидно решавайки, че сега, когато се готви да завърши шпионските си похождения, може и да не се безпокои за по-нататъшните си отношения с Ритер, Оуенс му признава, че е станал английски агент.
— Не можех да постъпя иначе — обяснява той. — Отначало се надявах да уговоря един познат моряк да ме качи на кораба без билет, но това се оказа невъзможно, без разрешение не можех дори да се приближа до пристанището. Тогава реших да предложа услугите си на английското разузнаване, но само привидно.
Отначало сътрудниците на разузнаването се отнесоха към мене с подозрение и аз не мога да ги обвинявам за това. Тогава започнах да им говоря за своя патриотичен дълг да помогна с нещо на разузнаването, тъй като съм стар за служба в армията. Но не ми се наложи да говоря дълго; разузнавачът, който се занимаваше с мене, изведнъж направо ми каза, че аз работя за нацистите. След това добави: „Ако бъдете откровен, може би ще мога да ви помогна."
„Джони", според неговите думи, не скрил отношенията си с Ритер. Това заинтересувало разузнавача и той попитал: „Не бихте ли могли да се срещнете някъде с него, например в Казабланка?"
Той, „Джони", отговорил, че според него по-просто би било да се уреди такава среща в Мадрид или Лисабон, и разузнавачът веднага се съгласил.
— Та ето така се оказах тук — завършва Оуенс.

— Поразителна история! — иронично отбелязва Ритер.
— Докторе! — обидено възкликва „Джони". — Вие трябва да ми вярвате! Нима не заслужих това с продължителната си работа за Германия?! Нима някога съм ви подвел или излъгал?!
„Джони" веднага предава на Ритер донесените в Лисабон материали — фалшификацията, подготвена от английското разузнаване специално, за да бъде връчена на абверовеца, и истински материали — образец от нова сплав за производство на снаряди.
— Но това са дреболии — заявява „Джони". — Имам нещо, което ще Ви порази. Мога да Ви доведа един разжалван офицер-летец, той ще Ви разкаже всичко, което поискате да узнаете за английските ВВС.
Примамката е подхвърлена и Ритер се улавя.
Необходимо е известно време, за да бъде организирана следващата среща, на която Оуенс трябва да пристигне вече с „летеца". След като получава съобщението на „Джони", че последният е готов да изпълни обещанието си, Ритер изпраща в центъра на абвера следната телеграма: „„3504" съобщава ... неговият емисар ще пристигне на 24 или на 26 в столицата на страна 18."
Емисарят е „Бисквитата", който се подвизава и под името на Сам Маккарти, и в ролята на офицера-летец
Джек Браун, а „страна 18" за абвера означава Португалия. В една от предишните телеграми Оуенс характеризира Браун като „стопроцентов приятел". „Джони" се появява в Лисабон на 26 септември бледен, треперещ и отслабнал по време на плаването в бурно време. Той пристига сам.
— А къде е Вашият „стопроцентов приятел"? — пита Ритер.
— Решихме да плаваме с различни кораби, за да не предизвикаме подозрение. Не се безпокойте, докторе. Аз винаги държа на думата си. Джек ще бъде тук утре.
Джек пристига в Лисабон едва на 29 септември с аглийски кораб. Същият Карлос го идентифицира по снимката, получена от „Джони", и след като си разменят паролите, го завежда в конспиративната квартира, където Ритер очаква „летеца". Оуенс ги запознава.
— Джони ми разказа Вашата история — започва Ритер. — Изгонват Ви от ВВС или за престъпление по служба, или за излишни приказки — прав ли съм? Сигурен ли сте, че искате да работите за абвера и че разполагате с нещо, което би могло да ни заинтересува?
— Сигурен съм — отговаря Браун.
— В такъв случай да преминем към същността. Джек изважда от джоба британския си паспорт и го протяга на Ритер, но последният поклаща глава:
— Защо са необходими такива формалности? Вашият паспорт може би е също фалшив, както и моят. В края на краищата ние се занимаваме с едни и същи неща! Нас ни интересува само Вашата работа. Нека обсъдим какво можете да предложите.

— „Джони" ми казваше, че сте експерт по авиацията. Аз също —заявява Браун, без ни най-малко да се смущава. — Струва ми се, че с моя опит, знания и връзки бих могъл да ви дам много.
— За колко?
— За двеста фунта на месец.
— Добре — съглавява се Ритер.
В течение на няколко часа Браун демонстрира на абверовеца своята осведоменост. Така например той знае, че английските ВВС са поръчали в САЩ 40 „летящи крепости". Поръчката е почти изпълнена, а два самолета от този тип вече са доставени в Англия и преминават изпитания с авиобомби с голяма разрушителна сила.
— Спецификацията на самолета? — пита Ритер.
Браун изрежда много цифрови данни и продължава в същия дух:
— Американските летци, които пилотират „крепостите" до Англия, се връщат в САЩ с три „Боинга" по маршрута... Заводът на фирмата „Бристол" за монтаж на двигатели е прехвърлен в Петчуей, който се намира... Зенитните 3-, 4-, 5- и 7-дюймови оръдия. за да им се придаде по-голяма маневреност, се модернизират по следния начин... Влекачите за тях се произвеждат от завод „Денис" в Хилфорд, разположен в подножието на един хълм с недостроена черква . . .
Ритер внимателно слуша Браун и когато той свършва, казва:
— На нас без съмнение ще ни бъде необходимо известно време, за да се ориентираме във всичко, което Вие казахте тук, а аз не мога да се задържам в Лисабон. Пък и освен това нямам необходимата техническа подготовка и не се наемам да съдя за ценността на Вашата информация.
След кратка пауза Ритер задава въпроса, на който така разчитат в МИ-5:
— Бихте ли имали нещо против да дойдете за няколко дни в Германия за едно съвещание с нашите експерти? Давам Ви думата си на офицер, че ще се върнете безпрепятствено в Лисабон.
Чувайки предложението на немеца, мистър Браун сякаш се обърква, но „Джони" радостно възкликва:
— Прекрасно, докторе! Кога излитаме?
— Един момент! — строго го прекъсва Ритер. — За Вас поканата не се отнася. Много съжалявам, но двамата не мога да ви взема. Та какво ще кажете, мистър Браун?
— А къде са гаранциите, че благополучно ще се върна от Германия? — продължава да се колебае „Бисквитата"
— Вече Ви дадох думата си.
Браун се замисля, като че ли претегли всичките „за" и „против", след това спокойно отговаря:
— Идвам.
Ритер заминава пръв, като оставя „Бисквитата" на грижите на лисабонската резидентура на абвера. На 18 февруари „Бисквитата" с норвежки паспорт на името на Кнут Карлсен е доставен в Хамбург и настанен в най-добрия хотел. Пристигналата в Хамбург група от авиационни специалисти на абвера и трима специалисти от военнотехническото управление на ВВС подлагат

мистър Браун на внимателен и като че ли безкраен разпит. Той се държи спокойно и уверено, но успява да убеди своите „екзаменатори" само в това, че честно се стреми да помага на немците. Що се отнася до авиационна техника и от структурата на британските ВВС, то в тази област Браун, или Карлсен, се оказва почти пълен профан. И би ли могло да бъде другояче, щом като всичките му познания в тази област се ограничавали с това, което заучил набързо, преди да замине за Лисабон?

Последния ден, непосредствено преди завръщането на „Бисквитата", се случва един инцидент, който едва не завършва твърде плачевно за него. По поръчение на Ритер гестапо внимателно следи „Бисквитата". В хотела в стаите, които се намират от двете страни на неговата, се настаняват детективи, а когато англичанинът един-единствен път решава да се поразходи из улиците на Хамбург, по петите му вървят тайни агенти. Те не успяват да открият нищо подозрително в неговото поведение: той не се среща с никого в града, не говори с никого, на никого не се обажда по телефона, не задава никакви въпроси на абверовците, които се опитват да го заговорят. Ако Браун, както през цялото време подозира Ритер, е изпратен на немците в качеството на агент-двойник, а на практика трябва да се свърже с резидента на английското разузнаване или да събере някаква информация, той несъмнено не успява да изпълни задачата си. В града той не вижда нищо, заслужаващо вниманието на английското разузнаване, ако не се броят няколко служители на абвера.

На Ритер и през ум не му минава (той продължаваша се съмнява в това и по време на нашия разговор след войната), че единствената цел на „Бисквитата" се състои в това да разузнае колкото може повече за абвера, за неговите служители, за неговата структура и което е особено важно — да уточни какво именно вече е известно на немското разузнаване за положението в Англия и за английските ВВС и какво още го интересува.

Последната вечер в Хамбург „Бисквитата" прекарва в един първокласен ресторант в компанията на Ритер, жена му и един от неговите помощници — Бокел. По време на вечерята той не забелязва или не чува, че жената на Ритер прошепва на мъжа си:

— Обърни внимание на пръстена му. Пръстени като този обикновено се отварят. Не би било зле да се разгледа по-добре.

Пръстенът действително привлича вниманието на Ритер и той вече не може да откъсне погледа си от него.

— Пръстенът ви . . . — понечва да каже той, не можейки да сдържи любопитството си, и в този момент му се струва, че Браун леко трепва.

— Каква чудесна вещ! — подхваща жената на Ритер.

— Да, да! — англичанинът се е овладял вече напълно. — Семейна скъпоценност. Получих я от баща ми, който на свой ред я е получил от дядо ми.

С тези думи той натиска камъка и изважда от вдлъбнатината миниатюрна цветна фотография на красива млада жена.

— Това жена ви ли е? — проявява интерес фрау Ритер.

— Засега не —отговаря Браун, изчервявайки се едва забележимо, слага фотографията под камъка и променя темата на разговора.
Сега Ритер не се съмнява, че в пръстена се пази и нещо по-важно от предмета на безответната любов на Браун. Преди вечерята да свърши, той за малко става от масата и по телефона заповядва на един от специалистите от местното отделение на абвера да се срещне с него в най-близкия бар.
След като се връща на масата и плаща сметката, Ритер предлага, преди да се разделят, да се отбият в съседния уютен бар, да послушат прекрасната музика на циганина-цигулар и да изпият на прощаване по чаша вино.
Браун се опитва да откаже, но в края на краищата е принуден да се съгласи. В бара Ритер поръчва за всички по чаша коняк, предлага тост за благополучното завръщане на мистър Браун в Лисабон и изпива чашата си до дъно. На англичанина не остава нищо друго, освен да последва примера му, и след няколко минути той вече дълбоко спи. Голямата доза приспивателно, сипана в чашата му от специалиста на абвера, извършва своето. Същият абверовец сваля от пръста на спящия пръстена, изважда изпод камъка фотографията и я отнася в лабораторията, а след един час докладва на Ритер:
— На самата фотография няма нищо, но на обратната й страна се долавя някакъв зашифриран надпис с невидимо мастило. Но това е вече работа на дешифровчиците.
— Колко време ще им е необходимо? — пита Ритер.
— Не знам. Седмица, а може би и повече.
Ритер решава да задържи Браун в Хамбург, докато се получат резултатите от дешифрирането. Той ги получава след четири дни, но те фактически нищо не изясняват. Дешифрираният надпис представлява редица несвързани помежду си букви и числа. След известни колебания Ритер разрешава на англичанина да замине. В компанията на един от сътрудниците на немското разузнаване Браун пристига в Мадрид, където му предстои да се прехвърли на друг самолет, влиза в тоалета и ... немците повече не го виждат.
А всичко се оказва много просто. Мисията на Браун наближава към края си. Той постига нещо почти невъзможно във военно време — прониква в разузнаването на врага и се връща цял и невредим. От мадридското летище той се обажда по телефона, чийто номер не са могли да идентифицират криптографите на абвера (телефона на мадридския резидент на английското разузнаване Кенет Бентън), измъква се незабелязано от тоалета и с такси пристига на адреса, записан с невидимо мастило на обратната страна на фотографията. Още същата вечер англичаните го прехвърлят в Гибралтар, а оттам — със самолет в Англия.
На 13 април 1941 г., след като се връща от Лисабон, Оуенс изпраща на Ритер още едно съобщение за времето, а след това окончателно напуска сцената — той е арестуван и изпратен в затвора, откъдето излиза едва през 1945 г. Казват, че сега живее някъде в Ирландия под измислено фамилно име.
А Ритер, след като любимецът му „Джони" му пробутва друг английски агент, е отчислен от абвера и изпратен да продължи службата си във BBC.

Тази авантюра с „Бисквитата" има важни последици. Тя помага на английската служба за сигурност да си състави по-ясна представа за разузнаването на врага, да открие някои от неговите сътрудници, които се занимават със събиране на информация за военновъздушните сили на Великобритания, частично да опознае методите им на работа, а най-важното, да си изясни от какво най-много се интересува противникът и в съответствие с това съществено да усили охраната на тайните на британските ВВС.

Обект на шпионажа е Ф. Д. Рузвелт

Веднага щом утихва скандалът, предизвикан от провала на Румрих, в САЩ безшумната машина на абвера заработва с нова сила. В мемоарите си, издадени след войната, Файфер пише:

„Като вземахме по-големи от по-рано мерки за сигурност, ние възобновихме дейността си и постигнахме добри резултати. Няколко десетки много ценни агенти, строго изпълнявайки нашите указания, отлично и поразително безнаказано вършеха своята работа."

И наистина агептурата на абвера е твърде внушителна. Като шпиони работят Херман Ланг, инспектор от монтажния цех на фирмата „Норден", който открадва за германците знаменитото бомбено прицелно устройство със същото име, и неговият колега Родер от фирмата „Спери", която произвежда жироскопи по военна поръчка. Големият агент Саймън Кодел получава ценна информация непосредствено от военното министерство. Агент на немското разузнаване е и популярната манекенка Лили Щайн, завербувана от Ритер, още през 1937 г. Тази особа с леко поведение живее в разкошен апартамент в центъра на Ню Йорк, има до-стъп до висшето общество и е заобиколена с „приятели" сред високопоставените чиновници в Ню Йорк и Вашингтон, включително един отговорен сътрудник на Държавния департамент. Под маската на писател и лектор за абвера работи професионалният шпионин Фредерик Дюквесън, който още през 1916—1917 г. се занимава в Англия с разузнаване в полза на немците.

Една от най-важните фигури в тази компания е някой си граф Дъглас, известен в абвера под прозвището „Динтер", чилийски гражданин, който уж владеел там голямо имение. Под това име се крие бившият германски офицер-летец граф Фредерик Сауерма, един от убийците на Роза Люксембург и Карл Либкнехт. По-късно Сауерма избягва в Южна Америка.

След като се прехвърля в Съединените щати, „Динтер" отначало действува почти открито. Заедно с някой си Хуберт Шнук, също такъв демагог и фашист, той организира „частна армия", която получава името „Бунасте" и си поставя за цел не нещо друго, а въоръженото завземане на властта в САЩ. Като началник на разузнаването на тази банда „Динтер" се занимава с шпионаж в различни антифашистки организации в Америка, но след това го уличават в кражба на пари от „Бунасте" и той се наема на шпионска работа в полза на абвера срещу 500 долара месечно и компенсиране на „оперативните" разходи. Главен източник на информацията му е една

съпружеска двойка, която условно ще наречем Уайт. Съдейки по донесенията на „Динтер", семейството Уайт има достъп до най-избраните и влиятелни политически кръгове на американската столица. На един обед началник-щабът на американската армия генерал Д. Маршал случайно се изтървава, че „е взето окончателно решение да се използват Гренландия, Исландия и Азорските острови като съюзнически бази". Непредпазливото изказване на Маршал, зашифрирано от „Динтер" и незабавно изпратено чрез германското генерално консулство в Ню Йорк, скоро достига до ушите на абвера в Берлин и се оказва достоверно. През април 1941 г. американските войски дебаркират в Гренландия, а на 7 юли сменят английските части в Исландия. Когато във Вашингтон узнават за изтичането на информацията, Маршал заповядва да се проведе специално разследване и да се открие източникът й. Разследването, разбира се, не дава никакви резултати, тъй като източникът е самият Маршал.

„Динтер" не се ограничава само с политическа информация, а събира за немците и военни сведения, които измъква от своите добре осведомени приятели. Така например той получава данни за новата тежка картечница за ВВС, произвеждана от фирмата „Дженерал мотърз", за детайлите на усъвършенстваното бомбено прицелно устройство за американските бомбардировачи, за новите типове самолети, които се разработват от авиационната фирма „Бендикс", и т. н.

Под прикритието на някои немски икономически списания в Ню Йорк действува отдавнашният и опитен агент Херберт Грос. Той се представя за икономист и специалист по финансови въпроси и се специализира главно върху анализа на съветско-американските отношения, като съчетана това си занимание с икономически шпионаж. Грос разполага с два източника, които в донесенията му са прикрити под прозвищата „Прохоров" и „Рюрик". За работата си, която високо се цени от немското разузнаване, той получава общо повече от 75 хиляди долара, които са му прехвърлени чрез немското генерално консулство в Ню Йорк.

Друг голям агент на абвера, който през 1939-1941 г. събира политическа информация, е Паул Шефер — журналист с международна известност, бивш редактор на някога популярния вестник „Берлинер Тагеблат".

В САЩ той се подвизава като кореспондент на кресливото Гьобелсово вестниче „Дас Райх", но това не му пречи да се представя за либерал и да поддържа връзки със своите предвоенни приятели, които и не подозират за неговото предателство. Шефер, шпионин от старата школа, все още от време на време прибягва до наивни трикове, някога характерни за тази професия. Така например секретната кореспонденция той получава не на своя постоянен адрес, а на адреса на някаква запустяла къща. Шефер не е новак в областта на конспирацията. На времето под прикритието на вестник „Берлинер Тагеблат" той изпълнявал поръчения на абвера. След като известно време работи в централния апарат на абвера, той безпрепятствено получава американска входна виза като представител на „Дас Райх". Шефер се знаимава със съобиране на политическа информация: открито — за своето вестниче, и тайно

— за шпионското ведомство на Канарис. Секретните донесения на Шефер в абвера се ценят така високо, че Пикенброк лично ги обработва, без да поверява тази работа на друг.
Идва време, когато постепенно една от най-важните задачи на немското разузнаване става наблюдаването на президента на САЩ.
Рузвелт и Хитлер идват на власт приблизително по едно и също време — през 1933 г., и двамата пристъпват към осъществяването на плановете си: Рузвелт — на своя „Нов курс", Хитлер — на своя „Нов ред". По онова време главатарят на нацистите при споменаването на Рузвелт презрително махвал с ръка, като го наричал „инвалида в Белия дом", и твърдял, че той няма нито ум, нито смелост да попречи на триумфалния марш на фашизма.
Но на 5 октомври 1937 г. Хитлер е принуден да промени мнението си. Този ден прозвучава известната реч на Рузвелт в Чикаго, в която той призовава „да се изолират диктаторите".
Гьобелс веднага излага съдържанието на речта пред Хитлер. Пристигналият в САЩ няколко месеца преди изказването на президента германски посланик Ханс Дикхоф в редица донесения изказва предположението, че Рузвелт има предвид не Германия, а Япония, която наскоро преди това провокира инцидента на моста „Марко Поло", недалече от Пекин, след което започва война за завладяването на цял Китай, но фюрерът отклонява тази хипотеза, а когато Дикхоф през ноември 1937 г. пристига в Берлин на доклад, отказва да го приеме.
Хитлер дълго още се упражнява да измисля всевъзможни прозвища на Рузвелт, като не го нарича по друг начин освен „самозванец", „заблуден масон", ,,човек с болен мозък", „престъпник", „евреин с извратен ум". През лятото на 1939 г., в навечерието на войната в Европа, Хитлер приема за доклад германския военен аташе във Вашингтон генерал Бетихер, който се смята за експерт по военния потенциал на САЩ. Вместо да се заинтересува какво влияние могат да окажат политиката и плановете на Рузвелт върху изхода на войната, Хитлер иска от Бетихер „точни доказателства, че Рузвелт е евреин".
Известни сведения за Белия дом абверът получава от „Динтер" и от някои други агенти. Те ги измъкват от вашингтонското котило на клюки и слухове, а след това ги представят за „сигурна информация от източници, заслужаващи пълно доверие".
С далеч по-голяма достоверност се отличават сведенията, които събира от своите доверчиви приятели, включително служители в една от големите нефтени корпо-рации, кадровият разузнавач Николаус Бенсман. Под маската на общителния импресарио Нико той се занимава с шпионаж в деловите кръгове, като редовно доставя на немското разузнаване ценни факти за ежедневната дейност на Рузвелт, за отношението му по въпроса за подкрепата на съюзниците и което е особено важно, за тайните маневри на неговата администрацния, свързани с доставките на нефт и нефтени продукти за англичаните много преди САЩ да влязат официално във войната.
Агентът, когото абверът не без основание може да нарича „наш човек в Белия дом", е някои си Луис Мацхолд, наречен „Майкъл". В САЩ той е представител

на консервативния немски вестник „Берлинер бьорзен Цайтунг". Този вестник принадлежи на група пронацистки настроени индустриалци и играе ролята не само на хитлеристки рупор в международните финансови кръгове, но и на параван за различните тайни сделки и за кадровите разузнавачи от абвера.
Мацхолд снабдява хитлеристкото разузнаване с обширни доклади, пълни със секретна информация, която той получава от своите приятели от средата на влиятелните американски политически дейци като например губернатора на щата Пенсилвания Джордж Ърл, сенатора от щата Монтана Уилър и много други, включително Хари Хопкинс. Но както твърди Мацхолд, негово главно предимство са „близките му отношения" със самия Рузвелт, които възникват на основата на общото им хоби — филателията.
Според съобщенията на Мацхолд той ходи в Белия дом с някои редки марки или филателни новости, които президентът няма в своята колекция, и те прекарват заедно дългите съботни вечери. Докато си разменят марки и обсъждат с познаване въпроси от филателията, Мацхолд от време на време засяга важни в дадения момент проблеми, като малко по малко събира „секретна информация", която, както той веднъж отбелязва в донесението си до Берлин, президентът може да сподели само с приятел, на който има пълно доверие. Не мога да кажа, доколко твърденията на Мацхолд за дружбата му с Рузвелт отговарят на истината. Но когато се прегледат донесенията му, вижда се, че той е бил доста добре информиран за работата на правителството на Съединените щати. На служителите на абвера уверенията на Мацхолд за неговата близост с Рузвелт изглеждат толкова убедителни, а филателният му контакт с него толкова важен, че те често и в големи количества снабдяват шпионина с редки марки, които или купуват чрез посредници от различни търговци, или избират от конфискувани колекции на евреи. Мацхолд работи в САЩ до декември 1941 г.. а след като японците нападат Пърл Харбър, е принуден да напусне страната заедно с другите немци, които биват репатрирани. След като е назначен в Будапеща със задачата да осветлява положението в балканските страни (пак под маската на кореспондент на „Берлинер бьорзен Цайтунг"), Мацхолд продължава да събира информация за Рузвелт по враме на срещите си със свой стари познати, които по едни или други причини посещават района на дейността му. Един от тези познати е вече споменатият губернатор Ърл, който посещава Турция по специално поръчение на Рузвелт. Ърл на свои ред използва Мацхолд като „конфиденциален информатор", но това е вече друга история.
Известни сведения за Рузвелт немците получават от своя агент, който дружи с Паулина Емет — вдовицата на бившия американски посланик в Холандия. Тя е близка на семейството на Рузвелт и е чест гост в тяхното имение в Хайд парк. Информацията на П. Емет не се подкрепя от някакви документални доказателства, но вярно отразява важните проблеми, с които Рузвелт се занимава през периода 1931 — 1941 г.
От архивните материали на абвера е известно, че Белият дом се наблюдава от най-малко трима агенти. Агент САЩ/7-376 — американски индустриалец и

вицепрезидент на една голяма корпорация — има за задача да разузнава всичко, което се отнася до американската помощ за Великобритания и особено ролята на Рузвелт в нея. Друг агент, известен само като САЩ/7-362, в досието на немското разузнаване се характеризира като „известен издател с големи делови интереси в Америка и Европа, включително в Германия и Франция". Според данните от досието той разполага с важни връзки в политическите и промишлените кръгове и със свободен достъп в Белия дом. Самият САЩ/7-362 твърди, че поддържа дружески отношения с такива изтъкнати американски политически и държавни дейци като държавния секретар Хел, бившия министър на финансите Мелон, сенаторите Уотсън, Кебот и Рейнолдс, финансовите магнати Олдридж, Рокфелер и Ламонт, посланика Джоузеф Кенеди, личният приятел на президента Джоузеф Дейвис и др.
Най-важното лице в тази група е очевидно агентът САЩ/7-375. Неговата информация за Рузвелт се котира особено високо в абвера. Съдейки по биографичните данни в досието на немското разузнаване, под този кодов номер се крие европейски аристократ, женен за роднина на Хенри Моргентау — министъра на финансите в правителството на Рузвелт. Именно благодарение на неговото поръчителство този шпионин получава входна виза и се появява в САЩ наскоро след започването на войната.
Както докладва САЩ/7-375, Моргентау го приема с отворени обятия без, разбира се, да подозира, че новият им роднина е професионален немски шпионин. Докладите на този агент „за целите на Рузвелт във външната политика и обстановката във финансовите кръгове" се ценят от абвера главно поради това, че, както твърди той, всичките му сведения са получени от Моргентау или дори от самия Рузвелт, когато посещава родните си или ги съпровожда в имението на президента Хайд парк.
Шпионирането на Ф. Д. Рузвелт особено се засилва през октомври 1939 г. в резултат на това, че у абвера неочаквано се появява нов източник на информация в американското посолство в Лондон. Тази история става известна от специалното съобщение на Държавния департамент на САЩ, а също и от заявлението (което далеч не отговаря на действителността), разпространено от бившия американски посланик в Лондон Джоузев Кенеди.
През октомври 1939 г. на работа в американското посолство в Лондон пристига младият дипломат Тайлър Кейт. Произхождащ от известно американско семейство, той е завършил Сорбоната, Принстънския и Мадридския университет, свободно владее френски, немски, гръцки, италиански, испански и руски, увлича се от книги, описващи живота на велики хора, от книги по история и политически науки.
Въпреки младостта си — Кент е навършил 29 години— той има собствена философия, която се основава на два главни принципа: ненавист към комунизма и антисемитизма. Според него „всички войни се инспирират от международните финансови монополи, които принадлежат предимно на евреи".
В Лондон, където посланикът Кенеди и другите дипломати от кариерата малко го познават, Кент е изпратен в отдела по шифриране в посолството, като му поверяват работа с най-секретните телеграми, както изходящи, така и

постъпващи от другите посолства. Той получава достъп до кореспонденцията на посланика с Рузвелт и държавния секретар Хел, има възможност да се запознава с копията от донесенията на американския посланик в Париж Булит и на другите американски посланици в Европа. По-нататък към тези документи се добавят редица строго секретни телеграми.

През 1939 г., в началото на войната, Чърчил става пръв лорд на британското адмиралтейство (т. е. военноморски министър) в коалиционния кабинет на Чембърлейн. Рузвелт му изпраща лично писмо с необикновено предложеиие, което изцяло нарушава традициите и протокола на официалните отношения между глава на една държава и министър в правителството на друга.

В писмото до Чърчил от 11 септември 1939 г. Рузвелт пише:

„Именно защото ние с Вас бяхме на еднакви позиции по време на Първата световна война, аз се радвам, че отново сте в адмиралтейството. Давам си сметка, че Вашите проблеми се усложняват от някои нови фактори, но същността им е същата, както тогава... Вие и министър-председателят трябва да знаете, че винаги ще се радвам, ако ми съобщавате лично всичко, което намерите за добре. Чрез вашата или чрез моята дипломатическа поща винаги можете да ми изпращате запечатани писма."

Чърчил с готовност се съгласява да поддържа с Рузвелт тази фактически тайна връзка зад гърба на държавния секретар Хел в САЩ и министър-председателя Чембърлейн във Великобритания. Но събитията се развиват твърде бързо, дипломатическата поща пътува твърде бавно, а високопоставените кореспонденти ся твърде нетърпеливи. Скоро експанзивната „военноморска персона", както Чърчил сам се нарича в започналата кореспонденция, започна да бомбардира Рузвелт с телеграми. Като заобикаля Министерството на външните работи на Великобритания, той ги предава на посланика на САЩ Кенеди, за да бъдат изпратени на Рузвелт, като предупреждава, че трябва да бъдат връчвани лично на президента. Посолството само обработва тези телеграми с шифъра „Грей", които се смята за строго секретен и много сигурен. Зашифрираните телеграми се предават по радиото във Вашингтон, без да минават по обичайните канали за връзка на Държавния департамент.

Размяната на телеграми започва почти едновременно с пристигането на Кент в Лондон и посланикът Кенеди му поставя задачата заедно с другите шифровчици да работи над кореспонденцията между президента и Чърчил. Когато остава сам в стаята за шифриране, Кент чете и препрочита посланията на двамата държавни дейци, като размишлява над техния смисъл и значение . . .

По това време английските дешифровчици редовно засичат и четат значителна част от кодираната телеграфна кореспонденция между различните правителства. Наскоро след като започва размяната на шифрирани телеграми между Рузвелт и Чърчил, те дешифрират серия телеграми на германския посланик в Рим Ханс Макензен до Министерството на външните работи на Германия. Анализът им показва, че Макензен очевидно има достъп до строго секретна информация, част от която може да бъде известна само на Рузвелт и Чърчил и че следователно тя изтича някъде на най-високо равнище. От

позоваванията на Макензен на източника може да се разбере, че с информацията го снабдяват италианците.
Като предполагат, че в тази работа е замесено посолството на Италия в Лондон, английските органи за сигурност засилват наблюдението над всички италиан-ски дипломати. В резултат на това успяват да установят, че помощникът на италианския военен аташе подполковник Мраинглиано от време на време посещава руската „Чайна", която принадлежи на бившия царски адмирал Волков, и поддържа приятелски отношения с дъщеря му, 37-годишната Ана, по специалност шивачка, а по убеждения — фашистка и антисемитка. В английската полиция и в МИ-5 тя е регистрирана като изявен и активен член на реакционния „Десен клуб", който се оглавява от далечния роднина на английското кралско семейство, члена на конесрвативната партия и член на парламента Рамсей.
Започват да следят също и Ана Волкова. Оказва се, че нощем Волкова лепи фашистки позиви, които призовават англичаните да не поддържат военните усилия на страната, и че редовно посещава фотостудиото на белоемигранта Смирнов, където се среща със своя италиански приятел. Но тези данни все още не доказват, че Волкова и Марннглиано са източниците или поне куриерите на особено секретната информация, която изтича от Лондон в Рим.
Но наскоро органите за сигурност на Великобритания получават съобщение, което позволява значително да се ускори разследването. В него американското по-солство в Лондон направо се назовава като източник на секретните материали, които италианското разузнаване получава в такива количества, че понякога, за да бъде доставена порцията за една седмина, е неоходима цяла кошница. Това сведение изхожда от италианския журналист-антифашист Луиджи Барзини. Той съобщава, че неговите приятели — високопоставени чиновници от Министерството на външните работи на Италия — открито говорели с него за фантастичния поток американски документи от Лондон. (Италианците арестуват Барзини през август 1940 г., след като от заловените телеграми на английското разузнаване в Рим научават, че той е информирал англичаните за дейността на италианското разузнаване в Лондон.) Но съществува ли някаква връзка между Волкова и американското посолство? Съществува. Между тайните приятели на Волкова е и младият американски дипломат Тайлър Кент, който напълно споделя възгледите й. Изтичането на материали продължава още няколко месеца и доколкото може да се съди по докладите на Макензен, те съдържат все по важна информация. От други източници става известно, че Волкова чрез ита-лианците и румънците поддържа кореспонденция с английския предател Уйлям Джойс, който редовно се обръща към англичаните по берлинското радио с пропаганда на нацизма. Волкова снабдява Джойс с материали за неговите предавания и му дава съвети как да ги направи по-достьпни.
В средата на май англичаните решават да арестуват Волкова и да разпитат Кент. На 20 май 1940 г. сътрудниците па полицията пристигат в квартирата на американеца, но той отказва да ги пусне и тогава полицаите разбиват вратата.

При обиска те намират повече от 1500 документа от делата на американското посолство, а също дубликати на ключовете от стаята за шифриране и от сейфа със секретните материали на посолството. В отделно чекмедже откриват фотоленти със заснети на тях материали.
Откарват Кент в посолството при Джоузеф Кенеди. Кент заявява на посланика, че се е разочаровал от външната политика на правителството на Рузвелт, тъй като тя според него не отговаря на интересите на САЩ. „Администрацията на Рузвелт — твърди Кент — не е искрена с американския народ" и затова той „започва да събира доказателства за активното участие на американските дипломати в създаването на коалиция в Европа, въпреки че нямат никакви пълномощия за това".
Кент признава, че е вадил копия от документите или е запазвал такива, които са подлежали на унищожаване. Той смятал да „предаде материалите на членовете на Конгреса на САЩ", но познанството му с Волкова му позволява да ги „използва", преди да е осъществил своето намерение. Кент разрешавал на Волкова да преглежда събраните документи и да взема стотици от тях с цел, според нейните думи, да запознае Рамсей с тях.
През март 1940 г. Рамсей лично посещава квартирата на Кент, запознава се с тях и една част, главно телеграми на Чърчил и Рузвелт, взема със себе си.
И на разпита при посланика, и в съда Кент упорито твърди, че не е знаел, че документите, които е предавал на Волкова и Рамсей, са се препращали в Италия или от Италия в Германия.
През ноември 1940 г. в процес, който протича при закрити врати, Волкова е осъдена на десет, а Кент на седем години каторга.
По време на работата си над тази книга намерих и строго секретните архиви на Министерството на външните работи на Германия шифрованите телеграми на Макензен. Те не оставят ни най-малко съмнение, че много от важните сведения за своите донесения до Берлин той черпи от документите, откраднати от Кент и попаднали чрез Волкова в ръцете на италианците.
Макензен започва да предава тези сведения през януари 1940 г., т. е. скоро след като Кент предоставя на Ана Волкова възможността да използва откраднатите материали, и внезапно прекратява предаванията, когато и двамата са разобличени и арестувани. Последната телеграма Макензен изпраща на 23 май 1940 г. — три дни след обиска в жилището на Кент. За важността и може да се съди по това, че е адресирана лично до Рибентроп. В нея се преразказва отговорът на Рузвелт на молбата на Чърчил за помощ, по-точно за предоставянето на 50 американски ескадрени миноносеца за укрепване на претърпелите вече известни за губи военноморски сили на Великобритания във връзка с нарастващата активност на германските подводници.
В телеграмата на Макепзен се казва:
„От абсолютно сигурен източник ми е известно, че на 16 май американският посланик в Лондон е получил указание от Рузвелт да продаде на Чърчил следния отговор на някои негови молби: предаването на 40 — 50 ескадрени миноносеца от остарял тип е възможно,

но с необходимо специалното съгласие на Конгреса, което в момента е трудно да се получи.
Освен това изобщо е съмнително дали те ще могат да бъдат отделени във връзка с нуждите на националната отбрана. В допълнение към всичко останало, според Рузвелт, дори ако САЩ се съгласят, ще са необходими не по-малко от шест-седем седмици, за да влязат тези кораби в строя под британски флаг."
И така, повече от три месеца преди да бъде подписано съглашението за предаване на есминците на 3 сеп-тември 1940 г., в Берлин вече знаят за преговорите, чии-то подобности Рузвелт и Чърчил имат всички основания да държат в тайна не само от немците, но и от американците.
Ако историята с Кент минава и без Канарис, той наскоро се реабилитира, като получава друг източник на информация за Рузвелт — този път поради непредпазливостта и доверчивоетта не на някой друг, а на вицепрезидента на САЩ.
През годините на Втората световна война Швейцария се превръна в истински международен център за шпионаж. Абверът получава оттам в големи количества информация за Великобритания и САЩ, пак оттам работят английското и американското разузнаване. В тайната битка на швейцарска земя немците, особено в началото на войната, имат известно предимство, преди всичко защото в течение на няколко години четат шифрите на дипломатите от съюзническите страни и дори на самия резидент на американското разузнаване Дълес. Немците успяват да проникнат в швейцарското разузнаване в резултат на малко загадъчното споразумение с началника и полковник Масон, който не без полза за себе си дружи и с двете страни. Те изпращат там двама свои агенти — един журналист с прозвището „Хабакук", акредитиран към Министерството на външните работи на Швейцария, и един писател с псевдонима „Якоб", който „по съвместителство" работи във ведомството на Масон.
През лятото на 1941 г. той успява да се добере до копие на телеграмата на швейцарския посланик във Вашингтон до Министерството на външните работи на Швейцария с подробно съобщение за съвещанието на Рузвелт и Чърчил, на което са приети строго секретни решения, включително за позицията на САЩ по отношение на Япония.
По същото време се водят важни американо-японски преговори, от изхода на които зависи дали ще има война между тези две страни или не. Чърчил усилено се стреми САЩ да влязат колкото може по-скоро във вой-ната и настоява за твърда политика, а Рузвелт се изказва за политика, която нарича „средна линия".
В телеграмата, до която „Хабакук" се добира, се съобщава за заседание на правителството на САЩ в Белия дом на 17 август 1941 г., когато Рузвелт инфор-мира членовете на кабинета за съвещанието с Чърчил.
Спирайки се на отношенията с Япония, президентът заявява, че е убеден в необходимостта да се направи всичко възможно, за да се предотврати войната. По-нататък в донесението на швейцарския посланик се казва, че вицепрезидентът на САЩ Хенри Уолъс, който по време на заседанието

не е проронил нито дума, по-късно изпраща на президента „неофициално писмо", в което моли Рузвелт да вземе „най-твърда позиция". Посланикът включва в донесението едно изречение от писмото: „Пълното или частично умиротво-ряване в крайна сметка ще доведе до отрицателни последици и няма да спре нито Япония, нито Германия". Няколко дни след нападението на японците над Пърл Харбър „Хабакук" се сдобива с копие на подробния отчет за две заседания на американското правителство от 7 декември. Първото от тях Рузвелт нарича „най-сериозното след Гражданската война в САЩ". Второто се провежда само с лидерите на Конгреса, без уча-стието на министрите. И на двете заседания освен Рузвелт присъствува Хенри Уолъс.

В писмото, с което намереният от „Хабакук" документ е изпратен в Берлин, германският посланик в Берн (а именно той подписва всички документи, излизащи от резидентурата на абвера) подчертава, че съобщението съдържа абсолютно „точна и сигурна информация", тъй като тя се основава на донесението на швейцарския посланик във Вашингтон Бругман, който е получил „строго доверително от вицепрезидента Уолъс".

Бругман, дипломат от кариерата, от 1923 г. посла-ник на Швейцария в САЩ, е зет на Уолъс, за чиято сестра е женен от 1924 г. Дотогава той работа в Ру-сия, Белгия, Франция и Чехословакия. Разбира се, той не знае и не може и да знае, че донесенията му в Берн се крадат.

Между семействата на Брутман и Уолъс съществуват най-близки отношения. Уолъс често се среща със своя зет и почти ежедневно разговаря с него по телефона. Той дълбоко му вярва и дори не допуска мисълта, че техните откровени разговори могат да станат известни на немците.

Абверът, разбира се, се хваща за този контакт. „Хабакук" получава задачата да се сдобива с копия на всички донесения на Бругман от Вашингтон за Берн, а „Якоб" — с копия на многобройните доклади на швейцарския военен аташе.

Тези документи пристигат редовно и в големи количества в продължение на две години — 1942 и 1943— до януари 1944 г., когато „златната жила" внезапно се прекъсва. Алън Дълес, който по това време вече е пуснал дълбоки корени в Берн, научава чрез своите агенти (един от тях работи в Министерството на външните работи на Германия, а другия — в абвера) кой е източникът па немците.

Агент на Дълес в Министерството на външните работи на Германия е един от младшите чиновници — Фриц Колпе. При американците той е известен под псевдонима Джордж Уд и работи в апарата на посланика Карл Ритер, който осъществява връзката между Министерството на външните работи и върховното командуване на армията. Другият агент, младият юрист Ханс Гизевиус, влиза в обкръжението на Канарис и изпълнява поръчения на абвера в Цюрих под маската на вицеконсул с дипломатически паспорт на името на „доктор Бернд".

Колпе краде от министерството буквално стотици документи и ги отнася на Дълес, когато успява да си уреди командировка в Берн с дипломатическата поща, или ги предава на Гизевиус, които редовно пътува между Цюрих и Берлин с единствената цел да получава материалите от Колпе и да ги връчва на Дълес.

През януари 1944 г. в поредната партия събрани от Колпе материали попада донесението на „Хабакук", което съдържа изложение на телеграмата на Бругман, изпратена няколко седмици по-рано до Министерството на външните работи на Швейцария. В придружителната бележка към донесението се казва: „Съобщението на доктор Бругман съдържа толкова много конкретна информация, защото, както ви е известно, вицепрезидентът Уолъс строго доверително разговаря с швейцарския посланик във Вашингтон, който му е зет."

Това, което особено заинтересува немците в последната телеграма на Бругман, е съобщението за съвещанието на министрите на външните работи на съюзниците през октомври 1943 г. в Москва.

Като получава сигнал за това сериозно нарушаване на секретността вьв Вашингтон, Дълес уведомява тогавашния началник на американското разузнаване (УСС) генерал Донован, а той на свой ред — началника на личния щаб на президента адмирал Леги. На 11 януари 1944 г. силно разтревоженият Леги докладва за случилото се на Рузвелт, който, както по-късно разказва адмиралът, очевидно дори не се учудва, само свива рамене и отбелязва: „Това е твърде интересно." Не ми е известен краят на тази история, тъй като архивите на Рузвелт, които се съхраняват в Хайд парк, не намерих нищо по този въпрос.

Със събиране на материали за Рузвелт в Министерството на външните работи на Германия се занимава малка група от експерти под ръководството на Ханс Дикхоф — германски посланик в САЩ до 1938 г. Групата, или както я наричат „американската комисия", съставя редица меморандуми, в които анализира политиката на Рузвелт и прави опити да отгатне намеренията му. Комисията не изпълнява никакви разузнавателни функции и Дикхоф поради липса на по-важна работа използва групата за разработка на тематиката на немската пропаганда за САЩ. Тайното наблюдение над Ф. Рузвелт е възложено на посолството на Германия вьв Вашингтон и е оглавено от доктор Ханс Томсън, който става временно управляващ след отзоваването на Дикхоф.

Странната история на Джон Л. Луис

На 17 март на първичните избори, на които трябва да се определи кандидата за губернатор на щата Пенсилвания, Рузвелт подкрепя кандидатурата на Джон, бизнесмен от Питсбург, издигната от комитета на Демократическата партия на щата.

На 18 март мексиканското правителство, възглавявано от президента Лазаро Карденас, национализира американските, британските и холандските нефтени компании, което предизвиква ликуване в Мексико и остро недоволство в САЩ.
В резултат на тези две, на пръв поглед съвсем несвързани помежду си обстоятелства, възниква твърде странен съюз.
Като подкрепя Джон, Рузвелт предизвиква силно не-доволство у президента на Конгреса на производствените профсъюзи (КПП), председателя на Обединения профсъюз на миньорите (ОПГ) Джон Л. Луис, който на първичните избори в Пенсилвания подкрепя свой собствен кандидат — секретар-касиера на ОПГ Томас Кенеди. Влошавайки отношенията си с Луис, Рузвелт го подтиква към сближаване с крупния нефтопромишленик Уилям Дейвис, собственик на една от нефтените фирми в Мексико. Луис, който по-рано е подкрепял Рузвелт се оказва не само в лагера на вътрешните противници на президента, но и в орбитата на задграничните му врагове.
Като сключва съюз с нефтопромишленика Дейвис, през онова време най-активния в Северна Америка помагач на немците, Луис попада в нацистката мрежа и както по-късно отбелязва помощникът на държавния секретар Бърл в секретния си доклад до президента, „се оказва на границата на нарушаването на закона на Логан" (закона, който задължава агентите на чуждестранните правителства да се регистрират в Министерството на вътрешните работи на САЩ — Ред.).
В продължение на три години, с постепенното превръщане на Дейвис в професионален агент на немското разузнаване, който работи не само за него, но и за службата за сигурност на Химлер, Луис му осигурява прикритие и изпълнява поставени от него задачи във Вашингтон и столицата Мексико. Точно Луис изиграва главната роля при осъществяването на трите най-големи акции, предприети от Дейвис по указание на на-цистите, а именно:
1. През 1938 г. благодарение на старанията на Луис е организирано снабдяването на Германия с петрол от Мексико.
2. През 1939 г. Луис подпомага тайните усилия на нацистите да привлекат Рузвелт в кампанията по запазване на мира в Европа при условия, продиктувани от Хитлер.
3. През 1940 г. Луис взема най-активно участие в задкулисните интриги, целещи да не допуснат избирането на Рузвелт за президент за трети път. Според Щремпел, един от германските дипломати във Вашингтон, това е „най-голямата комбинация на нацистите, засягаща САЩ". През 1938 г. Дейвис е собственик на крупната нефтена компания „Крусайдър" с няколко филиала в раз-лични страни, нефтодобивни райони в Тексас, Луизиана и Мексико, нефтопреработвателен завод в Хамбург, междинни складове за нефт и нефтопродукти в Малмьо в Швеция, мрежа от бензиностанции в Скандинавия, разкошни къщи около Ню Йорк.
Още през 1936 г. когато търси перспективни чуждестранни пазари за пласиране на нефт и нефтопродукти, Дейвис се спира на хитлеристка Германия. Нацистите страшно се нуждаят от гориво, но нито имат

нефтени извори, нито пък разполагат с твърда валута, за да купуват от други страни. В особено тежко положенние се намира военноморският флот на Германия.
Адмирал Рьодер предупреждава Хитлер, че „командуването на ВМФ напълно е изчерпало всички възможности за сдобиване с нефт с немски марки".
Дейвис, който от няколко години се занимава с най-различни сделки с нацистите н познава трудностите, които среща хитлеристкият ВМФ при снабдяването си с нефт, предлага да се построи в Германия нефтопреработвателен завод със средства от замразените активи на Първа бостънска национална банка. Хитлер не само одобрява тази мисъл, но и дава нареждане райхсбанката, президент на която по онова време е Шахт, да финансира строителството. След известно време в Хамбург е построен нефтопреработвателен завод „Евротанк" и Дейвис здраво стъпва в Германия, като се занимава най-вече с доставките на гориво за военноморския флот, което представлява лъвския пай от целия доставян нефт.
Национализацията на чуждите нефтодобивни райони в Мексико засяга и Дейвис: той е вложил в разработването на богатия нефтен район „Позор Рика" 11 милиона и не може да се примири със загубването им. Дейвис решава, че може нещичко да спаси, ако убеди мексиканците с негово посредничество да предоставят на Германия нефтени концесии. Немците одобряват плана му, като особено активно подкрепят нефтопромишленика Рьодер, който отдавна търси подобна възможност. В своя меморандум до Гьоринг с ходатайство да бъдат отпуснати от оскъдните резерви чужда валута в райхсбанката 600 хиляди долара, Рьодер пише, че възнамерява да изразходва парите за покупка на нефт. Според него по тогавашни цени на световния пазар за тази сума може да се купи само около 150 хиляди тона гориво и дизелово масло. „Но според експертите —- продължава той, — ако изразходваме същите пари, за да се сдобием с чужди нефтени концесии, например в Мексико, Германия без каквито и да е било допълнителни разходи ще получи 50 пъти повече — седем и половина милиона тона нефт".
На Рьодер отпускат 600 хиляди долара, а той ги предава на Дейвис— „да смаже" пътя за сключване на мексиканската сделка. В помощ на Дейвис адмиралът назначава големия специалист по горивото от военноморския флот Фридрих Фетцер, а Гьоринг — Йоахим Херцлет, един от високопоставените чиновници от Министерството на икономиката. Но за форсиране на операцията е необходим влиятелен и силен посредник. В този момент зад кулисите се появява Джон Луис.
Не се знае кога и къде Джон Луис е срещнал Дейвис и се е сближил с него, колко лично той е получил от сделката, струваща милиони долари. По-късно Дейвис отбелязва, че се е запознал с Луис „посредством различни политически канали". Според думите на Дейвис, той се е нуждаел от Луис поради връзките му с всесилните лидери на профсъюзите в Мексико.

Препоръките на председателя на КПП осигуряват на Дейвис доброжелателно отношение в Мексико, но се оказват необходими няколко седмици за сложните и деликатни преговори (в тях взема активно участие и Херцлет), преди да се състои подписването на германо-мексиканското споразумение, с което мексиканците се задължават да доставят на Германия нефт, а Ger мания —да се разплаща за него с индустриални стоки. През септември от Веракрус за Германия потегля първият танкер с 10 хиляди тона нефт, а през следващите 11 месеца, през 1938 и 1939 г., са изпратени още около 400 хиляди тона. Огромният завод на Дейвис „Евротанк" започва да работи на три смени.
Постепенно Дейвис и Херцлет започват да чувствуват затруднения при уреждането на сметките. Мексиканците вече са доставили нефт за почти осем милиона долара, срещу това са получили стоки само за около три милиона. Една от най-големите сделки на Дейвис за доставка на 17 самолета тип „Юнкерс" за ВВС на Мексико е блокирана от американците. Операцията с доставянето на нефт се прекъсва поради нахлуването на хитлеристите в Полша и обявяването на война на Германия от Великобритания и Франция. Херцлет бързо се завръща в райха, а Дейвис остава в Мексико и се опитва, въпреки британската блокада, да осигурява доставките, като изпраща танкери в италиански и шведски пристанища, откъдето да бъдат препратени в Германия. Но англичаните още в началото залавят три кораба, насочили се към Скандинавия с 33 хиляди тона нефт, позовавайки се на факта, че скандинавските страни и без друго разполагат с достатъчно запаси.
Под постоянния натиск на Фетцер и Херцлет, които го бомбардират с отчаяни телеграми, и лишен от възможността да изпълнява техните искания. Дейвис решава да привлече Рузвелт като посредник за възстановяването на мира в Европа. За намеренията си той телеграфира на Херцлет, който, след като докладва за тях на Гьоринг, отговаря, че германското правителство „проявило интерес". Сега му остава да се срещне с Рузвелт и да го привлече на своя страна.За това обаче му
е необходима помощта на Джон Луис, макар че по това време — септември 1939 г. — отношенията между тях и президента са съвсем обтегнати. Очевидно Луис се е чувствувал толкова задължен към Дейвис, че преодолява гордостта си, и на 14 септември позвънява по телефона лично на Рузвелт с молба „конфиденциално да приеме мистър У. Р. Дейвис по въпрос, представляващ изключителна важност за страната и за цялото човечество".
Рузвелт знае за машинациите на Дейвис и не изпитва никакво желание да разговаря с него, но разбира, че ако отклони срещата, окончателно ще си развали отношенията с Луис. Затова той отказва да се срещне с Дейвис „конфиденциално", както е настоявал Луис, но се съгласява да го приеме „както обикновено", Срещата е определена за следния ден.
След телефонния си разговор с Луис Рузвелт позвънява в Държавния департамент и нарежда помощникът на държавния секретар А. Бърл да

присъствува на разговора, тъй като смята за необходимо той да бъде подробно записан.
Сутринта на 15 септември 1939 г. в Белия дом Рузвелт приема Дейвис, който веднага започва да му излага своя план. От седем години той извършвал крупни операции в Германия и през това време между него и Гьоринг се създали близки отношения. Тези дни той получил от него телеграма с молба „да изясни дали ще се съгласи президентът или сам да стане посредник, или да помогне да се намери за тази роля някаква неутрална страна". Германците, продължава Дейвис, са съгласни да сключат мир, ако бъдат приети някои техни условия.
След като изслушва Дейвис, Рузвелт не отклонява предложеният му, но и не поема никакви задължения и не взема определена позиция. Той казва на Дейвис, че получава различни неофициални молби да се намеси в европейските работи и да помогне за възстановяването на мира, но че не е в състояние да направи това, докато към него официално не се обърне някое правителство.
Отговорът на президента не обезкуражава Дейвис. Той заявява, че германското правителство го е поканило на тайно съвещание, определено за 26 септември в Рим, и пита Рузвелт може ли там да сондира почвата и да му доложи след завръщането си.
— Разбира се — отговаря Рузвелт. — Интересува ме всяка информация за положението в Европа.
Веднага след излизането си от Белия дом Дейвис се обръща към Държавния департамент с молба да се дадат паспорти за пътуване до Италия на него, на жена му и на секретарката му. Но имената на двете жени вече "фигурират в „Черната книга" на Държавния департамент. Въпреки намесата на Луис, които не се стеснява по поръчение на Дейвис да позвъни на президента на САЩ по един толкова незначителен повод, и едната и другата не получават паспорти и Дейвис излита за Рим сам.
Естествено Луис не се успокоява. Още на следния ден той препраща на Рузвелт телеграмата, която уж Дейвис получил от Берлин в отговор на неговото съобщение за разговора с Рузвелт. В телеграмата подписана от Херцлет, се казва:
„Напълно сме съгласни да водим преговори с Рузвелт в съответствие с плана, съгласуван с вас през август. Новото споразумение за за Далечния Изток е важно за САЩ. Можем да ви уверим, че напълно се отказваме от по-нататъшни военни действия след войната с Полша, ако неутралното правителство на САЩ подкрепи новия ред в Европа. Опитайте се да убедите Вашингтон, че всеки товар, доставян на воюващите страни, ще се залавя и унищожава, което крие опасност от военен конфликт. Точно затова съществуващото сега положение трябва да се запази до завършването на срещата в Рим."
Рузвелт повиква Бърл и нарежда този документ да се прибави към досието на Дейвис, което Държавният департамент води от 1928 г. Бърл отново информира президента, че Дейвис е агент на нацистите. Ако по отношение на последния у Рузвелт няма никакви съмнения, то поведението на Луис го озадачава. Той възлага на Бърл внимателно да наблюдава по-нататъшното развитие на събитията и да фиксира всичко, което Луис

изпълнява по поръчение на Дейвис. Едновременно с това друг доверен човек на Рузвелт — Гарднър Джексън, в миналото един от помощниците на Луис, — получава за задача да следи своя бивш шеф.
Гарднър Джексън се залавя за тази работа с такова усърдие, че докладва на Рузвелт не само за всяка среща на Луис с нефтопромишленика, но и за всички случаи, когато председателят на КПП е посетил кантората или дома на Дейвис.
В Рим Херцлет вече очаква Дейвис. Той му събщава, че Гьоринг е много доволен от техния „план за мир" и че ги очаква в Берлин, за да обсъдят по-нататъшните стъпки. Като нарушава инструкцията на Държавния департамент (по онова време на гражданите на САЩ е забранено да пътуват за Германия), Дейвис тайно излита за Берлин и пристига на 28 септември.
През шестте дни, прекарани в столицата на райха, нефтопромишленикът се среща с Гьоринг и води с него продължителни разговори четири пъти. Най-интересна е срещата на 1 октомври в кабинета на Гьоринг в Министерството на авиацията в присъствието на Херцлет и чиновника от министерството Хелмут Волтат. Последният си води подробни записки, които аз открих в неразтворените немски архиви. Тези записки са важни не само защото показват в какъв извратен вид Дейвис е представил политиката на САЩ, но и защото в него се разкрива огромният мащаб на операцията и конкретното участие на Луис в различните и етапи.
По-долу за първи път привеждаме най-съществените места от записките на Волтат:
„На 15 септември 1939 г. по време на разговора на президента Рузвелт с мистър Дейвис в Белия дом, който продължил час и половина, президентът възложил на мистър Дейвис да изясни в Берлин при какви условия Германия ще се съгласи на примирие и по-нататъшно сключване на мир. Ако Германия прояви съответната инициатива, президентът е готов да използва влиянието си върху своите западни съюзници за започване на преговорите. За президента е необходимо да знае конкретните условия на Германия относно например Полша и колониите.
Президентът говорил също и за чешките територии, но окончателното решаване на този въпрос може да бъде отложено за по-късно . . .
Срещата между Рузвелт и Дейвис била организирана от лидера па американското профсъюзно движение Джон Луис, който е убеден, че продължаването на войната ще доведе до тежки социални и икономически последици в САЩ...
Преди 1934 г. Луис се изказвал против националсоциализма главно защото, както той тогава мислел, работническата класа в Германия била потискана и подложена на експлоатация. През последните три години Луис си изменил отношението към Третия райх преди всичко благодарение на Дейвис, които го убедил, че икономическата система на националсоциализма осигурила значително повишаване на благосъстоянието на германските работници.

Дейвис разширил своите операции, свързани с продажбата на нефт предимно на Германия, и продължил да доставя нефт на Италия дори през периода, когато това било забранено със санкции, наложени на тази страна...
Сега Луис предполага, че икономическите и социалните проблеми, стоящи пред Съединините щати, могат да бъдат решени не по английски образец, а в съответствие .. с концепциите на нова Германия. Той приема характеристиката на социалните и политическите условия в Германия, изложена от Дейвис.
Освен 9-те милиона членове па профсъюзите, под влияние на Луис се намират и големи групи неорганизирани работници. По такъв начни той контролира блок от около 14 милиона избиратели. Демократическата партия не може да постигне успех в изборите за президент без финансовата помощ па Луис, който е свободен да решава чий кандидат за този пост той ще поддържа — на демократите или на републиканците.
Президентът Рузвелт трябвало да бъде благодарен на Луис за преизбирането си, но той не изпълнил обещанието си да му предостави министерски пост. Ако Рузвелт реши да се бори да бъде избран за трети път, той може да победи само с помощга на Луис. В същата степен това се отнася за всеки кандидат както на Демократическата, така и на Рапубликанската партия.
Благодарение на всички тези обстоятелства мистър Дейвис разполага с изключителни възможности посредством Луис да оказва влияние върху политическта и действията на президента Рузвелт.
Поради лични съображения Рузвелт е заинтересован от организирането на мирни преговори, дори ако реши да не се бори за трети президентски мандат. Неговите акции, насочени към умиротворяване на Европа, компенсират всички несполуки на провеждания от него „нов курс" и в други области и ще му дадат възможност да напусне своя пост с ореола на миротворен. Рузвелт смята аналогичните усилия на Мусолини за недостатъчно ефикасни, за да могат да повлияят на англичаните, но е убеден, че американският натиск върху Англия ще доведе до незабавно установяване на продължителен мир. Президентът се страхува, че една продължителна война ще довете до взаимното унищожаване на трите главни европейски нации и следователно до гибелта на европейската цивилизация . . . , до упадък и разпадане на Британската империя с последици, които не могат да се предвидят ... Ето защо той смята, че посредничеството за незабавното сключване за мир и активното сътрудничество за продължителното му поддържане, отговарят на жизнено важните интереси на САЩ...
На 15 септември Рузвелт направил следното заявление:
а) Германия трябва да получи Данциг, ,,полския коридор" и всички свои бивши провинции, отстъпени на Полша по Версайския договор.
б) Всички колонии, принадлежали на Германия до 1914 г. и управлявани сега от други държави с мандат или контролирани другояче, трябва незабавно да се върнат на Германия.

в) Германия трябва да получи, съществена финансова помощ за получаване на всички суровинни ресурси, които и са необхдими, за да приведе икономиката си в съответствие с икономиката на съседите си.
Рузвелт предложил на Дейвис да стане негов пълномощен представител на преговорите, но той отказал, като се позовал на заетостта си. Съгласил се обаче да информира президента веднага след като се завърне от Европа. Ако Съединените щати и Германия стигнат до известно разбирателство, Рузвелт е готов да изпрати Дейвис в Париж и Лондон за изясняване позициите на британското и френското правителстство във връзка с неговите предложения за мир. Но ако Даладие и Чембърлейн започнат да възразяват, Рузвелт ще окаже върху тях натиск...
Дейвис запознал Луис със съдържанието на разговора си с Рузвелт. Ако гледището на президента бъде подкрепено в Германия, Луис е готов да използва всички възможности на Конгреса на производствените профсъюзи за подкрепа на движението за мир. Благодарение на своето влияние, което се разпростира и върху Франция, КПП е в състояние да осигури положителен изход на мирните преговори, когато бъде постигнато взаимно разбирателство между Германия и Америка, Луис ще може да повлияе и на американските работници да се откажат от производството на военни материали за Англия и Франция.
За преговорите с президента Рузвелт трябва да знае само тесен кръг от лица и неито една друга страна не трябва да бъде информирана за тях. За да се избегне разгласяването, Рузвелт от своя страна изключва от участие в преговорите Държавния департамент. Желателно е заедно с Дейвис да бъде изпратен в Америка и германски представител, а също и господин Херцлет в случай че поради разликата в езиците възникне някакво недоразбиране и за да може да бъде изложена авторитетно пред Вашингтон истинската позиция на Германия."
На 3 октомври Гьоринг официално упълномощава Дейвис да продължи да преговаря с Рузвелт за мир и едновременно с това възлага на Херцлет да го придружи в Съединените щати. Дотогава Херцлет е действувал като официален представител на Министерството на икономиката, но сега у Дейвис започват да се оформят известни съмнения и той предлага Херцлет да бъде осигурен с някакво прикритие. Гьоринг се съгласява. Така Херцлет става секретен агент па абвера, снабден с всички принадлежности на разузнавач, включително и със сложен шифър, разработен специално за него. Участниците в операцията получават условни имена: Гьорингг става Харолд, Фетцер — Фриц, Дейвис— агент номер С-80, а Джон Луис негов подагент С-80/Л, или Чарли. Абверът снабдява Херцлет е шведски паспорт на името на Карл Блюхер, заверен с фалшив печат на генералното консулство на Швеция в Берлин. Но английското разузнаване бързо научава кой се крие под името Карл Блюхер и предупреждава Вашингтон. Още в Лисабон, непосредствено преди Дейвис и Херцлет да се качат в самолета, генералното консулство на САЩ анулирва входната виза на немеца. Дейвис бурно протестира, опитвайки се да докаже, че

„шведът Блюхер" е ръководител на един от скандинавските филиали на неговата фирма, но безрезултатно и е принуден сам да отлети за Ню Йорк.
Веднага след като се завръща в САЩ, той моли Луис да позвъни в Белия дом и да му уреди среща с Рузвелт. Луис се свързва по телефона със секретаря на президента генерал Уотсън, който отговаря, че президентът няма време. Без ни най-малко да се смути от отказа, на 11 и 12 октомври Дейвис изпраща на Рузвелт две дълги писма, в които споделя „впечатленията си за Европа" и дава преиначена версия на разговорите си с Гьоринг.
На 23 октомври 1939 г. Луис позвънява на Бърл и настоява да се срещне с него, но отказва да отиде в Държавния департамент. Срещата става в дома на Бърл. Според неговите бележки Луис започнал с напомняне, че „резолюцията в подкрепа на президента, приета на конгреса на КПСС, със същата лекота можела да бъде и резолюция с отказване на подкрепа". След това той преминал към разговор за Дейвис. Казал, че вече се е срещал с нефтопромишленика и знае, че той е донесъл от Европа „важно послание от високопоставени германски длъжностни лица". Дошло време, твърдял Луис, за всеобщ мир в точно съответствие с предложенията на Дейвис, изложени на президента на 15 септември. Посланието, донесено от Дейвис, предоставя такава възможност, но президентъг отказва да го приеме. Означава ли това, че президентът не е заинтересован от постигането на мир?
Бърл отговаря, че Вашингтон не може да разглежда подобни предложения, ако те не изхождат от правителството и не са получени по официалните канали. Нещо повече, във Вашингтон и на самия Дейвпс не се гледа като на заслужаващ доверие посредник между американското и германското правителство, все едно за какво става дума.
— Нима искате германското правителство да заяви официално, че Дейвис говори неофициално? — пита Луис.
— Във Вашингтон германското правителство има компетентен представител за предаване на всякакви послания с подобен характер — отбелязва Бърл.
Разделят се хладно. Луис разбира, че и неговата роля в цялата тази история се разглежда като твърде непривлекателна.
Оскърбен и озлобен, в продължение на една седмица той се среща често с Дейвис, за да търси пътища и възможности да принуди Рузвелт да приеме плана на Дейвис или ако президентът откаже, да го накаже. Накрая той решава, че Рузвелт трябва да бъде наказан. Това решение може да има — и има — само една последица: Дейвис пристъпва към изпълнение на задълженията си пред Гьоринг дори по-рано, отколкото е било предвидено.
Започва второто действие на драмата.

Къщата на Масачузетс авеню

На срещата в началото на есента на 1939 г. Гьоринг и Дейвис обсъждат не само „плана за мир", но и „въз-можността за поражение на Рузвелт на изборите през 1940 г." По думите на Дейвис Джон Луис се ползвал с такова огромно влияние

в страната, че може да провали кандидатурата на Рузвелт и да провали плановете му да остане в Белия дом. Самият той, Дейвис, бил готов да вложи един милион долара от собствените си средства, за да помогне на Луис да нанесе поражение на Рузвелт. Но за избирането на нов президент, „доброжелателно настроен към Германия", щели да бъдат необходими пет, а може би и повече милиона.

Гьоринг отговаря, че за постигането на такава цел могат да се пожертвуват и 100—150 милиона долара. Дейвис уверява събеседника си. че не разчита на някакъв приход от операцията, но че се надява, ако Рузвелт претърпи поражение, да получи поста държавен секретар.

Гьоринг докладва за замислената комбинация на Хитлер, получава неговото съгласие и възлага на Дейвис да се договори с Луис относно конкретните мерки, с помощта на които би могла да се провали кандидатурата на Рузвелт, ако последният реши да се бори за преизбирането си. Веднага след срещата си с Гьоринг Дейвис звъни на Луис във Вашингтон и тъй като се знае, че всички телефонни разговори се подслушват, в прикрита форма излага същността на преговорите. През октомври 1939 г., щом Рузвелт се отказва да участвува в интригите около въпроса за сключването на мир според плана, който Дейвис донася от Германия, Луис веднага пристъпва към организиране на антирузвелтовска кампания. На 24 януари 1940 т. Той публично рязко осъжда президента и отправя яростни нападки към „Новия му курс". В речта си на конференцията на Обединения профсъюз на миньорите Луис препоръчва „да се въздържат от подкрепа на президента Рузвелт, да не гласуват за преизбирането му" и „предсказва", че президентът ще претърпи на изборите позорен провал, дори ако Националният конгрес на Демократическата партия под натиск и заплахи издигне кандидатурата му. Конференцията на миньорите завършва на 30 януари, а след няколко дни Дейвис връчва на представител на Демократическата партия 160 хиляди долара при условие, че на националния конгрес делегацията на щата ще гласува против кандидатурата на Рузвелт. От доклада на Херцлет сега е известно, че тези пари постъпили от секретните средства, отпуснати от Гьоринг за финансиране на антирузвелтовското лоби.

Скоро след конференцията Луис в разговор с един журналист съобщава, че се отказва да подкрепи Рузвелт и за кандидат на Демократическата партия подкрепя сенатора Уилър, че за финансиране на предизборната кампания има в банката милион долара и че можал да уговори мощните профсъюзи на железничарите и шофьорите на камиони да не подкрепят президента.

Приблизително по същото време Дейвис моли Херцлет с всички средства да ускори превеждането на германската вноска във фонда на кампанията и отново да се опита да отиде в САЩ.

Херцлет се обръща към Гьоринг и той с мъка събира от своите различни секретни фондове и от мизерните резерви от чужда валута на Германия 5 милиона долара и ги предава на разположение на Дейвис и Херцлет.

Това е огромна сума, особено ако я сравним с 50-те хиляди долара на „специалния фонд", отпуснат от германското посолство във Вашингтон за провеждане на антирузвелтовска кампания. Дори днес, когато за тази операция се знае почти всичко, съдбата на многомилионния „фонд за кампанията" все още си остава неясна.
Арестуваният след войната Херцлет при разпита разказал, че Гьоринг наистина събирал такава сума и че сигурен куриер — италианецът Луиджи Подеста — я пренесъл в САЩ и връчил на Дейвис, който от своя страна вложил парите в различил банки в Бостон, Ню Йорк, Сан Франчиско и столицата Мексико. Но Херцлет не знаел как са изразходвани тези средства. Той е признал, че само част от тези средства са отишли за финансиране на антирузвелтовската кампания. Доколкото можахме да установим, Дейвис, Херцлет и Луис са изразходвали около 1,5 милиона долара. През декември 1941 г., след скъсването на дипломатическите отношения между САЩ и Германия, в германското посолство във Вашингтон са били открити около 3 милиона и 600 хиляди долара, но никой не е можел или не е искал да обясни произхода им.
За Херцлет да изпълни молбата на Дейвис и да отиде в Щатите не е просто нещо — би могло да се повтори предишната история: Държавният департамент да не даде виза и да не помогне никакъв фалшив паспорт. Но Гьоринг настоява и Херцлет заминава с датски паспорт, изфабрикуван за него от немското разузнаване. Така с португалски параход той пресича Атлантическия океан и слиза на аржентинския бряг, откъдето се прехвърля в Мексико. Оттук, вече със своя истински дипломатически паспорт, когато Държавният департамент не може да му откаже виза, Херцлет пристига в САЩ и веднага попада под наблюдението на агентите на ФБР. Във Вашингтон той се появява на 18 март 1940 г. и се настанява в един хотел с Дейвис. Младият и нагъл нацист, какъвто е Херцлет, поради близките си отношения с Гьоринг, важността на възложената му мисия и достъпа до петмилионния фонд се главозамайва и отношенията му с Дейвис започват бързо да се развалят.
Това първо посещение на Херцлет в САЩ продължава 26 дни. Той се запознава с хората на Дейвис, а на 27 март се състои решителната среща на немеца с Луис, с когото го свързва Дейвис (който между другото е също под наблюдението на ФБР), Луис и преди това няколко пъти е приемал вече Херцлет в помещението на Обединения профсъюз на миньорите, но без да имат възможност сериозно да обсъдят главните въпроси.
Ако се съди по показанията на Херцлет, по време на продължителния разговор на 27 март Луис потвърдил споразумението си с Дейвис. Нефтопромишленикът на свой ред също повторил онова, което вече бил казал на Гьоринг: Луис може да разчита на подкрепата на 14 милиона работници и да използва този огромен блок от избиратели срещу Рузвелт. Луис отбелязал, че това е така. Когато станало дума за предстоящите избори, Луис уверил немеца, че ако бъде издигната кандидатурата на Рузвелт, той официално ще се обяви против него.
Декларацията на председателя на КПП направила опрделено впечатление на Херцлет, но той бил достатъчно опитен, за да се довери само на думи По това

време той вече е успял да разбере, че в докладите си до Берлин Дейвис много преувеличавал собствените си постижения, а базата на дейността му е твърде тясна, за да може да осигури успеха на замислената кампания дори с помощта на Луис и че за това трябва да се привлече за работа германското посолство във Вашингтон, като се използват широките му контакти. На другия ден Херцлет се свързва, както му е наредено в Берлин, с военноморското аташе на германското посолство във Вашингтон капитан Витхофт-Емден и се представя като личен пълномощен емисар на Гьоринг, пристигнал в САЩ със специална задача. На Емден това прави такова впечатление, че той веднага го завежда при временно управляващия Ханс Томсън. Арестуваният след войната Томсън казва при разпитите: „Херцлет заяви, че познава добре Джон Л. Луис и може да оказва голямо влияние върху вътрешнолитическата обстановка на САЩ. Той добави, че чрез мистър Луис е в състояние да провали кандидатурата на Рузвелт в изборите."

Херцлет съобщава на временно управляващия за огромния фонд, който е на негово разположение, и заявява, че би било по-сигурно, ако в посолството се присъедини към него и Дейвис и „активно подкрепи мистър Луис".

При разпитите Томсън твърди, че след като Херцлет л сн отишел, той решил да не взема никакво участие в тази авантюра и дори уж помолил Министерството на външните работи на Германия да ходатайствува пред Гьоринг да се снеме доверието от Дейвис и да се отзове Херцлет. Всъщност всичко е било другояче. Без да възразява против замислената операция, Томсън протестирал само против намесата в неговите прерогативи и заявил, че той и неговото посолство са много по-добре подготвени за организиране на такава кампания и с Луис, и без него.

Такова е положението около 12 април 1940 г., когато Херцлет, смятайки подготвителния стадий на работата си в САЩ за завършен, заминава за Мексико, за да организира контрабандните доставки на мексикански петрол за Германия, въпреки британската блокада. Германското посолство, което в продължение на две десетилетия след Първата световна война заема една и съща къща на „Масачузетс авеню" във Вашингтон, събира политическа (чрез дипломатите) и военна (чрез военните аташета) информация, като при това счита, че не излиза извън обичайните политически рамки. През 1937 г. за посланик на Германия в САЩ е назначен професионалният дипломат доктор Ханс Хайнрих Дикхоф и обстановката в посолството рязко се изменя. Интригите и шпионажът стават всекидневна практика на посолството.

През 1938 г. правителствата на САЩ и Германия временно отзовават своите посланици и германското посолство във Вашингтон се превръща в истинска ци-тадела на фашизма. Дикхоф, обезпокоен, че информацията, която изпраща от Вашингтон групата на останалите там посредствени дипломати, е бедна и повърхностна, започва да търси човек, който би могъл да подобри положението. Той разбира, че за тази цел е необходим опитен разузнавач, несвързан пряко с посолството.

През лятото на 1938 г., по време на почивката си в един немски курорт, Дикхоф се запознава с един човек, който търси именно такава работа. Това е Георг

Силвестър Вирек, доста талантлив поет, поклонник на Оскар Уайлд. Един от най-щастливите и хитри немски разузнавачи в САЩ по време на Първата световна война, той избира за своя професия търговията с политически тайни.
Дикхоф приема предложението на Вирек да организира във Вашингтон разузнавателната работа за немското посолство и му урежда командировка за САЩ под формата на кореспондент на един мюнхенски вестник. Това прикритие трябва да служи и за канал, по който да изпращат на Вирек средства от неподлежащия на никакви ревизии секретен фонд на Министер-ството на външните работи на Германия, обикновено фигуриращ като „Специална сметка на Дж."
Томсън значително разширява функциите на получения „по наследство" Вирек. Поетът-шпионин съвсем не е само, както сам казва за себе си, „пропагандна кукувица, снасяща яйца вън всяко чуждо гнездо". Томсън му възлага обработването на законодателите и политическите дейци, които оказват влияние върху формирането на общественото мнение в САЩ, за да се задълбочи разцеплението в страната и да се създаде постановка на неувереност и хаос. Но и това не е всичко. Вирек получава указание да информира Берлин относно това, „какво всъщност става в Съединените щати", т. е. да събира особено поверителна и тайна информация. На разпита след войната Дикхоф признава, че в това се е състояла главната задача на Вирек.
Изпълнявайки задачата на Томсън, Вирек създава мрежа от информатори в най-важните органи на вашингтонската администрация и преди всичко в Конгреса. Той установява близки лични отношения с група законодатели сред изолационистите* и противниците на Рузвелт, но е достатъчно умен, за да не ги компрометира с „дружбата си". Успоредно с тази група той си създава мрежа и от платени шпиони в канцелариите на своите приятели — сенатори и конгресмени.
Томсън прекрасно разбира каква опасност крие по-добна дейност на посолството и на какъв риск се подлага самият той като дипломат. В телеграми до Берлин той моли да му се разреши да провежда секретна работа, както той намери за добре, да не докладва за подробностите и да не иска да му се отчитат за разходите.
Войната в Европа нарушава връзката с посолство

* Изолационизмът е политическо течение в САЩ, което преди Втората световна война поддържаше „ненамесата" на САЩ в европейските работи, а през самата война беше против втория фронт и спъваше дружбата между съюзниците, които се бореха срещу хитлеризма. Бел. прев.

то, осъществявана чрез дипломатически куриери, и принуждава Томсън да използва други канали. Той правилно предполага, че англичаните четат неговите шифровани донесения и съобщават съдържанието им на американците. С телеграма до германското Министерство на външните работи от 3 юли 1940 г. той моли да му се разреши да унищожи всички документи за неговите разходи за политически цели, тъй като се страхувал, че могат да попаднат в ръцете па противника, а това би било

истинска катастрофа за „приятелите на Германия" Томсън пише, че за „успеха на усилията му, насочени към задържане на Съединените щати от влизане във войната и за оказване на съответното политическо влияние", трябва да използват „специални методи" и да се разплащат посредством доверени и сигурни посредници. При такива обстоятелства „не трябва да разчитат на получаване на разписки". Такова разрешение скоро се получава. Цялата преписка, отнасяща се до тайните операции на посолството, е унищожена и по-нататък паричните плащания стават без разписки.

Томсън смята, че е скрил следите на своята дейност, но греши. На 18 юли например със строго секретна телеграма той подробно съобщава как след продължителни преговори сенаторът от щата Северна Дакота Джералд Ней се съгласил да разпрати на „сто хиляди специално подбрани лица" текста на една от речите си, която немците смятали за образец на прогерманската пропаганда. Томсън особено подчертава, че това „мероприятие се оказа трудно и твърде деликатно, тъй като политическият противник на президента, сенаторът Ней, се намира под внимателното наблюдение на тайната полиция". Съобщението си Томсън заавършва с обичайния постскриптум: „Оригинала унищожих."

В Берлин обаче не унищожават съобщението и сега то се пази в Националния архив на САЩ под серийния номер 897 в папка 291 872 заедно с документите на германското Министерство на външните работи, заловени от съюзниците, и безкрайно многото други книжа, оцелели въпреки надеждите на Томсън. Именно затова и съществува възможността да се възстанови от начало до край тайната дейност на Томсън, т. е. до декември 1941 г., когато с нападението на японците върху Пърл Харбър и с обявяването на война Хитлер на Съединените щати се слага край на този период от американо-германските отношения.

Веднага след като посолството получава за своя секретен фонд 50 хиляди долара, Томсън възлага на Вирек да разработи плана на кампанията, която да окаже влияние върху конгресите на политическите партии през 1940 г. и върху следващите президентски избори. Вирек бързо представя такъв план. Той предвижда не само да се създаде опозиция срещу преизбирането на Рузвелт, но и да се подкрепи американския изолационизъм. Като изпраща плана за утвърждаване в Берлин, Томсън настоява за незабавен отговор, защото поредният конгрес па Републиканската партия трябва да се състои във Филаделфия след по-малко от две седмици. Според съобщението на Томсън Вирек разработил за конгреса специални мероприятия, представляващи по неговата характеристика „добре замаскиран пропаганден блиц" с две главни точки:

1. Добро известен конгресмен-републиканец, работещ в постоянен контакт с аташето на послоството Шремпел, ще покани 50 републикански конгресмени-изолационисти да прекарат три дни на партийния конгрес, за да могат да обработват делегатите на конгреса в полза на изолационистката външна политика. За това ще са необходими 3 хиляди долара.

2 Същият конгресмен е готов да създаде специален комитет на Републиканската партия, който в продължение на цялата работа на конгреса срещу заплащане ще публикува в главните американски вестници обръщение

на цялата страница с изразителния призив: „Да не позволим Америка да влезе във войната!"
Стойността на тази кампания е около 60—80 хиляди долара, но Томсън уверява Берлин, че половината от тази сума „по всяка вероятност ще заплатят нашите републикански приятели".
С телеграма от 17 юни Берлин одобрява плана и само след два дни Томсън съобщава на Министерството на външните работи, че „за Филаделфия замнават 50 конгресмени, за да запознаят делегатите на партийния конгрес с нашите възгледи". На 25 юни, в навечерието на приемането на избирателната програма от конгреса, във вестник „Ню Йорк таймс" се появява обръщение, адресирано към делегатите на конгреса на Републиканската партия, към американските майки, към трудещите се, фермерите и ветераните от войната, в което между другото се казва:
„Спрете военната мапина! Спрете подпалвачите на война! Спрете Демократическата партия, която е партия на войната и против волята на американския народ ни води към война!"
Обръщението уж било заплатено от някаква си организация, наречена „Комитет против участието на Америка в чуждестранните войни". От германските документи става ясно, че комитетът е бил създаден от Вирек. След войната се обяснява по различен начин кой тогава е платил за обръщението. Според едни данни то е било заплатено изцяло от комитета, а Томсън твърди, че посолството внесло част от стойността — 3 хиляди долара.
След конгреса Томсън съобщава в донесенията си, че можал да постигне да бъдат включени в избирателната платформа на Републиканската партия няколко точки, явно благоприятни за немците.
„Умело използвайки технически похвати — пише той на 3 юли, — изолационисткото крило на Републиканската партия постигна успех в обосновката на външната политика на своята партия въз основа на принципите, които кандидатът за президент Уилки се задължи да спазва."
Според Томсън най-важните от тези точки са следните:
1. Републиканската партия решително се обявява против въвличането на нацията във война.
2.Републиканската партия се изказва за „американизъм, готовност за военни действия и мир".
Томсън откровено заявява, че именно той е автор на тези точки, „взети почти дума по дума от ефектното обръщение в американската преса, публикувано по наша инициатива".
Щом завършва конгресът на Републиканската партия, Томсън, Щремпел и Вирек се заемат с конгреса на Демократическата партия.
„Аташето по печата Щремпел се погрижи няколко надеждни конгресмени-изолационисти да заминат за Чикаго с намерение да повлияят на делегатите и да постигнат поне формално включване в избирателната платформа на Демократическата партия на задължението за неучастие в европейската война" — съобщава Томсън.

Според думите му тези конгресмени ще използват вече изпитаното, оправдало се и ефектно обръщение, публикувано срещу заплащане. Вирек съставил за демократите същото обръщение, както и за републиканците, като само изменил призива:
„Не допускайте Демократическата партия, известна в историята като партия па ненамесата, против волята на 93 процента от американците да се превърне в партия на намесата и войната!"
На 15 юли обръщението се появява във вестник „Чикаго трибюн".
Зает с интриги от подобен род, Томсън не обръща особено внимание на дейността на Дейвис и неговата компания. А през това време бързото развитие на събитията, издигането на кандидатурата на Уилки от републиканците и вероятността за издигане на кандидатурата на Рузвелт от демократите подтиква Джон Луис към по-решителни действия. Дейвис на свой ред настоява Херцлет да пристигне в САЩ възможно най-скоро. Немецът изпълнява молбата му, но този път остава в Щатите само четири дни. Усиленото следене на Луис и Дейвис, подслушването на телефонните разговори и цензурирането на кореспонденцията им, както и строгото наблюдаване на самия Херцлет толкова изплашват последния, а Дейвис до такава степен го разочарова, че той преценява по-нататъшното си присъствие в САЩ за безполезно и скоро се измъква в Мексико. Тук свършва и неговата роля в описваните събития.
Заминаването на Херцлет предизвиква у Дейвис чувство на облекчение. Той вече не се нуждае от помощта на немеца. През времето между двете посещения на Херцлет в САЩ, Дейвис съумява да укрепи положението си в абвера, да се превърне в особено доверен агент-груповик със собствена шпионска мрежа и със свои независими линии за връзка с Берлин с помощта на шифрите на германския военноморски аташе и германската мисия в столицата на Мексико.
Като използва широко собствената си международна фирма и контактите си в Англия и Франция, Дейвис лесно получава необходимата му информация. Доколкото САЩ формално остават неутрални, той може свободно да посещава страните, в които немците нямат достъп.
Дейността на Дейвис в тази насока започва на 16 май 1940 г., когато един от неговите делови партньори, известен в абвера с прякора „Макдоналд", се отправя на обикновено на пръв поглед пътешествие из Европа, а всъщност тръгва да предаде събраната и зашифрована от Дейвис информация. „Макдоналд" успешно се промъква през британската блокада и проверки и връчва материалите на германския генерален консул в Генуа, а той незабавно ги препраща в абвера.
Приблизително по същото време първият вицепрезидент на фирмата на Дейвис и ръководител на задграничните му операции Хенри Уилсън се намира в Париж и Лондон, където изпълнява определени поръчения на Дейвис. На път за САЩ Уилсън тайно остава известно време в Рим и предава събраната в Англия и Франция информация на специалния човек за връзка, изпратен от германското разузнаване в Берлин.
На 25 май 1940 г. Уилсън се среща в столицата Мексико е високопоставен сътрудник на абвера, означен в намерените документи само с псевдонима

Фриц, и получава от него цял списък със задачи, които трябва да изпълни в Англия и Франция. Този път пребиваването на Уилсън в британската столица е особено резултатно благодарение на близките отношения на Дейвис с шотландския индустриалец лорд Инверфорт, занимаващ се с производство на боеприпаси и самолети. И самият Инверфорт, и неговият зет, морският офицер в оставка Лангтън Джонс, са прекрасно осведомени за състоянието на британската военна промишленост, а зет му, освен всичко друго, притежава и широки познания в областта на военните и военноморските проблеми.
Инверфорт и Лангтън Джонс познават Уилсън само като най-близък делови партньор на Дейвис и не подозират, че е немски шпионин. А Уилсън всеки път, когато се връща от Лондон в САЩ, спира за малко в Мадрид, където именно връчва събраната информация или на очакващия го Фриц, или на специалния човек за връзка, минаващ за представител на фирмата на Дейвис в Испания.
Избирателната кампания в САЩ достига най-високо напрежение към октомври 1940 г. Още в началото на юни Джон Луис публично се задължава да поддържа като кандидат за президентския пост сенатора Б. Уилър срещу кандидатурата на Рузвелт, издигната още при първото гласуване на конгреса на Демократическата партия. Както съобщава Томсън на своето Министерство на външните работи, Луис, влизайки в съглашение с Уилър, се задължил „да създаде от недоволните демократи трета партия - партия на мира".
Яростни предизборни нападки па Луис срещу Рузвелт се съдържат например в неговата реч от 30 юли, произнесена на конгреса на Обединения профсъюз на работниците от автомобилната промишленост. Към октомври антирузвелтовската кампания на Томсън се слива с друга такава кампания, провеждана от дуета Дейвис—Луис. По това време САЩ, както и предполага Вирек, навлизат в период на дълбока политическа криза, предизвикана от целия ход на подготовката за президентските избори. Използването на „мръсни" методи е обикновено нещо за американския политически живот, но този път оказва влияние и един нов елемент —призракът на войната. Както по-късно пише едни политически наблюдател, в избирателната кампания от 1940 г. се чувствува панически страх от войната.
В известна степен това е естествена реакция на развитието на събитията в Европа. където Хитлер побеждава, без всъщност да срещне каквато и да с било съпротива. Но атмосферата на страх, сгъстила се над страната, в значителна степен е създадена изкуствено от немците. Много гръмки предизборни лозунги, изразяващи уж надеждите на американския народ, в действителност, както става ясно от немските архивни документи, са изобретени и подхвърлени на американските политикани от Вирек. Именно той автор и на двете фрапантни фрази, използвани от политиците в техните речи, а след това подхванат от милиони американци. В едната от тях, за първи път произнесена от сенатора Уилър, се казва, че ако Рузвелт се намеси във войната в Европа, ,,всеки четвърти американски младеж ще се превърне в мъртвец". Втората съдържа явно лъжливото твърдение, че „американските младежи вече плават с военни транспортни средства за Европа".

Около октомври групата пропагандисти — помагачи па Вирек, вече обхваща 24 сенатори и конгресмени. Някои от тях съзнателно сътрудничат с него, а други той ловко използва за своите цели. Приятелите и марионетките па Вирек в Конгреса, като използват правото си на безплатна кореспонденция, разпращат на избирателите стотици хиляди писма с предупреждение, че преизбирането на Рузвелт означава война, а „войната означава загиване на оная Америка, която ние познаваме". В няколко донесения до Берлин Томсън се хвали, че по негова инициатива конгресмените са разпратили милиони подобни писма и 1173 хиляди екземпляра с различни текстове, напечатани в „Бюлетин на Конгреса", което е заслуга на Вирек.

В такава сложна и напрегната обстановка Луис след поредната консултация с Дейвис решава да нанесе решителния удар. На 21 октомври Дейвис, като се представя за личен представител на Джон Л. Луис, звъни на най-големите нюйоркски радиопредавателни станции и купува за него време в 322 радиостанции. На въпроса, кой ще плати изказването, Дейвис отговаря, че сметките трябва да се изпращат направо на мистър Луис.

Когато на 25 октомври вечерта Луис се изказва по радиото, освен всичко останало, той заявява:

„Целта на Рузвелт е война. Ако той бъде преизбран, аз ще приема това като израз на доверие към него и на конгреса на производствените профсъюзи през ноември ще си подам оставката."

Думите на председатели на КПП прозвучават като заплаха, която трябва да стресне милиони американски избиратели и да ги накара да гласуват против Рузвелт. (Изказването на Луис струва 60 хиляди долара, но от тях той заплаща само 15 хиляди, а останалите внася Дейвис от секретните средства, отпуснати от немците.)

Това е последното предизборно изказване на Луис, но немците смятат, че тей разполага с още някои резерви. На 30 октомври, само шест дни преди изборите, Рибентроп телеграфически изпраща на Томсън копие от донесението на полския посланик във Вашингтон от 7 март 1939 г., намерено от немците сред заграбените архиви на полското Министерство на външните работи във Варшава. Посланикът излагал съдържанието на разговора си с посланика на САЩ във Франция Булит, който, очевидно със съгласието на Рузвелт, уверил поляка, че в случай на война президентът е готов да окаже на съюзниците, включително и на Полша, всякаква помощ. Според Рибентроп телеграмата на полския посланик била неоспоримо доказателство, че Рузвелт е „подпалвач на война и престъпник-лицемер". Рибентроп предлага на временно управляващия да осигури най-широко разпространение на този документ с помощта на радиото и пресата.

По поръчение на Томсън издателят на неделния вестник „Ню Йорк инкуайър" Уилям Грифин — един от платените агенти на Вирек — за 5 хиляди долара на 1 ноември напечатва под огромно сензационно заглавие телеграмата на полския посланик отначало в своя вестник, а след това и в специалното издание на същия брой с тираж от 250 хиляди екземпляра. Статията с телеграмата правят известно впечатление, но „избухване на бомба"

(както Томсън докладва на Рибептроп) не става. Рузвелт и държавният секретар я опровергават, а след изборите изобщо я забравят.
Но ето че всичко свършва — речите, кампанията, изборите. На поредния конгрес на КПП Луис си дава оставката, а след девет месеца от сърдечен пристъп умира Дейвис — разочарован и компрометиран. Нацистите претърпяват поражение в опитите си да не допуснат преизбирането на Рузвелт. Но Томсън не слага оръжие.
Оглавявайки посолството, той не разчита само на Вирек и неговата политическа агентура. Веднага след като започва войната в Европа, Томсън създава две отделни тайни мрежи „за защита на германските интереси", в случай че САЩ се обединят е Англия и Франция срещу Германия или че скъсат дипломатическите си отношения с райха.
Първо, той организира група от чуждестранни журналисти, представящи вестници на онези страни, които според него трябва да останат неутрални. Като обещава всекиго солидно за онова време месечно възнаграждение от 350 долара, той ги убеждава да станат негови епизодични осведомители, преди всичко във Вашингтон и Ню Йорк.
Второ, успява да създаде на цялата територия на Съединените щати агентурна мрежа от 47 „абсолютно сигурни агенти", готови в случай на необходимост да организират шпионски групи. Четирима от тях действуват във Вашингтон, трима — в Ню Йорк, останалите в различни щати: тринадесет — в Илинойс, трима — във Висконсин, четирима — в Минесота, трима — в Луизиана, петима — в Тексас, шестима —- в Мисури, по един — в Индиана, Небраска, Айова, Флорида, Джорджия и в щата Вашингтон.
Томсън е опитен разузнавач. С пълно основание той смята за главна задача на своята „секретна дипломация" систематичното наблюдаване на Рузвелт, избран за трети мандат, тъй като президентът на формално неутралните САЩ понякога взема важни решения, които имат пряко отношение към военните мероприятия на Хитлер. Затова Томсън се стреми колкото е възможно повече да знае за плановете и намеренията на Рузвелт, а също и да научава за неговите решения още в процеса на подготовката им.
Томсън успява да намери във вашингтонските джунгли няколко души, имащи достъп до „коридорите на властта" или до държавните тайни и готови да ги споделят срещу определено възнаграждение. Най-важният от тях е, както съобщава Томсън, приятелят на министъра на правосъдието Омир Камингс. Чрез този агент немецът получава твърде много важни сведения. Така например на 11 юни 1940 г. Томсън докладва в Берлин, че според донесението на неговия „сигурен осведомител" в разговор с министъра на правосъдието Рузвелт изложил намеренията си по следния начин:
1. При създалата се военна ситуация президентът ще използва всякакви юридически „вратички", за да заобиколи закона за неутралитета и да оказва на съюзниците всевъзможна помощ.
2. Ако войната се проточи, той ще вземе мерки за създаване в страната на запаси от въоръжение и за разгръщане на американската армия и ще ги предостави на разположение на съюзниците.

3. Ако войната свърши скоро и Англия и Франция пре търпят поражение, САЩ в продължение на две години ще запазят мирните си отношения с Германия, а през това време ще разгърнат своята армия, военноморския си флот и военновъздушните сили, колкото и да им струва това.
4. Ако немците някога нападнат Канада, владенията на Англия или Франция в Западна Индия, САЩ незабавно, независимо от готовността си, ще обявят война на Германия.
Томсън разполага с още един, дори по-ценен източник на информация. Както вече знаем, Тайлър Кент, шпионинът в американското посолство в Лондон, е разобличен и арестуван през май 1939 г., но немците продължават да получават почти дословни копия на Рузвелтовите телеграми, особено на тези, които президентът си разменя с посланика на САЩ във Великобритания Джоузеф Кенеди. Те постъпват от Томсън във Вашингтон и след разобличаването на Кент. Донесенията на Кенеди дават възможност на Томсън да прецени способността на Великобритания да продължи войната и характера на разрушенията, причинени от въздушните бомбардировки над Англия през есента на 1940 г. Той препраща в Берлин цяла серия съобщения на Кенеди с описание на ,,потресаващите резултати от немските въздушни нападения над пристанищата, летищата и военните предприятия". На 30 септември 1940 г. Томсън изпраща в Берлин телеграмата на Кенеди, в която посланикът панически предупреж-дава Рузвелт, че с „Англия е свършено". Томсън се по-зовава на своя източник — „познатия ни надежден информатор".
Вече след войната Държавният департамент разследва това дело, но както и в някои други случаи, резултатите от него не са публикувани. Но разследването, предприето от автора на тази книга и включващо един скромен по своите резултати разговор със самия Томсън през 1966 г., позволи да си съставим известна представа как е ставало всичко това.
Германският дипломат-шпионин се сдобил с агент, работещ в шифровалния отдел на Държавния департамент, и получавал оттам — от първа ръка — информация за най-важните тайни на САЩ.
Как ставало това? Според Томсън той получавал информацията от „надежден и проверен агент", който бил близък със завеждащия бюрото за шифроване на Държавния департамент. Отношенията им били толкова близки, че завеждащият разрешавал на своя приятел да се запознава с телеграфните донесения и вероятно да копира най-важните от тях.
Човекът, допуснал изтичане на секретни материали, е един от старшите чиновници на кодошифровалния отдел на Държавния департамент Джоузеф П. Даген. През онези напрегнати дни изолационистки настроеният Даген позволил на своя близък приятел с възгледи като неговите да участвува в обсъждането на телеграмите, получавани от посланика Кенеди. Някои от тях, имащи отношение към възлови въпроси на войната и мира, той вземал в къщи и без да подозира, че приятелят му е немски шпионин, не възразявал, когато той снемал копия уж за да ги покаже на някои законода-тели, които „имат право да знаят какво става".

По-голямата част от немските документи, отнасящи се до това дело, е унищожена. Но от запазилите се материали се вижда, че Томсън е получавал такива материали най-малко от октомври 1939 г. до края на април 1941 г. Например той съобщил в Берлин подробното съдържание на много важните донесения на Кенеди от 22 октомври 1939 г., от 3 април, 19 август и 30 септември 1940 г.

През есента на 1940 г. американците успяват да разшифроват японската дипломатическа криптосистема, която се базира на използването на „Машина-Б" и се смята за абсолютно надеждна. Тъй като по това време всички други японски кодове и шифри са вече разкрити, сега американското правителство получава достъп до цялата японска дипломатическа кореспонденция, която му се удава да залови. Тази операция, получила условното название „Магик", се държи в най-строга тайна, защото се предполага, че японците не знаят за успеха на американските дешифровчици. В Държавния департамент достъп до разшифрованите японски телеграми трябва да има само държавният секретар Хел, но той нарушава всички инструкции и ги показва най-малко на шестима свои помощници, а те — на още четирима чиновници от далекоизточния отдел, и т.н.

На 29 април 1941 г. Томсън телеграфира в Берлин:

„От абсолютно сигурен източник научих, че Държавният департамент има ключ за японската шифровална система и може да дешифрира телеграмите от Токио до посланика Намура във Вашингтон, съдържащи донесенията на посланика в Берлин Ошима."

Няма съмнение, че този „абсолютно сигурен източник" е приятелят на завеждащия шифровалния отдел. Предупреждението на Томсън е незабавно предадено в Токио, а немците усилват мерките за безопасност при контактите си с японския посланик в Берлин. А самите японци се ограничават с повърхностно разслед-ване, тъй като са решили, че тяхната шифровална „Машина-Б" е както и по-рано „абсолютно сигурна".

Шпиони с дипломатически паспорт

Военният и военноморският аташе на германското посолство вече по силата на заеманата длъжност се смятат за традиционни фигури в системата на разузнаването. Томсън ги поощрява и стимулира и те изцяло се възползват от това, че ги търпят в качеството им на „официални шпиони".

Военнноморският аташе капитан Витхофт - Емден не пропуска случай да се добере до някаква ценна информация, въпреки че се отказва да участвува в шпионски операции, ако поради някакви причини не може да ги ръководи еднолично. Понякога капитанът разрешава на агентите на абвера да използват неговия военноморски шифър „М", който се смята за единствено сигурен. Да се прибягва до него се препоръчва в случаите, когато агентурного донесение се предава в Берлин чрез посолството и възниква

необходимостта да се запази в най-дълбока тайна толкова явна злоупотреба дипломатическите привилегии.
През септември 1939 г. Витхофт—Емден получава указание да започне внимателно да наблюдава някои пристанища на източното и западното крайбрежие на САЩ, и той създава в двете крайморски зони агентурна мрежа, която добре се справя със своите задачи.
В Ню Йорк действува някой си Ремел, агент на Витхофт—Емден, който се намира във връзка с един от вицеконсулите на генералното консулство на Германия. Ремел влиза в състава на малка група немски шпиони, за които до днес нищо не е известно. Не е изключено да е работил като експерт по корабоплаването и по силата на служебното си положение да е имал достъп до материалите за всички кораби, които посещават нюйоркското пристанище.
На западното крайбрежие агент на Витхофт—Емден е Оскар Хабер, завербуван на времето от германския генерален консул в Лос Анжелос Хислинг, за да изпълнява същите задачи, които Ремел изпълнява на източното крайбрежие. След като Хислинг е принуден да напусне Лос Анжелос, Витхофт —Емден, лишен от възможността оперативно да ръководи от Вашингтон своята агентурна мрежа на тихоокеанского крайбрежие, я предава на резидентурата на абвера в Мексико, която действува под прикритието на германското посолство. Тази резидентура разполага с широко разклонена и активна агентурна мрежа от няколко десетки шпиони. Те се ръководят от някой си Алфред Волер, мним служител на мнимата фирма „Вос де Пуебло" в малкия мексикански град Масатлан, разположен на железопътната линия между САЩ и Мексико.
Витхофт—Емден ръководи още една група агенти, в чиито задачи влиза обработването на моряците от корабите, пътуващи от САЩ за Мексико, и събирането по такъв начин на разузнавателна информация относно тихоокеанский военноморски флот на САЩ. Тази мрежа е ликвидирана от мексиканската тайна полиция през октомври 1942 г. по материали, предоставени от ФБР, но по това време Витхофт—Емден вече е напуснал Вашингтон.
Военен аташе на германского посолство във Вашингтон и същевременно старши военен представител на Германия в Северна и Централна Америка от април 1938 г. е генерал Бетихер.
По специалност артилерист, той като любител се занимава с история, военна философия и геополитика, написва на тези теми няколко статии и книги и с това си спечелва в немската военна върхушка репутацията на проницателен наблюдател и дълбок мислител. По-скоро известността на Бетихер като писател и аналитик (а не неговите военни таланти) са основната причина той да бъде назначен на този важен пост във Вашингтон.
През своето пребиваване в Съединените щати, кое-то продължава повече от осем години, Бетихер изпраща в Берлин редица донесения за американската армия и военния потенциал на страната. Тези донесения обаче, написани с очевидна претенция за ерудиция, съвсем не характеризират автора като проницателен наблюдател. Повърхностен човек със салонни маниери, в действителност той е едно надуто магаре, яростен антисемит, един груб войник

с остарели възгледи и редица предразсъдъци. Антисемитизмът, който го прави в очите на Хитлер „примерен нацист", се отразява и на неговите професионални оценки.

Вече след войната един бивш високопоставен чиновник от германското Министерство на външните работи нарича Бетихер един от гробокопачите на Германия, твърдейки, че неговите необективни доклади до голяма степен са допринесли за погрешната представа, която Хитлер имал за Съединените щати.

Ниското равнище на тенденциозните донесения на Бетихер се обяснява, безспорно, с методите му на събиране на информация: главният и източник е малка група офицери от американския генерален щаб и техните приятели със същите възгледи и убеждения като на самия Бетихер.

Във Вашингтон, още преди влизането на САЩ във войната, съществува група военни, на които мощта и организираността на германската военна машина е направила огромно впечатление и които разглеждат съ-битията от откровено прогермански позиции. Нейните многобройни, но влиятелни членове често действуват като изолационистко лоби. От време на време те се събират в дома на своя идеолог, бившия американски военен аташе в Берлин полковник Труман Смит. Той представлява онези сили, които полека-лека действуват зад кулисите на събитията. Смит има определено влияние както върху хората, които определят политиката, така и върху общественото мнение и допринася за задълбочаването на непримиримите противоречия, характерни за Америка от онези дни, когато се решават най-важните проблеми на войната и мира.

Убеден консерватор, прекланящ се пред авторитаризма, Смит е склонен безкритично да вярва на германците. В тази група военни влизат офицери от всички родове войски, в това число контраадмирал Хупър. Той е движен не толкова от прогермански настроения, въпреки че, разбира се, и те не са на последно място, колкото от желанието да предотврати влизането на САЩ във войната. Активно участие в работата на групата взема полковник Линдберг, който решително се изказва против въвличането на САЩ в европейските разпри, дори ако това доведе до поражението на Великобритания. Линдберг подкрепя започнатата от него кампания с факти, които получава от своите съмишленици, добре осведомени за мощта на Германия, слабостта на Англия, степента на готовност на САЩ за война и плановете за „подпалване на война", които уж обмисляла администрацията на Рузвелт.

Разбира се, това не е някаква изследователска група или дискусионен клуб на обикновени граждани. И срещите, и въпросите, които се обсъждат на тях, се пазят в тайна. На съвещанията се носят секретни документи и в процеса на обсъжданията участниците си разменят конфиденциална информация. Членовете на групата поддържат тайна връзка с някои влиятелни изолационисти в Конгреса, особено със сенатора от щата Монтана Бартън Уилър. От време на време те го запознават с някои „факти", които той използва, за да разобличава Рузвелт като „подпалвач на война".

Ето такива хора и получените от тях сведения използва генерал Бетихер не само за своите оценки относно политико-моралното състояние на американската армия, но и за да получава „най-достоверна информация", като при това предполага, че не излиза извън рамките на дипломатическия протокол. Само трима от членовете на групата доставят на генерала информация наистина необходима и в големи количества. По това време те вече са свалили военните мундири и могат да говорят и да правят всичко, каквото намират за необходимо, тъй като сега не им пречи предпазливостта, задължителна за военнослужещите в отношенията им с военния аташе на една чужда държава.
От тази тройка Бетихер особено цени бившия военноморски летец, майора от запаса Елфорд Уилямс — младши. Като коментатор по въпросите на авиацията на групата вестници на „Скрипс — Хауърд", той е полезен на Бетихер поради своята близост с групата на Смит. По-рано Уилямс бил близък на Линдберг, който според твърденията на Бетихер в едно негово донесе-ние до Берлин от 20 юли 1940 г. „се опитва да попречи на евреите да осъществяват контрол над американската политика".
Друг информатор на Бетихер, тясно свързан с малкия кръг на Смит — Линдберг, е Чарлз Алън, също авиационен коментатор. В едно от своите съобщения генералът споменава, че Алън бил близък с него в продължение на няколко годиш и и че „доскоро" заемал отговорен правителствен пост в гражданската авиация. Както предпазливо се изразява немецът, коментаторът провежда за него „самостоятелна изследователска работа".
Бетихер постоянно се безпокои, че връзките с Уилямс и Алън могат да бъдат открити, и нееднократно моли Берлин да не споменава имената им в германската преса. На 20 юли 1940 г. той телеграфира:
„Повтарям своята препоръка изцяло да се избягва всякакво споменаване в печата, в разговори с военния аташе и т. н. за нашите връзки с Линдберг и другите американци, които се изказват против евреите."
На 4 август Бетихер отново напомня:
„Това може да парализира работата на нашия незаменим информатор Елфорд Уилямс, за когото не мога да намеря достатъчно думи, за да опиша колко ни е полезен."
Човекът, когото хората от кръга на Смит — Линдберг използват за предаване на секретна информация на влиятелни изолационисти в Конгреса и важни политически дейци, е вашингтонският кореспондент па вестник „Чикаго трибюн" Чезли Менли, който едновременно изпълнява ролята на своеобразен аташе по печата на групата. В Конгреса той поддържа контакт преди всичко със сенатора Уилър и с председателя на комисията по военноморските работи сенатора Уелш. Менли е в близки отношения с германския дипломат Щрем-пел — след войната последният признава, че е считал журналиста за най-ценен източник на информация.
От секретните донесения на генерал Бетихер се вижда, че неговите приятели от средата на американските офицери или изобщо слабо са познавали обстановката в собствената си страна и положението в армията, или са имали за тях неправилна представа. Дружбата на тези военни с представители на

потенциалния противник, техните изолационистки и антианглийски настроения карат Бетихер да повярва, че по-голямата част от командния състав на американската армия е нелоялна към своята страна или най-малко не иска война с Германия на страната на англичаните.
Заедно с това Бетихер лошо използвал наистина ценните сведения, които получавал от своите агенти. Така например той бил своевременно и точно информиран за секретните американо-японски преговори, но в донесенията си до Берлин твърдял, че Рузвелт уж усилено се опитвал да предизвика Япония да започне война в Азия, за да създаде условия за военна намеса от страна на Съединените щати в европейските работи. Бетихер уверявал Берлин, че японците нямало да се хванат и че в най-близко бъдеще не се очаквала война между САЩ и Япония.
През май 1940 г. контраадмирал Хупър започва да предава на сенатора Уилър секретна информация, от която следва, че немците не са в състояние да предприемат въздушно нахлуване в САЩ, а също така и данни за бързо увеличаване на американската помощ за Великобритания.
След това се случва нещо далеч по-важно. На 8 юни 1910 г. при Уилър идва един млад капитан, един от участниците в групата, и пита дали на сенатора са необходими „някои факти" за положението на отбраната на САЩ. Той споменава че САЩ нямат нито един военен самолет, годен за бойни операции в чужбина, че те могат да участвуват например в нападения срещу Куба или Мексико, но не са в състояние да се противопоставят на съвременните военновъздушни сили на Германия. Когато правителството заявява, твърди капитанът, че САЩ имат на въоръжение „повече от четири хиляди готови за бойни операции самолети", то лъже американския народ.
Капитанът и по-нататък продължава да снабдява Уилър с подобна информация. Сенаторът я обсъжда с Менли или с агента на Вирек в своята канцелария, а те предават всичко чуто на Бетихер или Щремпел. А офицерът, чувствувайки своето безсилие „да разобличи" Рузвелт, се решава на отчаяна стъпка.
През лятото на 1941 г. президентът поставя на оперативно-плановото управление на щабовете на армията и на военноморския флот задачата да разработят, както се изразява капитанът, „план за бойните действия на американската експедиционна армия". В действителност стана дума за щабни разработки и ориентировъчни изчисления на военните материали, необходими за победа над потенциалните противници. Всички тези документи като съвкупност се наричат „Програма на победата". Групата на Смит—Линдберг я разглежда като безспорно доказателство за това, че според мнението на генерал Ведемайер „се планира намеса на Съединените щати във войната и че обещанията на президента Рузвелт да не ни въвлича във военните действия се оказаха само предизборна риторика".
Противниците на политиката на Рузвелт вземат решение да спрат президента, тръгнал по пътя на войната, като с тази цел направят обществено достояние „Програмата на победата". С неблаговидната роля на изпълнител на замислената акция се нагърбва капитанът. На 3 декември 1941 г„ след като работният му ден в оперативно-плановото управление на военното ми-

нистерство завършва, той изважда от сейфа дебела папка, в която се намират секретните документи на „Програмата", увива ги в хартия и като обикновен пакет ги изнася от сградата. От домашния си телефон офицерът се обажда на Уилър и се уговаря да се срещне с него същата вечер в квартирата на сенатора. Капитанът донася на срещата това, което Уилър по-късно ще нарече „най-охраняваната тайна във Вашингтон".

— И не се ли страхувате от последствията? — пита сенаторът.

— Конгресът — това е законодателната власт — отговаря офицерът — и когато става дума за живота на хора, той има право да знае какво прави изпълнителната.

Като предават на Уилър екземпляр от „Програмата на победата", капитанът и неговите съмишленици смятат да убедят сенатора, че планът, който предвижда да „бъде сформирана армия за нахлуване с численост до 5 милиона души", а общата численост на въоръжените сили да бъде увеличена до 10 045 658 войници и офицери, е разработен по нареждане на президента. Според думите на капитана планът вече е представен на Рузвелт и офицерът е искал да предостави на Уилър данни, за да бъдат те използвани в реч, с която сенаторът би разкрил самия факт, че съществува такава „Програма на победата", но без да споменава каквито и да е конкретни детайли.

Уилър е много учуден. Оказва се, че документите са много и е необходимо време, за да се запознае с тях. По молба на сенатора капитанът му оставя всичките материали за през нощта, за да ги вземе на другата сутрин и да ги сложи на мястото им преди започване на работа във военното министерство.

След като капитанът си отива, Уилър прави нещо съвсем различно от това, за което го е помолил офицерът. Ако до този момент всичко се свежда до сериозно нарушение на правилата за пазене на секретни материали от страна на един безотговорен американски офицер, то сенаторът на САЩ фактически тръгва по пътя на държавната измяна.

Веднага след като офицерът си отива, Уилър се свързва но телефона с Менли и го моли незабавно да дойде при него. Журналистът прекарва у сенатора почти четири часа, като прави извадки и диктува дълги пасажи от документите на личната секретарка на Уилър, специално повикана за целта.

Сутринта на следващия ден във вестниците „Чикаго трибюн", „Вашингтон таймс хералд" и „Ню Йорк дейли нюз", които оглавяват антирузвелтовската преса в САЩ, под огромно заглавие се появява сензационната статия на Менли.

„Поверителният доклад, подготвен съвместно от командуването на армията и военноморския флот по заповед на президента — се казва в нея, — представлява програма за безпрецедентна тотална война на два океана, в Европа, Африка и Азия ... В своя доклад стратезите на армията и на военноморския флот изразяват убеждението, че европейските държави, които воюват с Германия, не могат да победят нито нея, нито нейните сателити . . ."

Затова, „ако нашите европейски съюзници претърпят поражение. САЩ трябва да се включат във войната и да използват част от своите въоръжени сили за военни действия, в източната част на Атлантическия океан, в Европа и Африка"

В своята статия Менли твърди, че в съответствие с „Програмата на победата" на 1 юли 1943 г. „американските сухопътни сили ще пристъпят към решителни действия, за да съкрушат могъщата германска армия".

Публикуването на „Програмата на победата" предизвиква невиждана сензация и буквално шокира членовете на администрацията на Рузвелт. Сред голямото количество отзиви най-лаконично е изказването на военния министър Стимсън:

„Тази публикация безспорно ще зарадва нашите потенциални противници. Но особено неприятно е, че между нас има група лица, готова да издирва и разгласява подобни документи."

По-късно се намират и такива, които изразяват съмнение, че публикуването на откраднатите материали е било от полза за Германия (само след една седмица тя обявява война на Съединените щати), но доводите в защита на това мнение напълно се опровергават от заловените немски документи и от показанията на главните участници в този фантастичен инцидент.

Ето как се развиват събитията. На 4 декември 1941 г. генерал Бетихер получава един неадресиран плик, съдържащ посветените на програмата подробни коментари на Елфорд Уилямс, които се базират на внимателното и проучване.

През втората половина на същия ден Томсън изпраща в Берлин дълга телеграма с резюме от статията на Менли: „Този секретен доклад — пише Томсън — безспорно е истински стратегически план, разработен по указание на Рузвелт. Вероятно именно той е бил обсъждан на специалното заседание на кабинета, за което съобщих в донесението си № 3545 от 14 октомври." Малко по-късно през същия ден Бетихер изпраща на германското върховно командуване по-подробно донесение. В същото време на един от испанските куриери Карл Айтел е поставена задачата да достави в Германия записките на Менли и стенографските бележки, направени в апартамента на Уилър.

В своето донесение Бетихер прави следните изводи:

1. Американските въоръжени сили могат да достигнат пълна бойна мощ не по-рано от юли 1943 г.
2. За да победят Германия, на американците им е необходима експедиционна армия не по-малка от няколко милиона войници.
3. За да бъде тази армия приведена в готовност, екипирана и транспортирана, ще бъдат необходими огромни средства, което ще нанесе сериозна вреда на американската икономика.
4. Мнението, че победа над Германия може да бъде постигната, ако тя бъде заставена да гладува, е признато от авторите на доклада за неоснователно, а тезисът на американската пропаганда, че единствената цел на Рузвелт е свалянето на „нацисткия режим", е отхвърлен.
5. Военните мероприятия против Япония по необходимост ще носят отбранителен характер.

6. В случай на война на двата океана главните настъпателни операции на САЩ ще бъдат в Европа и Африка.
7. Унищожаването на Съветския съюз и крахът на Британската империя към лятото на 1942 г. се разглеждат сериозно и като реална възможност.
Информацията на генерал Бетихер е призната в Берлин за толкова важна, че германското върховно командуване приема за възможно да внесе изменения в своите военни планове.
Така немците постигат голям успех без участието на шпионите на абвера и без особената помощ на Бетихер, изключително като резултат на странното разбиране, което има за „патриотичния си дълг" един американски офицер. Това става на 4 декември 1941 г., 3 дни преди Пърл Харбър.
Както вече беше отбелязано, германското посолство във Вашингтон се занимава активно с шпионаж и диверсии по цялата територия на САЩ.
След няколко провала на абвера в Съединените щати Канарис през есента на 1941 г. се оплаква на своя шеф от върховното командуване, че трудностите, които неговото ведомство изпитва в тази страна, се обясняват главно с враждебното отношение на немските дипломати към неговите хора. Кайтел се обръща към Рибентроп и последният заповядва да се проведе разследване. По това време всичките германски консулства в САЩ, по искане на американското правителство вече са закрити и консулите са се върнали в Германия. По указание на Рибентроп всеки от тях представя подробен доклад за сътрудничеството си с абвера. Взети заедно, те представляват една всеобхватна картина на немския шпионаж в САЩ, които се е провеждал под прикритието на консулствата. През последните дни на войната тези доклади попадат в ръцете на съюзниците. По-долу за пръв път се дава краткото им съдържание.
По цялата територия на САЩ немците имат почетни консули от местните жители, а в главите градове — щатни генерални консулства.
Германското генерално консулство в Ню Йорк се разглежда като един от центровете за подривна дейност. Чрез отдела за свръзка на Министерството на външните работи то изпраща до абвера стотици телеграми със събраните сведения, а в някои случаи и с отчети за извършени диверсии. Целият апарат на консулството се занимава с шпионаж под ръководството на резидента на абвера Зигфрид Лурц, който има паспорт на вицеконсул, или на резидента на СД Фридхелм Драгер със същия дипломатически ранг.
Лурц в своя отчет изброява следните агенти, които ръководи, след като се окопава в консулството: граф Дъглас, „Дънсер", Валтер Кохлер, осведомител във фирмата, произвеждаща фотоапаратите „Лайка", Ремел, когото вече споменавахме (с него той поддържа връзка по поръчение на военноморския аташе), няколко пристанищни докери в Ню Йорк, един лейтенант от канадския военноморски флот, който снабдява Ремел с ценна информация за маршрутите на керваните.
В отчета си Лурц не споменава, но е известно от други документи, че той има и далеч по-важни агенти като например диверсанта Хаусбергер и американския гражданин от немски произход Лудвиг, който е прехвърлен в Съединените щати по препоръка на Химлер и ръководи група от осем опасни шпиони. Лурц

се сдобива с двама агенти в авиационния завод на Сикорски в Лонг Айлънд и освен всичко друго получава от тях образци от специалните сплави, които се използват за производството на корпуси на самолети, опашни плоскости, самолетни крила и рами за авиационни двигатели. Той успява да завербува един инженер, който е добре запознат с английската авиационна промишленост и има достъп до всички авиационни заводи в САЩ. Срещу месечно възнаграждение от 500 долара този агент го снабдява с информация, която „не би могла да бъде получена по друг път", а веднъж предава на своя работодател" чертежите на един нов изтребител. Драгер се занимава за СД със същото, с което Лурц — за абвера.

В Бостън шпионажът се ръководи от есесовеца Шолц който разполага с широка мрежа от осведомители, а след започването на войната започва да се занимава с диверсии. Веднага щом в Европа започват военните действия, Шолц установява връзка с хора, които се представят за членове на Ирландската републиканска армия. Според замисъла на Шолц те трябва да се заемат с организирането на диверсии в бостонското пристанище — да взривяват кораби, да унищожават складове с военни материали, предназначени за изпращане във Великобритания. В пристанището наистина от време на време избухват взривове, но Шолц в своите доклади до Берлин прекалено сгъстява боите, когато описва тези и други произшествия. Работата е там, че ,,приятелите" на резидента много по-често си приписват обикновени пристанищни инциденти, отколкото действително извършват диверсии, като с това преследват единствената цел да измъкнат от Шолц уговореното възнаграждение.

Шолц играе двойна роля—на официален дипломат и на таен организатор на диверсии — до октомври 1940 г., когато един от агентите го предупреждава, че го очакват неприятности. Той му съобщава, че ФБР възнамерява да предяви към Шолц сериозни обвинения, които се основават на показанията на моряци от немски търговски кораб (принуден да стои в пристанището заради английската блокада и превърнат от Шолц в база за диверсионни операции) и на заявлението на бившия съветник на германското посолство във Вашингтон Майер, който уведомява, че Шолц е резидент на гестапо. Избухва скандал, но есесовецът по нареждане на Химлер упорито отрича всичко и остава в САЩ чак до юли 1941 г., като едва тогава ,се маха" заедно с другите консули. В Германия по достойнство оценяват ,,заслугите" на Шолц, като го назначават за съветник в германското посолства в Рим, за да шпионира италианците.

Вицеконсулът в Чикаго Краузе Вихман, който поддържа връзка едновременно с агентурата на абвера и на СД, си намира информатор и редовно получава от него сведения откъде и кога ое изпращат американски бомбардировачи за Англия.

Генералният консул в Кливлънд Карл Кап е отдавнашен резидент на абвера и още в началото на 1938 г. получава указания заедно с един списък въпроси, които особено интересуват върховното командуване на вермахта. В указанието се изброяват заводи с военно значение, на първо място онези, които изработват необходимите за производството на самолети алуминий, магнезий, каучук. В

своя отчет той твърди, че половината от сътрудниците на консулството се занимават със събиране на секретна информация за тези предприятия.
До лятото на 1940 г. Кап вече е завербувал няколко агенти, които му предават важни сведения както за новите заводи за производство на двигатели, танкове, боеприпаси, химикали, машини и стругове, така и за реконструкцията на действуващите. Един от агентите на Кап открадва и му предава нов тип противогаз.
Агентурата на този немски резидент събира секретни материали в такова количество, че той ежедневно ги изпраща в Германия с дипломатическата поща през Вашингтон.
Генералният консул в Лос Анджелос Георг Хислинг е не само активен нацист, но и ръководи една от най-дейните резидентури.
С него поддържа връзка големият агент Ойген Лар, изпратен от центъра на абвера в Берлин като кореспондент на „Мюнхнер нойесте Нахрихтен", за да събира на западното крайбрежие онази информация, която искат от Канарис неговите японски партньори. Хислинг осигурява на Лар пари, конспиративна квартира, връзка с Берлин. Лар работи доста дълго в САЩ, а след това благополучно се завръща в Германия. За неговото пребиваване в Щатите тук се съобщава за пръв път.
Друг агент на Хислинг — Карл Ридел — се готви да оглави подрезидентурата, която действува в района от Сан Диего до Сиетъл, но скоро претърпява провал и Хислинг побързва да го изпрати в Мексико.
Генералният консул в Сан Франциско Килингер, стар нацист и есесовец, ръководи шпионската работа в този град. По негово поръчение някакъв авантюрист-белоемигрант организира банда от гангстери за „осъществяването на диверсии, когато настъпи подходящо време".
Килингер е сменен в Сан Франциско от Фриц Видеман, ротен командир на Хитлер по време на Първата световна война, а по-късно един от неговите адютанти. Килингер разгръща в Сан Франциско бурна шпионска дейност, но при Видеман тукашното генерално консулство започва да губи значението си като база за шпионаж, въпреки че някои агенти продължават да работят в този район, и по-нататък, като чрез консулството получават пари и поддържат връзка с Берлин. През август 1940 г. Видеман е разобличен. Това става след провала на свързания с него куриер на абвера Е. Вулф, когото арестуват с новите шифри, предназначени за германската агентура в Буенос Айрес.
На 11 декември 1941 г. Хитлер обявява война на САЩ. До края на седмицата служителите на ФБР арестуват 1002 немци от списъка на заподозрените в шпионска и диверсионна дейност, а градските власти на Норфолк, щат Вирджиния, без да чакат указания от ФБР, изпращат в затвора всички японци, които успяват да хванат. Но на свобода останат „само" 1124 хиляди немци, италианци и японци и между тях двама големи шпиони на абвера.

Иберийски „черен пазар"

На 20 декември 1941 г., две седмици след Пърл Харбър и девет дни след като Германия обявява война на Съединените щати, най-близкият помощник на Канарис полковник Пикенброк изпраща до Министерството на външните работи на Германия писмо, в което се казва:

„Влизането на САЩ във войната още повече стеснява базата на разузнавателната служба на вермахта.

Във връзка с това е необходимо да се засили събирането на секретна информация в страните, които останат неутрални (Португалия, Испания, Швеция, Швейцария, Турция), за което ще бъде необходимо там значително да се увеличи персоналът на абвера.

Абверът смята за необходимо да обърне внимание на създалата се обстановка и да си запази правото в необходимите случаи да ходатайствува за включването на служители на разузнаването в германските дипломатически мисии в тези страни."

Писмо с аналогично съдържание, съставено от Канарис е изпратено на Рибентроп и от Кайтел, след което вратите на мисиите широко се разтварят пред лъжедипломатите.

Изминава съвсем малко време, а личният състав на германското посолство, например в Мадрид, вече наброява 391 чиновници, от които само 171 са в действителност дипломати, а всички останали — разузнавачи, чиито в по-голямата част от случаите се ползват с неприкосновеност и с другите дипломатически привилегии. Канарис има сериозни основания да разшири базата на абвера в чужбина. Още през януари 1940 г., на петия месец след започването на войната, става очевидно, че Хамбург както и всеки друг пункт в Германия, съвсем не са най-подходящото място за разузнаване срещу такава островна страна като Великобритания, където достъпът дори по легален път става все по-труден. Подразделенията на абвера в Хамбург и Бремен продължават да подготвят агенти за Великобритания, но това е дълга, бавна и рискована работа, без каквато и да е било гаранция, че ще може да се прехвърлят тези агенти от Германия в Англия.

Знаейки, че след започването на войната германското разузнаване ще се сблъска с големи трудности, Канарис своевременно създава в страните, които според неговите предположения трябва да останат неутрални, няколко големи подразделения на абвера, наречени от него „кригсорганизационен", или съкратено КО. Тези КО са най-малко шест: в Испания, Португалия, Швейцария, Швеция, Турция и Китай, при това всичките, дори в Шанхай, се занимават с шпионаж против Англия. Наистина пунктът в Китай едновременно работи против Китай, Съветския съюз и дори против съюзниците на Германия — японците. Освен това специално за разузнаване против СССР вън Виена и Варшава са създадени две подразделения с условното наименование „Вали".

В Испания абверът се настанява още през Гражданската война, за разпалването на която Канарис изиграва важна роля. В тясно сътрудничество с испанското

разузнаване, оглавявано от приятеля на Канарис генерал Кампос Мартинес, абверът покрива цялата страна с гъста агентурна мрежа, организира добри линии за връзка и създава няколко фиктивни фирми, служещи за прикритие на разузнавачите и техните финансови операции. Най-голяма е фирмата „Трансмер", която има филиали във всички страни на Латинска Америка и в испанско Мароко. Тя се управлява от близкия приятел на Канарис белоемигранта барон Роланд Каулбарс, който се крие под името „барон Ино". Поради добрите отношения между Канарис и Франко испанското разузнаване, така наречената „Сирена", се превръща фактически във филиал на абвера.

Представител на Канарис в Испания е кадровият разузнавач Вилхелм Лайснер. Той се настанява в тази страна още през 1935 г. под името Густав Ленц, ръководител на фиктивната фирма „Екселсиор". По време на Гражданската война „татко Ленц" ръководи огромната агентурна мрежа на абвера в Испания и след победата на Франко остава там. През май 1944 г., малко преди десанта на съюзниците в Нормандия, КО-Испания наброява 717 щатни сътрудници и 600, които работят „по съвместителство". Освен центъра в Мадрид, известен като „кантората на Ленц", работят още осем бюра (включително няколко станции за засичане на радиопредавания и групи за дешифриране), а също така пунктове в Сан Себастиан, Барцелона, Севиля, Алхесирас, Ла Линея, Танжер, Сеута, Тетуан и Мелвил.

Между служителите на „кантората на Ленц", които имат дипломатически паспорти, са специалистите по шпионаж и диверсии, главният специалист по вербуване, началникът на действуващата агентура, ръководителят на подразделението, което се занимава със събиране на техническата информация за военната авиация, и офицерът, отговарящ за внедряването на агенти в английското и американското разузнаване. В „кантората на Ленц" работи и група „документалисти", която се занимава с изготвянето на всевъзможни фалшиви документи, тайнописни мастила, избухливи вещества, а също и с обработването на микрофилми и т. н. КО-Испания разполага с 360 действуващи агенти и 90 диверсанти.

КО-Португалия под ръководството на бившия австрийски разузнавач Ауенроде (който работи и под името Картсхоф) действува под прикритието на германското посолство в Лисабон и същевременно обслужва португалските колонии.

И двете подразделения имат за задача да вербуват и подготвят агенти за прехвърляне в Англия и САЩ. Лайснер не е доволен от оскъдните сведения, които получава от испанското разузнаване съгласно споразумението между Канарис и Мартинес, Ауенроде изказва недоволството си от това, което му доставят чиновниците-фашисти или подкупените чиновници от Министерството на външните работи на Португалия и португалското разузнаване. Особено лошо работи испанското разузнаване.

Скоро след окупацията на Франция германският посланик в Мадрид Щорер получава указания да изясни възможността испанската агентура в Англия да бъде предадена на абвера, но испанският министър на външните работи му заявява, че испанците нямат шпиони в Англия. Този отговор не

обезкуражава Канарис, който се обръща към Франко и на 6 септември 1940 г. всички испански консули във Великобритания получават нареждане да работят за немското разузнаване и да му предоставят „подробни доклади за политико-моралното състояние на населението и резултатите от немските въздушни нападения". След още четири дни испанският посланик бива задължен да не се ограничава с препращането на съобщенията на испанските консулства, а да докладва по въпросите, чийто списък Канарис е предал на Франко. Отговорите на тези въпроси позволяват да бъде получена информация за резултатите от германските въздушни рейдове и моралното състоянне на населението на Англия, за профсъюзите и членовете на парламента, за английските летци и за военноморския флот, за положението със снабдяването на населението и за промишлената продукция. Резултатите не оправдават очакванията. Според думите на Щорер испанските материали съдържат само „официални заявления на различни британски ведомства".

През есента на 1940 г. Лайснер изпраща във Великобритания фалангиста Веласко, по професия журналист, който получава псевдонима „Гилермо", с цел да създаде там самостоятелна агентурна мрежа. Прикривайки се зад дипломатическия паспорт и длъжността аташе по печата в испанското посолство в Лондон, Веласко започва да изпраща в Мадрид претенциозни доклади на политически теми. Той твърди, че основният му източник е един от заместник-министрите в кабинета на Чърчил — изгряваща звезда в консервативната партия, човек, овладян от желанието да стане неин лидер и министър-председател.

Веласко се връща в Мадрид през февруари 1941 г. В материалите на немското разузнаване той се характеризира като „агент на абвера, който се ползва с пълното доверие на англичаните". Няколкото доклада с военноразузнавателен характер, които той донася със себе си, веднага биват препратени на ведомството на Канарис. В подробното си донесение до Берлин от 28 февруари 1941 г. посланикът Щорер по следния начин обобщава доставената от Веласко политическа информация:

„Секретният агент потвърди съобщението на министъра на вътрешните работи Серано Суниер, че е възможно след войната Гибралтар дя бъде даден под аренда. Съгласно донесението на същия агент неговият високопоставен британски източник не се е изказал за предаването на френско Мароко на Испания, а е говорил само за преразглеждане на границите в полза на Испания."

След завръщането на Веласко в Лондон Лайснер го назначава за ръководител на група от 12 агенти испанци. Скоро след това той на два пъти се добира до толкова важна информация, че си спечелва в абвера репутацията на един от най-добрите агенти в Англия. През март 1941 г. той изпраща отчет за разрушенията, причинени от нападенията на Луфтвафе, който получава високата оценка на разузнавателното управление на немските ВВС, а след половин година съобщава за още едни свой голям успех.

Английската армия е почти напълно разгромена по време на кратката си експедиция във Франция и след Дюнкерк се налага фактически тя да бъде

създавана наново. В Берлин почти нищо не знаят за структурата и дислокацията на тази нова армия, а всички опити да бъдат получени необходимите сведения завършват с неуспех. Помага Веласко. Той просто купува от един английски офицер оригиналния екземпляр на документа за дислокацията на английската армия и през Мадрид го препраща до разузнавателното управление на германския генерален щаб.

Резидентът на английското разузнаване в Испания Бентън (който работи под прикритието на британското посолство в Мадрид) започва да подозира Веласко и решава да събере необходимите улики. Хора на Бентън, маскирани като крадци, проникват в мадридското жилище на Веласко, където намират неговия дневник и го преснимат. Записките в дневника не оставят никакви съмнения, че Веласко е ръководител на опасна група от испански шпиони на абвера.

Малко преди това Веласко се е върнал в Лондон със задачата да получи чрез завербувания от него английски офицер нови документи. След като от Мадрид го предупреждават за посещението на „крадците", той веднага се досеща, че английските контраразузнавачи са по следите му и побързва да се махне от Лондон. За свой приемник той оставя Луис Калво — кореспондент на големия мадридски вестник „ABC", а за предаване на информацията го свързва с чиновника от испанското посолство Хосе Вуд.

Вуд под прозвището „Пеперминт"* работи за английското контраразузнаване и тутакси съобщава всичко на неговите сътрудници. Арестуваният Калво бързо си признава, бива превербуван и освободен. Най-малко от 1944 г. той работи под контрола на англичаните като ръководител на групата испански агенти и снабдява своите германски приятели с дезинформация.

В КО-Португалия, оглавявана от майор Ауенроде, един от най-доверените и ценни агенти — ръководители на група — е един немски емигрант, доста състоятелен индустриалец, пристигнал на времето в Лисабон, за

* Пеперминт (англ.) — бот. мента. Бел. прев.

да закупи стратегически суровини за Германия, а впоследствие става близък приятел на Ауенроде.

Този човек, известен в абвера като агент А-1416, а в английския „XX комитет" като „Хамлет", се труди за двама господари с такъв успех, че и двете страни не могат да му се нарадват. През 1941 г. той се свързва с англичаните като представител на някаква митична група антинацистки настроени офицери от вермахта, завербуван е от служителите на „XX комитет" и се използва, за да предава на абвера английска дезинформация. В Лисабон неговата група работи за абвера под прикритието на процъфтяваща експортно-импортна фирма. Англичаните поддържат връзка с „Хамлет" чрез двама негови делови партньори, единият от които — Малет — е представител на фирмата в Англия, а другият — Папет — периодически посещава Англия във връзка с работите на своята португалска фирма. При това „XX комитет" така добре маскира тези пътувания, че абверът дори и не подозира истинските им причини.

„XX комитет" редовно снабдява Малет и Папет (прозвищата им в абвера са „Фамулус" и „Бадни") с дезинформация за „Хамлет", а той я предава на абвера. Англичаните много ценят този канал, защото достигащата по него до немците специално обработена „информация" става известна на командуването на вермахта и на военния губернатор на окупирана Белгия генерал Фалкенхаузен. За да поддържа деловата репутация на фирмата на „Хамлет", английското контраразузнаване се занимава с доста значителни търговски операции — купува и продава чрез нея големи партиди сапун, хартия, лимонтозу и т. н. Материалите на „Хамлет" се ценят високо в абвера и не предизвикват съмнения. Въпреки това през 1941 г. след редица провали ръководството на абвера стига до извода, че Испания и Португалия са изгубили своята стойност като бази за прехвърляне на агенти. Обстоятелствата принуждават германското разузнаване да търси друга неутрална страна, откъдето би могло по-успешно да се занимава с шпионаж против Англия. Такава страна би могла да бъде Швеция.

Шведска арена

МАКБЕТ: Кой може едновременно да бъде вбесен и мъдър, предан и безстрастен?*

На този въпрос на Макбет би могло да се отговори: шведите. За последен път те воюват през 1813—1814 г. против Наполеон, а след това превръщат неутралитета в свой култ. През време на Втората световна война по-голямата част от населението на Швеция е настроена проанглийски, но след окупирането на Дания и Норвегия през пролетта на 1940 г. и прогонването на англичаните от континента неутралитетът на шведите започва да се променя, което се проявява например в отношението им към шпионите.

Както всяка друга неутрална страна, Швеция през годините на войната гъмжи от агенти на различните разузнавания. Особено многобройни и вездесъщи са норвежците, които имат това преимущество, че работят почти в къщи. Разузнаването на де Гол, оглавявано от Флерие, който се представя за дипломат на Виши, действува вяло и повърхностно. Американците се занимават активно с разузнаване чрез американския гражданин от шведски произход бизнесмена Ериксон и чрез вицеконсула в Гьотеборг Коркоран, много наблюдателен човек със склонност към авантюризъм.

Японците се отличават със своята предприемчивост, още по-голяма, отколкото на норвежците, което трябва да се обясни с усилията на японския военен аташе генерал Онодера, оглавяващ цялото японско разузнаване в Европа. Онодера се занимава с шпионаж против Германия с не по-малко усърдие, отколкото против нейните врагове, като дори предизвиква протестите на Химлер.

В разузнавателната си работа в Швеция англичаните срещат определени трудности, а след два инцидента изобщо се оказват в явно неизгодно положение. През 1939 г. те научават, че немците разполагат със запаси от висококачествена руда, необходима им за производството на стомана, само за

девет месеца и почти изцяло зависят от доставките на шведите, които се осъществяват чрез Лулео в Ботническкня залив и Окселесунд

* Превод на В. Петров, Шекспир, „Трагедии", стр. 351, изд. Народна култура, 1974 г. Бел. прев.

в Южна Швеция. Да се осуетят тези доставки означава да се нанесе сериозен удар върху германската военна промишленост. Британското правителство взема именно такова решение и за неговото изпълнение в Швеция пристига инициаторът на замислената операция Стивънсън заедно със специалиста по диверсии Александър Рикман.

Съгласно плана на Стивънсън трябвало да бъдат взривени крановете и другите пристанищни механизми, използващи се за товаренето на рудата на немските параходи. За тази цел с дипломатическата поща на британското посолство в Стокхолм изпращат взривно вещество от най-нов тип. То се съхранява в мазетата на посолството и в студиото на един шведски скулптор. Стивънсън и Рикман се държат толкова непредпазливо, че скоро техният замисъл става публична тайна. Научават за него и немците. Те незабавно съобщават на съответните шведски органи за намеренията на англичаните и Стивънсън е принуден спешно да напусне страната, а Рикман попада в затвора.

Още по-неприятни последици има за Англия друг инцидент. Той се случва в самото начало на войната и не само настройва командуването на военноморския флот на Швеция против англичаните, но и помага на немците да си намерят влиятелни покровители. На времето шведите поръчват в Италия три ескадрени миноносеца. Те са построени, когато войната вече е започнала, и шведите се опитват да ги докарат в страната през английската и немската блокада. Немците не възразяват — напротив, те дори предлагат на шведите своята помощ, докато англичаните задържат ескадрените миноносци, интернират екипажите в едно шотландско пристанище й се отнасят с моряците не особено вежливо. Това става причина в Швеция да избухне буря от възмущение и предизвиква у някои от висшите командири на шведския ВМФ такова негодувание, че те до края на войната са обзети от антианглийски настроения, като в същото време проявяват особена благосклонност към германците. Под техен натиск началникът на шведското контраразузнаване майор Валтер Линдквист създава още по-трудни условия за английската агентура, като същевременно предоставя на хитлеристките шпиони относителна свобода на действие.

Резидентурата на английското разузнаване в Стокхолм действува под прикритието на отдела за паспортен контрол на посолството на Великобритания и се оглавява от кадровия разузнавач Мартин. Един от работещите в резидентурата е художникът-плакатист Емери Герое. Неговият приятел — шведският журналист Карл Елсен — се преструва, че симпатизира на хитлеристите. Германците му плащат по 500 марки и компенсират „служебните" му разходи. За тези пари Елсен е трябвало да изпълнява задълженията на пътуващ пропагандист, да разпраща пронацистки материали до радиостанциите на неутрални страни, а главно — да съчинява статии, които

да доказват какво благо е за всеки народ да попадне под ботуша на Германия. В началото на 1941 г. Герое завербува Елсен да работи за англичаните и в продължение на година и половина той събира за тях ценна информация в окупираната от германците Европа. Пак от него английското разузнаване получава съобщения за прехвърлянето и концентрацията на германската армия на изток в навечерието на хитлеристкото нападение срещу Съветския съюз. През ноември 1942 г. Герое и Елсен са арестувани, което представлява голяма неприятност за англичаните, но има и своя положителна страна. В съда Елсен разобличава стокхолмския филиал на радиостанцията „Мундиал" като едно от прикритията на нацистката агентура, оборудвано със секретна радиоапаратура за предаване на разузнавателна информация за Германия.

Шведското контраразузнаване обръща голямо внимание на военноморския аташе на британското посолство в Швеция капитан Дънхъм, който както и неговите колеги например в Испания или Турция, „на сцената" е ценен и важен дипломат, а „зад кулисите" — много активен разузнавач със своите успехи и провали. За един от най-добрите си агенти той смята капитана на някакъв шведски търговски кораб. Морякът редовно го снабдява с информация за хитлеристкия ВМФ в Балтийско море и за важните пристанища и всичко това без никакво възнаграждение, уж изключително поради дълбока преданост към англичаните. Но този капитан всъщност е агентът на абвера Фритьоф Барт с прозвището „Балзак", пробутан на Дънхъм за да му доставя дезинформация.

Същевременно именно Дънхъм предупреждава британското адмиралтейство за това, че германски военни кораби са минали през проливите Категат и Скагерак. На 20 май 1941 г. шведският крайцер „Готланд" открива линкорите „Бисмарк" и „Принц Ойген", за което един от офицерите от шведското разузнаване „се изтървава" пред норвежкия военноморски аташе. Норвежецът предава тази информация на Дънхъм и последният незабавно изпраща в Лондон следната телеграма:

„Мълния. Категат. Днес, 20 май, в 15.00 2 големи военни кораба заедно с 3 ескадрени миноносеца, 5 ескортни кораба и 12 самолета минаха край Марстранд и взеха курс на север."

В адмиралтейството правят верния извод, че „Бисмарк" се готви да си пробие път и да излезе в Атлантическия океан. След усилено търсене линкорът е открит и потопен.

Немците през цялото време чувствуват работата на Дънхъм и разбират каква опасност представлява той за тях. И все пак противникът на Дънхъм — военноморският аташе на посолството на Германия Валерт (на времето представител на американската фирма „Дженерал мотърз" в Хамбург) — не предприема нищо, за да му попречи. Пък и не изпитва особена необходимост от това, тъй като шведското контраразузнаване внимателно следи англичанина — разпитва всичките му посетители, изпраща тайни агенти да го следят, в комина на камината в неговата канцелария монтира микрофони, а на прозореца на къщата срещу жилището на Дънхъм настанява специалист, който чете по движението па устните. Шведите не вземат по-решителни мерки срещу

британския военноморски аташе поради простата причина, че техният военноморски аташе в Лондон капитан Оксенщерн събира там ценна информация и изгонването на Дънхъм от Стокхолм би предизвикало ответни мерки от страна на англичаните по отношение на Оксенщерн, което съвсем не е приемливо за шведите.

И без друго голямата резидентура на абвера в Стокхолм става още по-многобройна през 1940 г., когато Канарис по предложение на Пикенброк, който добре разбира колко важна е тази неутрална страна за тайна подривна работа против съюзниците, назначава за представител на абвера в столицата на Швеция бившия резидент в Букурещ полковник Ханс Вагнер. За маскировка в материалите на немското разузнаване започват да наричат Швеция „Шверин", а Вагнер под името Ханс Шнайдер е назначен за прикритие в германското посолство в Стокхолм на длъжността икономист при военния аташе. Отпускат му секретен фонд от 400 хиляди марки и му предоставят правото да използва дипломатическата поща и шифрите на посолството. Всичките му телеграми се изпращат до Министерството на външните работи на Германия със специален знак, за да бъдат предавани на абвера.

Вагнер се смята за специалист по въпросите на контраразузнаването, затова главното, което се иска от него и към което насочва вниманието му Пикенброк, е с всички средства да противодействува на растящата активност на вражеските разузнавання. Той получава указание да се въздържа от шпионаж против Швеция, но го пренебрегва. В агентурната му мрежа има няколко шведски офицери. През септември 1944 г. той изпраща двама свои агенти на шведско-норвежката граница да събират информация за разположените там укрепления и гарнизони. В друг случай един от неговите агенти наблюдава маневрите на шведската армия в Южна Швеция.

Вагнер се оказва сериозен противник за англичаните, но не защото успява да измъкна от тях някакви важни секретни сведения, а защото им прекъсва достъпа до източниците на информация. Вагнер бързо разбира, че най-опасен за немците е Дънхъм и че причината за неговата завидна осведоменост се крие в дружбата му с началника на обединеното разузнавателно бюро на върховното командуване на Швеция полковник Бьорнстерна.

Бьорнстерна фактически е агент на английското разузнаване. Той снабдява Дънхъм с обилна информация — копия от докладите на шведските военни аташета, донесения на тайни агенти, щабни прогнози и оценки, а също така засечени немски секретни телеграми, включително зашифрованите с машината „Сименс". Немците я смятат за също така абсолютно сигурна, както японците своята „Машина Б", но шведите четат зашифрованите с нейна помощ съобщения. По време на сътрудничеството на Бьорнстерна с Дънхъм шведското разузнаване фактически се превръща във филиал на английската разузнавателна служба.

Сред материалите, които Бьорнстерна редовно предава на Дънхъм, особена ценност представляват докладите на шведските военни аташета в Берлин (полковник Данфелт) и Виши (подполковник Риец). Данфелд изпраща не само

собствените си наблюдения и наблюденията на своите помощници, но и донесенията на агентите, които е завербувал от средата на черноризците на Химлер. Той обменя информация и с добре осведомения швейцарски аташе. (Риец е изгонен от Виши през юни 1942 г. като „вражески агент", а Данфелт успява да се задържи до 1945 г., когато е отзован, защото се изхитрява да изгуби чантата с копията на своите секретни доклади до управлението на външните работи на шведското Министерство на отбраната.)

Вагнер смята за своя първостепенна задача разрешаването на проблема Дънхъм—Бьорнстерна. Той събира достатъчно материали, които разкриват истинския характер на техните отношения, но решава да не ги препраща в Берлин, за да бъде изпратен на шведите официален протест, а да намери високопоставен офицер, който да разобличи Бьорнстерна и по такъв начин да бъде задължен на Вагнер. Той се спира на началника на шведското контраразузнаване майор Валтер Линдквист. Последният отдавна вече сътрудничи с ръководителя на една от коинраразузнавателните групи на аб-вера полковник Бентивини.

Линдквист представя събраните от Вагнер материали на началника на Бьорнстерна генерал Тьорнел, който не само освобождава Бьорнстерна от заемания пост, но го и заплашва, че ще предаде делото във военен трибунал. В резултат на чистката, проведена по заповад на Тьорнел в обединеното разузнавателно бюро, са арестувани и осъдени няколко от служителите, сътрудници на Дънхъм. Но Вагнер възтържествува окончателно, когато началник на обединеното разузнавателно бюро става съименникът на майор Валтер Линдквист — капитан Линдквист. Вагнер установява с него също такива „дружески" отношения, както Дънхъм — с Бьорнстерна. „Новият началник на обединеното разузнавателно бюро — докладва Вагнер на Пикенброк — е готов да установи най-тясно сътрудничество с мен." По негова препоръка Канарис поканва капитана в Берлин и му оказва бляскав прием.

Заедно с това Вагнер продължава да поддържа близки отношения и с началника на шведското контраразуз-наване майор Валтер Линдквист, което е от голяма полза за немците, особено през най-трудния за тях период на войната. Линдквист не само снабдява Вагнер с информация за агентите на английското разузнаване в Швеция, но и играе ролята на покровител на германската агентура. „Не подлежи на съмнение, че нашите агенти — съобщава Вагнер в Берлин, стига само да не нарушат забраната да работят против Швеция, ще се ползват с пълна неприкосновеност."

Под закрилата на майор Линдквист Вагнер започва да действува грубо и непредпазливо. Той използва десетки детективи, за да следи агентите на противника, изпраща двойни агенти в конкуриращите разузнавания, почти открито, чувствувайки се в пълна безопасност, приема своите агенти в помещението на посолството. Но най-голямо внимание Вагнер обръща на контраразузнавателната работа. Той не иска или не умее да събира така наречената позитивна информация за англичаните — това трябва да правят вместо него другите.

Един от „другите" е например аташето по печата от германското посолство в Стокхолм Паул Гросман, в миналото професионален журналист. Той не само тайно субсидира някои журналисти и дори цели вестници, но и лично се занимава с шпионаж. Главен съветник на Гросман в неговите тъмни дела е шведският милионер Торстен Крюгер, собственик на няколко големи вестника, използвани за профашиста пропаганда.

От тези агенти на абвера, които пристигат в Швеция, за да събират политическа информация за съюзниците, трябва да бъде споменат „Барона". Това е прозвището на международния банкер от Кьолн Валдемар Опенхайм, член на широко известна в Германия еврейска фамилия. По време на Първата световна война той е офицер, след това по молба на баща си излиза в оставка и започва да работи в банката на своето семейство в Кьолн. Като много немски евреи от неговия кръг Опенхайм се смята повече за немец, отколкото за евреин, и още през юли 1932 г., няколко месеца преди нацистите да завземат властта, се присъединява към банковата група НСДФБ, която принадлежи на нацистката партия. Въпреки това хитлеристите го наричат „отрепка втора степен", което свидетелствува за неарийския му произход. След 1933 г. Опенхайм разбира, че е по-добре да се въздържи от официално сътрудничество с нацистите и изцяло се отдава на ръководството на многобройните операции на банката. Поради войната банката е принудена да прехвърли международните си финансови операции в Швеция, където Опенхайм поддържа близки отношения с много влиятелната „Енскилда банкен" на братята Якоб и Марк Валенберг.

Именно близостта на Опенхайм с братята Валенберг, неговите международни връзки, солидната му биография и патриотизмът му привличат вниманието на абвера. Един от агентите на немското разузнаване, също банкер, препоръчва Опенхайм като „силна личност" със значителен опит в работата в чужбина и широки връзки. Един офицер от абвера, някой си капитан Драйсен, се среща с Опенхайм и му предлага да работи за немското разузнаване, като събира главно икономическа информация за Англия и САЩ. Опенхайм започва да се колебае и отговаря, че едва ли е целесъобразно такава деликатна мисия да бъде възложена на евреин. Драйсен го уверява, че абверът има много агенти, които заемат в обществото същото положение като Опенхайм и също са евреи. На следващата среща през юни 1941 г. в Бремен Опенхайм вече без колебание дава съгласието си и получава прозвището „Барона". Драйсен му връчва един прост код и му съобщава условен адрес в Бремен, на който „Барона" трябва да изпраща своите донесения. Опенхайм веднага получава и първата си задача, напечатана на листче хартия с размерите на пощенска марка и по указание на Драйсен го скрива под капака на старинния си златен часовник.

След първото изпитателно пътуваме в Холандия, откъдето Опенхайм донася полезна информация, той е изпратен в Швеция със задачата да подготви почвата за събиране на разузнавателна информация чрез братята Валенберг, които нищо не подозират. От Швеция Опенхайм изпраща шест дълги донесения, които оправдават най-оптимистичните надежди на Драйсен. Едно от донесенията съдържа общи данни за нарастването на американската военна промишленост, другите по-конкретни сведения за произвежданите от

американците танкове, самолети и търговски кораби, а също така за методите, с помощта на които се подготвят екипажите на транспортните кораби, предназначени за превозването на товари под охраната на военноморски конвой.
През 1941 г. Опенхайм посещава Швеция 4 пъти и представя 16 донесения с информация, която получава в абвера висока оценка. Дори само заглавията на донесенията са достатъчно красноречиви: „Английският тонаж в Атлантическия океан"; „Норвежките съдове в служба на противника"; „Производството на танкове и бронирани коли в САЩ"; „Календарен план на доставките за Великобритания на американски самолети от различен тип". В навечерието на Пърл Харбър абверът получава от Опенхайм подробен доклад за японо-американските отношения.
През 1942 г. Опенхайм „поднася" на германското разузнаване нови ценни „подаръци". В началото на годината той съобщава за работата на американската военна промишленост, за производството на самолети и търговски кораби, а по-късно представя подробна спецификация на един нов американски изтребител и изчерпателно донесение за англо-американските морски кервани в Атлантическия океан. На 6 февруари от него получават материал с подробности от последното съвещание между Рузвелт и Чърчил във Вашингтон.
На 8 април с паспорт и виза, получени от абвера, Опенхайм отново заминава за Швеция и отсяда у братята Валенберг. Точно по това време лондонският вестник „Дейли мейл" публикува една статия на стокхолмския си кореспондент Ралф Хюинс, в която се казва, че в столицата па Швеция се намира някакви „банкер от Германия, личен емисар на Хитлер" и че той „установява контакти с английски и американски приятели, за да изясни възможностите за сключване на сепаративен мир". Статията предизвиква недоволство в Берлин, тъй като Хитлер подготвя своето „решаващо" настъпление на Източния фронт. В резултат на предприетото от гестапо разследване става известно (от засечената и дешифрирана телеграма на британския посланик в Стокхолм Малет — една от многото, които немците са прочели), че този „някакъв банкер" е Валдемар Опенхайм, който в имението на братята Валенберг и на търгове на ездитни коне се е срещал с приятели от Англия и САЩ.
След като се завръща в Кьолн, Опенхайм е извикан в Берлин, където в течение на три дни го разпитват началникът на гестапо Мюлер и инспектор Клеменс, като го обвиняват, че в Швеция той е участвувал и „интриги, които нанасят вреда на интересите на Германия". Опенхайм отрича всичко и работата свършва с това, че му разрешават да се върне в Кьолн, но му вземат задграничния паспорт и му забраняват да пътува до Швеция.
Но по това време Опенхайм вече си е спечелил в абвера много добро име и Пикенброк, който не е съгласен с решението на гестаповците, издействува то да бъде отменено. Опенхайм незабавно се отблагодарява на своя покровител. Немците точно възнамеряват да поръчат в Швеция четиридесет и пет риболовни траулера, за да ги преоборудват впоследствие във военни катери. С

тази работа се заема Опенхайм и успява да убеди шведите да приемат поръчката въпреки решителните протести на англичаните.
Но това не е всичко. Хитлеристите усилено се опитват да реализират акциите и облигациите, награбени в окупираните европейски страни. И тук отново голяма помощ им оказва Опенхайм, влизайки в ролята на посредник между немците и братя Валенберг, които изявяват готовност да купят тези ценни книжа.
В края на юли Опенхайм посещава Париж, където се уговаря с братята Валенберг за сключване на сделката, а на 20 септември отново заминава за Стокхолм с поръчение на абвера „да поговори с високопоставения скандинавец, който се завръща от САЩ с ценна секретна информация". Този скандинавец е един дипломат от шведското посолство във Вашингтон, тясно свързан с американските промишлени и финансови кръгове. Опенхайм действително получава от него информация за хода на строителството на кораби от типа „Либерти", някои данни за производството на самолети и други сведения, които излага в донесението със заглавие:
„Доставките и производството на каучук". Впрочем според оценката на абвера се оказва, че материалите са „остарели и необективни".
Опенхайм не забравя и не прощава на гестапо априлските разпити. Дълбоко обиден, в края на краищата шпионското му усърдие дотолкова спада, че през ноември 1942 г. абверът го изключва от списъците на агентите си и по-нататъшните опити да бъде използван не дават никакви резултати.

Пътят към Казабланка

Случва се разузнавателните служби да не забележат цели вражески ескадри, плаващи към обектите на своите внезапни нападения. Така к абверът през есента на 1942 г. не успява да открие американската армада от 104 кораба по пътя и от Норфолк във Вирджиния към атлантическите брегове на френско Мароко, Той пропуска и английските кервани, изпратенн от Лок-Ю и устието на Клайд в Шотландия, за Алжир през Бискайския залив, където постоянно сноват германски подводници, и през Гибралтарския пролив. На корабите се намират експедиционните войски, които участват в операция „Торч"* —първото настъпление на съюззниците по техния дълъг обиколен път към окупираната от хитлеристите Европа.
Германското разузнаване нито знае за такова масово придвижване на съюзнически кораби, нито подозира какво би могло то да означава. В деня на десанта на англо-америкаиските войски в определеното място Канарис и Пикенброк спокойно прекарват времето си в Копенхаген на повече от хиляда мили от мястото на тези събития.
Може би за подобно незнание на абвера, за неговата неспособност да предвиди удара е имало някакви оправдания. Само за три месеца обстановката на фронтовете съществено се е променила. През цялото лято на 1942 г. съюзниците изпитват силния натиск на германците, неприятностите следват една след друга: кер-

* Торч (англ.) — факел. Бел. прев.

ваните, които се изпращат за Мурманск и Малта, понасят огромни щети, с големи загуби завършва неуспешният рейд на канадците срещу Диеп, Ромел бързо напредва към Кайро.

Но през ноември положението се променя. Началото на месеца се ознаменува с припряно отстъпление на Ромел по целия фронт, а на 8 ноември Египет е напълно освободен. Същия ден войските на обединения англо-американски експедиционен корпус започват военни действия в Северна Африка.

Успешният десант на съюзниците, поражението на досега непобедимите хитлеристки войски са за немците толкова неочаквани, че те не изгубват веднага присъщото си високомерие и самоувереност. Погълнати изцяло от войната със Съветския съюз, те напълно игнорират опасността от страна на западните съюзници, още повече в такива отдалечени места като Мароко и Алжир.

Още през юли 1940 г., скоро след окупирането на Франция, Хитлер, ядосан от упоритите откази на англичаните да се съгласят на „доброволна спогодба", решава да овладее Гибралтар, да запуши Гибралтарския пролив и по този начин „да изгони англичаните от западната част на Средиземно море". Приблизително по същото време президентът Рузвелт, въпреки че САЩ все още спазват неутралитет, стига до извода, че пътят към континента минава през същия район.

По нареждане на Хитлер е разработен план за нападение па Гибралтар, насрочен за ноември 1942 г. — операция „Феликс". Като взема предвид близките отношения на Канарис с испанците и влиянието му върху Франко, Хитлер възлага на шефа на абвера да проведе цялата подготвителна работа, включително рекогносцировката на гибралтарските укрепления, а най-важното —да се опита да въвлече Испания в запланираната авантюра. Канарис разгръща трескава дейност и скоро излиза извън рамките на получената задача. Той се опитва да поеме ръководството на цялата операция, като се започне с ежедневната шпионска работа и се стигне до командуването на щурмовите части. На 22 юли Канарис начело на разузнавателна група посещава околностите на Гибралтар „за изучаване на местността, изясняване на трудностите, които могат да възникнат в хода на операцията, и за разработване на конкретен план за щурмуването и". Същевременно той пристъпва към формирането на щурмови отряд от войници от създадения към абвера диверсионен полк „Бранденбург".

Рекогносцировъчната експедиция на Канарис се превръща в истински фарс. Никога до този момент през цялата история на шпионажа подобна мисия не се е оглавявала от такива големи фигури — от самия шеф на разузнаването, от неговия най-близък помощник полковник Пикенброк и резидента на абвера в Испания Ленц. Първата мисия е последвана буквално от лавина други и Испания се превръща в своеобразен курорт за абверовците. Стига само някой от сътрудниците на абвера, на който му се е приискало да си почине, да измисли нещо, имащо и най-далечно отношение към „Феликс", и го изпращат в командировка в Испания, която по нищо не се отличава от отпуска.

И самият Канарис нееднократно пристига в Испания, за да ръководи лично разузнавателната подготовка на „Феликс". Неговите посещения се маскират дотолкова примитивно, че английските агенти, които в този район съвсем не са по-малко, отколкото шпионите на абвера, всеки път знаят за тях. Цялата тази шпионска комедия би могла да бъде разбрана, ако тя се прави, както по-късно се опитват да твърдят защитниците на Канарис, за да бъде саботирана операция „Феликс". В действителност всичко се прави сериозно.
Към края на 1940 г. немците старателно нанасят целия район на карти, но тази голяма работа се оказва ненужна, защото още през януари 1941 г. испанците след всевъзможни протакания и маневри отказват да участвуват в операцията и се налага тя да бъде отменена.
Но огромната разузнавателна организация, създадена по време на подготовката за „Феликс", се запазва и продължава да действува. Тя се разполага по двата бряга на западната част на Средиземно море —от Испания до френско Мароко. Гибрлтарският пролив се наблюдава от две вили в Алхесирас, оборудвани с най-добрите оптически и електронни уреди, каквито само може да произведе германската промишленост. Групата наблюдатели на абвера в Танжер заема две къщи и дежури денонощно.
Изглежда, че нищо не може да измами бдителността на тази широко разклонена агентурна мрежа, която наброява 357 агенти, ръководи се от най-способните офицери на разузнаването и се опира на постоянната подкрепа на организациите на абвера в Мадрид и Лисабон. Но зад гърба на немците активно действува английского разузнаване, което не толкова се занимава със събиране на разузнавателна информация, колкото води тайна война с абвера. Англичаните внедряват свои хора в неговата агентурна мрежа, обезвреждат агентите му, следят ги неотстъпно, снабдяват хитлеристкото разузнаване с дезинформация и всичко това с единствената цел да провалят операция „Феликс" и да попречат на немците да наблюдават пролива.
През ноември 1942 г. организацията на Канарис в този район се намира в пълна готовност и все пак се оказва абсолютно неспособна да предупреди Берлин, че съюзниците се подготвят да нахлуят в Северна Африка. Така експедиционните войски достигат мястото на десанта практически, без да бъдат забелязани.
Абверът по всякакъв начин се опитва да заличи своя неуспех. Канарис се заема спешно да фабрикува различни материали, за да докаже, че навреме е съобщил на върховното командуване за намеренията на съюзниците. И той наистина успява да измами Гьобелс. Последният на 9 април 1943 г. записва в своя дневник, че съдейки по доклада на Канарис, абверът своевременно е предупреждавал за подготовката за десанта на англо-американските войски в Северна Африка и за конференцията в Казабланка, но предупрежденията му останали напразни.
Провалът на абвера нанася сериозен удар върху репутацията и престижа на самия Канарис, още повече че по това време главният немски шпионин вече има силен съперник — Валтер Шеленберг, протеже и любимец на Хайдрих. Назначен за началник на Управлението за контраразузнаване в чужбина — РСХА (огромният разузнавателен апарат на нацистката партия), Шеленберг

веднага започва да плете интриги, за да подчини абвера на властта си. Същевременно той сформира в своето управление голям отдел по САЩ, което означава открита конкуренция с ведомството на Канарис. Началник на отдела става есесовецът Карстен.
След известно време той долага на Шеленберг, че има в Щатите завербувани няколко радисти с късовълнови радиостанции за осигуряване на бърза връзка на неговите шест агенти с Берлин. В самия Берлин уж има осем агенти, при това шест от тях следят дейността на американското посолство.
И Шеленберг, и Карстен слабо познават Америка и се нуждаят от човек, който би могъл поне как да е да ръководи тяхната агентура и да оценява информа-цията, която тя изпраща. Такъв човек намират в лицето на Курт Янке, който стана професионален немски шпионин още преди Първата световна война. Когато баща му го изгонва от къщи, немското разузнаване го изпраща в САЩ, където служи в граничната полиция, След това съдбата на шпионин го запраща в Китай. Тук, в Поднебесната империя, Янке служи при различни китайски феодали, подготвя разузнавачи във военната академия във Вампу. Обслужвайки немското разузнаване, той същевременно снабдява с информация японците, тъй като е и японски шпионин. По поръчение на японците Янке се връща в Германия и започва работа в личния щаб на Хес, откъдето именно го взема Шеленберг, като разчита, че този тъй опитен специалист по шпионаж ще му помогне да се ориентира в сложните проблеми, възникващи в процеса на разузнавателлната работа в САЩ и Япония. Със съгласието на Шеленберг Янке предава на японците интересуващите ги секретни сведения в замяна на събраната от тях информация за САЩ и СССР.
Въз основа на представяните от Янке материали Шеленберг стига до извода, че САЩ рано или късно ще се намесят в европейските събития. В един от своите доклади през декември 1940 г. той заявява, че според данни от абсолютно сигурен източник Ф. Д. Рузвелт ще обяви влизането на САЩ във войната през пролетта на 1941 г.
Пролетта на 1941 г. идва, а САЩ все още пазят неутралитет и Шеленберг малко променя съставеното от него „разписание". На 14 юни, основавайки се на беседата, която един от неговите американски агенти провежда с мисис Емет — вдовицата на бившия партньор на Рузвелт от адвокатската кантора и честа гостенка в Хайд парк, имението на президента, — Шеленберг пише:
„На поставения направо от мисис Емет въпрос кога, според Рузвелт, САЩ ще се намесят във войната, президентът отговорил, че по-рано мислел, че това ще стане през пролетта. Сега е убеден, че такава възможност ще има не по-рано от лятото на 1941 г.".
Като религиозен фанатик, който постоянно предсказва близкия край на света, Шеленберг продължава постоянно да повтаря, че намесата на САЩ е неминуема, но в края на лятото започва да твърди, че американците ще започнат война не в Европа, а в басейна на Тихия океан.
След сключването на тройния пакт в Берлин японо-американските преговори, които се водят във Вашингтон, продължават и Хитлер заповядва на Канарис и

Хайдрих на всяка цена да разузнаят за какво става там дума и особено какви са намеренията на японците. Отношенията на Канарис с японското разузнаване са твърде бегли, така че той не може да разчита на него. Тогава с този проблем се заема Шеленберг. Той възлага на Янке внимателно да следи хода на японо-американския диалог и да изясни какво възнамеряват да предприемат японците, ако преговорите завършат безрезултатно. Някаква информация Янке успява да получи от японците в Стокхолм, след това службата на Шеленберг започва да получава копия от някои донесения на японския посланик в Швеция до Министерството на външните работи на Япония, отнасящи се до въпроса, който вълнува немците. Тези материали доставя на ведомството на Шеленберг старият немски агент — италианецът доктор Емоноти блестящ лингвист, преводач на японския военен аташе в Швеция генерал Онодера, който същевременно вербува и шпиони за японците и за немците.

През октомври 1941 г., когато на мястото на принц Коное министър-председател става генерал Того, Янке узнава от един от своите японски източници, че „според мнението на новия министър-председател Рузвелт и Чърчил няма да се съгласят на отстъпки в преговорите". Янке предполага, че войната между Япония, от една страна, и Съединените щати и Великобритания, от друга, е станала неизбежна и ще започне през следващите месеци, ако не и седмици.

Янке продължава да служи и на японците. През средата на ноември те се опитват да изяснят чрез него какво ще бъде отношението на Германия в случаи на война между Япония и англосаксонците, дали Германия ще поеме задължението да не сключва мир без съгласието на Япония и дали Германия ще последва примера на Япония, ако последната обяви война на англосаксонците. След няколко дни Янке по указание на Хайдрих и Шеленберг съобщава на японците, че „Германия е твърде заинтересована от участието на Япония във войната, независимо от нейния характер и цели". Разбира се, уверенията на Янке не убеждават Токио и затова опитите да се достигне „пълна яснота" продължават. Японските посланици в Берлин и Рим поставят въпроса ребром. На 3 декември японският посланик в Рим пита Мусолини: „Ако Япония обяви война на САЩ и Великобритания, Италия ще се присъедини ли към нея?". Както в Рим, така и в Берлин посланиците получават положителен отговор.

Наистина по-късно Шеленберг твърди, че върху решението на японците най-вече е повлияла предадената им чрез Янке позиция на Германия, тъй като „веднага след това Япония завършва мобилизацията и в края на ноември военноморският н флот получава заповед да отплува за южната част на Тихия океан за провеждането на десантни операции".

Когато през март 1942 г. Янке заминава за Швейцария, за да обсъди със своите китайски приятели възможността да бъде сключено примирие между Китай и Япония, началникът на гестапо Мюлер представя на Хайдрих доклад, в който се изброяват факти, свидетелствуващи, че Янке може би е агент на английското разузнаване. След завръщането на Янке Хайдрих и Шеленберг го подлагат на разпит, но той всичко отрича. Въпреки това на Шеленберг забраняват да

използва Янке по-нататък. Той уволнява своя помощник по шпионските въпроси и го изпраща в имението му под надзора на гестапо. Но преди да си отиде, Янке успява да окаже на Шеленберг още една голяма услуга. Той предава на неговата служба един от своите основни източници— японския разузнавач Киджуро Сузуки, който работи в Лисабон. Благодарение на един завербуван служител от Министерството на външните работи на Португалия Сузуки има достъп до секретните донесения на португалските посланици в Лондон и Вашингтон, които именно предава на Янке. Двамата посланици са добре информирани и затова техните донесения съдържат много важни сведения.

След като Янке си отива, резидентът на службата на Шеленберг в Португалия Шрьодер се свързва със Сузуки. През декември 1942 г. Сузуки успява да намери за Шрьодер копне от доклада на португалския посланик в Лондон с подробности от строго секретното заседание на военния съвет на съюзниците, което се е състояло през нощта на 11 срещу 12 декември вече след десанта на съюзниците в Северна Африка.

На 19 януари 1943 г. японецът предава на Шрьодер кратка телеграма на същия посланик. В нея се казва, че Чърчил е излетял от Лондон, вероятно за да се срещне с Рузвелт в Казабланка. Пътуванията на държавни дейци от толкова висок ранг през военно време се пазят в най-дълбока тайна, затова получените сведения представляват голяма ценност особено за Шеленберг, тъй като поради неспособността на абвера да получава подобна информация се налага неговата служба да следи пътуванията на Рузвелт и Чърчил.

След като получава донесението на Шрьодер, Шеленберг с много бърза и строго секретна телеграма до главната квартира на Хитлер му долага за новата среща на Рузвелт и Чърчил. Сведенията са особено своевременни и важни, защото смъкват завесата на секретност от съвещанието, което влиза в историята под името Казабланкска конференции от 14—24 януари 1943 г.

Службите за безопасност на съюзниците вземат изключителни мерки, за да бъдат запазени и тайна пътуванията на двамата държавни дейци. Рузвелт напуска Вашингтон на 9 януари, а Чърчил тръгва от Лондон на 12, като се вземат всички предпазни мерки и при пълното мълчание на пресата, на която цензурата забранява да публикува каквото и да е по този повод. Изглежда, че са успели да запазят срещата на ръководителите на двете страни в тайна поне до появата на официалното комюнике на 1 февруари. Обаче германците узнават за конференцията в Казабланка на петия ден от нейната работа, когато на Рузвелт е предстояло да прекара в Мароко още шест дни.

И въпреки това този несъмнен успех не донася на Шеленберг особени лаври, и то по негова собствена вина. Шеленберг е имал един сериозен за разузнавача недостатък — и той не е умеел или не е искал да се придържа строго към „упоритите факти", да сдържа въображението си. Редактирайки донесенията на агенти, той ги разширявал и доукрасявал със собствени догадки и умозаключения, а понякога и просто с измислици, за да изглежда дори най-добрата информация още по-добра. При човек

действително образован, който по-добре познава международната обстановка, подобно ,,творчество" може би не би било твърде вредно. Но Шеленберг в това отношение е бил ограничен човек и подправените от него донесения понякога не само че не са донасяли никаква полза, но дори са заблуждавали.

Телеграмата на Шрьодер не задоволява Шеленберг, а споменатата в нея дума „Казабланка" е изтълкувана неправилно. Той не може да си представи, че Рузвелт ще рискува да замине за района на военните действия —за френско Мароко, където войските на съюзниците са направили десант само преди два месеца. Прочитайки думата „Казабланка" като „каса бланка" (което на испански означава „Бяла къща"), Шеленберг решава, че Чърчил и този път е заминал за Съединените щати, за да се срещне с Рузвелт в Белия дом. Затова редактираното от него съобщение на Шрьодер в Доклада за Хитлер изглежда така: „Португалският посланик в Лондон е съобщил на своето правителство, че Чърчил е заминал със самолет за Вашингтон за нова среща с Рузвелт."

Шеленберг не се задоволява с това, а измисля и информация за подробностите от срещата. На 23 януари 1943 г. той изпраща на Хитлер много бързо донесение със следното съдържание:

,,От няколко източника се получиха подробности за настоящето посещение на Чърчил в Съединените щати. Изложеното по-долу се базира па донесенията на португалските посланици до Министерството на външните работи на Португалия.

Посланикът на Португалия във Вашингтон е доложил на своето правителство, че по време на пребиваванетоси в САЩ Чърчил ще изложи пред сената настоятелната молба да бъдат увеличени доставките за Англия. Във връзка с отпътуването на Чърчил за Америка посланикът на Португалия в Лондон на 19 с доложил, че се очаква Съединените щати в замяна на допълнителните доставки да поискат нови териториални отстъпки, например Тринидад и Ямайка. Според съобщението на посланика напрежението в англо-американските отношения се засилва поради търкания по въпросите, свързани със Северна Африка и върховното командуване. Говори се, че американците настояват англофилът де Гол да бъде отстранен от Северна Африка. Англия от своя страна категорично отказва да приеме Жиро."

Донесението на Шеленберг предизвиква голям интерес в квартирата на Хитлер и в Берлин — там очакват поредната среща на Рузвелт и Чърчил да се състои в най-близко време, а се оказва, че тя вече протича и дори са известни някои подробности.

Оживлението, предизвикано от тази новост, продължава няколко дни. Поздравяват Шеленберг с феноменалния успех, докато на 27 януари пристига следната отрезвяваща телеграма от посланика на Германия в Токио:

„Според сведения, поверително съобщени ми в Министерството на външните работи, Рузвелт и Чърчил имат съвещание в Казабланка. Сталин и Чан Кай-ши са били поканени, но са отказали ... Министерството на външните, работи ще

бъде благодарно за всяка информация за конференцията, която се провеждала в Казаблапка."
Шумът, предизвикан от донесенията на Шеленберг, се заменя с объркване и недоумение. Кой е прав — Шеленберг, който е съобщил, че Чърчил е във Вашингтон, или японците, според чиито сведения той се намира в Казабланка заедно с Рузвелт? На фона на толкова противоречиви съобщения дали изобщо това, че са се срещнали, отговаря на истината?
Още на следващия ден, 28 януари, немците стигат до извода, че информацията от Токио е достоверна и че срещата става в Казабланка. Шеленберг се опитва да се измъкне с помощта на ново донесение, което уж току-що е било получено от Лисабон. Позовавайки се отново на португалски дипломатически източници и скалъпвайки подходяща за случая информация, той продължава да настоява, че Чърчил все пак е бил във Вашингтон, но само за да се присъедини към Рузвелт и заедно с него да отплава за Казабланка.
„Португалският консул в Казабланка—твърди Шеленберг — на 26 януари съобщил на своето министерство, че Чърчил и Рузвелт са пристигнали в Казабланка заедно в обстановка на най-строга тайна."
Без да се задоволява с това, в желанието си да докаже колко добре е осведомен, Шеленберг съчинява поредното съобщение, което по-късно ще го постави в още по-неудобно положение:
„Според сведения от Танжер—съобщава Шеленберг — англичаните, участвуващи в конференцията, са раздразнени от това че американците усилено лансират Жиро и са го включили в преговорите, докато на де Гол дори не са разрешили да пристигне в Северна Африка."
След три дни—на 1 февруари — в световния печат се появява официално съобщение за преговорите на Рузвелт и Чърчил в Казабланка и една фотография, на която те наблюдават как Жиро и де Гол се ръкуват на секретната пресконференция на 24 януари.

Бизнесменът — агент на абвера

На 26 юни 1940 г., на следващия ден след капиту-лацията на Франция, в едно отделно салонче на ресторанта в хотел „Уолдорф — Астория" в Ню Йорк група богати бизнесмени се събират, за да отпразнуват триумфа на Германия. Срещата е организирана от немския адвокат Герхарт Вестрик, специалист по международно право. Той пристига в САЩ в качеството си на търговски съветник при германското посолство, а фактически със задачата „да работи за създаването на доброжелателно отношение към Германия от страна на американските индустриалци и финансисти".
В донесението си до Берлин той нарича своите гости просто „видни бизнесмени" и добавя, че „в името на нашите операции те не искат техните имена да се споменават в каквато и да е било връзка" .
Сред бизнесмените, чиито имена Вестрик така старателно крие, са полковник Бен, ръководител на ИТТ известният телефоно-телеграфен концерн, издателят-милионер от Пенсилвания Страсбургер, ръководителят

на задграничните операции на фирмата „Дженерал мотърз" Джеймс Муни, Едсел Форд, Еберхард Фабер, някои от ръководителите на фирмите „Кодак", „Ъндъруд" и „Интърнашинъл милк корпорейшън".
Тези бизнесмени биха се обидили, ако им кажат, че са настроени пронацистки или дори прогермански. Те се смятат за реалисти и твърдят, че по силата на своя реализъм трябва да поддържат както и по-рано делови отношения с Германия, но сега при посредничеството на Вестрик. Всеки от тях си има свои причини за това. Страсбургер например е собственик на доста солиден пакет акции на германски фирми и сега му е приятно да чуе от Вестрик, че неговата вила и ездитните му коне в окупирана Франция са останали цели и невредими. Полковник Бен се вълнува за съдбата на филиалите на ИТТ в Германия и в окупираните от хитлеристите страни, а Джеймс Муни се безпокои за филиалите на „Дженерал мотърз".
Почетен гост на обеда е капитан Торкилд Рибър — магнат, който представя „Тексас кампани" и който се интересува от Вестрик както поради делови, така и поради лични причини. Именно Рибър е организирал пристигането на Вестрик в САЩ; именно той се е нагърбил със задачата да събере бизнесмените от някои от най-големите американски фирми, а сега опекунствува над немеца, докато той обработва присъствуващите в съответствие с полученото указание за постигане „доброжелателно отношение към Германия".
От всички събрали се в хотел „Уолдорф—Астория" Рибър повече от който и да е друг е заинтересован от това, което Вестрик нарича „нашите операции". Той не само иска да запази своите капиталовложения в чужбина, но усилено се занимава с нова голяма сделка по подобие на тази, която познатият ни петролопромишленик Дейвис сключва с Гьоринг. Рибър не е фашист, но като привърженик на твърдата дисциплина и на авторитарната власт симпатизира на нацистите и с такова усърдие — открито и тайно — поддържа с тях всевъзможни делови контакти, че в края на краищата се превръща в един от активните германски агенти в САЩ. Той е собственик на огромна петролна концесия в Колумбия, построил е петролопровод през Андите с дължина 263 мили, купил е половината от акциите на петролодобивните райони в Бахрейн. Той не се спира пред нищо и не се церемони при избора на средствата. Немците го наричат „човекът, който крачи по труповете на своите жертви". Веднъж в откровен разговор за своите делови операции с нацистите Рибър заявява, че това са просто търговски сделки, които нямат политическо значение. Но характерно е, че той винаги поддържа делови отношения само с крайно десни правителства и с хора с крайно десни възгледи.
За пръв път Рибър попада в полезрението на съответните американски органи през лятото на 1936 г., когато в началото на Гражданската война в Испания влиза в сговор с метежниците на Франко и се наема да ги снабдява с петрол и петролопродукти. Танкерите на компанията „Тексаско" товарят петрол в Галвестън и тръгват за Антверпен, но в открито море капитаните отварят запечатани пликове и намират в тях нареждане да доставят петрола в едно от завзетите от франкистите пристанища в Южна Испания.

Министърът на правосъдието на САЩ получава указание от президента Рузвелт да сложи край на подобни операции. Предупреждават Рибър, че ако той не престане така грубо да нарушава закона за неутралитета, капитаните на неговите танкери ще бъдат лишени от правоспособност, а фирмата „Тексаско" привлечена към съдебна отговорност. Но Рибър, като че нищо не е било, продължава да снабдява франкистите с петрол през пристанищата на Северна Италия.

Именно във връзка, с тази тайна операция Рибър се запознава с един немец, от когото и е въвлечен в орбитата на нацистите. Немецът се казва Фридрих Фетцер — същият Фетцер, който взема активно участие в сключването на сделката между Дейвис и Гьоринг. През декември 1938 г. по време на срещата в Рим Фетцер убеждава Рибър, че деловият контакт е немците обещава на „Текеаско" големи изгоди. Рибър се съгласява и започва да доставя на Германия гориво, въпреки че немците плащат само с марки, които при това превеждат по замразени сметки. За първите девет месеца на 1939 г. Рибър доставя на хитлеристите хиляди тонове петрол и петролопродукти и на сметката на „Тексаско" в хамбургската банка се натрупват милиони немски марки.

Избухването на войната през септември 1939 г. не прекъсва доставките на петрол, тъй като Рибър, нарушавайки британского ембарго и заобикаляйки блокадата, продължава да изпраща своите танкери в неутралните пристанища на Европа, откъдето петролът се препраща в Германия. Надеждите му да получи спечелените пари изглеждат твърде илюзорни, докато накрая си спомня за така наречените разменни сделки и предлага на нацистите да му платят петрола, предавайки на неговата компания три танкера, които се строят в Хамбург. За осъществяването на тази сделка Рибър отново се среща с Фетцер в Италия скоро след започването на войната. Фетцер му казва, че сделката трябва да бъде одобрена от Гьоринг, и през декември отвежда Рибър в Берлин. В състоялия се разговор Гьоринг направо заявява, че за танкерите германците очакват от него нещо повече. Нека „Текеаско", предлага Гьоринг, продължава доставките си на петрол, а самият Рибър да помогне на Германия „в някои мероприятия в Съединените щати".

Нацистите не настояват направо Рибър да участвува в някакви тайни маневри, насочени против Рузвелт, защото знаят, че той е политически тъп и няма човек от рода на Джон Луис, който би могъл да му помогне. Но един опит никога не пречи и на Рибър възлагат да продължи неудачната мисия на Дейвис, т. е. да използва своето влияние в Белия дом и да се опита да натрапи на Рузвелт прословутия „мирен план" на Гьоринг. Освен това германците привличат Рибър да участвува в още един проект, към чието осъществяване те току-що са пристъпили. Същността на проекта е да бъдат убедени американските бизнесмени да сътрудничат с Германия въпреки политиката на Рузвелт, в нарушение на закона за неутралитета и въпреки увеличаващата се ефективност на английската блокада.

На 24 януари 1940 г., скоро след завръщането си в САЩ, иа един прием у президента Рибър излага абсурдния „мирен план" на Гьоринг. Разговорът не е от приятните. Рибър се чувствува неудобно, а Рузвелт е раздразнен от наглостта на нацистите. Когато се сбогуват, президентът дава на своя събеседник съвета изобщо да не се занимава с такива работи.

Така Рибър се отказва от опитите си да изпълни първата задача. Но му предстои да се занимава с останалите поръчения, за да получи танкерите и да продължи своите съмнителни операции с нацистите.

Както на времето Херцлет е бил прикомандирован към Дейвис по указание на Гьоринг, така сега в помощ на Рибър за „създаване на атмосфера на доброжелателност към Германия" решават да изпратят специален емисар — юриста Вестрик, който по-рано представлявал в своята страна няколко големи американски фирми, включително международната компания ИТТ. Идеята Вестрик да бъде изпратен в САЩ „с мисия на добра воля" за пръв път възниква през лятото на 1939 г. по време на разговора на полковник Бен от ИТТ и Вестрик с нацисткия държавен секретар на Министерството на външните работи за специални поръчения Кеплер. Последният казва на Вестрик: „Вие имате добри връзки в Съединените щати и бихте могли, като използвате приятелите си в търговските и промишлените кръгове на САЩ, да станете идеална фигура за установяване на добри отношения."

През декември 1939 г. на секретна среща с Вестрик в Хага полковник Бен отново се връща към този въпрос. Те се договарят и Рибър се наема да организира пътуването на Вестрик до Щатите във връзка със сделката, която е сключил с Гьоринг.

За да бъдат прикрити истинските цели на неговата мисия, Вестрик е назначен за търговски съветник в посолството на Германия в САЩ с дипломатически паспорт и му се предоставя неограничен достъп до секретните парични фондове, за да дава подкупи и да плаща разходите за гуляите, въпреки че с необходимите за тези нужди средства го снабдява главно фирмата „Тексаско". Рибър се задължава да компенсира всички раз-ходи на Вестрик и да му плаща заплата, предоставя му служебно помещение в сградата на управлението на фирмата в Ню Йорк, наема му голяма вила в предградията на града, купува му кола — и всичко това за сметка на „Текеаско". При такова съдействие от страна на Рибър, с енергичата помощ на Муни от „Дженерал мотърз" и други като тях Вестрик като че ли започва да преуспява. На 27 юни той съобщава в Берлин, че една влиятелна група начело с Муни се е съгласила да оказва натиск върху Рузвелг с цел да го накара да се съгласи отношенията с Германия да бъдат нормализирани, за което да изпрати в Берлин американски посланик, а най-важното да прекрати доставките на оръжие за Великобритания. В средата на юли Вестрик се среща в Детройт с Хенри Форд и сина му Адсъл и беседва с тях за сключването на мир между Германия и Англия върху основата на германските условия. Същевременно той започва кампания по-късно на Германия да бъде отпуснат заем от 5 милиарда долара.

Освен помощта, която оказва на Вестрик, Рибър играе и друга роля. През декември 1939 г., когато уговаря сделката си с Гьоринг и Фетцер, той се

запознава с още един германец. Запознанството съвсем не е случайно, тъй като германецът има поръчение да завърши вербуването на Рибър и знае как да направи това. Така на сцената се появява Николаус Бенсман, един от собствениците на бременската адвокатска фирма „Херман Бенсман и К°", която представлява патентните интереси на „Тексаско" в Германия.
Бенсман или Нико е експерт по американската петролна промишленост. Той е завършил университета в Ню Йорк, работил е в автомобилните заводи в Детройт, известно време се е подвизавал из петролодобивните райони в Тексас и Луизиана и успешно се преструва на грубоват добродушен американец с неизчерпаем запас от вицове и отличен вкус във всичко, свързано с жени, хубаво хапване и добри вина. Тези му способности го правят незаменим спътник на американските бизнесмени, когато те, като пристигат в Германия, искат да си починат от „праведния си труд".
Рибър се отнася с голяма симпатия към Бенсман. Той го използва не само като специалист по патентите, но често се съветва с него и по други въпроси. В края на краищата Бенсман става нещо като генерален директор на всички предприятия на „Тексаско" в Германия.
Но освен това Бенсман е и кадрови офицер от абвера с чин зондерфюрер и най-големият експерт на германското разузнаване по въпросите на петрола. Когато се среща с Рибър, той е трети по ранг в бременското подразделение на абвера и изпълнява длъжността заместник-началник на сектора по операции в чужбина. Всичко, което прави — и прилежните му занимания с работите на „Тексаско", и помощта, която оказва на самия Рибър, влиза в задълженията му на офицер от абвера и служи за прикритие на разузнавателната му дейност. Като офицер-абверовец той разпитва лицата, които се връщат от Съединените щати, извлича необходимата информация от американските вестници и списания и дори успява да ръководи група завербувани агенти в САЩ. Съдейки по архивните материали на немското разузнаване, Бенсман е представил повече ценна информация, отколкото който и да е друг офицер от бременското подразделение на абвера. Той не се церемони при избора на средства и рядко се спира пред трудностите.
През декември 1939 г., когато Рибър е в Германия, Бенсман го придружава навсякъде и „приятелите" добре прекарват времето си из разни увеселителни заведения. А след това Бенсман, без, разбира се, да разкрива своята принадлежност към абвера, предлага на Рибър да „разшири" сътрудничеството си с германците, с две думи — да работи за абвера. Той намеква, че има отлични връзки в разузнаването и че то няма да остане безразлично към интересите на „Тексаско".
По това време Рибър вече започва да изпитва известни трудности във взаимоотношенията си с германците главно заради глупостта, високомерието и вкоренения бюрократизъм на чиновниците, които едва не стават причина той да изгуби един от обещаните му танкери. При предаването на първия — „Скандинавия" — не се спазват никакви предпазни мерки и англичаните завземат кораба веднага, наистина само за известно време. Бенсман уверява

Рибър, че нищо подобно няма да се случи, ако абверът се заеме с предаването на танкерите. И наистина предаването на втория танкер — „Нова Андалузия" — абверът осъществява като по вода. В навечерието на предаването Бенсман разпраща на всички ведомства, които имат някакво отношение към това, специален документ с молба да окажат на абвера необходимата помощ „в знак на признание на големите услуги, които капитан Рибър оказва на Германия".

За получаването на телеграфна информация от Рибър (абверът го счита за твърде перспективен агент) Бенсман разработва сложна комбинация. Той създава в Бремен фиктивна фирма, която има за цел да служи като прикритие за него самия и като „пощенска кутия" за Рибър и други агенти. След това той внедрява някой си Линцен в управленческия апарат на „Тексаско" в Ню Йорк със задачата да събира материали и да ги изпраща в Бремен. Като правилно предполага, че англичаните и американците четат цялата кореспонденция с Германия, Бенсман измисля специален шифър, базиращ се на това, че деловите писма и телеграми, които той редовно разменя с „Тексаско", съдържат стотици многозначни патентни номера. В кодовата книга на шифъра номерата на патентите се заместват с необходимите думи и значения. С помощта на своя шифър Бенсман изиграва британската цензура и започва да получава от Съединените щати съобщения, които понякога съдържат ценна информация. Така един от агентите на абверовеца в САЩ изпраща външно съвсем делово писмо, съдържащо много номера на патенти, срещу чието използване уж имали претенции Щатите. След дешифрирането в Бремен, „деловото писмо" изглежда така:

„На 10 март за Генуа и Марсилия тръгна американският лайнер „Президент Полк" с 10 хиляди сандъка лесно възпламеним товар и хиляда варела бензин на борда."

На 31 март 1941 г. друг агент от Ню Йорк изпраща на Бенсман също такава невинна на пръв поглед телеграма, в която изброява няколко номера на патенти. След дешифрирането може да се прочете следното:

„По време на неотдавнашното посещение на Рибър в Белия дом Рузвелт му заявил, че решил независимо от обстоятелствата да се стреми да предотврати влизането на САЩ във войната. Подобни уверения Рибър е получил от председателите на Демократическата и Републиканската партия."

Като официален представител на фирмата „Тексаско" в Германия Бенсман използва трансатлантическия телефон за връзка със своите съучастници в Ню Йорк и за да получава срочна информация. Той често се обажда на вицепрезидентите на „Тексаско" Дирбърн и Додж, на главния й закупчик Мур и на главния й инженер Олдис.

Като вижда каква помощ може да му окаже абверът, Рибър се съгласява да плаща за услугата с услуга. Той, представете си, предполагал, че като събира за Бенсман секретни сведения, изразява благодарността си към неговите „приятели" от немското разузнаване, без да нанася никаква вреда на Съединените щат. През август 1943 г., когато в пресата се появяват материали, разобличаващи сътрудничеството на Рибър с нацистите, той публикува декларация, в която категорично отрича да има някакво

отношение към антиамериканската дейност, въпреки че по същото време германците продължават да получават от „Тексаско" и петрол, и шпионска информация.
Сведенията, които постъпват от „организацията на Рибър", могат само да радват Бенсман: винаги навременни, конкретни и достоверни, те дават най-пълна представа за такъв особено важен по време на война отрасъл на промишлеността като петролната, за нейните мощности, за продукцията й, за изследванията, транспортните възможности и т. н. Фактически „организацията на Рибър" се превръща в един от филиалите на абвера, при това тя не само събира висококачествена информация, но я анализира и оценява.
От тази информация особена ценност представлява представеният през лятото на 1940 г. доклад, който дава изчерпателна и точна характеристика на перспективите за развитие на американската авиационна промишленост. Докладът се базира на изучаването на потенциалните потребности от гориво и смазочни масла за 50 хиляди самолета, чието призводство се планира от Съединените щати. Докладът от 58 страници е съставен от икономистите на „Тексаско" въз основа на задълбочен анализ на секретни и несекретни материали на правителствените органи и докладната записка на самия Рибър до президента Рузвелт, при това в него се прави изводът, че производството на такова количество самолети е напълно във възможностите на американската промишленост.
Този доклад заедно с една папка приложения е доставен в Германия от представителя на „Тексаско", който пристига, за да приеме третия танкер. Документът буквално смайва абверовците. Канарис побързва лично да информира Хитлер, но той само махва с ръка, нарича доклада „пораженческа глупост" и заплашва да накаже тези, които го приемат сериозно и го разпространяват. Американците могат да произведат 50 хиляди гумени биберона за своите бебета, заявява фюрерът, но не и 50 хиляди самолета.
Този инцидент разклаща из основи репутацията на Бенсман в абвера. Той продължава да доставя достоверна информация за увеличаването на военнопромишления потенциал на САЩ, но вече никой не се осмелява да я докладва на Хитлер.
Скоро след описаните събития Рибър, който досега не знае какво е поражение, започва да чувствува, че всичко около него се руши. Наистина американските и английските органи за сигурност така и не успяват да го разобличат, дори не подозират, че неговите телеграми издават на немците държавни и военни тайни и не разгадават разработения от Бенсман шифър. Рибър е провален от същия този съветник Вестрик, на когото организира толкова приятен живот в джунглите на американския делови свят.
Почти едновременно с Вестрик в Съединените щати пристига представителят на английската „Интелиджънс сървис", специалист по Западното полукълбо, Уйлям Стивънсън със задачата „да сложи край на германския шпионаж и другата нелегална дейност, особено на антибританската пропаганда, която има за цел да провали планираната американска помощ и да предотврати влизането на Съединените щати във войната".

Един от първите в „черните списъци" на Стивънсън е Рибър, но не заради сътрудничеството му с абвера, а защото го подозират, че снабдява с нефт страните от Оста през английската блокада. Стивънсън бързо открива Вестрик зад широкия гръб на Рибър, още повече, че те не прикриват кой знае колко истинските си отношения. Вестрик се е настанил в служебно помещение на „Тексаско", къщата, в която живее, е наета от „Тексаско", колата му е купена от „Тексаско"; когато подава заявление да му бъде издадена шофьорска книжка, той дава адреса на фирмата като свой собствен. Стивьнсън поставя под наблюдение къщата на Вестрик и скоро се оказва, че го посещават не само някои твърде известни американски бизнесмени, но и някои млади американци от немски произход, които работят във военни заводи.
Стивънсън решава да разобличи Вестрик" и с това да сложи край на дейността му в Щатите. Той предава събраните от неговите агенти материали на вестник ,, Ню Йорк хералд трибюн" и вестникът публикува серия сензационни статии за тайните на фирмата „Тексаско". Избухва скандал. Вестрик е обявен за „персона нон грата" от Държавния департамент, а Рибър—от разтревоженото обществено мнение. На 12 август, когато Вестрик е още на път за Германия, Рибър по искане на управата на фирмата подава оставка и както по-късно се изразява Стивънсън, „престава да бъде проблем за английското контраразузнаване".
Нито тогава, нито по-късно Стивънсън очевидно не е научил за още една страна от сътрудничеството на Рибър с нацистите — за неговите връзки с офицера от абвера Бенсман. Без да се вълнува от провала на Вестрик, Бенсман известно време продължава своята работа. Неговият човек в „Тексаско" Линцен все още изпраща в Бремен събраната информация, а самият Бенсман както по-рано разговаря по телефона със своите познати от „Тексаско". През есента на 1940 г., по време на най-тежките въздушни нападения срещу Британските острови, той се обажда на Дирнбърн и го пита, как в САЩ оценяват шансовете на Англия да оцелее и какво възнамерява да прави „Тексаско" в един следвоенен свят без Великобритания. Съдейки по записките на Бенсман, Дирнбърн му отговорил: ,,Ние предполагаме, че войната скоро ще свърши, и като имаме това предвид, вземаме необходимите мерки."
През 1941 г. Роджърс, който сменя Рибър на поста председател на управата на „Тексаско", решава да поправи „грешките" на своя предшественик и прекратява всички операции с Германия, а същевременно и с Япония, въпреки че Държавният департамент още не е забранил доставките за тази страна и другите фирми продължават щедро да попълват запасите от гориво на нейния военноморски флот.
Не минава и половин година и Рибър отново изплува на повърхността, като заявява публично, че „ще им даде да разберат на тези нацистки отрепки". Известно време бившият приятел на Бенсман строи някакви кораби със секретна конструкция за военноморския флот на САЩ, а след това става президент на една голяма фирма за производство на асфалт.
Той завършва криволичещия си път на бизнесмен-шпионин през 1968 г.

„Да откраднеш дявола от преизподнята..."

Курт Фредерик Лудвиг пристига в Ню Йорк през март 1940 г. Може да се каже, че това е завръщане в родните места, защото той е роден в Съединените щати. Наистина той се връща не от тъга по родината. Майка му и баща му са имигрирали в САЩ преди 50 години и за известно време са се заселили във Фримонт — Южно Охайо, — където и Курт се е появил на бял свят. Семейството Лудвиг не е намерило „по-добър живот" отвъд океана и скоро се е завърнало в Германия заедно с двегодишния си син.

Курт Лудвиг запазва американското си гражданство, говори английски доста смело, през 20-те — 30-те години посещава Щатите, но все пак си остава немец до мозъка на костите и не се смята за задължен с нищо на страната, в която се е родил. В Германия той се заселва в Мюнхен, съумява да преуспее, пуска дълбоки корени в местното общество и си намира важни приятели като Роберт Лей и Хайнрих Химлер. Именно Химлер скоро след започването на войната му препоръчва да се върне в САЩ. Веднъж Лудвиг казва на райхсфюрера на СС, че въпреки своите 48 години и американското си гражданство той би искал да даде своя принос за военните усилия на Германия. Най-доброто, което Лудвиг би могъл да направи за „фатерланда", отговаря Химлер, е да създаде шпионска организация в Съединените щати.

Центърът на абвера в Берлин завербува Лудвиг и след съответната подготовка (дотогава той не е работил в разузнаването) го изпраща на това опасно пътуване както обикновено по заобиколен път. Последни напътствия той получава в Испания от един от ръководителите на мадридската резидентура майор Улрих Остен, който е назначен за негов наставник. Остен става за него „Конрад", а той за Остен — „Джо". Проектира се работата на новоизпечения агент в САЩ да се ръководи от Испания, но същевременно му се осигурява и пряка връзка с Химлер чрез един условен адрес в Берлин, на който Джо трябва от време на време да изпраща своите донесения. Поради личното участие на Химлер в организирането на задокеанското пътуване на Лудвиг и на пръв поглед твърде ценните за разузнавач качества на последния абверът придава на набелязаната операция голямо значение.

На Лудвиг възлагат да създаде от членовете на американо-германското землячество в САЩ собствена разузнавателна мрежа, която да събира и изпраща в Германия чрез „пощенски кутии" в Испания и Португалия подробна информация за числеността, въоръжението, дислокацията и политико-моралното състояние на американската армия; за работата на американската авиационна промишленост; за маршрутите на керваните и движението на отделните кораби между Съединените щати и Англия. Своите донесения той трябва да изпраща с въздушна поща на адреса на Емануел Алонсо в Мадрид и Изабела Сантуш Мачадо в Лисабон. Предполага се, че той ще може да сглоби радиостанция за непосредствена връзка с Хамбург или да си намери късовълнов предавател и да го монтира в колата си, за да може да излиза в етера всеки път от ново място. Предавателят би позволил на Джо да поддържа връзка с Германия чрез създадената от абвера в Южна Америка нелегална радиомрежа

„Боливар" или чрез немските подводници, които кръстосват край американските брегове.
На Лудвиг са необходими само два месеца, за да създаде група от осем сигурни и верни съучастници, в която влиза и майорът в оставка от германската армия Паул Теодор Борчард — Батут. Представяйки се за антифашист и бивш концлагерист, Борчард — Батут в действителност е пътуващ платен агент на абвера с прозвището „Оукланд". След като Лудвиг създава своята агентурна група, на Борчард възлагат да стане неин военен консултант. Групата си има дори секретарка — някоя си Люси Бомлер. В задълженията й влиза да води картотека, в която се нанасят данните за местонахождението на военните лагери, дислокацията на частите на американската армия, придвижването на войските и за продукцията на военната промишленост.
Въпреки че по-голямата част от агентите на Лудвиг са млади и неопитни, това е една активна шпионска група, на която и върви —главно благодарение на нейния ръководител, на неговите организаторски способности и на наглостта, с която действува. Джо пътува много из страната с кола. Обикновено маршрутът му минава в непосредствена близост до военни лагери. Той с готовност се съгласива да вземе по пътя войник или офицер и умело измъква от своите пътници необходимите. сведения. Определена информация му дават посещенията на военни заводи и пристанища по източното крайбрежие на САЩ, вестниците и списанията, от които прави много изрезки. Лудвиг така и не успява да сглоби стационарна радиостанция за далечна връзка, но чрез мощен късовълнов радиоприемник в колата си системно получава зашифровани указания от Берлин и Хамбург.
Ако съдим по обема на кореспонденцията, Джо е изключително работоспособен шпионин. Почти ежедневно изпраща дълги писма на жена си в Мюнхен, а освен това няколко пъти в седмицата пише на „клиенти" в Мадрид и Лисабон, като се представя за бизнесмен, изцяло погълнат от ръководството на своята процъфтяваща фирма за експорт на кожарски стоки.
При бегло запознаване с тези писма те изглеждат достатъчно невинни: обикновени семейни празни приказки, обикновена делова кореспонденция на един ню-йоркски износител. Но всяко от тях съдържа зашифрована информация, предназначена за абвера.
В писмата на Лудвиг до жена му се чувствуват загриженост и тъга. „Ти и децата как сте? — пише той например в едно от тях. — Как мислиш, децата, особено по-малките, ще ме познаят ли, когато се върна?". Той очевидно се надява да развълнува английските цензори с подобни сантименталности на един тъгуващ мъж и баща, да ги отклони от мисълта, че между редовете на това затрогващо послание може да бъде написано нещо съвсем друго със симпатично мастило.
А там с характерния за Лудвиг стегнат, делови стил действително е изложена важна (което също е характерно за този шпионин) информация:
„В Исландия има 70 хиляди английски войници и офицери. Корабът „Вил де Лиеж" е потопен на 14 април. Типовете самолети, които се изпращат за Англия (продължение на писмо № 693): на 20 ноември военноморският флот на САЩ е предал на Великобритания 20 самолета Боинг Б-17 С" (модел 299 Т).

Тринадесетте „Б-17 С", които са били видени на летището Макчърд, щат Вашингтон, с английски опознавателни знаци, а по-късно във Ванкувър, Канада, преди няколко седмици са пристигнали в Англия."
От многобройните донесения на Лудвиг се вижда, че в съставянето им е вземал участие професионалният разузнавач Борчард, чиято помощ позволява на агента да уточнява и допълва публикуваните в пресата съобщения. Например в една от своите информации той стига до следното заключение:
„Аз много се съмнявам в достоверността на съобщението на английския печат, че „Боинг" уж вече в течение на няколко месеца произвежда самолети „Б-17 Б". По скоро става дума за нови модификации — ,,Б-17 Д" или „Б- 17 Е", от които американската армия е поръчала 50 самолета "
След като Лудвиг се настанява в Ню Порк и потокът информация от неговата разрастваща се организация започва постепенно да се увеличава, дейността на абвера в САЩ достига своя връх. През този период тук действуват четири големи агентурни мрежи и две секретни радиостанции, които обслужват повече от 40 важни агенти и няколко десетки тайни информатори. Доставяните от агентурата чертежи и други обемисти материали се препращат чрез куриери-свръзки с кораби на неутрални страни. Като използва тази златна жила, върховното командуване на вермахта разполага с повече от достатъчно информация, за да преценява военно-промишления потенциал на САЩ, и американската помощ за Великобритания.
Но внезапно става нещо съвсем неочаквано, което поставя под заплаха по-нататъшната работа на всички тези разузнавателни организации. И причина за тона съвсем не са американските или английските органи за сигурност, а интригите и личната вражда, с които впрочем се отличава цялата система на управление в Третия райх. Изобщо в нацистката бюрократична машина царят хаос и дублиране, но с особена сила това се проявява в разузнавателните ведомства. Както СД на Химлер — Хайдрих, така и различните подразделения на нацистката партия имат в Съединените щати своя агентура. По същество тя е предоставена сама на себе си, а тези, които трябва да я ръководят, отправят нападки срещу абвера, който разполага с най-голяма разузнавателна организация в Америка, и изпращат оплаквания срещу него до Рибентроп и Химлер.
Томсън от германското посолство във Вашингтон дава своя принос в тези разпри, като особено енергично протестира против дейността на абвера в САЩ. Без, разбира се, да споменава, че чрез своята агентура сам се занимава с шпионаж в Щатите, той бомбардира Министерството на външните работи в Берлин с оплаквания и предупреждения с резонни, макар и лицемерни аргументи.
,,С пълното съгласие, на военния аташе — пише той до Берлин през пролетта на 1940 г. — за втори път най-сериозно обръщам вашето внимание върху това каква опасност представлява подобна дейност за американо-германските отношения, ако бъде разкрита, особено през сегашния напрегнат период. Искам да напомня, че през Първата световна война американското правителство вече използва подобен предлог за влизане на Съединените щати във войната на

страната на съюзниците и за мобилизиране на общественото мнение в подкрепа на тази стъпка. И военните аташета, и аз разбираме необходимостта от разузнаване. Но известните на посолството агенти едва ли са подходящи за тази цел. Те нямат необходимата подготовка, липсва им и просто здрав разум, за да компенсират вредата, която могат да нанесат на германо-американските отношения. Затова, моля, да бъдат убедени съответните ведомства да сложат край на всевъзможните машинации на споите представители в САЩ."

Обръщението на Томсъи няма никакви последици, докато не се случва нов инцидент. На 20 май 1940 г. в посолството идва някой си Фриц фон Хаусбергер, който се представя за агент на абвера и заявява, че се намира в САЩ, за да организира диверсии. Той обяснява на Томсън, че е бил принуден да се свърже с посолството, защото е останал без пари, а абверът не отговаря на молбите му.

След няколко дни Томсън с посетен от още един диверсант — Бергман — и пак защото е похарчил всичките си пари. Томсън е потресен и шокиран. Не стига, че в САЩ се подвизават идиотите-шпиони на абвера, ами се появяват и диверсанти!

Томсън незабавно се обръща към Министерството на външните работи с молба двамата посетители да бъдат проверени. Отговорът идва бързо и гласи, че те са абсолютно неизвестни на абвера и че в Съединените щати изобщо никой не е бил изпращан с диверсионни задачи. Такъв отговор не задоволява Томсън. Без да прикрива раздразнението си, той моли министерството да съобщи как в такъв случай тези двама души са могли да преминат подготовка при началника на лабораторията по диверсии на абвера Хохещайн, а преди да заминат за САЩ, да бъдат инструктирани от подполковниците Маргуере и Щолц, от лейтенант Майерхаймб и доктор Валтер Блаум, известни на двамата диверсанти като служители от II отдел на абвера?

„Ако това, което те твърдят, е лъжа — телеграфира Томсън на 2 юни, — все пак е необходимо да се изясни:

а) кой ги е снабдил с взривните вещества, които аз сега съм принуден да съхранявам;

б) кой се с представил под името майор фон дер Остен, който според техните твърдения е инструктирал всеки един поотделно за организиране на диверсии в САЩ."

Отговорът пристига на 4 юни. Полковник Лахузен от II отдел на абвера изведнъж „си спомня", че назованите от Томсън лица действително са били изпратени в САЩ от неговия отдел, но само като „наблюдатели" , с категоричната инструкция да се въздържат от всичко, което би могло да бъде окачествено като диверсия.

В действителност абверът осъществява в Съединените щати редица диверсии, а много се намират в етап на подготовка. Под ръководството на трима специални агенти от II отдел няколко групи диверсант, завербувани от средата на ирландски, полски и белоемигрантски гангстери, причиняват значителни загуби на Съединените щати много преди Хитлер да обяви официално война на Америка на 11 декември 1941 г.

Победените не обичат да си признават извършените през годините на войната престъпления, и то не само защото това би означавало да си признаят, че са нарушавали международните споразумения или защото би могло да доведе до възмездие. След разгрома на хитлеристка Германия диверсионната дейност на немското разузнаване в САЩ и Великобритания става „спорен въпрос" само защото немците категорично отричат всичко. Полковник Лахузен като началник на II отдел на абвера ръководи това, което в неговите инструкции се нарича „организиране на диверсии, въстания, подстрекателство към безредици и осъществяване на антиправителствена пропаганда". Естествено той най-високо и упорито твърди, че абверът никога не е извършвал подобни крайно възмутителни престъпления.

След като през 1945 г. е пленен, на първия разпит Лахузен признава само, че ръководеният от него отдел действително е имал агенти в Северна н Южна Америка, но презрително ги квалифпцирал като ,,бездарни безделници". Ако се вярва на абверовеца, той не им е виждал и очите и дори не е знаел фамилните им имена с изключение на един диверсант, на когото през лятото на 1940 г. заповядал „да прекрати всичко" и да се върне в Германия. Лахузен се опитва да убеди тези, които го разпитват, че след това немското разузнаване се отказало от диверсионна работа в Съединените щати пак с изключение на един единствен опит през юни 1942 г., който той нарича „най-голямата грешка, допусната някога от II отдел на абвера". Осем агенти са били изпратени с две подводници в САЩ със задачата да парализират американската авиационна промишленост, като унищожат завода за производство на изкуствен криолит във Филаделфия, а също така заводите за алуминий в щата Ню Йорк, в Ист Сент Луис—щат Илинойс, и в Алкоа—щат Тенеси.

Лахузен твърди, че диверсантите са били изпратени по личното нареждане на Хитлер, но абверът уж от самото начало се опитвал да провали операцията. Става дума за операция „Пасториув", която става сензационно известна в САЩ, след като един млад граничар открива и задържа четирима диверсанти, току-що слезли от една подводница на пустинния бряг на Лонг Айлънд, недалеч от Амагансет. Един от диверсантнте, Георг Даш, издава своите съучастници на ФБР, като се надява да присвои 160-те хиляди долара, получени от Лахузен за финансирането на тази авантюра. Диверсантите са осъдени от военен съд.

А Лахузен продължава да твърди, че САЩ и Великобритания никога не са фигурирали в плановете на абвера като обекти за диверсии. Той повтаря това все по-високо и нагло, а през 1953 г. дори започва да твърди, че в САЩ уж изобщо никога и никъде не са извършвани диверсии.

Някой си Абхаген се опитва да подкрепи тези опити да бъде оправдан абверът. В написаната от него биография на Канарис той се опитва да докаже недоказуемото — че ръководителят на абвера уж „саботирал диверсиите", защото дал на Лахузен указания „ да не прави нищо, което би нарушило международните закони". Твърде странно изказване в светлината на всичко, което знаем за Канарис. Та нали именно Канарис наскоро след като го назначават, създава II отдел на абвера. Именно Канарис сформира най-

голямата в историята на шпионажа диверсионна организация — „Бранденбург", елитно диверсионно подразделение. От банда главорези с численост по-малка от рота по-късно тя прераства в дивизия и обикновено пристъпва към своите разбойнически акции още преди войната да е формално обявена, без да се съобразява с никакви международни закони, макар че Канарис уж искал това от Лахузен. Според твърдението на немския историк Вил Бертолд самият Канарис наричал своите „бранденбургци" „подпалвачи на война". „Те воюваха — пише Бертолд — на всички фронтове на трите континента, облечени ту като бедуини, ту като английски офицери, без да разчитат на защитата на международните закони, знаейки, че могат да бъдат обесени на първия клон. Това бяха войниците на Канарис." През 1939 г. първият командир на „бранденбургците" заявява на своите подчинени: „Шефът иска да станете банда от грабители, готови, ако се наложи, да откраднат и дявола от преизподнята."

До началото на войната в Европа е оставало още около една година, а Лахузен вече е разработвал план за диверсии на територията на САЩ. Планирало се е той да се осъществява постепенно.

През първия етап майор Ричард Астор — икономист, който се специализирал в събиране на информация за II отдел на абвера за възможни обекти на диверсии, е трябвало да състави подробен списък на тези обекти.

През втория етап се е предвиждало да бъдат завербувани американски граждани от немски произход и след специална подготовка в Германия да бъдат внедрени на такива стратегически обекти в Съединените щати като електростанции, водопроводни системи, заводи, водни резервоари, телефонни станции. Всички тези агенти е трябвало да бъдат организирани в отделни групи, които да се ръководят от хора, специално изпратени от Германия и подготвени особено внимателно.

Изпълнението на плана е възложено на петима специалисти на абвера по САЩ: подполковник Щолц, майор Остен, лейтенант Майерхаймб и цивилните Блаум и Капе. Капе, който в недалечното минало е завеждал отдела по печата на германо-американския съюз в САЩ и е бил главен редактор на официалния му орган, по това време вече се подвизава в абвера като човек, набелязващ целта — именно на него предстои да препоръчва на ръководството на абвера американци от немски произход, „годни за диверсионна работа и Щатите".

Лахузен моли своя колега Пикенброк от I отдел на абвера да постави на агентурата на отдела в САЩ задачата да представи списък, характеристики и карти на всички големи американски градове, както и на „стратегическите обекти, разположени покрай железопътните линии", като моста „Хел Гейт" на Ист Ривър в Ню Йорк и завоя „Подкова" на Пенсилванската железопътна линия в Алтън. Предполага се, че ако тези ключови обекти бъдат извадени от строя, „Пенсилвания ще бъде лишена от железопътен транспорт, което пък ще парализира въгледобивната й промишленост".

Задачата е изпълнена. Един от агентите изпраща в Берлин схема и чертежите на водопровода в Ню Йорк, друг — на водопровода в Лос Анджелос заедно с

чертежите на станциите за филтриране, трети — списъка на всички важни за военната промишленост заводи и фабрики в в източната част на САЩ и карти на Лонг Айлънд с нанесени върху нея 52 площадки за голф, „които могат да бъдат използвани от немските самолети като идеални площадки за кацане".

Първият шеф па група, изпратен в Съединените щати, за да ръководи диверсант, е Фриц фон Хаусбергер. За него и днес почти нищо не е известно, освен че е бил протеже на Лахузен. Хаусбергер преминава специална подготовка в диверсионната школа и лабораторията на германското разузнаване, а в Лисабон, преди да замине за САЩ в началото на 1939 г., го инструктира Остен. В абвера му дават фамилните имена и адресите на американските граждани от немски произход, конто според думите на Капе са се съгласили да изпълняват диверсионни задачи. На Хаусбергер предстои да ги подготви за тази работа. В САЩ той намира и съхранява в квартирата си около 50 фунта взривно вещество, след това се заема с изготвянето на взриватели и корпуси за бомбите, които щели да потрябват на агентурата му.

Междувременно почти по същото време старият професионален разузнавач Фредерик „Фриц" Дюквесън, привлечен на работа от Ритер през 1937 г. и все още подвизаващ се в Щатите, решава, че като диверсант ще постигне повече, отколкото в ролята на обикновен шпионин, и постоянно предлага на Хамбург да извърши една или друга диверсия със свои сили, или с помощта на някой от приятелите си. Той ту предлага да подготви взривяването на завода на фирмата „ Дженерръл електрик" в Скенектъди, ту да хвърли във въздуха църквата в Хайд парк, посещавана от Рузвелт. В едно от донесенията си Дюквесън препоръчва своята рецепта за портативна запалителна бомба за диверсии на пристани и кораби, но наистина тутакси моли да го снабдят с „бомби с оловни корпуси", тъй като са по-сигурни и ефикасни, отколкото направените от него. Подразделението на абвера в Хамбург, на което този ентусиазъм и делова съобразителност на Дюквесън правят съответното впечатление, веднага предава шпионина на разположение па II отдел. Фамилното му име е на първо място в списъка на агентите, с които Хаусбергер трябва да се срещне след пристигането си в Съединените щати. Когато двамата се запознават, Хаусбергер уверява Дюквесън, че ще му осигури всичко необходимо — взривно вещество, детонатори, оловни тръби, но му забранява да прави саморъчни бомби.

Постепенно Хауебергер установява връзка с всички препоръчани от Капе кандидати и въпреки че някои от тях отказват да работят, към края на 1939 г. той вече има агенти в газовия завод в Ню Джърси, в завода за уреди в Ню Йорк, в четирите авиационни завода на фирмата „Брюстър", в автомобилните заводи „Форд", „Крайслер", „Хъдсън" и „Пакард" в Детройт и т. н. Той си намира агент и в оптическия завод на фирмата „Бауш енд Ломб" в Рочестър, щат Ню Йорк. Немското разузнаване особено се стреми да си осигури свои хора в това предприятие, затова в помощ на Хаусбергер от Германия е изпратен специален човек, който то по-рано е работил като майстор в завода на фирмата „Карл Цайс" в Йена и който, преди да замине за Щатите, е преминал подготовка в диверсионната школа на абвера.

В САЩ отначало му уреждат работа в магазина „Карл Цайс" в Ню Йорк, а оттам той лесно се прехвърля и завода „Бауш енд Ломб".
След това Лахузен избира втори ръководител на група — музикалния издател нациста-фанатик Георг Буш. Абверовецът го познава още от времето, когато служи в австрийското разузнаване, чиито задачи Буш изпълнява в Чехословакия и Румъния. Преди да замине за Съединените щати, инсценират изключването му от нацистката партия, след това той попада в абвера, където преминава курс на обучение по методите на диверсия и получава фиктивното фамилно име Бергман. Според разработената от абвера легенда той се предсатавя за австрийски индустриалец, който има в Германия делови интереси, тю е бил принуден да избяга поради това, че в жилите му тече и еврейска кръв.
Бергман успява да получи входна виза за САЩ и за разлика от Хаусбергер солидни средства от абвера. Той пристига в Ню Йорк през януари 1939 г. и веднага пристъпва към изпълнение на задачата: в едно от предградията купува голяма къща, докарва за маскировка гатер и друго оборудване, като че се кани да открие дъскорезница, снабдява се с взривно вещество и започва да прави взриватели и корпуси за бомби, като същевременно оглежда кандидати за участие в бъдещите операции.
Ако шпионажът е изкуство, а днверсията — наука, която изисква технически знания, Бергман не притежава талант нито за едното, нито за другото. До този момент той се е движел в средата на музикалната бохема във виенските кафенета и за изпълнението на своите нови задължения се нуждае от квалифицирани и сигурни помощници. Всичките кандидати, препоръчани му от Капе, отказват да сътрудничат с него и той успява да намери само един общ работник за дъскорезницата — някой си Майк. Под ръководството на Бергман той саморъчно майстори бомби, но веднъж запалена от Бергман цигара става причина една почти готова бомба да избухне. Майк получава сериозни изгаряния и изгубва няколко пръста на ръката си.
Бергман се обърква. Той би трябвало да изпрати Майк в болница или поне да извика лекар, но не се решава, тъй като разбира, че и в двата случая слухът за произшествието ще стигне до полицията и тя ще се заинтересува от неговата „дъскорезница", в която се пази взривно вещество и корпуси за бомби. Той оказва на Майк криво-ляво първа помощ и тръгва да търси лекар, който умее да си държи езика зад зъбите. Намира го съвсем наблизо. Лекарят, възрастен немец, е стар фашист, в приемната му виси портретът на Хитлер, но всичко това не му пречи да измъкне от своя единомишленик 350 долара.
Майк отначало не се досеща, че се занимава с нещо незаконно, но поведенного на Бергман след случилото се му отваря очите. Той започва да шантажира своя работодател, като постоянно му иска пари. За непродължително време Бергман му изплаща 1500 долара — практически всичко, с което разполага след покупката на къщата, оборудването „дъскорезницата", материалите за бомбите и т. н. Но апетитът на изнудвача расте и Бергман се решава да направи това което му е категорично забранено: изпраща на Лахузен телеграма с молба незабавно да му изпрати пари. Скоро наистина му превеждат от една банка в

Букурещ 500 долара, но на истинското му име и фамилия — Георг Буш. Въпреки критичното положение той не се решава да получи превода и с нова телеграма моли Лахузен да му изпрати пари на името, под което живее в САЩ.
Като очаква резултатите и се грижи за Майк, Бергман същевременно не се отказва от,опитите да завербува хора, готови да извършват диверсии в нюйоркското пристанище. След продължително търсене той успява да намери двама докери, заедно с които безпрепятствено посещава няколко кораба, акостирали на кейовете на пристанището. Приблизително половин час той кисне на корабите „Индепендънс хол" и „Ефингъм" и никой дори не го пита какво прави там.
„Липсата на всякакви мерки за сигурност в пристанището — пише Бергман в донесението си до Лахузен е учудваща. Безгрижието на американците все още бих могъл да разбера. Но абсолютно същите порядки царят на английските и френските кораби. Докерите свободно се качват на борда и също така свободно си отиват, независимо от това, дали имат работа на кораба или не. Аз самият няколко пъти посетих английски и френски кораби и никои не ми обърна и най-малко внимание. За мен не би представлявало никаква трудност да поставя там колкото искам и каквито искам бомби. Към работа ще пристъпя веднага щом получа пари." Но пари Бергман така и не получава. Отчаян, той отива в германското консулство в Ню Йорк и моли да му дадат назаем известна сума (главно, за да удовлетвори исканията на Майк), но получава съвета да се отнесе към посолството във Вашингтон. Така за него научава Томсън.
В отговор на протестите на последния Лахузен заповядва на Бергман и Хаусбергер да се върнат в Германия. Хаусбергер се подчинява, а Бергман остава в САЩ и се явява във ФБР. За по-нататъшната му съдба нищо не е известно.
Точно в този момент, когато, както изглежда, диверсионната работа в САЩ ще бъде временно прекратена поради настойчивите възражения на Томсън, на Лахузен предлагат нов план за диверсии, базиращ се на привличането на изпълнители, които не биха могли да компрометират абвера. Инициатор на този зловещ план за масови диверсии в Съединените щати и Канада е Оскар Пфаус — един от оцелелите агенти от шпионската организация на Грайбъл.
През двадесетте години, понесен от потока немци, разочаровани от поражението па Германия в Първата световна война, този отявлен нацист попада в Америка. Докато живее в Щатите, той сменя много професии — бил е горски пазач, златотърсач, каубой, журналист, просто скитник и полицаи в Чикаго, където между другото става осведомител в бандата на Капоне-Аркадо.
През 1938 г. германският консул в Чикаго му препоръчва да се върне в родината. Пфаус пристига в Германия и постъпва на служба в абвера. На 1 февруари 1939 г. го изпращат в Ирландия, за да вербува терористи от членовете на Ирландската републиканска армия. Тук Пфаус успява да узнае, че в САЩ активно действува нелегална организация от ирландски екстремисти, и след като се връща в Берлин, предлага да ги използват за диверсионна работа. Канарис и Лахузен веднага подхващат подхвърлената от Пфаус идея. За организатор на диверсионните акции в САЩ е избран солидният австрийски

бизнесмен Карл Франц Рековски, който дълги години търгува с хартия в тази страна.
Дават му прозвището „Рекс" (което по-късно сменят с „Ричард II") и му отпускат 200 хиляди долара за разходи.
През юни 1940 г. Рековски пристига в Съединените щати и се свързва с препоръчаните му от Пфаус ирландци. В едно от първите си донесения той ги изброява с измислените им имена: Джон Макарти, Джим Конати, Тони Грайбен.
,,Ирландците се съгласиха — пише Рековски — да извършват диверсии на британските кораби в американските пристанища и във военните складове, да нарушават съобщителните линии на противника и да нападат всички военни и икономически обекти, конто имат военно значение. Ирландската организация засега е достатъчно осигурена с взривни вещества."
Рековски с възторг изброява акциите, вече осъществени от неговите ирландски приятели; експлозия в барутния завод в Кенвил, щат Ню Джърси, на 12 септември, в резултат на който загиват 52 души, 50 са ранени и са причинени загуби за много милиони; на 12 ноември големи експлозии в три военни завода в Удбридж, щат Ню Джърси, в Единбург и Алентаун, щат Пенсилвания. Като потвърждение той прилага съответните изрезки от вестници, при това една от тях с изказване на военния министър Стимсън, че „безпогрешният избор на обектите на диверсия напомня на немската прецизност".
Рековски използва тези успехи, за да подкрепи своите молби да му изпратят пари допълнително. В своята докладна от 7 март 1941 г. до Канарис Лахузен пише:
,,Рековски съобщава че не е в състояние да намери пари на място. Необходимостта от допълнителни средства се обяснява с това, че диверсантите не могат сами да финансира тези акции. Пренасянето на пари и указания се осигурява от куриери — свръзки, които не са немци. Понастоящем връзката между II отдел на абвера и Рековски се поддържа от сигурни агенти — испанци."
Чрез верига от банки в различни страни на Южна Америка Лахузен успява да преведе на Рековски 50 хиляди долара.
Както е уговорено още в Берлин, постоянно местожителство на Рековски става Мексико. Оттук той ръководи подривната работа на своите съучастници в САЩ.
В едно от писмата си до абвера той моли да му изпратят рецепта за изготвяне на бомби със задушлив газ ,,за проваляне на политически митинги в Съединените щати". Страхувайки се да не бъдат прекъснати връзките му в тази страна, Рековски действува много предпазливо. В отчетите си до Лахузен той обяснява, че не рискува да пътува до Щатите, за да ръководи непосредствено диверсиите, и затова поддържа връзка с Макарти чрез ,,отец Чарлз", католически свещеник от Тексас. Рековски си урежда срещи с този „божи служител", както и с диверсантите Макарти или Грайбен, които пристигат от Ню Йорк, в Мексико, недалеч от границата със САЩ.

„Приятелите от Север съобщават за успешни диверсии на 17 кораба — Докладва Рековски на 9 март 1941 г. — Взривното вещество се доставя частично оттук, поради което беше необходимо да се пътува до границата. Мрежата се разширява и сега действува вече и в Канада. Срещам трудности само при снабдяването с взривни вещества и поради това, че не мога лично да ръководя провеждането на акциите."

Нелегалното доставяне на голямо количество взривни вещества и други материали за диверсии създава известни трудности и Рековски нееднократно иска да снабдят неговите „северни приятели" с рецептура, за да произвеждат всичко необходимо на място.

По това не е единственото затруднение, с което Рекс се сблъсква. Получените от него 50 хиляди долара облекчават положението само временно. Агентите от американского и английското контраразузнаване вече са но следите му. Така например в донесението си от 19 март 1941 г. той се оплаква, че положението му се е усложнило:

„Поради укрепналото през последно време сътрудничество между американските и мексиканските власти предполагам, че в случай на война със Съединените щати по-нататъшното ми пребиваване в Мексико ще се окаже невъзможно."

Минали са само шест месеца, откакто Рекс е пристигнал в Мексико, но той вече се обръща към абвера за разрешение да се прехвърли в Гватемала или Уругвай, а вместо него да остане помощникът му. Но от Берлин идва заповед да остане на място, докато това е възможно. Към следващото донесение, написано с по-уверен тон, Рековски прилага няколко изрезки от вестник като доказателство за това, че неговата ирландска мрежа продължава да действува, при това учудващо безнаказано. Изглежда, че операция „Рекс", както в абвера наричат мисията на Рековски, е обхванала цялата територия на САЩ и резултатите й са кораби-развалини, разрушени заводи, опожарени гори, дерайлирали влакове. Този фантастичен успех замайва главата на Канарис и Лахузен, но... до голяма степен той е плод на въображението на Рековски.

Лахузен изобщо лошо познава хората, но особено се излага с избора на диверсантите — ръководители на групи: Хаусбергер се оказва прахосник, Бергман — неудачник, Рековски — измамник. Като се съгласява да замине за Съединените щати, Рекс смята да измъкне от своите доверчиви господари в Берлин колкото може повече пари и е тази цел им изпраща изрезки от вестници с описания на обикновени транспортни или производствени произшествия, като ги представя в донесенията си за диверсии. Но и самият Рековски често става жертва на измама от страна на своите „северни приятели", които осъществяват „диверсиите" главно в своето въображение. Затова пък те искат напълно реално възнаграждение. Рековски им предава почти всички получени от абвера пари и трябва да се прости с надеждите да забогатее чрез започнатата авантюра и да открие в Мексико някакво предприятие.

През това време германското разузнаване разполага в САЩ освен с групата на Рековски с още една диверсионна организация. В края на 1940 г. секретното съвещание, свикано в един чикагски мотел от известния нацист във

Филаделфия Герхард Кунце (който същевременно е пътуващ агент на II отдел на абвера), открива пред Лахузен нови възможности за подривна работа в САЩ. От 1938 г. Кунце поддържа връзки с нелегалната група от белоемигранти на някой си А. А. Вонсяцки, който маскира своята профашистка ориентация с антисъветска дейност.

Вонсяцки е бил един от тези красиви, но бедни безделници-белоемигранти, които си присвояват благороднически титли и се сдобиват с богатство, като се женят за американски милионерки. През време на Гражданската война в Русия той служи в армиите на Деникин и Врангел, след това избягва в Париж, където известно време работи като шофьор, започва да се представя за граф и накрая се оженва за Марион Риим— наследница на чикагски банкер, с която и пристига в Съединените щати. След като известно време работи в завода на фирмата „Болдуин" във Филаделфия, той се усамотява с жена си в огромното и имение в щата Кънектикът и с нейни пари създава ,,Руска фашистка партия". През 1934 г. на конгреса на тази партия в Харбин, организиран от японското разузнаване, той е избран за неин лидер.

В тази си роля Вонсяцки се заема да скалъпи тайна военна организация, а създадената от него „партия" и служи за прикритие. Членовете на организацията се обучават в същото имение, охранявано от детективи и овчарски кучета. Тук Вонсяцки е събрал цял арсенал от винтовки, пистолети, боеприпаси, бомби със сълзотворен газ, обмундироване и такава количество взривно вещество, което е достатъчно да вдигне във въздуха всички заводи в щата Кънектикът.

За своя главна цел „партията" провъзгласява ,,насилственото сваляне на сегашното руско правителство". Германските агенти започват все по-често да посещават Вонсяцки и той всячески хвали своята банда от белоемигранти-гангстери, обучени да се занимават с диверсии и тероризъм.

Вонсяцки с удоволствие приема предложението на Кунце да насочи усилията на организацията си към шпионаж н диверсии. Споразумението е твърде изгодно за германците. Вонсяцки не само финансира собствената си организация с парите на жена си, но и нееднократно дава на Кунце големи суми на заем „за заплащане на германските агенти в САЩ".

Колкото повече отслабват връзките на Вонсяцки с японското разузнаване, толкова повече укрепват неговите отношения с немците. Едновременно с Кунце в работата с Вонсяцки се включват и други агенти на абвера, особено след заповедта от Берлин за провеждане на диверсии в американската авиационна промишленост на западното крайбрежие на САЩ. Заместник на Кунце, отговарящ за връзките с Вонсяцки, е лютеранският проповедник Курт Молзан, който получава пари и указания непосредствено от Германия чрез германския консул във Филаделфия.

До 1940 г. организацията на Вонсяцки се ръководи от указанието на Кунце временно да не предприема никакви диверсионни акции, но се занимава активно с шпионаж, доставяйки на абвера информация „за числеността, личния състав, дислокацията, снабдяването и политико-моралното състояние на американската армия; за дислокацията, числеността и боеспособността на во-

енноморския флот на САЩ; за разположението, материалната част и т. н. на военните и военноморските бази, имащи голямо значение за националната отбрана на Съединените щати".
Свиканото от Кунце през декември 1940 г. секретно съвещание в един чикагски мотел слага началото на активната диверсионна работа на бандата на Вонсяцки. На него присъствуват Вонсяцки, Молзан и ръководителят на филиала на германо-американското землячество в Чикаго Ото Вилюмейт, свързан с германското консулство в Чикаго. Участниците в съвещанието изработват план за провеждане на диверсии в предприятия на военната промишленост. Жадуващият за „активна работа" Вонсяцки си предлага услугите да реализира този план с помощта на декласирани елементи, специално подготвени от него за подобна дейност в имението на богатата му жена.
Съединените щати все още не са в състояние на война, взетите мерки за вътрешна сигурност не се спазват много стриктно и затова наемниците от рода на белогвардейската измет от шайката на Вонсяцки могат да действуват безнаказано. Именно от тази гледна точка трябва да се разглежда твърде големият брой произшествия в промишлеността, след като Вонсяцкн е получил нареждане да пристъпи към провеждането на диверсии.
Според данни, публикувани от застрахователната фирма в Хартфорд, от 9 януари до 24 декември 1941 г. стават четиридесет „загадъчни инцидента и нещастни случаи" — пожари на английски и френски кораби, в корабостроителници, складове, силози, държавни военни заводи във Филаделфия, Актън, Индиънхед, в щатите Масачузетс и Мериланд, а също в частни заводи и фабрики в щатите Вирджиния, Ню Йорк, Пенсилвания, Уискънсин.Особено големи щети са нанесени на промишлеността в щата Ню Джързи: има всички основания да се предполага, че тук са извършени диверсии в пет завода. Във Вашингтон при странни обстоятелства избухва пожар във военноморското министерство; в Сан Франсиско при неизяснени причини изгарят намиращите се в строеж военни казарми; в новата база на военноморската авиация в Аляска става експлозия.
Нито ФБР, нито застрахователните компании установяват колко и кои от тези произшествия са дело на агентите на абвера от организациите на Рековски и Кунце - Вонсяцки. Така например Федералното бюро за разследване категорично твърди, че в нито един от изброените случаи не може да става и дума за диверсии, Но на 20 април 1942 г. Министерството на военноморския флот на САЩ е принудено да вземе в свои ръце управлението на четири завода на авиационната компания ,,Брюстър", тъй като предприятията не са доставили на американските въоръжени сили нито един самолет. Абверът разполага с тридесет и двама агенти в тези заводи. При проверката на персонала разобличават няколко членове на германо-американското дружество и двама белоемигранти, че поддържат връзки с нацистите, и ги уволняват. Работата в предприятията „Брюстър" влиза в релси. Подобна история се случва и в завода „Ликвидомитър" в Ню Йорк, който произвежда оборудване за двигателите на военни кораби и самолети: заводът започва отново редовно да доставя продукция, едва

след като изгонват активните нацисти— един механик, майстор и контрольор.
Каквото и да твърдят Рековски и Вонсяцки по въпроса, дали техните организации имат или нямат отношение към подобни инциденти, пленените германски документи въпреки всички протести и опровержения неоспоримо свидетелстват, че абверът през годините на войната нито за ден не е прекъсвал активната си диверсионна работа в САЩ.
Когато трябва да скрият тази страна от дейността на германското разузнаване, Канарис и Лахузен прибягват към различни оправдания и словесни извъртания. На 3 юни 1941 г. в писмо до Министерството на външните работи Лахузен признава, че приблизително в продължение на година „II отдел на абвера сътрудничи с ирландската организация в осъществяването диверсионни операции само в Канада". В своя отговор министерството изброява редица диверсии, извършени от абвера през същия период само в САЩ, което се потвърждава от собствените му донесения до другите германски ведомства. По-конкретно Министерството на външните работи разполага с „неопровержими доказателства", че един търговски кораб е взривен в бостънското пристанище през февруари 1941 г. по нарежане на абвера. Лахузен отговаря, че в дадения случай е станала „за съжаление грешка — или Рековски не е знаел за подготвената диверсия, или не е успял да я предотврати".
През 1942 г., когато силно уплашеният Кунце започва да бомбардира Берлин с послания, че арестът му е неизбежен, абверът му заповядва да премине в нелегалност, а след това му помага да избяга в Мексико, където е на разположение на тогавашния резидент на немското разузнаване в тази страна „Натус" (личността му не можа да бъде установена). Когато след представянето на писмен доклад от Федералното бюро за разследване мексиканците арестуват Кунце, „Натус" побързва да информира своите берлински шефове, че „на разпитите той не е дал никакви показания за тесните си връзки с абвера".
След като в края на краищата е принуден да напусне Мексико, Рековски е прехвърлен в Хърватия, където като награда за „успехите" в Америка получава дипломатически пост. Но по искане на Берлин започнатите от него операции в САЩ не спират. Неговият приемник, мексиканският гражданин от немски произход Вогт, който получава прозвището „Ричард II", през цялата 1942 г. продължава да докладва за успешно извършени диверсии: „в пристанището Балтимор е взривен един кораб"; „в щатите Ню Хампшър, Вермонт и Ню Джързи са подпалени гори". В едно от нарежданията си Лахузен поставя пред Ричард II задачата по всякакъв начин да пречи да се доставя нефт от Мексико за САЩ".
По следния епизод от своеобразните японо-германски отношения през Втората световна война може да се съди за това, че абверът дори през 1944 г. планира провеждането на диверсионни акции в САЩ. На 25 януари Канарис кани на съвещание представителя на разузнавателното управление на японския генерален щаб в Берлин подполковник Хигати, „за да бъдат изяснени възможностите за съвместни диверсионни операции на територията на Съединените щати". На 3 февруари, след като се консултира с Токио, Хигати

информира приемника на Лахузен във II отдел на абвера полковник Фрайтаг-Ларинхофен, че японците приемат такова сътрудничество. Хигати заявява, че подобна дейност, невъзможна преди две години, когато за пръв път става дума за нея, сега е необходима при условие, че „абверът ще изпраща свои агенти в САЩ в съответствие с германо-японското споразумение за шпионаж".
Преговорите се проточват и продължават още дълго след като Канарис е отстранен от ръководството на абвера. Японците, готови да използват всякаква възможност, за да нанесат щети на САЩ, упорито настояват абверът да изпълнява сключеното споразумение. В края на краищата абверът се съгласява да осъществи операцията, която става финален акт на диверсионната дейност на германците в Съединените щати.
В 11 часа вечерта на 29 ноември 1944 г. по време на много силна снежна буря в Гребтри Пойнт, щата Мен, от една подводница слизат двама диверсанти. Това са добре подготвените за изпълнение на шпионски и диверсионни задачи Ерик Гимпел и бившият американски моряк Уилям Колпоу. Абверът ги е снабдил със значителната сума от 60 хиляди долара. Колпоу успява да се добере до къщата на свой приятел в Ричмонд, щата Ню Йорк, съобщава, че е немски агент, и на 26 декември е предаден на ФБР. Благодарение на показанията му скоро успяват да открият и Гимпел или Едуард Грин, както той се води по фалшиви документи. Арестуват го в Ню Йорк.
Ръководители на диверсионни групи все още продължават да проникват в Съединените щати, макар тези, които ги изпращат, вече да разбират, че играта е изгубена. Ако абверът не успява да осъществи своите планове и замисли в пълен обем, това съвсем не се дължи на недостиг на средства или желание от негова страна, а е резултат на причини, независещи от Канарис и Лахузен.

В капана на „Бродягата"

Младият немец Вилхелм Георг Дебовски изкарва Първата световна война като картечар в армията на кайзера, след това, понесен „от вятъра на пътешествията" скита по света и накрая става матрос на някакъв кораб. През 1922 г. се озовава в Галвестон, решава, че Тексас е точно това, което му трябва, и дезертира от кораба.
Превърнал се в „американец", Дебовски започва да се нарича Уилям Д. Сиболд. Известно време той обикаля из Тексас, след което се прехвърля в западното крайбрежие на Щатите, където се хваща ту за една, ту за друга работа и съумява „да се издигне" от мияч на съдове в евтини закусвални до барман в прилични ресторанти. Живее ту добре, ту лошо, но никога не гладува.
По време на своите лутания из страната Сиболд някак успява да получи американско поданство, да се ожени и да се разведе. Новата му родина никога не проявява към него особена благосклонност, но той я обиква. Около 1938 г. вече се сдобива с нещичко, работи като механик в авиационния завод „Консолидейтед еъркрафт кампани" в Сан Диего, но изострилата се стомашна болест или може би пак същата страст към скитничество го принуждава да

напусне завода и да потегли към източното крайбрежие. В Ню Йорк му се налага да се подложи на операция.
Сиболд напуска болницата с пристъпи на нова болест — носталгията. В огромния град той се чувствува самотен, цялата страна изведнъж започва да му се струва чужда и негостоприемна и го тегли истинската му родина — Германия, където живеят майка му, двамата му братя и сестра му и където се надява да си почине след дългите странствувания.
През февруари 1939 г. Сиболд слиза в Хамбург от лайнера „Дойчланд" и скоро е сред своите близки в мръсния и опушен Мюлхайм. Когато след слизането си от кораба в Хамбург попълва специалния анкетен лист за новопристигналите, той пише, че по професия е механик и работи в САЩ в завод „Консолидейтед еъркрафт къмпани". Двама чиновници подробно го разпитват с какво точно се е занимавал в това предприятие и му разрешава да си продължи пътя.
През септември 1939 г. започва войната в Европа, но Съединените щати запазват неутралитет и Сиболд не бърза да отпътува от Германия. Той вече окончателно е оздравял и е постъпил на работа в местния завод за производство на турбини. Приблизително но това време пощата му донася писмо от доктор Ото Гаснер, който го кани в Дюселдорф, за да разговарят за някаква работа. Занимавайки се с нея, Сиболд щял да работи за щастието на Германия и щял да извлича и известна лична полза. Доктор Гаснер е офицер от гестапо, научил за Сиболд от донесенията на чиновниците, които в Хамбург провели с него дълъг разговор. В донесението се съобщавало, че ,,авиомеханикът Сиболд, американски гражданин от немски произход, вероятно може да представлява интерес за нелегалната работа в САЩ".
Гаснер не се и опитва да се прикрие. Писмото му е написано на официална бланка на гестапо, а поканата повече напомня заповед да се яви. Сиболд се разтревожва, но чувствувайки се в безопасност под защитата на своя американски паспорт, решава да не замине за Дюселдорф. Скоро от Гаснер пристига второ писмо. В него гестаповецът доста прозрачно намеква какви неприятности очакват Сиболд, ако откаже да им сътрудничи. Сиболд отговаря, че това не го интересува.
В третото си писмо Гаснер не само предупреждава Сиболд, че спрямо него могат да бъдат приложени принудителни мерки, но и привежда някои компрометиращи го факти, открити в полицейските архиви на Мюлхайм. Гаснер пише, че Сиболд, човек с криминално минало, осъден през 1920-1921 г. за контрабанда и други престъпления, не би трябвало да отказва един разговор с него. По всяка вероятност, добавя Гаснер, „хер Дебовски" не е намерил за необходимо да осведоми за своето минало американските власти, когато е действувал да получи американско поданство. В същото писмо Гаснер поставя Сиболд пред дилемата: или да се съгласи да се върне в Съединените щати като немски агент, или да бъде изпратен в концентрационен лагер, а германските власти ще намерят възможност да запознаят американците с някои подробности от биографията му и тогава полученото чрез измама американско поданство ще бъде

анулирано. „След това —разказва по-късно Сиболд — не ми оставаше нищо друго освен да се съглася."
Убедило се от отговора на Сиболд, че той най-после „е прозрял", гестапо препраща съставеното от него досие в най-близкото подразделение на абвера в Мюнстер. Но местните абверовци се занимават само с Франция и САЩ не ги интересуват. Все пак те извикват от Хамбург доктор Ранкин и му предлагат по-отблизо да се запознае с кандидата за шпионин. Ранкин заявява, че той по принцип е против завербуването на агентура с помощта на заплахи и шантаж, но колегите му го уверяват, че Сиболд сам е изявил желание да сътрудничи с абвера. Тогава Ранкин се позовава на задължителното за него правило да вербува хора само след като те са внимателно проверени от гестапо. Гаснер съумява да го убеди, че Сиболд вече е проверен.
Срещата между Ранкин и Сиболд преминава доста приятелски, макар Ранкин да предпочита повече да слуша, отколкото да говори. През това време подразделението на абвера в Хамбург подбира радисти, които да работят с нелегалните радиостанции в САЩ. Ранкин, на когото за тази цел са необходими само американци, намира, че Сиболд е „подходящ", и му предлага да замине в Хамбург за съответната подготовка.
— Колко време ще е необходимо за това.— интересува се Сиболд.
— Около три-четири месеца. Всичко зависи от Вашите способности.
— Колко жалко!— възкликва Спболд. — А аз се канех да се върна в Щатите, за да се погрижа за жена си. Трябва да помисля как да й изпратя пари.
Ранкин го уверява, че всичко ще се нареди, но Сиболд протестира:
— По-добре е сам да направи това чрез американския консул в Кьолн. Така ще бъдем гарантирани отвсякакви подозрения.
Ранкин не възразява. Сиболд заминава за Кьолн, провежда с консула кратък разговор и се връща в Хамбург, където го настаняват в пансиона „Клопщок". Някой си Хайнрих Сорау се заема с обучението на бъдещия шпионин. Под ръководството на своя ръководител Сиболд усвоява микрофотографирането на документи, научава се да прави симпатично мастило, да шифрова и дешифрира, но най-вече работи по морза с късовълнов предавател. Той се оказва способен ученик и след седем седмици е готов да се отправи отвъд океана.
В навечерието на отпътуването на Сиболд Сорау му показва списък с имената: Фредерик Джуберт Дюквесън, Лили Щайн, Еверет Минстер Родер, Херман Ланг. Посочени са и адресите им.
— И четиримата събират информация —пояснява Сорау. — Предстои Ви да ги обслужвате, затова добре запомнете имената и адресите им.
Сиболд получава от абвера американски паспорт на името на Уилям Д. Сойер и съответна характеристика. Едновременно с това му връчват пет намалени до размера на пощенска марка документа с инструкции за „събирачите на информация" и му заповядват да ги скрие под капачето на часовника си. На скъпия агент дават хиляда долара й му обещават още пет хиляди, които ще получи, когато стигне на местоназначението си, от една мексиканска

банка. В деня на заминаването Сорау посещава своя възпитаник за последни указания.
—В Манхатън ще отворите кантора — казва му той, — където ще идват при Вас събирачите на информация. Монтирайте предавателя и по радиото ни предавайте всички получени от тях сведения.
Докато е в „Клопщок", Сиболд научава някои тайни на абвера. Така например на него му става известно, че под името „доктор Ранкин" се крие майор Ритер — организаторът и ръководителят на най-добрата резидентура в САЩ, че „Хайнрих Сорау" всъщност е заместникът на Ритер капитан Херман Сандел, в миналото военен летец, който живял в Съединените щати десет години и се върнал в Германия през 1938 г., за да работи в немското разузнаване. Естествено Сиболд добре запомня имената и адресите на четиримата най-важни агенти на Ритер в Щатите и с нетърпение очаква да се срещне с тях.
На 6 февруари 1940 г. с параход „Уошингтън" Сиболд с фалшив американски паспорт в джоба пристига в Ню Йорк. Пътуването по бурния зимен Атлантически океан не намалява ентусиазма му. Напротив, той навлиза в новия период на своя живот, изпълнен със светли надежди.
В Ню Йорк Сиболд веднага се отдава напълно на работата, създава фирмата „Дизел рисърч къмпани"и наема помещение за кантора в центъра на Ню Йорк. В дома си на Лонг Айлънд той скоро монтира късовълнов предавател, свързва се с агентите на Ритер, чиито имена получил в Хамбург, и се убеждава, че те не си губят времето. Дюквесън събира политическа информация; Родер, както и преди, работи като инженер във фирмата „Спери"; Ланг работи върху усъвършенстването на бомбоприцела „Нордън"; очарователната Лили Щайн търси нови кандидати за завербуване и изпълнява задълженията на свръзка.
В началото на април 1940 г. Сиболд докладва на Сандел, че е готов да пристъпи към работа, щом получи съответния сигнал. След няколко седмици куриер му връчва отговор с указания.
На Сиболд се възлага в продължение на 15 дни, като се започне от 15 май, всеки ден в шест часа вечерта да излиза в етера и да вика Хамбург с помощта на сигналите CQDXVW—2. „Много зависи от атмосферните условия — пише Сандел. — Не губете търпение, ако не можете да се свържете с нас дори няколко дни."
На 31 май Сиболд, на когото в абвера дават прякора „Бродяга", предава първото си донесение. То идва както и трябвало да се очаква, от Дюквесън— най-стария и най-опитния агент на тази шпионска група. След това идват донесенията на Родер и Ланг и дори на Щайн, която също измъква, каквото може, от своите информатори.
Ритер поддържа връзка с агентурата в Америка не само с помощта на този канал — пространните съобщения и обемистите материали се изпращат чрез куриери. Радиостанцията на „Бродягата" се използва само за предаване на бързи и кратки материали. Наистина донесението на Дюквесън от 24 юни се оказва доста подробно, но все пак се налага да го предадат по радиото, тъй като на него е написано: „Извънредно бързо".

Още в началото на войната англичаните молят Рузвелт да им даде бомбоприцела „Нордън", но тогава президентът отклонява молбата поради категоричните възражения на военното и военноморското министерство.
Но след капитулацията на Франция, когато нацистите стават господари на Европа и Великобритания се оказва в критично положение, Рузвелт заповядва англичаните да бъдат снабдени с този уред, толкова важен за повишаването на боеспособността на техните ВВС.
Дюквесън веднага научава за това решение на Рузвелт. Разбира се, такава информация не може да се изпрати по куриер, пътуващ с параход, а трябва да се предаде незабавно.
Донесението на Дюквесън е излъчено в етера в 6 часа вечерта на 24 юни 1940 г. В него се казва:
„От А-3518 в Ню Йорк чрез А-3549. 24. 6. 40.18.00.
Параходът „Пастьор" носи десет комплекта чертежи на бомбоприцелите „Нордън" и „Спери", предадени на английската фирма „Уикърс" за произвеждане на тези уреди от съюзниците. Бомбоприцели ще започне да произвежда и „Уикърс" в Детройт. Фирмите „Спери" и „Нордън" подготвят по 1200 броя. Преди да ги пуснат в производство, на двете фирми ще са необходими най-малко три месеца за преобзавеждане на предприятията."
Радиограмата прави силно впечатление на абвера. Според неговите сътрудници тази информации оправдавала всички усилия, изразходвани за прехвърлянето на „Бродягата". Съобщението е важно и само по себе си — то за сетен път потвърждава ценността на нелегалните радиостанции за предаване на екстрена информация, например за движението на корабите с военни товари, даваща възможност на командуването на подводния флот на Германия да следи техния курс и да ги прехваща но пътя им. Голямо значение имат и всекидневните донесения за времето, въз основа на които метеоролозите на Луфтвафе правят своите прогнози.
„Бродягата" твърде акуратно предава данни за метеорологичната обстановка, тъй като ги събира сам и не зависи от агентите — доставчици на информация. Всеки ден в 7 часа сутринта той подготвя сведението си за времето, а в 8,25 г. го излъчва. Сведенията си за движението на корабите предава всяка вечер по време на втория радиосеанс. Те винаги изглеждат много точни. Типично в този смисъл е съобщението на „Бродягата" от 9 септември 1940 г.:
„Според данни на Фесе белгийският параход „Вил д'Аблон" е тръгнал натоварен с мед, детайли на машини, мотори и коне. „Вил д'Хаселт" е натоварен най-вече със самолети. И двата парахода пътуват за Ливърпул. Английският параход „Британик" с авиационни мотори и 12 тежки бомбардировача на борда ще отплува във вторник. На горните палуби на „Ил де Франс" и на холандския търговски параход „Делф Тдик" товарят 15 изтребителя в сандъци."
Фесе е най-ценният агент на друга резидентура на абвера, ръководена от бременското подразделение. Донесението на Фесе от 9 септември „Бродягата" предава със специално разрешение на Ритер. За разлика от радиостанцията на „Джони" във Великобритания, която работи с прекъсвания, радиостанцията на

„Бродягата" действува толкова безупречно, че ръководителите на другите абверовски подразделения започват да молят Ритер да разреши и на тяхната агентура в САЩ да предава срочните си донесения за Германия, както и да получава запитванията, идващи от абвера, чрез ,, Бродягата".
Приеманите от него въпроси и задачи носят най-различен характер, например: колко авиационни двигателя произвежда заводът на фирмата „Дженерал мотърс" в Индианополис; вярно ли е, че самолетоносачът „Саратога" доставя самолети в Халифакс, откъдето ги прехвърлят в Англия; какви са техническите данни на самолетите „Локхийд П-38" и „Бел II-39", колко се произвеждат и колко се изпращат в Англия; какви са про-изводствените възможности на авиационните заводи ,,Феърчайлд", ,,Гръман" и „Рипаблик" в Лонг Айлънд и т. н.
По-голямата част от предаванията на ,,Бродягата" се отнасят до движението на корабите. Такава информация предоставят и новите агенти на абвера, които действуват в крайбрежните райони —механикът Алфред Брокхоф, работещ в различни пристанища, металистът Паул Банте, занимаващ се с ремонта на кораби в нюйоркското пристанище, канторският чиновник транспортна фирма Рудолф Еберлинг. Едва ли е оставал незабелязан дори един кораб, насочил се през пролива Те-Нароус за Ню Йорк или от Ню Йорк. От време на време се предават данни за хода на работите по преустройството на лайнера „Нормандия" във военно-транспортен кораб.
Но най-ценна и своевременна, както и преди си остава информацията на Дюквесън. Все едно дали става дума за поредната партида оръжие за Великобритания, за някакви нови акции на висшето английско командуване или за решение да се построят нови ескадрени миноносци за военноморския флот — той винаги е първият и често и често единственият агент, съумял да се сдобие с такива сведения. На 1 февруари 1941 г. той докладва чрез „Бродягата":
,,С линейния кораб „Крал Джордж V" тук пристигна Чърчил.На кораба го посетиха Рузвелт и Нокс."
Тази информация е характерна за Дюквесън: отчасти истина, отчасти лъжа. Линейният кораб „Крал Джордж V", току-що влязъл в строя, наистина пристига на 24 януари в Съединените щати, но не с Чърчил, а с новия британски посланик Халифакс, когото Рузвелт и военноморският министър Нокс действително посещават на кораба. За Чърчил Дюквесън си измисля, но съумява точно да определи и пристигането в САЩ на новия английски линеен кораб в САЩ, и посещението на Рузвелт и Нокс на кораба, макар този факт да се държи в тайна и да е най-строго забранено дори да се споменава за него.
В централния апарат на абвера не знаят, пък и не се интересуват бил ли е или не Чърчил на борда на „Джордж V". Абверовците обаче са изумени от широката осведоменост на Дюквесън за всичко, което става в САЩ, и от оперативността, с която неговата информация постъпва в Германия благодарение на превъзходната работа на „Бродягата".
Около това време в САЩ действуват много агенти на абвера. Различни шпионски организации и агентурни групи снабдяват Беррлин със секретни сведения практически за всички военни бази и военноморски

корабостроителници, за най-важните промишлени обекти и за дейността на правителствения апарат на високо равнище. Сега Канарис се нуждае от главен резидент — опитен професионалист, който да координира работата на действуващите агенти и да спечели нови. Изборът му пада върху майор Улрих фон дер Остен, който ръководи от Европа работата на Курт Лудвиг и на неговата агентурна група в САЩ.

Професионалният разузнавач Остен се подвизава в абвера около двадесет години. През 1935 г. той е изпратен в Испания в помощ на генерал Санхуро, а след това на генерал Франко при подготовката на свалянето на републиканското правителство. Именно Остен ръководи организирането на метежа в Бургос, избухнал през юли 1936 г. и ознаменувал началото на Гражданската война в Испания. Бургос става първият важен испански град, който пада в ръцете на метежниците.

В Бургос Остен живее в един от древните манастири и действува под името Хулио Лопес Лидо — търговец на едро. След като Гражданската война завършва, Остен остава в този град и ръководи работата на местното подразделение на абвера, като се занимава главно е разузнаването против САЩ. В Северна Америка живеят негови роднини: брат му — в Денвър, в щата Колорадо, а братовчед му — в Ню Йорк. Понякога той използва и единия, и другия за отделни разузнавателни задачи.

Като много опитен шпионин Остен разгръща активна подривна дейност против Съединените щати: вербува сред испанците и португалците агенти както за събиране на секретни сведения, така и за изпълняване на куриерски задачи; инструктира агентите и ръководителите на групи от типа на Хаусбергер и Лудвиг, когато те на път за Ню Йорк за кратко време спират в Испания; среща се с куриерите и пътуващите агенти само на испанска територия, така че те да не се компрометират с пътувания до Германия. Той действува абсолютно независимо от „кригсорганизацион" I, функционираща в неутрална Испания.

Остен тръгва за Съединените щати през Шанхай. Пътува с фалшивия си паспорт на името на Хулио Лопес Лидо и макар в Испания да не е тайна, че под това име се крие не някой друг, а Остен, Държавният департамент и Министерството на правосъдието на САЩ, изглежда са в блажено неведение за това, тъй като той без всякакви затруднения получава американска входна виза. На 16 март 1941 г. Остен пристига в Ню Йорк и под фамилното име Лидо отсяда в хотел „Тафт". В Америка го очаква широка агентурна мрежа на абвера, която спешно се нуждае от ръководител.

Впрочем, след като се ориентира на място, главният резидент стига до извода, че тук почвата е добре подготвена за по-нататъшно разширяване на активно работилата група на Лудвиг и за превръщането и в база за всички операции на германското разузнаване в САЩ. Но макар у абверовеца да не се заражда никакво подозрение, а Лудвиг да гарантира, че ФБР не знае абсолютно нищо за него, мисията на Остен в Щатите започва (ако изобщо е започнала) по най-несполучлив начин.

Кореспонденцията на Лудвиг вече е привлякла вниманието на английските цензори от Бермудските острови. Още два месеца преди да се появи Остен в

Съединените щати, сътрудниците на цензурата са били заинтересовани от едно напечатано на пишеща машина дълго послание от Ню Йорк, подписано от някой си „Джо К." и адресирано до „Лотар Фредерик" в Берлин, което представлявало списък на съюзническите кораби в нюйоркското пристанище с датите на пристигането и отплаването им. В него се споменавало и за „някое и друго" въоръжение в тях. То било написано на английски, но употребата на някои думи и други особености на изложението давали основание да се предположи, че подателят му не е нито американец, нито англичанин, а немец и при това шпионин.

Представителят на английското контраразузнаване в цензурата препраща подозрителното писмо на ръководителя на английската служба за безопасност в Западного полукълбо Стивънсън, който нарежда да се проследи цялата кореспонденция на тайнствения „Джо К.". Скоро служителите на пощата откриват няколко нови писма със същия подпис, изпратени на различни адреси в Испания, Португалия и Швейцария. Лабораторията, проверяваща писмата, не намира в тях никакви други бележки, написани със симпатично мастило. Във всеки случаи подателят не използвал рецепти на такива тайни мастила, които англичаните биха могли да проявят. Тогава решават да проверят дали този „Джо К." не използва някоя стара рецепта, останала от времето на Първата световна война, например разтвор от пирамидон, проявяван обикновено с йод. Предположението се оказва правилно: след като поредното писмо на „Джо К." е обработено с йод, се оказва, че то съдържа най-нови данни за работата на авиационната промишленост на САЩ и за движението на корабите.

През януари 1941 г. Стивънсън предава заловената кореспонденция във ФБР. Докато продължава издирването на подателя, положението става още по-сериозно. По-нататък кореспонденцията на „Джо К." показва, че той значително е разширил дейността си.

Едно от изпратените писма — този път с подпис „Конрад" — представлява донесение на опитен военен наблюдател. Сега вече кореспонденцията с неизвестните получатели се води от двама агенти, при това единият от тях без съмнение е добре подготвен шпионин-професионалист, по всяка вероятност офицер.

Доста дълго време издирването на подателите не довежда до нищо, но през март етапа едно събитие, което ускорява края на тази история. В поредната кореспонденция на „Джо", написана както обикновено на отвратителен английски език, се съдържа следната новина:

„Тази седмица се случи нещо ужасно. Известният ви Фил стана жертва на улично произшествие. Веднъж, след като прекарахме заедно вечерта, излязохме от хотела и Фил, преминавайки Бродуей, се спря, за да даде път на транспортно средство. Само след миг го връхлетя такси, а когато вече лежеше на платното, го прегази и друга кола. Полицията задържа и двамата шофьори, а Фил на следния ден умря в болницата. Тъй като самият аз не можех нищо да предприема, чрез един приятел известих консулството за случилото се с Фил.

Вие естествено разбирате, защо не направих опит да се свържа с полицията и не и съобщих името си ...Днес се отбих в консулството, където ми обещаха да ме подкрепят, особено във връзка с предстоящото погребение и заплащането на сметките."
На обратната страна на писмото със симпатично мастило е прибавено:
„Инцидентът стана на 18 март около 20.45. Фил умря във вторник, 19 март 1941 г., 16.30 в болницата на Сент Винсент. Споменатото консулство е испанското."
За абвера това наистина е голям удар, защото под името Фил се крие не някой друг, а Улрих фон дер Остен. Само два дни след като е заел новия си пост, той се оказва в моргата на една от нюйоркските болници, което е началото на края не само на операцията „Лудвиг", но и на целия монопол на абвера за шпионаж в САЩ.
. . . Остен прекарал цялата сутрин в хотел „Тафт", където сучинявал дълго писмо за „мистър Смит" в Китай, възнамерявайки да го препрати чрез Мануел Алонзо в Мадрид. Към писмото с подробно описание на хавайския остров Оаху той смятал да добави няколко съставени от него карти на Пърл Харбър. Остен събрал цялата тази информация по време на престоя си в Хонолулу на път за Съединените щати и я изложил в писмена форма, защото според него тя представлявала „определен интерес за нашите жълти съюзници". Псевдонимът „мистър Смит" принадлежал на резидентът на абвера в Шанхай Л. Сайфкен.
Лудвиг се отбил при Остен след обед. Дълго разговаряли за работата на Лудвиг и обсъждали бъдещите планове, в осем и половина вечерта излезли от хотела, за да вечерят в един от китайските ресторанти на „Таймс скуеър", а след 15 минути Остен вече лежал на уличното платно, повален от една кола, профучала по Бродуей.
След известно време Лудвиг позвънява в хотела и съобщава, че с мистър Хулио Лидо се е случило голямо нещастие, и казва, че ще намине за вещите му. Когато администраторът помолва Лудвиг да каже кой се обажда, немецът се изплашва и окачва слушалката.
Странното позвъняване и тъй неочакваното прекъсване на разговора предизвиква у администратора подозрение. Той се обръща към полицията, която пък се свързва с Федералното бюро за разследване, където скоро донасят вещите на мистър Лидо за преглеждане. Вниманието на сътрудниците на ФБР е привлечено от няколко писма от Германия, предназначени за препращане в Денвър за Вилхелм фон дер Остен. Сега вече без особено затруднение установяват кой всъщност е Хулио Лопес Лидо: Вилхелм Остен не скрива, че загиналият е неговият брат Улрих Остен, офицер от германското военно разузнаване.
Но ключ за цялата тайна продължава да си остава загадъчният „Джо", затова започват да го търсят с удвоена енергия. Сред книжата на Остен сътрудниците на ФБР откриват телефонния номер на малко магазинче, принадлежащо на Дейвид и Лони Гарис. Разпитът на тази възрастна двойка изяснява много неща и само два дни след произшествието на Бродуей директорът на ФБР Хувър информира Стивънсън, че под прякора „Джо" се крие някой си Фред

Лудвиг. Но дори след получаването на тези сведения ФБР не попада веднага на следите му.
Гибелта на Остен отначало не довежда до никакви неприятни последици за шпионина. Той дори съобщава на Центъра, че очевидно Федералното бюро за разследване не го подозира, въпреки уликите, които сътрудниците на ФБР са могли да открият във вещите на Остен. Берлин, загрижен за сигурността на безценния „Бродяга", на 29 март предлага на Лудвиг „да съблюдава най-голяма предпазливост при контактите си с „Бродягата" и да избягва всичко, което би могло да постави под заплаха сигурността на двамата".
Скандалът се разразява внезапно. Сутринта на 30 юни 1941 г. фон Грот, съветник в Министерството на външните работи на Германия, и чиновник за връзка между министерството и ведомството на Канарис, позвънява на подполковник Шолц от централния апарат на абвера. Пред фон Грот има куп заловени съобщения на американски телеграфни агенции и донесения на ко-респонденти на германската телеграфна агенция, в които се казва, че в Ню Йорк по обвинение в шпионаж в полза на „чужда държава" са арестувани 29 немци. Съветникът пита Шолц известно ли му е и какво точно за едновременния провал на толкова много абверовски агенти. Подполковникът избягва да отговори и съветва Грот да се обърне към майор Бреде или капитан Буш. Началникът на авиоразузнаването при абвера Бреде, отговарящ за повечето немски шпиони в Америка, също не може да каже нищо за съдбата, постигнала някои от неговите най-добри агенти, и моли Грот да се опита да получи някаква информация от германското посолство във Вашингтон.
Грот на 30 юни, на 1 и 2 юли многократно звъни на Бреде и му съобщава отделни подробности от постъпилите в Министерството на външните работи съобщения на телеграфните агенции. Отначало всичко е неясно. Само в едно радиопредаване на немски език от Бостън се споменава, че е разобличена „най-голямата в историята на САЩ шпионска мрежа".
Постепенно обстановката започва да се прояснява. На 30 юни агенция Асошиейтед прес съобщава за арестуването на Херман Ланг и Еверет Родер, а след един час и за арестуването на Дюквесън. В информация на друга агенция се казва за арестуването вече на 22 агенти, включително на стюардите на американските лайнери Долд, Валишевски и Клаузинг.
Отговаряйки на въпроса на Бреде, Грот е принуден да признае, че посолството във Вашингтон, възглавявано от Томсън, кой знае защо, мълчи, както впрочем и всички други германски представителства в САЩ. Всъщност не е трудно да се досетят за странното мълчание на немските дипломати: те са в състояние на шок.
На 4 юли на Томсън е изпратена бърза телеграма с предложение веднага да доложи за обстановката. Едва тогава временно управляващият посолството изпраща следното съобщение:
„1. Арестите се потвърждават.
2. Седмина от арестуваните са признали, че са се занимава-ли с шпионаж в полза на Германия.

3. Между арестуваните е и Аксел Уилър Хил, работил с нелегална радиостанция за военния „господар", за което ФБР знаело от самото начало.
4. Арестуваните се обвиняват в нарушаване на законите за шпионаж, изразило се в предаване на информация за работата на американската военна промишленост, за движението на корабите и доставките за Англия; обвиняват се и в подготовка на диверсии.
5. Приблизително от две години ФБР е наблюдавало всички, арестувани сега.
6. Посолството, консулствата и военното аташета не са компрометирани По-подробно —при възможност."
Тонът на телеграмата издава раздразнението на Томсън, а между редовете се чете упрек по отношение на Министерството на външните работи, което не се е вслушало в многократните му предупреждения, че безчинствата „на тези неудачници" няма да доведат до добро.
Около този момент, когато в Берлин се получава донесението на Томсън, по страниците на вестниците от цял свят вече се разказва невероятната история за провала на немските шпиони в Америка, а в абвера цари паника. В продължение на десетилетия немците действуват в САЩ, като напълно игнорират американските органи за сигурност. Все нови и нови агенти пристигат в САЩ и започват шпионската си дейност, без да се съобразяват с каквито и да е било правила за конспирация.
Агентите на една група познават агентите на всички останали групи. Най-голямата от всички, съществували някога в една или друга страна шпионска организация повече напомня някакво дружество или землячество, членовете на което от време на време се срещат на другарски пикници, пиянствуват, разменят си информация и се перчат един пред друг с успехите си.
Един от шпионите системно наблюдава движението на корабите през пролива Те-Нароус от ферибоота, превозващ пътници на остров Статен, и накрая толкова се сближава с работещия тук ваксаджия, че откровено му разказва защо тъй често бива тук и веднага се опитва да го завербува. Друг шпионин, увлечен от безочието си поради безнаказаността, написва оскърбително писмо на един американски генерал, който си позволил някаква критична бележка по адрес на нацистите, като при това се подписал с истинското си презиме и дори съобщил истинския си адрес.
След направените арести организацията се разпада. Шпионите и диверсантите, намерили се зад решетката, принадлежат към пет различни резидентури, използвали за връзка с Германия две нелегални радиостанции. Едната от тях — на Уилър Хил е ликвидирана от ФБР, а съдбата на другата остава неизвестна.
Канарис, след като преглежда списъка на арестуваните, направен от Пикенброк, пита:
— Какво ли е станало с „Бродягата"?
— Това е една от загадките, която се опитваме да разгадаем — отговаря Пикенброк. Неговото име никъде не фигурира, така че може би е още свободен. Единственото утешително обстоятелство в цялата тази проклета история.

До 7 юли в абвера, стаили дихание, очакват някаква вест за Сиболд или — колко по-добре би било! — от него самия:и такива случаи има в разузнаването. Но тъй като нищо не получава, началникът на радиоцентъра на абвера във Волдорф Траутман прави опида се свърже с радиста „Глен" в Мексико, който поради голямата отдалеченост предава своите съобщения за Германия чрез „Бродягата". Но и „Глен" мълчи. Тогава Траутман запитва неговата връзка в Мексико — агента Р-3757.

Р-3757 (мексиканският гражданин от немски произход Фернандес) отговаря бързо, но отговорът му не съдържа нищо утешително. Той телеграфира:

„Глен" още не е арестуван, но е под наблюдение. Той ни съветва да предупредите „Бродягата", че в етера го наблюдават 20 радиопеленгатора в САЩ и 3 — в Мексико. „Глен" унищожава своите книжа и е готов да демонтира радиостанцията. Излизането в етера временно е невъзможно. Щом обстановката се подобри, той се надява да възобнови работата чрез подвижен радиопредавател."

Като получала това съобщение, Траутман незабавно телеграфира направо на „Бродягата":

„В интерес на Вашата сигурност занапред до получаването на нови указания прекратете връзката е Хамбург."

Отговор не последва. Радиостанцията на „Бродягата" мълчи.

През следващите два месеца за Уилям Сиболд няма ни вест, ни кост и всички опити да бъде намерен чрез връзките или посолството остават безуспешни.

Към септември американското правителство разполага с всички материали, необходими за организирането на съдебен процес. Мнозина от арестуваните признават вината си и го удрят на такава откровеност при разпитите, че властите получават достатъчно доказателства за осъждане и на онези подследствени като Дюквесън и Ланг, които отричат предявените им обвинения.

На 3 септември 1941 г. във федералния съд на Бруклин започва съдебният процес срещу 19-те арестувани агенти. Още на следния ден Томсън телеграфира в Берлин, че „американската преса поднася съдебните материали под сензационни и крайно неласкави за Германия заглавия".

Началото на процеса случайно съвпада с още едно събитие: ФБР най-после попада на следите на Лудвиг, когато той се опитва да се добере до тихоокеанского крайбрежие, за да се качи на един японски кораб. Задържат го около Сиетъл. Едновременно с него са арестувани още петима агенти от неговата група.

Самият процес започва със сензация. Държавният обвинител във встъпителната си реч заявява, че „най-грижливо пазената тайна на противовъздушната отбрана на Съединените щати — тайната на бомбоприцела „Нордън" — от 1938 г. е известна на германското правителство", и посочва с пръст Ланг, давайки да се разбере че именно той е човекът, който я е откраднал. До 8 септември за Сиболд нищо не се чува. Едва този ден Томсън докладва за него със следната бърза телеграма:

„Според агентурни данни арестите са направени в резултат на сътрудничеството на инженера с фамилно име Сиболд, изглежда, агент на американското разузнаване, с Федералното бюро за разследване."
На следния ден в съда се, появява и самият Сиболд. Прокурорът тържествено го представя на съдийския състав като главен свидетел на обвинението и му посвещава кратка реч.
„В продължение на 16 месеца — казва той — ФБР поддържаше постоянна връзка е нацисткото разузнаване в Хамбург и по късовълновата радиостанция в Лонг Айлънд предаваше в Германия несъществена информация за американската отбранителна програма, получавайки в замяна сведения за немските агенти в САЩ. Тази радиостанция беше монтирана по указание на немското разузнаване за предаване на секретни данни, отнасящи се за отбранителните мероприятия на Съединените щати, и за ръководене на шпионите на територията на нашата страна. Този замисъл се обърна срещу самите немци благодарение на това, че Сиболд, след като пристига от Германия в началото на 1940 г., незабавно запознава с него Федералното бюро за разследване." На 9 и 10 септември Сиболд дава подробни показания за дейността на германската агентура в САЩ и за нейните ръководители в Хамбург — доктор Ранкин и Хайнрих Сорау.
Канарис, атакуван с въпроси от Министерството на външните работи, СД и дори от щаба на Хитлер, след дълго увъртане, убедил се, че повече не може да си мълчи, на 11 октомври 1941 г. изпраща в Министерството на външните работи дълъг меморандум, в който признава, че от 45 арестувани 12 са агенти на абвера, а останалите, макар да не е изключено да са събирали за тях информация, в регистратурата на абвера не фигурират.
Под перото на Канарис историята на Сиболд се превръща в ловко фалшифицирана версия. Канарис по-конкретно пише:
Скоро след като Сиболд започва работа в САЩ, у нас възникна подозрение, че изпращаната от него информация не заслужава пълно доверие, макар че някои негови сведения получиха висока оценка от щаба на ВВС и не се оспорваха от командването на ВМФ. В същото време инфорамцията му например за набелязаните мерки за повишаване боеспособността на военновъздушните сили на САЩ беше призната за негодна, а другите съобщения — за незаслужаващи вниманието на нито едно наше ведомство.
Възникналото в абвера недоверие както към самия Сиболд, така и към неговите материали се засили, когато той се опита да получи от нас кода, използван за нелегалната радиостанция „Макс", чиито предавания той трябваше само да ретранслира. Въпреки настояването му той тъй и не получи кода. Скоро Сиболд изопачи шифрованата телеграма с указанията, които трябваше да предаде на „Глен", и това само засили нашите подозрения.
....Другите резидентури многократно се обръщаха към нас с молба да свържат със Снболд своите агенти, действуващи в Съединедниете щати, но абверът категорично им отказваще , за да не ги излага на опасност от провал.

Оттогава започнахме да изпращаме на Сиболд дезинформация, разчитайки, че ще попадне в ръцете на противника и ще го заблуди за истинските мащаби и насоката на нашата работа в САЩ."
Канарис категорично твърди, че Сиболд уж познавал свързаните с него абверовци сами по псевдонимите им и следователно на него му било известно, че доктор Ранкин всъщност е майор Ритер.
Канарис завършва предългия си меморандум с оплакването, че агентите на абвера никога не получавали подкрепа и защита от посолството и консулствата на Германия в САЩ, докато американската агентура винаги може да се опре на американските представители в чужбина.
Съчинението на Канарис, съдържащо уж правдиво осветление и откровена оценка на събитията, намира благоприятен отклик в Министерството на външните работи и в другите ведомства, а обясненията и оправданията му минават за чиста монета. Въпросът е изчерпан. Канарис отново се измъква.
Меморандумът на главния нацистки шпионин интересен не с това, което се казва в него, а с това. което се премълчава. Без да говорим за такива „дребни" неточности като твърдението, че Сиболд не знаел истинските фамилни имена на Ранкин и Сорау, и че абверът още от самото начало го подозирал като агент-двойник, всичко в този документ е лъжа от начало до край.
Но каква е истинската история на „Бродягам", ако отхвърлим басните на Канарис? През есента на 1939 г., когато завербувал Сиболд и му разрешил да посети американското консулство в Кьолн, Ритер повярвал, че това посещение е наистина необходимо на новия агент, за да осигури жена си с парични средства, докато в Хамбург подготвят за работа с радиостанцията. Изглежда на никого не му и минавало през ум да провери, макар и не особено щателно, кандидата за шпионин — тогава вероятно щеше да стане ясно, че той изобщо няма жена в Америка.
В Кьолн Сиболд се оплакал на американския вицеконсул, че работници на абвера го принуждават да стане радист на немското разузнаване в САЩ и го попитал как да постъпи. Мехер бързо се ориентирал що за човек е Сиболд, не се усъмнил в искреността му и без да се консултира с Вашингтон, опасявайки се, че немците четат донесенията на консулството, го посъветвал привидно да приеме предложението на абвера. Споразумели се, щом завърши подготовката си в Хамбург, Сиболд да замине за САЩ, където специални чиновници на Държавния департамент що го свържат с ФБР. „Бродягата" се върнал в Хамбург, а Мехер се отправил за Лисабон, откъдето информирал Държавния департамент за предстоящото пристигане на Сиболд. На 6 февруари 1940 г. Сиболд пристигнал в САЩ с фалшив паспорт на името на Уилям Д. Сойер. В Държавния департамент и във ФБР от конспиративни съображения започнали да го наричат С. Т. Дженкинс. Не зная и не мога да си обясня как Сиболд, прост и слабограмотен човек, успявал да помни всички свои фамилни имена и да изпълнява сложните задачи толкова успешно, че и двете разузнавания да останат доволни. Той се ползвал с неограниченото доверие на немците, които предавал, и заслужил благодарността на американците, на които служил честно и предано.

С помощта на скрити кинокамери и микрофони, монтирани в кантората на Сиболд на Четиридесет и втора улица в Ню Йорк, агентите на ФБР фотографирвали всички негови посетители и записвали всички разговори. Сиболд нито веднъж не седнал до своята радиорадиостанция. На нея работели сътрудниците на Федералното бюро за разследване, които се научили да имитират до съвършенство радиопочерка на Сиболд.

Доволни от акуратната работа на „Бродягата", немските разузнавачи допуснали още една непоправима грешка. Въпреки твърденията на Канарис, те прикрепили към неговата радиостанция цяла група агенти на различни резидентури. Получило се така, че около юни 1941 г., 17 месеца след завръщането на Сиболд в САЩ, неговата радиостанция обслужвала не само цялата резидентура на хамбургското подразделение на абвера, но и такива агенти и ръководители па групи като Лудвиг и Рюпер. Именно това позволило на ФБР да арестува наведнъж голяма група нацистки шпиони.

Сиболд не бил единственият коз на ФБР. Още един американец от немски произход успява да проникне, изпълнявайки задача на ФБР, в изключително опасната агентурна група на абвера, действуваща в Ню Джързи под ръководството на Карл Рюпер. Ето какво пише на 21 септември изплашеният до смърт Томсън:

„С американското разузнаване е сътрудничел не само Сиболд, но и друг агент на абвера, някой си Валтер Нипкен. Родом от Мюлхайм в Германия, американски гражданин от 1936 г., Нипкен работи в Ню Джързи като стругар в завода за самолетни части. На 21 декември 1940 г, той се запознал с Карл Рюпер, който на 4 януари поискал от него да му даде проектите и чертежите на някои авиационни уреди, за да ги изпрати в Германия.

Рюпер разказал на Нипкен, че след шестгодишна служба в германската армия преминал специална подготовка за шпионаж в САЩ и пристигнал в Щатите четири месеца след започване на войната в Европа със задача да събира секретна информация и да провокира недоволство и безпорядки във военните заводи. Рюпер връчил на Нипкен няколко чертежа и обяснил, че това са образци на материалите, които той трябва да набави. На 5 януари Нипкен ги предал във ФБР и бил завербуван, както и Сиболд, за агент на контраразузнаването. На 11 януари Нипкен отнесъл на Рюпер чертежите на няколко остарели помпи. Рюпер му съобщил, че тези чертежи веднага ще бъдат фотографирани и със следващия параход по куриер ще бъдат препратени в Германия."

Според информацията, получена от Нипкен, ФБР не само арестувало Рюпер и цялата му група, но и разкрило още една нелегална радиостанция, с която токущо започнал да работи немският шпионин-радист Аксел Уилър Хил.

През юни 1941 г., почти едновременно с провалянето на операцията на „Бродягата", в САЩ по нареждане на Рузвелт се закриват всички германски консулства, а на целия им персонал е предложено да се завърне в Германия. В съответна нота решението на американското правителство дипломатично се мотивира с това, че те „се занимавали с дейност, която съвсем не влиза в официалните им функции". Но това не означава край

на немския шпионаж в Съединените щати. Непокътната остава шпионската организация, ръководена от Томсьн, значението на която все повече нараства, а също и агентурата на бременското подразделение на абвера.

Книжата на Пел

През Втората световна война съществува мнението, че от всички дипломатически учреждения на воюващите страни най-достъпни за шпионите на противника са посолствата и мисиите. Всъщност едва ли някъде по земното кълбо би се намерило такова американско и английско посолство или мисия, в които да не е проникнал поне един германски агент. Това с така и за екзотичен Афганистан, и за далечен Лоренсу Маркиш*. При това тъй наречената „черна стая" на Гьоринг систематично подслушва телефонните разговори на дипломатите, монтира микрофони в посолствата, с помощта на завербувани дипломатически куриери преглежда дипломатическата поща по време на доставянето и и т. н. Телеграмите, които си разменят съюзниците, се записват и разшнфроват предимно от кодошифровачното бюро „Б-Динст" на главното командуване на военноморския флот на Германия. Почти през цялата война то разкрива всички американски дипломатически и някои военноморски кодове и шифри.

В Лисабон сътрудникът на резидентурата на абвера Доблер (известен като Дуарт) поддържа връзка с

* До 1975 г. Лоренсу Маркиш е административен център на Мозамбик, „задморската провинция" на Португалия. След провъзгласяването на независимостта на страната на 25 юни 1975 г. Лоренсу Маркиш, преименуван в Мапуту, става столица на свободен Мозамбик. — Бел. прев.

един от английските дипломатически куриери. При обикновеното служебно пътуване, по време на престоя си в Лисабон, той предавал дипломатическата поща на Доблер, който я отварял и фотографирвал материалите на микрофилм.

Много деен немски агент била техническата секретарка на американското консулство в Антверпен белгийката Джени Лемер. Интересна и трудолюбива млада жена, тя с еднакво старание изпълнявала и служебните си задължения, и поставените и шпионски задачи. Поради това, че не достигат технически служещи — американци, Лемер имала достъп до секретните документи и редовно ги предавала на немците, освен всичко, което успявала да подслуша. Но Лемер си спечелила разположението на абвера най-вече с това, че крадяла от консулството чисти бланки за американски паспорти. Ритер който я завербувал и ръководел, веднъж дори разпратил до различните подразделения на абвера писмо с предложение да си разпределят получените от шпионката паспорти. Това продължава до пролетта на 1940 г., когато нацистите окупирват Белгия и американското консулство е закрито.

През войната, след като британското посолство в Италия прекратява своята работа, изключително значение за англичаните придобила дипломатическата им мисия във Ватикана начело с посланика Осбърн, поела върху себе си ролята на наблюдателен пост. Камериерът на Осбърн бил агент на италианското разузнаване, известен под прозвището „Ливио". Според договора, сключен още през 1936 г. между Канарис и началника на италианското разузнаване генерал Роата, абверът получавал събраната от „Ливио" информация, докато не го провалил един английски агент, проникнал в италианското разузнаване.

Историята на шпионажа познава много примери, когато най-добри се оказват не шпионите-професионалисти, а шпионите-дилетанти. Дилетантка била и една млада миловидна унгарка (ще я наречем Илонка Сабо) — камериерка в хотел „Ритц" в Будапеща.

Всичко започнало през февруари 1941 г., когато в Будапеща пристигнал новият посланик на САЩ в Унгария Херберт Пел. Той принадлежал към малката група дипломати-непрофесионалисти, идващи от състоятелни или „добри" американски семейства. Тези представители на „елита" лесно и бързо получавали високи дипломатически постове, до които професионалистите стигали трудно и бавно, и затова се отнасяли към любителите с доста голяма доза неприязън. При назначаването на важни дипломатически постове в чужбина Рузвелт отдавал предпочитание именно на „любителите", смятайки, че те ще му изпращат по-обективни и правдиви сведения, отколкото предпазливите и често консервативни дипломати-професионалисти.

През 1936 г. Пел бил вицепредседател на националния комитет на Демократическата партия за провеждане на избирателната кампания на президента. През 1937 г., една година след преизбирането, Рузвелт назначил Пел за посланик в Португалия, но не като обикновена в подобни случаи награда за оказаното от него съдействие при преизбирането му, а затова, че Лисабон предоставял възможност отблизо да се наблюдават събитията в Европа. Рузвелт се надявал да получи от Пел необходимата информация за немците и италианците, помагащи на метежниците на Франко в Испания. Така Херберт Пел става „пратеник на президента", една от „звездите" на персоналната дипломация на Рузвелт като Булит в Париж, Бидъл във Варшава и Дейвис в Брюксел.

Изразявайки своята признателност за назначението си, Пел изпраща на президента сведение след сведение и рисува картината на ускоряващия се марш на нацизма. В писмата си до Рузвелт тей откровено и подробно излага своите съображения, съмнения и предчувствия, което не би могъл да направи в донесенията си до държавния секретар Хел. Рузвелт разбира и цени Пел и в писмото си от 30 октомври 1940 г., адресирано до „скъпия Берти", пише:

„Вие вероятно дори не можете да си представите, колко е важно за мен, че сега сте в Лисабон... Убеден съм, че смятате за свой дълг и занапред да останете на поста си, тъй като при създалата се обстановка той е за нас най-добрата наблюдателна кула в Европа."

През 1941 г. Рузвелт премества Пел в Будапеща, откъдето той може да наблюдава интригите на Хитлер на Балканите. Пел разбира, че в Будапеща ще остане кратко време, и затова не наема специално помещение за своя резиденция, а се настанява в знаменития хотел „Риц". Обслужва го техническият персонал на хотела, а жена му си взема за лична камериерка Илонка Сабо, която има за задължение да чисти стаите и да обслужва гостите на посланика.

След кратко време у Пел в Будапеща се оказват повече приятели, отколкото у някои други дипломати, които живеят там от няколко години. В спомените си за този период Пел пише:

„Нашите стаи в „Риц" винаги бяха пълни с цветя от унгарците които ненавиждаха нацистите. Постоянно имахме най-различни гости — ерцхерцози, дребни бизнесмени, членове на парламента, министри .. ."

Симпатичната, жива и весела Илонка Сабо се оказва прекрасна камериерка, услужлива, но не раболепна. Тя бързо спечелва разположението не само на Пелови, но и на всички сътрудници на мисията. Но младата жена съвсем не е някаква наивница. Тя много скоро разбира, че Пел държи в кабинета си различни папки с документи и когато по време на чистенето остава там сама, не може да устои на изкушението да надникне в тях. В папките се пазят копия на многобройни писма на Пел до Рузвелт и оригиналите на отговорите на президента. Дори без особено да проумява международните събития, тя съобразява, че е попаднала на „златна жила". Сега и остава само да открие човек, който да се заинтересува от документите.

Докато Сабо размисля как да постъпи по-нататък, самият Пел и подсказва изход от положението. В началото на октомври, предчувствайки неизбежното скъсване на унгаро-американските отношения, той пристъпва към преглеждане на обширната си кореспонденция и към унищожаване на документите, които не смята за необходимо да запази. При подобни условия дипломатите обикновено изгарят документите си, но в стаята на Пел нямало камина. Той просто късал документите и хвърлял парчетата в кошчето.

На следната сутрин по време на поредното чистене на кабинета Сабо намира кошчето пълно с парчета накъсани документи, но не ги изнася заедно с другата смет, а ги скрива в стаята си. И се случва така, че точно тогава на Сабо и попада подходящ „клиент"!

Многолюдните приеми на популярния в града американски посланик привличат вниманието на Вилхелм Гетъл —специалния пълномощник на Шеленберг в будапещенската резидентура на СД. Той изпраща в Берлин съответно донесение и Шеленберг убеждава Хайдрих да поиска от Министерството на външните работи на Германия да вземе необходимите мерки, за да охлади възторженото отношение на унгарците „към тези американци".

Рибентроп възлага на германския посланик в Будапеща Ягов „да доведе този въпрос до сведение на Министерството на външните работи на Унгария". От гледна точка на дипломатическия протокол подобна молба е необикновена, по есесовецът Ягов, без да се стеснява, изпраща в Министерството на външните

работи на Унгария един от младите дипломати на своята мисия. Но чиновникът, който приема немеца, вежливо оставя без внимание оплакването му. Министерството съжалява, не без ехидство заявява той, че унгарците с по-голямо удоволствие посещават американската легация, отколкото германската, но Унгария поддържа нормални дипломатически отношения със САЩ и американският посланик е акредитиран тук на законни основания. Той добавя, че само може да посъветва колегите си от министерството да не се ползват много често от гостоприемството на Пел.

Недоволен от този изход на работата, Хайдрих заповядва на Гетъл да се заеме както трябва с Пел. От този момент тайни агенти на СД постоянно придружават американския посланик, а освен това Гетъл завербува Сабо и сервитьорите на ресторанта в хотела, като им възлага да наблюдават гостите на посланика и да подслушват разговорите им. Още при първата среща хитрата Илонка поднася на немеца приятна изненада: показва му куп накъсани документи от кабинета на посланика и обещава да му доставя всякакви количества, ако, разбира се, старанията и бъдат възнаградени както трябва.

Едва ли трябва да се казва, че Гетъл веднага разбира какви възможности се откриват пред немското разузнаване благодарение на личната камериерка на мисис Пел. Така Сабо става нацистки агент. Сега вече никой не чака кога американският посланик отново ще накъса някакви документи. Щом съпружеската двойка Пел отиде някъде, специалист от СД помага на Сабо да отваря шкафовете на посланика, след което папка след папка пренасят документите в стаята на камериерката и ги фотографират. Това продължава няколко седмици и още известно време след като Германия обявява война на Съединените щати и принуждава Унгария да се присъедини към нея.

В една от папките намират кореспонденцията на посланика с Рузвелт —копия от 15 подробни писма на Пел, включително доклад от Испания от 8 януари 1940 г. Пел бил там за проверка на профранкистки настроения американски посланик и за „коригиране на впечатленията", които този дипломат споделял с Вашингтон. В доклада си, предназначен само за президента, Пел подробно анализирал отношенията на Франко с нацистите и италианските фашисти. Въпреки разпространеното тогава мнение Пел твърдял, че Франко няма да участвува във войната.

Между другите документи в папките се пазело копие на писмо от пет страници с откровена характеристика на противоречивата роля, която тогава играе в американския политически живот полковник Линдберг; секретни предписания на Рузвелт до Пел да направи всичко зависещо от него, за да задържи унгарците от активно участие във войната против Съветския съюз; добре аргументирани политически и икономически доклади за хора и събития в Португалия, Испания, Унгария, Германия, Италия, Франция, а така също и много донесения от политически, икономически и военноразузнавателен характер.

Малко преди да скъсат отношенията си със Съединените щати, на унгарците става известно, че СД е получила достъп до кореспонденцията на Пел. Те не рискуват направо да му кажат за това, а измислят оригинален изход от

положението. Работата е там, че дори след принудителното обявяване на война на САЩ, унгарците не интернират американските дипломати и жителите на Будапеща могат да ги видят по улиците, в магазините, ресторантите и нощните клубове. Изключение правят посланикът и жена му — на тях Министерството на външните работи предлага да не напускат хотела и им забранява да приемат посетители .

Така унгарците не само уж задоволяват протестите на Ягов, който продължава да твърди, че многобройните посещения при американския дипломат създават впечатление сякаш Унгария в съюз със САЩ воюва против Германия, а не обратното, но и слагат край на машинациите на Сабо, тъй като Пел и жена му през цялото време са си в къщи и по такъв начин лишават хитрата камериерка от възможност да се занимава с една тъй доходна за нея работа.

Последният документ, откраднат от шпионката от кабинета на Пел, е от януари 1942 г. Малко преди да напусне Будапеща, Пел си прави подробни бележки, в които сумира наблюденията и впечатленията си от своето пребиваване в Унгария. Сутринта, когато той още спи, Сабо при почистване на кабинета открива бележките на посланика на масата, веднага повиква своята немска свръзка, който страница след страница (Гетъл плаща на камериерката на парче) фотографирва бележките на Пел.

Операцията с документите на посланика продължава само няколко месеца, но резултатът е огромен — буквално стотици фотокопия. Ако се съди по доклада на Шеленберг за Хайдрих, немците получават:

1. Кореспонденцията между Пел и Рузвелт.
2. Обширната кореспонденция на Пел с родните и приятелите му, където той подробно и откровено излагал съображенията си по различни политически и икономически въпроси, засягащи Америка и Европа.
3. Многобройните официални донесения на Пел, заемащ от 1938 г. до 1941 г. поста посланик на САЩ в Лисабон и Будапеща, до правителството на САЩ.
4. Копия на личните писма на Пел до държавния секретар Хел, сенатора Райнолдс и т. н.

Без съмнение това е голям успех на немското разузнаване, което никога дотогава не е държало в ръце всъщност цялата тайна кореспонденция на високопоставен дипломат, който е и доверен приятел на лидера на страната. Макар по-голямата част от откраднатите документи да се отнасяла за минало време, остарелите материали не били много. В рапорта си до Хайдрих Шеленберг подчертава: „Материалите съдържат богата информация по политически и икономически въпроси, а също и мнението на Пел за създалата се в Европа обстановка, изложено от посланика лично до президента Рузвелт, до държавния секретар Хел и в официалните донесения до Държавния департамент."

Колкото и да е странно, немците не използват в пълна степен тези важни материали. Причина за това е ожесточеното интригантство във върхушката на нацистката бюрокрация н преди всичко между Шеленберг и неговия главен клиент —Министерството на външните работи начело с Рибентроп.

В желанието си да не дели с когото и да е било бъдещата слава Шеленберг решава да изкарва материалите на Пел постепенно, да ги представя като серия от сензационни успехи на ръководената от него служба. За подготовката и планирането на този спектакъл — за превеждането, обобщаването и анализирането на документите — е необходимо известно време. През февруари 1942 г. Шеленберг показва първия документ — писмо на Рузвелт, в което той потвърждава, че е получил донесението на Пел, написано на следния ден след като нацистите нападат СССР и съдържащо подробен и добре аргументиран анализ на последиците от тази авантюра па Хитлер. Рузвелт отново оказва пълно доверие на своя приятел и изразява задоволството си от това, че той достойно представя демокрацията във враждебно обкръжение.

Този документ (за да се подчертае особеното му значение, придружителното писмо е подписано лично от Хайдрих) е и изпратен лично на Рибентроп чрез полковника от СС Пикота, офицер за връзка между службата на Шеленберг и Министерството на външните работи. Документът не прави особено впечатление на Пикота и той започва да се колебае дали да доложи за него на Рибентроп, още повече че вече имал големи неприятности по аналогичен повод. А се случило следното. Само няколко седмици преди описаната от нас история Шеленберг представил в Министерството на външните работи на Германия „Резюме на тайната информация от напълно сигурни и изключително добре осведомени източници на САЩ" за военнопромишления потенциал на Америка, особено за авиационната и промишленост с притурка от много статистически таблици и схеми. Но след внимателно изучаване на тези материали експертите на Министерството на външните работи ги квалифицирали като долнопробна литература. А ето ти сега и някакви документи на Пел!

В документите на посланика ставало дума за португалските, унгарските и американските работи и Пикота свикал на съвещание експертите на министерството по тези страни, за да бъде решен въпросът за ценноста на получените материали. Заключението на специалистите било обезкуражаващо. Те заявили на Пикот: „Писмата не съдържат почти нищо освен категорично опровержение и отрицание на идеологията на националсоциализма и фашизма и затова не препоръчваме да се съобщава за тях на министъра на външните работи."

Всъщност документите съдържали много конкретни факти, от които квалифицираният политически аналитик би могъл да извлече безценна информация. Но подчинените на Рибентроп от самото начало се отказали от всякакви опити в тази насока, боейки се да не нервират своя министър с материали, съдържащи толкова рязка критика на нацизма. Те предпочели изобщо да не използват получените материали, както постъпили и с материалите, които „Цицерон" крадял от посланика на Великобритания в Турция.

И все пак документите на Пел се оказват полезни за по-нататъшната кариера на Шеленберг: през декември 1941 г., след като в Берлин са получени първите от тях, той е утвърден за началник на IV управление на СД.

През 1940 г. в американското посолство в Берлин действува агент на абвера под номер Ф-2631 — машинописка, която условно ще нарека фрау Хертер. Тя работи в отдела, създаден за връзка с английските военнопленници. (След започване на войната интересите на Великобритания в Германия се представляват от американското посолство.) Сътрудниците на посолството и военните аташета, за да отидат в кабинетите си, преминават през стаята, в която работи фрау Хертер. По-някога те се спират да побъбрят помежду си или с посетителите, звънят по телефона. Хертер подслушва и запомня разговорите, а и самата тя увлича хората в разговори на определени теми. Началничката и мисис Очснер, жена на берлинския представител на агенция Юнайтед прес, е добре информирана особа. И тя твърде често е използвана от машинописката, която измъква от нея много интересни сведения.

На 4 февруари 1941 г. Хертер подслушва разговора между двама офицери от апарата на военното аташе — за немските експерименти с пускане на димни завеси от нов тип, способни да скриват големи земни обекти и дори отделни райони на Берлин. В донесението си за немците шпионката съобщава, че някои сътрудници на аташето посетили местата, където се провеждат изпитанията на тези димни завеси. Тя научила също, че някои служители на посолството изпълняват по-важна работа, отколкото би трябвало, като се имат предвид скромните им официални длъжности. Така например доктор Спенсър фигурира като сътрудник на отдела по въпросите, свързани с военнопленниците, но представя донесения за такива важни обекти като корабостроителницата в Шчечин, произвеждаща подводници — той ,,случайно забелязал това" по време на пътуванията си из лагерите за военнопленници. Обикновеният радист Хауард, според данни на Хертер, всъщност бил учен от Калифорнийската държавна обсерватория и истинската му работа се състояла в събиране на метеорологична информация, която се съобщава в САЩ, а оттам попада при англичаните.

Подобни сведения не могат напълно да задоволяват американския отдел на СД. Неговият началник Карстен настоява за строго секретна информация, която би дала възможност да се направят изводи за по-нататъшната политика на САЩ по отношение на Германия. Карстен издирва сред американците подходящ човек с цел да го завербува и внедри в посолството. Така той попада на един млад американец, който с нищо особено не се занимава, има добра биография, при това е настроен не само прогермански, но дори пронацистки, макар да се старае да не афишира тези свои възгледи. По предложение на Карстен той постъпва на работа в посолството, получава някаква длъжност в политическия отдел и започва шпионската си дейност с това, че предава на немеца радиобюлетина с резюме на последните съобщения, разпращан от Държавния департамент на всички посолства и мисии на САЩ в чужбина. След започването на войната в Европа в него включват и някои материали, неподлежащи на широко разпространяване.

Не особено много на пръв поглед, но Карстен умее да използва това, което му е попаднало в ръцете. Той възлага на един от своите сътрудници всеки ден да

подготвя разузнавателно донесение, в което съдържанието на радиобюлетина да се обработва така квалифицирано, че в крайна сметка донесението да прави впечатление на задълбочен аналитичен преглед на американските работи, с какъвто не биха могли да се похвалят нито Министерството на външните работи на Германия, нито абверът. От септември 1940 г. до декември 1941 г. Карстен изпраща на Министерството на външните работи 355 такива сведения и престава да ги изпраща едва когато започва войната между Германия и САЩ.
Но открадването на радиобюлетина е само първата крачка в шпионската кариера на младия американец. След това той се сдобива с някои секретни донесения на временно управляващия посолството и с материалите, постъпили в посолството от Държавния департамент.
Освен този агент за Карстен работят най-малко още двама. Единият от тях дружи с военния аташе, а другият —с помощника му. От техническите сътрудници на посолството немецът е обслужван от един „бизнесмен" и една „дама-аристократка", по рождение американка, която някога уж се познавала с Рузвелт. Представяйки се за антифашисти, те постоянно общуват с американските дипломати, канят ги и ги посещават, като използват всеки удобен случай, за да ги въвлекат в обсъждане на поверителни въпроси.
Американските посланици в Мадрид, отначало Ведел, а след това Хейс, се наблюдават и от немци, и от испанци. Резидентурата на Шеленберг системно преглежда американската дипломатическа поща чрез своя агент-испанец, който работи в мадридската поща в отдела, занимаващ се с обработката на дипломатическата поща. Един от високопоставените чиновници на Министерството на външните работи на Испания (той фигурира в архивните материали на абвера и СД само с прозвището „Гилермо") долага на немците практически за всичко, което успява да научи за Ведел и Хейс. Нацисткото разузнаване получпва от него не само данни за внимателното външно наблюдаване над американското и британското посолство в Мадрид, организирано от испанците, но и бележки от разговорите на посланицпте с Франко и министрите на външните работи на Испания.

Разгаданите тайни на „горещата линия"

На 25 юли 1943 г. кралят на Италия Виктор-Емануил приема Мусолини и обявява, че го освобождава от поста глава на правителството. Страната се намира на границата на икономическия, политическия и военния крах, казва кралят, италианските войници не искат да воюват — при тези условия по-добре е дуче да слезе от сцената. Вместо Мусолини престарелият маршал Пиетро Бадолио възглавява правителството. Говорейки по радиото, той съобщава за „ оставката на дуче" и за „края на фашисткия режим". Падането на всесилния диктатор става факт.
Според изчисленията на италианците по онова време немците имали в Италия около 10 хиляди агенти, разпръснати по цялата страна — от правителствената резиденция до най-затънтения полицейски участък. И все пак тази огромна агентурна мрежа не могла навреме да представи на Хитлер нито едно

достоверно свидетелство за характера на наближаващите събития. Първият сигнал постъпва на 25 юли около обед с телеграмата на германския посланик в Рим Макензен. „Според многобройните слухове — се казва в нея — големият фашистки съвет* се събрал вчера привечер и помолил краля да поеме върху себе си отговорността за управлението на страната."
На срочно съвещание при Хитлер, свикано за обсъждане на създалата се обстановка, статс-секретарят

* Институция, създадена от Мусолини с извънредните закони от 1926 г., чиято задача е да контролира работата на парламента. — Бел. прев.

Хевел, представител на Министерството на външните работи в квартирата на Хитлер, докладва, че „макар засега да не са постъпили никакви определени сведения", ясно е, че в Италия е настъпила истинска криза. Макензен обаче смята, че трябва да бъдем внимателни и да не предприемаме нищо."
В девет и половина вечерта, четири часа след като Бадолио говори по радиото, на второ спешно заседание, Хитлер, явно нервничейки, само повтаря, че дуче е излязъл в оставка, макар това известие още да не било потвърдено, и че за глава на правителството бил назначен Бадолио. Отговаряйки на въпросите на присъствуващите, Йодл казва, че трябва да се изчака, преди да се предприеме каквото и да било. В края на съвещанието Хитлер обявява, че на следния ден ще заповяда на командира на трета гренадирска дивизия да влезе в Рим и да арестува цялата „банда" и преди всичко краля, наследника и Бадолио.
Представители на разузнавателните служби не присъствуват на съвещанието. Във „Военния дневник" на германското командуване в бележките за съвещанията сякаш между другото е отбелязано:
„Бързото приключване на кризата не оставя съмнение, че заговорът бил грижливо подготвен, а подготовката за него се е осъществявала толкова тайно, че нашите военни и разузнавателни ведомства се оказаха пред свършен факт."
Хитлер е поразен. Досега, като се започне от 1933 г., именно на него е принадлежала инициативата във всички подобни събития, а сега събитията го изненадват. На 27 юли той заповядва на Канарис и на началника на разузнавателното управление на генералния щаб на вермахта да вземат най-енергични мерки за получаване на конкретна информация за плановете и намеренията на италианците. Но всичко, което те могат да му съобщят, представлява само преразказ на няколко по-рано получени сведения, в които дори не се споменава за възможно изменение на позицията на Италия. Германският военен аташе в Рим генерал Ринтелен докладва, че няма никакви основания да се говори за намерение на Бадолио да премине на страната на съюзниците, както и няма никакви признаци за преговори за сключване на мир.
По време на подготовката на военно-монархическия преврат в Италия Канарис се намира у Ромел във Винер-Нойщадт, близо до Виена, а когато Ромел е изпратен в Гърция, заминава с него. Събитията в Италия го заварват в Солун.

Изминават четири дни, преди Канарис да започне да действува. Той се свързва с началника на италианското военно разузнаване генерал Аме, който е един от участниците в преврата, и се договаря да се срещнет за ,,изясняване на обстановката". Ръководителите на двете разузнавания се срещат на 30 юли във Венеция, когато вече няма съмнение, че италианците ще се мъчат да сключат мир. Но Канарис в доклада си до Хитлер пише:

,,Решимостта на италианците, ако се има предвид народът и въоръжените сили, остава непреклонна. Правителството възнамерява да осъществи твърди вътрешни мероприятия за продължаване на войната. Въпросът за мирни преговори се изключва и дори Ватикана не предприема никакви стъпки в тази насока. На 27 юли бяха разпространени слухове, че Германия има намерение да вкара свои войски в Рим и да върне на власт Мусолини. Главнокомандуващият Амброзио не придава значение на тези слухове. В същото време в Рим назряват опасения, че някои недисциплинирани немски части могат да предприемат нежелателни действия по собствена инициатива."

Такава всъщност е линията, афиширана от италианците, за да замаскират намерението си да денонсират пакта с Германия и да сключат сепаративен мир.

През четирите решаващи дни на юли, след като получава тази информация, Хитлер се намира в неизвестност относно истинското положение на нещата в Италия, не знае какво може по-нататък да очаква и какво трябва да предприеме. На Апенинския полуостров могат да се окажат в капан 8 германски дивизии, а в Сицилия — 70 хиляди войници и офицери от експедиционните войски.

Но ето че все по-често започват да идват тревожни сигнали. От Мерано съобщават, че се предвижда да бъдат заловени германските части при преминаването им през Бренерския проход в Източните Алпи. Командуващият Четвърта италианска армия, разположена на френско-италианската граница, отказва да пусне двете германски дивизии, които се прехвърлят на нови позиции в Северна Италия. След това резидентът на СД в Загреб, позовавайки се на разговор с Павелич, съобщава, че по сведение на хърватския представител при Втора италианска армия, началникът на италианския генерален щаб Роата заявил: ,,Уверенията на Бадолио имат единствената цел да се спечели време за завършване на преговорите с противника."

Сутринта на 29 юли генерал Йодл получава от министъра на ПТТ на Германия пакет със специален знак, означаващ, че в него се съдържа разшифрован подлушан радиотелефонен разговор между САЩ и Великобритания. По този повод във ,,Военен дневник" е записано следното:

,,В 01.00 на 29 юли беше подлушан следният разговор по радиотелефона между министър-председателя Чърчил и президента Рузвелт във връзка с обръщението на генерал Айзенхауер към италианския народ и предстоящото сключване на примирие с Италия:

ЧЪРЧИЛ: Ние не искаме да предлагаме каквито и да е било конкретни условия за примирието, преди да ни помолят за това.

РУЗВЕЛТ: Правилно.

ЧЪРЧИЛ: Ние можем да почакаме ден- два.

РУЗВЕЛТ: Правилно.
През това време ще бъде разгледан въпросът за британските военнопленници в Италия, за да не се допусне прехвърлянето им в страната на хуните. По този повод Чърчил възнамерява да се обърне непосредствено към италианския крал, а Рузвелт обещава да направи същото от своя страна, макар да не знае как ще осъществи намерението си.
По такъв начин — се казва в заключение във „Военен дневник" — е получено неоспоримо доказателство, че между англо-американците и италианците вече се водят секретни преговори."
Рузвелт и Чърчил често разговарят по трансатлантическия радиотелефон, или, както го наричат, „горещата линия". Те считат този начин за връзка не само за безопасен, но и за бърз, тъй като позволява да се избягва дипломатическото разтакаване, зашифроването, изпращането и разшифроването на телеграмите и в същото време укрепва личните им отношения. Увереността на президента и на министър-председателя се базира на уверенията на специалистите, че уж „горещата линия" изключва всяка възможност за подслушване благодарение на това, че разговорът минава през специално засекретяващо устройство, а също и поради автоматичната промяна на честотите, на които работи радиопредавателят, обслужващ тази линия.
Как тогава германците успяват да засекат засекретения разговор между Чърчил и Рузвелт, да го разшифроват и доложат на Хитлер? За да отговорим на този въпрос трябва да се върнем към октомври 1939 г., когато Симон Кодъл, агент на абвера в Ню Йорк, изпраща на Бенсман в Бремен няколко статии от вестник „Ню Йорк таймс". Пакетът с изрезки благополучно подминава британската цензура на Бахамските острови и стига до получателя. Бенсман е особено заинтересован от една статия с интригуващото заглавие: „Разговорите на Рузвелт по радиото с неговите посланици са защитени от засекретяващо устройство, изключващо подслушването от шпиони". В статията се съобщава, че в звуконепроницаема стая в сутерена на Белия дом е монтиран специален уред, който засекретява трансатлантическите телефонни разговори на президента.
Бенсман препраща статията на специален междуведомствен комитет, занимаващ се с въпросите на подслушването, а оттам я изпращат в германската пощенска служба. Макар последната да не се занимава с разузнаване в пълния смисъл на думата, тя разполага с научна база за изследване в областта на съобщенията. След продължителна и упорита работа германците отначало конструират модел на зашнфроващо устройство, след това самия уред, а накрая и дешифриращо устройство. В уединена местност близо до Айндхофен, на брега на окупирана Холандия, се появява специална радиостанция с гигантски насочени антени. Германците я снабдяват с такава съвършена апаратура, че уловените разговори се дешифрират незабавно, а цялата операция, от улавянето до постъпването на преведения текст в Берлин, продължава само около два часа. Вероятно това е най-бързият начин за получаване на секретна информация в цялата история на разузнавателните служби.

Единственият екземпляр на дешифрирания и преведен текст се изпраща само на Химлер. Нито абверът, нито разузнавателните управлеппя на армията, на ВВС и ВМФ получават текстовете на подслушаните телефонни разговори. При Химлер те започват да постъпват от март 1942 г. Най-важните от тях се докладват не Хитлер, а копия понякога се изпращат на Рибентроп, макар че той обикновено не им придава особено значение.
Немските оператори бързо се научават да извличат ценна информация дори от най-кратките или външно съвсем безобидни разговори. Списъкът на английските и американските държвни дейци и високопоставени чиновници, от разговорите, на които немците черпят важни сведения, наподобява справочника „Кой какьв в" в ръководството на съюзните страни: Хари Хопкинс, Идън, Хариман, Андерсън (за известно време фактически заместник на Чърчил), главният личен секретар на Чърчил Мартин, английският посланик във Вашингтон Кемпбел, генералният директор на английското Министерство за икономическа война Лейн Рос, а също и много други отговорни служители от Военното министерство, Министерството на военния транспорт, Министерството на снабдяването и т. н.
Чърчил, абсолютно уверен в сигурността на радиотелефонната връзка, звъни на Рузвелт и на други лица във Вашингтон и Ню Йорк по всяко време на деня и нощта. На 29 юли именно той се обажда пръв на Рузвелт, за да обсъдят важните събития, които стават в Италия. Английското разузнаване разполагало с добра агентура в Рим, но очевидно подготовката за преврата се провеждала в такава тайна, че ако се съди по твърденията на Чърчил, англичаните до последния момент нищо не знаели. „Ние нямахме определена информация за борбата в управляващите кръгове на Италия"—отбелязва Чърчил в мемоарите си.
Английският министър-председател получава и първото съобщение за падането на Мусолини на 26 юли около полунощ и веднага изпраща на Рузвелт телеграма, в която по-конкретно се казва:
„Сегашният етап може да бъде само преходен, но във всеки случай Хитлер ще се чувствува сам без Мусолини."
Тонът на телеграмата на Рузвелт, изпратена до Чърчил малко по-рано, е по-решителен.
„Струва ми се — пише той, — че нашите условия трябва да се свеждат до настояване за безусловна капитулация, подкрепена с гаранция за добро отношение към италианския народ... Нашите полеви командири в никой случай не трябва да преговарят за някакви принципни условия без вашето или моето съгласие."
По време на телефонния разговор на 29 юли и двамата държавни дейци са в прекрасно настроение, шегуват се и бъбрят за последиците от събитията в Апенините и за условията на примирието, макар Италия още да не е направила никакви официални стъпки да преговаря дори за прекратяване на огъня. Наистина в Танжер, Лисабон, Барцелона и Берн италианците вече споменават за сключване на мир, но тези опити носят общ и неофициален характер. А президентът и Чърчил, зарадвани от обнадеждаващото развитие на събитията, разговарят за примирието като за нещо решено.

Именно за този подслушан разговор Йодл докладва на Хитлер. И веднага нерешителността, която цари в щаба, се сменя с трескава дейност. Хитлер най-после получава това, което не може да му даде цяла армия от шпиони. Денят още не е свършил, а германските дивизии по заповед на фюрера вече преодоляват алпийските проходи и скоро плъзват по Италия — от Алпите до Калабрия. В мемоарите си Чърчил твърди, че решението на Хитлер да окупира Италия, е една от най-големите му грешки. Може би е така, но войната в Италия продължава още почти две години.
Фактически германците подслушват радиотелефонните разговори между САЩ и Великобритания до края на войната. На 5 май 1944 г. те улавят и дешифрират петминутния разговор между Рузвелт и Чърчил относно концентрирането на съюзнически войски във Великобритания. Така висшето ръководство на съюзниците потвърждава многобройните съобщения за предстоящото и сега вече неминуемо нахлуване в Европа.
Ако перифразираме известната формула на американската телеграфна агенция, можем да кажем: искате ли да запазите държавна тайнаа, не я доверявайте на телефона.

Загадките на „Овърлорд"

Рано сутринта на 15 януари 1944 г. радиоцентърът на абвера в Хамбург получава следната неподписана телеграма:
„Твърдят, че Айзенхауер пристига в Англия на 20 януари."
Телеграмата пристига от Англия, от агента на абвера А-3725 — младия чертожник Ханс Хансен. Това е 935-тото донесение на датчанина от онзи летен ден на 1940 г., когато го хвърлят с парашут край град Соулсбъри.
Хансен става нацист още преди войната. Когато в своята родина Дания е привлечен към отговорност за някакви криминални престъпления, той избягва в Германия. След окупирането на Дания от хитлеристите Хансен не се връща в родния Скаербраек в Ютландия. Съобразил, че главните сражения предстоят, той решава да не капитулира, а да проникне в Англия преди вермахта, макар и като шпионин на германското разузнаване.
Напълно възможно е Ханс Хансен да не е истинското име на агента. В неговото лична дело, намерено в архивите на абвера, той се споменава и като Шмидт, но и двете двете фамилни имена могат да бъдат само псевдоними. В разузнавенето нямат значение такива дреболии като истински или фалшиви паспорти, истински или измислени фамилни имена. В абвера той е известен като А-3725, а за англичаните е Тайт.
Издирва го в Шлезниг-Холщайн, в лагерите за избягали от Дания фашисти, един от най-опитннте вербувачи на германското разузнаване майор Преториус. Той отвежда Хаисен в Хамбург заедно с още един завербуван, може би швед, а може би финландец, който веднъж се нарича Йорген Бернсон, друг път Аксел Хилберг. В абвера той се води под номер А-3727, а англичаните му дават прозвището „Съмър". Както по-късно става ясно, всъщност това е шведът Госта Кароли. Биографичните им данни са почти неизвестни. Знаем само, че 26-

годишният Хансен по специалност бил чертожник-конструктор, а 27-годишният Кароли — механик.
Първото споменаване за тях в архивните документи на абвера се отнася до времето, когато датчанинът и шведът са живеели в пансиона на фрау Клопщок в Хамбург и преминавали специална разузнавателна подготовка за работа в Англия. Предвиждало се да бъдат хвърлени с парашут в големия триъгълник Бирмингам—Лондон—Бристол, в точката, набелязана от вече познатия ни Ритер (в негово подчинение били всички агенти, прехвърлени по въздуха на територията на противника). Макар обикновено да ги хвърляли поединично, този път Ритер решил да изпрати наведнъж двамата, за да работят заедно в една вече действуваща агентурна група. В процеса на подготовката датчанинът и шведът се сближават и изобщо идеално се допълват: Хансен е главата, а Кароли — мускулите.
Изтича юли 1940 г. Операцията „Морски лъв" — нахлуването в Британските острови — е определена за 5 септември. Канарис вече е назначил Ритер за бъдещ началник на бъдещия отдел на абвера в Англия. Той трябва да дебаркира заедно с войските на втората щурмова вълна на 6 септември, за да ръководи всички операции на абвера в окупирана Англия и да насочва работата на агентите от рода на Хансен и Кароли.
На.3 септември 1940 г. двамата приятели-шпиони се качват в един немски военен самолет в Рен и са хвърлени над малката горичка край древния английски град Соулсбъри. Така започва една от най-успешните операции на абвера, продължила около пет години.
Приземяването им е съвсем несполучливо — Хансен си контузва крака, но предприемчивият Кароли успява да намери лекар, който му слага гипсова превръзка, и скоро агентите пристъпват към изпълнение на задачата си. Само след три дни на път за Лондон Хансен изпраща първата си телеграма. „Пътищата са задръстени от бежанци —гласи тя, — на пръв поглед предимно евреи."
През времето, прекарано в Англия, Хансен изпраща на абвера повече от хиляда съобщения. Освен донесенията с разузнавателна информация той включва, без да се стеснява при подбора на изразите, ругателни, поздравителни и други телеграми. Например на 21 септември 1944 г., като напомня, че изпраща хилядното си съобщение, Хансен моли да поздравят от негово име Хитлер и да му пожелаят най-близка победа. Във всички хроники, посветени на шпионажа през годините на Втората световна война, Хансен се характеризира като човек с изключителен шанс, като „ненадминат" секретен агент.
Хансен е гордостта на абвера, шпионин, който прави чудеса. Ритер в спомените си пише:
,,Скоро след пристигането си в Англия Хансен пристъпи към работата си и я изпълняваше много добре. Той не само ни изпращаше редовно метеорологична информации, но и съобщаваше по радиото наблюденията си за летищата и другите стратегически обекти, при това компетентните органи в Берлин считаха всички получени от него данни за „изключително полезни".

Само пет седмици след приземяването на Хансен в горичката край Соулсбъри Ритер го представя за награждаване с „железен кръст" — първа степен. След хилядната телеграма на Хансен, в която той поздравява Хитлер, в абвера се създава комисия под председателството на някой си полковник Маурер, състояща се от най-опитни разузнавачи, от скептици-кадровицн, специалисти по връзките и дори психиатър. Комисията излиза с решение, че всички тези донесения действително принадлежат на Ханс Хансен и че той работи прекрасно. След това началникът на хамбургското подразделение на абвера предлага да се ходатайствува пред Канарис Хансен да бъде представен за награждаване със златен кръст.

Но успехите на датчанина доставят радост и задоволство не само на абвера. От деня, в който се призамява в Англия, Хансен е гордост и на английското контраразузнаване, и „звезда" на „XX комитет".

...Пръв скача от самолета Кароли, а след него Хансен. Кароли се приземява на поляната край горичката, а Хансен увисва на клоните на едно дърво, но прерязва въжетата на парашута и пада на земята.

— Всичко наред ли е? — пита Кароли.

— Не мисля. Май съм си счупил крака.

Кароли е ужасен: за такива усложнения не са ги готвили.

—Сега какво ще правим?

— Ти върви, а аз ще остана тук — отговаря Хансен.— Някой ще се натъкне на мен, пък аз ще се постарая да се изплъзна.Едва ли са способни да обесят шпионин със счупени крака.

— Никъде няма да отида. Или ще се измъкнем, или ще загинем — продължава Кароли, — хрумна ми хубава идея. Не сме чак толкова откъснати от всички, както мислим. Имаме радиостанция. — Той посочва радиоапаратурата хвърлена с другия парашут заедно с останалото снаряжение. — Във Волдорф ни слушат денонощно. Така че само ще ни чуят по-рано, отколкото са предполагали, и толкова. Веднага ще се свържа с майор Ритер, тук за него работи някакъв уелсец. Може би ще му възложи да ни окаже помощ. Кароли разговаря по радиото с Ритер, който пък се свързва с „Джони" (Оуенс) и му заповядва веднага да тръгне за Соулсбъри, да намери там двамата агенти и да им помогне. „Джони" се опитва да откаже, но Ритер настоява. „Свържете се с тях!— телеграфира той. — Това са нашите най-добри хора. Те се нуждаят от помощ и само вие можете да ги спасите."

Без сам да знае, Ритер си разменя телеграми не с „Джони", а непосредствено с МИ-5. Така поради собствената си непредпазливост той издава на англичаните своите двама агенти и от този момент всичко, което те правят, се контролира и насочва от английското контраразузнаване.

Като си разменят телеграми, Ритер и Кароли разработват сложен план за установяване на връзка с „Джони" и за по-нататъшните си действия. Кароли трябва възможно най-добре и най-удобно да скрие Хансен в горичката, а след това да отиде на гарата в Соулсбъри и да чака „Джони". Ритер описва на Кароли отличителните белези на Оуенс, а на Оуенс — отличителните белели на Кароли и му съобщава паролата. След

като се срещнат, „Джони" и Кароли трябва заедно да се върнат при Хансен и да го отведат при лекар — сигурен човек. По-нататък на Кароли предстои да се заеме с изпълнението на задачата си, а на Хансен, след като се поизлекува, на своята, тъй като всеки от тях си има портативна радиостанция и не зависи от другия. След няколко месеца, на последната си среща с Ритер в Лисабон, „Джони" излага по следния начин събитията от този ден:

— Повярвайте ми, поръчението се оказа невероятно трудно. Пристигнах на гарата и уговореното време. Вашият човек вече беше там, но аз реших да понаблюдавам как се държи и да се убедя, че е сам. На гарата имаше много хора. Вашият човек разглеждаше разписанието и си отбелязваше нещо. Случаен човек не би намерил нищо необикновено в поведението му. Приближих се уж също да направя някаква справка. Той произнесе паролата и кратко попита: „Къде трябва да отведа своя другар?" Съобщих му адреса на лекаря — уелсец, сигурен човек като всички нас, и времето, когато ще ги очаква.

При лекаря се явихме точно в определеното време и датчанинът веднага ми хареса. Докато лекарят му правеше превръзката, казах на датчанин че може да се свърже с мен по всяко време и че може би някога ще ни се наложи да поработим заедно. Той нищо не отговори, дори не кимна. Изглежда, беше сдържан човек и предпочиташе да работи сам. Лекарят заяви, че датчанинът известно време трябва да остане при него и повече нито съм го виждал, нито съм го чувал.

Всъщност всичко е било съвсем иначе. „Джони" е пристигнал на мястото на срещата с кола „Бърза помощ", придружен от лекар, група сътрудници на МИ-5 и няколко други от специалния отдел на Скотланд ярд. В групата е имало и двама контраразузнавачи от „XX комитет".

И двамата агенти са били арестувани. След продължителни разпити пръв капитулирал Хансен. Той се съгласил да стане двоен агент и честно да сътрудничи с англичаните. Към него командировали един контраразузнавач и един радиооператор, макар че Хансен е трябвало да работи със своята радиостанция, и го настанили в една от конспиративните квартири на МИ-5 в Уотфорд, на 18 мили от Лондон.

Съвсем друго било положението с Кароли. Той също се съгласил да стане двоен агент, получил прякора „Съмър" и „XX комитет" няколко пъти предавал чрез него на немците доста обща информация от района на Бирмингам, където шпионинът по нареждане на Ритер трябвало да се засели. Работел лошо, на няколко пъти правел опити да избяга. Накрая английското контра-разузнаване се отказало от услугите му и през цялата война го държало в затвора. По указание на англичаните Хансен изпратил на абвера следната телергама: „3/27 е принуден да прекрати работа по съображения за безопасност. Неговата радиостанция се пази от 3504".

3504 е „Джони", а зад гърба на „Джони" стои МИ-5. Кароли остава в затвора до 1946 г., след това го изпращат в Швеция, където живее и досега, макар и изгубил паметта си.

Ханс Хансен се държал съвсем другояче и въпреки че се ползвал в Англия с по-голяма свобода, не причинявал на английските си господари толкова неприятности. Освен всички други недостатъци той бил и извънредно алчен и непрекъснато изпращал на абвера телеграми с настоявания за пари, като не се стеснявал да прибягва до ругатни, оплаквания, заплахи и дори ултиматуми. През септември 1941 г. в груба форма поискал да му изпратят 4000 фунта, заплашвайки в противен случай да прати абвера по дяволите. Колкото и да е странно, резкостта и невъздържаността на Хансен дори се харесали на Ритер, тъй като той виждал в тях потвърждение на искреността и честността на своя агент. Парите били връчени на представителя на японското разузнаване в Берлин с молба да ги предаде на Хансен. Японците включили в тази акция и военноморския си аташе в Лондон капитан Кано. Ритер от своя страна дал на Хансен указание в определена вечер да бъде на еди-коя си автобусна спирка, след 10 часа вечерта да влезе в първия автобус на девети маршрут, да седне до японеца, който ще чете вестник „Таймс" от същия ден и да го попита: „Какво интересно има днес във вестника?" Японецът ще отговори: „Вземете да видите сам, аз слизам на следващата спирка", и ще предаде вестника на Хансен.

На 26 октомври всичко станало точно така. Японецът предал на Хансен вестника с налепени по вътрешните страници 80 банкноти всяка по 50 фунта. За цялото време, през което Хансен работи за англичаните, те получили от абвера 85 хиляди фунта, които почти покривали всички разходи на английския комитет по дезинформация, направени по време на войната.

Получените от Хансен сведения за предстоящото пристигане на Айзенхауер в Англия, макар да са доказателство за поредния успех на шпионина, не са някаква сензация за абвера. За германците не е тайна, че съюзниците концентрират в Англия войски и военна техника за десант в окупирана Европа, но те могат само да предполагат къде и кога ще стане нахлуването. Телеграмата на агент А-3725 само потвърждава, че огромните подготвителни мероприятия са навлезли в заключителната си фаза. Назначаването на Айзенхауер за върховен главнокомандуващ на съюзните войски е обявено официално още на 25 декември 1943 г.

Фелдмаршал Рундщедт, главнокомандуващ немските войски в Западна Европа, на 19 ноември 1943 г. издава директива, в която се казва: „Противникът завършва подготовката си за настъпление срещу нашия западен сектор. Ние не знаем къде и кога то ще започне."

Подобно „лутане в мрака" по-малко от шест месеца преди десанта на съюзниците в Нормандия безспорно е учудващо. То предизвиква сериозни съмнения относно проницателността на Канарис и ефективността на работата на скалъпения от него абвер. Реакционните германски кръгове в опитите си да открият причините за поражението на хитлеристка Германия твърдят, че абверът не само не предоставял своевременно необходимата информация, но и че заблуждавал върховното командуване, като го снабдявал с неверни сведения. Това, разбира се, не е така.

Естествено ведомството на Канарис съвсем не е било всевиждащо и всечуващо, както твърдят сега неговите защитници, но огромната машина на абвера далеч не винаги е работила на празни обороти. При сложни условия германското разузнаване снабдява върховното командуване със сигурна информация, позволяваща да се следи развитието на англо-американския стратегически план за нахлуване от зараждането му в началото на 1942 г. до десанта на съюзниците в Нормандия през 1944 г. Винаги е много трудно да се проникне в намеренията на противника, които се разработват на най-високо равнище и в условията на най-строга секретност. И все пак абверът успява още от самото начало да определи главния замисъл на съюзниците, на който се базира цялата им по-нататъшна стратегия.

Само две седмици преди Пърл Харбър Рузвелт и Чърчил се срещат във Вашингтон на конференция, копирана в документите като „Аркадия", за да разработят плана за военни действия в Атлантическия и Тихия океан. След 23-дневни преговори е разработено изключително важно решение, в което, според определението на официалния английски военен историк Л. Елис, са отразени най-съществените черти от стратегията на съюзниците, забулени, както тогава се е смятало, в най-дълбока тайна.

И все пак след няколко седмици Канарис връчва на Хитлер доклад от 20 страници за взетите на конференцията решения и за произтичащите от тях практически мероприятия. Този документ е предаден на германците от човек, деликатно наречен „добре известен и сигурен източник от средата на нашите приятели". Всъщност става дума за испанския военен аташе полковник Карлос Гарсия, един от главните агенти на абвера в американската столица.

Испанците измъкват документа от Вашингтон с дипломатическата си поща, след това началникът на военното разузнаване на Франко генерал Мартинес го предава на резидента на германското разузнаване в Мадрид Ленц, който пък със специален куриер го препраща на Канарис.

Едновременно с това абверът получава потвърждаващи данни и от други източници. Италианците препращат на Канарис текста на дешифрираната телеграма на турския посланик в Лондон, предаващ разговора му с американския военен аташе полковник Лиис относно значението, което се придава на Турция в разработените от съюзниците планове. „Черната стая" улавя и дешифрира няколко донесения на португалския посланик в Лондон, когото англичаните информират за конференцията веднага след като Чърчпл се завръща в Лондон. От друг източник, наречен само „наш проверен агент в швейцарския генерален щаб", до резидента на германското разузнаване в берн постъпва подробно донесение за конференцията „Аркадия", получено по телеграфа от военния аташе на Швейцария във Вашингтон. И бременското подразделение на абвера получава не по-малко важна стратегическа информация от агента „Барон" (споменавания вече Опенхайм, банкер от Кьолн), разполагащ с няколко високопоставени информатори сред влиятелните кръгове в Ню Йорк и Вашингтон. В три свои донесения „Барона" твърди, че ако се съди по протоколите на „Аркадия", „въпреки влизането на Япония във войната. Атлантическият океан и Европа се разглеждат като

решаващ театър, Германия — като „главен враг", а нейното поражение — като „ключ към победата". Германското разузнаване следи внимателно осъществяването на стратегическите планове на съюзниците. През май 1943 г. испанският военен аташе във Вашингтон предоставя на абвера допълнителни материали. Той се сдобива с изложение на протокола от „Трайдънт" — поредното съвещание между Рузвелт и Чърчил, на което за първи път се обсъжда подробно въпросът за нахлуването в Европа. Обилна оперативна и тактическа информация се извлича чрез улавянето и дешифрирането на радиотелеграмите на англичаните и американците, чрез грижливо изучаване на заловените документи и разпитите на военнослужещите, взети в плен по време на рейдовете на съюзниците в Диеп и Сен Назер, и от донесенията на агентурната мрежа, специализирала се в получаването на тъй наречената „информация за нахлуването". И все пак всички тези сведения, получени с цената на големи усилия, не достигат до върхушката на главного командуване на вермахта, а ако достигнат, не правят очакваното впечатление. Именно такова е положението през януари 1944 г. когато донесението на агент А-3725 за пристигането на Айзенхауер в Англия започва своя бавен път към германския генерален щаб. Донесението с бележка „неотложно" преминава през многобройни инстанции, преди да стигне до човека, когото би трябвало да заинтересува най-много —до полковник Рьоне, началник на управлението за военно разузнаване на генералния щаб.

През това време А-3725 изпраща ново съобщение. На 16 януари той телеграфира:

В Лондон сега са съсредоточени над 7 хиляди американски войници и офицери, без да се смятат намиращите се в отпуск. Повечето военнослужещи работят в различни щабове, занимаващи се с „подготовката на нахлуването. Един от тях се намира на „Бъркли скуеър" в Мейфеър."

Като използва тези донесения и други материали, Рьоне в оперативната си сводка от 17 януари 1944 г. пише:

„ Пристигането на Айзенхауер в Англия широко се осветлява в пресата и по радиото. Полученото от нас едновременно с него агентурно донесение за създаване на втори щаб на върховното командуване на съюзниците в Гибралтар позволява да се предположи, че става дума за щаб, който да ръководи операциите в Средиземно море, особено против Южна Франция."

В една бележка във „Военен дневник" на главното командуване на вермахта от 1942 г. се казва:

„След лятото и есента на 1942 г. (Диеп, Ел Аламейн и десантът във френска Северна Африка) стана очевидно че англо-американците са решили да открият втори фронт някъде на защитваната от германците брегова линия на Европа."

Ако се съди по бележките във „Военен дневник", оперативните сводки на Рьоне не са съдържали никакви точни сведения относно това, къде именно съюзниците са възнамерявали да открият втория фронт.

На 3 януари 1944 г. Йодъл разпраща на всички разузнавателни ведомства списък с конкретни въпроси, на които иска да се дадат също така конкретни отговори. На 6 януари той извиква при себе си Канарис и Рьоне.
„Задължавам ви — заявява той — да обърнете по-сериозно, отколкото досега, внимание на района на Средиземно море. Всичко, което там става, не само разкрива намеренията на противника в този район, но и може да даде представа за стратегическите замисли и планове на американците в други места."
Йодъл споменава за повишената активност на съюзниците в басейна на Средиземно море. По това време те престанали да изтеглят оттук десантните си кораби, прехвърлили от фронта няколко големи съединения, но не било установено къде се намират тези войски. Изброените от Йодъл факти наистина са съществували, но въз основа на тях той е стигал до абсолютно неправилен извод. „Според мен — заявил Йодъл, — всичко това свидетелствува, че главните военни операции на съюзниците ще се разгърнат в Средиземно море."
„Впрочем — добавя той, — тези дни няколко пъти обсъждахме с фюрера този въпрос. Според него те могат да предприемат отвличащи маневри, преди да се решат да нахлуят. Фюрерът очаква, че те ще направят десант в Португалия или някъде по испанскою крайбрежие, а ако това стане във Франция, то ще е някъде по на север от Жиронда."
Рьоне напуска Йодъл разстроен. Той вече не се съмнява, че англичаните и американците подготвят нещо сериозно и няма да пръскат сили за рейдове и десанти в такива места като Португалия и Испания. Два големи успеха на неговата агентура помагат на полковника да долови нещичко през поставената от съюзниците димна завеса.
На 16 декември 1943 г. той получава откраднато писмо, в което американски офицер, влиятелен сътрудник от щаба на Айзенхауер, откровено разказва за предстоящата операция „Овърлорд". По различни признаци можело да се съди, че става дума за решението на съюзниците да нанесат главния удар през Ламанш. И наистина почти в същото време Рьоне получава по-сигурна информация, потвърждаваща, че под кодовото название „Овърлорд" трябва да се подразбира генерално настъпление на съюзническите войски. Тези сведения той почерпва от твърде авторитетен източник — от строго секретни документи на ръководството на съюзниците.
От октомври 1943 г. резидентурата на СД в Анкара получава информация направо от сейфа на английския посланик в Турция. Доставя я агент с прозвище „Цицерон". Резидентът на СД Мойзиш смята този агент за истинска находка, а получените документи не предизвикват у него никакво съмнение. Но ръководството на СД в Берлин е склонно да мисли, че операцията „Цицерон" е само един трик на английското контраразузнаване, с помощта на който тя смята да снабдява немците с дезинформации. Вместо да действуват, изхождайки от получаваните от „Цицерон" документи, безбройни инстанции безкрайно обсъждат може ли изобщо да им се вярва, а през това време документите губят актуалността си.
Докато тази дискусия продължава, „Цицерон" на 14 декември 1943 г. предава на Мойзиш може би най-важния от всички откраднати от него документи —

протокола от Техеранската конференция, където Рузвелт, Чърчил и Сталин се споразумели за бъдещото направление на военните усилия на съюзниците и за мерките, които ще ускорят пътя към победата. В разговорите на тримата лидери често се споменавала и операцията „Овърлорд"' кодовото название, което Рьоне среща в толкова непредпазливото писмо на американския офицер.

Сега, когато намеренията на съюзниците престават да бъдат за него тайна, скрита зад седем врати, Рьоне въздъхва по-свободно. Предстои му да събере оперативни и тактически подробности, като използва най-различни методи. На всекидневните съвещания с Канарис и главните му помощници, с ръководителите на контраразузнаването и службата за дешифриране Рьоне настоява да се набюодава най-внимателно радиообменът между съюзниците, за да се получи информация, каквато дотогава не може да получи нито един от многобройните германски шпиони, извършили разузнавателни пътувания до най-уязвимите точки на френското крайбрежие и разговаряли там с офицери от разузнаването на полевите армии.

Накрая в отговор на настойчивите му искания от абвера започват все по-често да постъпват донесения за концентрация на съюзнически войски. Така той научава за Първа американска армия в Южна Англия и за три въздушнодесатни дивизии: едната от тях е била разположена в района на Соулсбъри —Джоувил — Тантън, другата —в района между Олдършот и Гилфорд, а третата се формирала около Хъл. В едно съобщение се сочи, че в Рединг е разположен щабът на VII корпус, а в друго —че 49-а английска пехотна дивизия е забелязана да се движи от Шотландия на юг по посока на Харич и Лоустофт, в трето агент на абвера докладва за значителна активност около Пул и Борн-мут. Било забелязано съсредоточаване на военни части, пристигащи от различни части на Великобритания, от Исландия, от района на Средиземно море, от САЩ. Формирали се щабове, при това най-често се споменавали Истборн, Брайтън, Уортинг, Уайт и Уеймът. Въз основа на донесенията можело да се смята, че основната маса на съюзническите войски се концентрирала в южната част на Англия, под Па дьо Кале. Очевидно оттук съюзниците възнамерявали да нанесат главния удар.

И все пак Рьоне засега още не може да отговори на два парливи въпроса — къде именно на френския бряг съюзниците възнамеряват да дебаркират и кога точно ще стане това. В оперативната си сводка от 19 януари Рьоне пише:

„Трябва да се предполага, че настъплението на Запад може да започне всеки момент от средата на февруари, щом времето стане благоприятно за „десантни операции".

Към края на януари Рьоне окончателно стига до извода, че съюзниците могат да започнат десанта приблизително след около две седмици. Той е уверен, че наред с отвличащите операции (през Дарданелите в Черно море по посока към Одеса, през Адриатическо море в Хърватско и Унгария, в сектора между Марсилия и Италианската Ривиера) главният удар без съмнение ще бъде насочен в района на Па дьо Кале, Северна Франция. Рьоне счита, че за съюзниците е безсмислено да изминат дълъг и рискован път, например от

района на Портсмут, щом могат да се прехвърлят в Кале от района на Дувър, където проливът е широк само 20 мили. Разбира се, Па дьо Кале! Рьоне така се самоубеждава, че продължава да смята района в северната част на Франция, намиращ се срещу Па дьо Кале, за главен обект на съюзниците дори след 6 юни 1944 г., когато започва десантът на техните сили на полуостров Котантен в Нормандия.

Погрешното предположение, че уж англичаните и американците ще нанесат главния удар в района на Па дьо Кале, е резултат па грандиозната кампания за дезинформация, грижливо, до най-малки подробности разработена и също тъй грижливо проведена от съюзниците.

“Главна цел на нашата дезинформационна кампания беше —пише по-късно Чърчил — да създаде впечатлението, че уж възнамеряваме да нанесем удар през Па дьо Кале. Дори сега (1955 г.) още не трябва да се разкриват всички методи, с помощта на коиго успяхме да заблудим противника.

По-специално прибягвахме до мерки от рода на мнимата концентрация на войски в Кент и Съсекс, до построяването на цели флотилии от бутафории кораби в Дувър, Сендуич, Ромни, Хейстингс, до учения с десанти на плажовете, до засилване на радиообмена. Всичко това даде отлични резултати."

Началният етап на операцията — форсирането на пролива — бил маскиран под кодовото название „Нептун". Строго погледнато, под названието „Овърлорд" подразбирали операцията от момента на дебаркирането на френския бряг до овладяване на двата плацдарма — „Омаха" и „Юта". За маскировка били разработени два отделни плана за дезинформация - „Бодигард" и „Фортитюд". „Бодигард" имал за цел да камуфлиралира стратегията на съюзниците в Европа и да принуди върховното командуване на германската армия да вземе неправилни решения. Планът „Фортитюд" трябвало да убеди германците, че съюзниците, вземайки под внимание теснотата на Па дьо Кале, ще нанесат главния удар именно в този участък, по най-близката част на френския бряг.

Началникът на лични щаб на Чърчил генерал Исмей и един от най-близките помощници на министър-председателя Джон Бевънс ръководили тази тъй сложна кампания за дезинформация. Заедно с група сътрудници те представлявали нервния център, където се раждали най-невероятни идеи, свързани с осъществяването на плановете „Бодигард" и „Фортитюд". Тук се създавал фантастичен свят с никога не ставащи събития, оттук се пускали да пътешествуват никога несъществували хора, тук се измисляли ситуации, в реалността на които германците трябвало да повярват.

И всичко това в името на една цел: да се внуши на противника, че военните действия ще започнат с десант в Южна Норвегия, предприет от шотландските пристанища, а главният удар ще бъде нанесен (както и предполагал Рьоне) през Па дьо Кале. А десантът на съюзническите войски в Нормандия, откъдето трябвало да се разгърне решаващото настъпление, чрез средствата за дезинформация се представял за тактически отвличащ маньовър. „Ден Д" (т. е. денят за започване на операцията) според плана на организаторите на

мистификацията се падал на третата седмица на юли — 45 дни след истинската дата. В Шотландия „се появила" Четвърта армия —всъщност съществувал само нейният щаб, който пълнел етера с оживен радиообмен, за да имитира поддържане на връзка с влизащите в състава и три корпуса, естествено също мними. В същото време друга илюзорна армия от 12 дивизии „се формирала" в Южна Англия за операции през Па дьо Кале. И тази „армия" поддържала енергичен радиообмен със също такива призрачни части.
За да се придаде по-голяма правдоподобност на дезинформацията, активно се използват и военновъздушните сили на съюзниците. По цялата територия на Западна Европа авиацията на съюзниците бомбардира вражеските летища, радиолокационните уредби, батарейте, железопътните центрове и мостове, но всичко се прави така, че да не насочва противника към мисълта, че съюзниците възнамеряват да направят десант на брега на Нормандия. Ако, да речем, в района на предполагаемия десант се подлагал на бомбардировка някои обект, то извън този район бомбардирали два.
Вземат се най-строги мерки, за да се предотврати изтичането на информация за числеността на нахлуващите сили, за истинските мероприятия и изобщо за всичко, свързано с истинската подготовка. На гражданските лица се забранява да пътуват между Великобритания и Ирландия. От двете страни на залива Фърт ъв Форт, от Уолш до Ландс Енд, е определена забранена за посещения зона от десет мили.
Изглежда само немските шпиони можели да пристигат и заминават където си искат и когато си искат . . .
На 2 февруари 1944 г. Рьоне се среща с Канарис в генералния щаб. Разговорът им е записан и запазен в заловените архиви на абвера. Рьоне не цени особено високо абвера, затова е приятно учуден, когато Канарис му разказва за своята агентурна мрежа, действувала по цялата територия на Англия — от Бристол на юг до Глазгоу и Абърдийн на север — и можела да доставя всякаква необходима информация.
„Ние успяхме толкова сигурно да законспирираме своите хора, че дори сега всеки ден получаваме от Англия по 30-40 донесения, много от които се предават с помощта на нелегални радиостанции, действуващи въпреки твърде сложните електронни мероприя тия."
Изглежда Канарис наистина е вярвал в неограничените възможности на абвера на Британските острови, когато е казвал, че там работят 130 негови агенти, обединени в групи или действуващи самостоятелно. Ръководителят на германското разузнаване рисувал впечатляваща картина. Всяко подразделение на абвера в Хамбург, Бремен, Висбаден, Париж и Брюксел разполагало във Великобритания със своя агентура. Там действувал и ръководеният от Хамбург „феноменален" агент А-3725, т. е. Хансен. Резидентурите в Мадрид, Лисабон и Берн имали шпиони сред високопоставените лица. Мадридската резидентура ръководела две агентурни групи в Англия, чиито шпионски материали се пре-пращали по предназначение с испанската дипломатическа поща. Шпионката с прозвище „Айни", английски агент от лисабонската резидентура, доставяла „първокласна военна информация", а агентурната група, оглавявана от

португалския бизнесмен „Остро", използвала за получаване на секретни сведения филиалите на неговата голяма международна фирма във Великобритания и САЩ. Агентът „Жозефина" имал достъп до донесенията на шведското посолство в Лондон, а агентът „Бант" — до отчетите на добре осведомения швейцарски военен ташее в британската столица.
Канарис уверява Рьоне, че и един от личините секретари на Чърчил предстои да бъде завербуван от абвера, че дръзкият и общителен Хансен е привлякъл за работа в полза на немците сътрудничка в щаба на Айзенхауер, а някакъв полски офицер информирал немското разузнаване за дейността на Първа американска армия.
Разговаряйки с Рьоне, Канарис дава да се разбере, че на него му е ясно каква сложна задача е поставена пред него и неговото ведомство—да набави извънредно важната стратегическа информация, и че в тези критични за Третия райх дни от способността на абвера да проникне отвъд завесата на най-строгата секретност, създадена от съюзниците, зависи победата или поражението на хитлеристка Германия.
Този разговор между Канарис и Рьоне се оказва и тяхна последна среща: на 19 февруари 1944 г. адмиралът е свален от поста началник на абвера. Ударът е леко смекчен с назначаването му за ръководител на отдела за икономическа война при щаба на върховното командуване. По това време и самият абвер е в трудно положение. Гестапо разкрива в централния му апарат група от антинацисти и провежда грижливо разследване. Като флиртува с недоволните от фашисткия режим, в същото време Канарис продължава честно и предано да служи на нацистите. Но доставяната от абвера информация със своята двусмисленост и неопределеност предизвиква все по-засилваща се критика от страна на командуването на въоръжените сили и на нацисткия апарат. Шеленбург вече разполага с материали, компрометиращи абвера и Канарис, но изчаква, за да бъде нанесен решаващият удар от Рибентроп—друг противник на Канарис.
Разбира се, не всичко, което разказва Канарис на Рьоне, е просто самохвалство, и все пак той заблуждава и себе си: повечето от агентите му са били само пешки в замислената от съюзниците голяма игра, наречена ,,Фортитюд".
Под ръководството на сътрудниците от кабинета на министър-председателя в осъществяването на плана участвуват различни ведомства, организации и щабове. Например в щаба на 21-ва армейска група на фелдмаршал Монтгомери съществува специална дезинформационна група, ръководена от учения Хескит. Освен трима подставени ,,шпиони" на абвера — холандеца „Паул", испанеца ,,Като" и французина „Талейран", които редовно снабдяват немците с дезинформация, Хескит използва и други канали и начини за заблуда на противника и това продължава дори след десанта на съюзниците, извършен на 6 юни 1944 г.
Разузнавателните служби на Великобритания играят главна роля в кампанията за дезинформация. Във връзка със задачата, поставена от „Интелиджънс сървис" пред дипломатите, военните аташета и обикновени ,,осведомени лица", издрънкват в чужбина различни свдения, естествено само такива, които

наподобяват истината. Двойните агенти в Испания, Португалия, Швейцария, Швеция и Турция подхвърлят много подобни материали на германците.
Някои неща от тази „информация" съответствуват на действителността, но по-голямата част само прави впечатление на достоверност. Германците не съумяват да отделят истината от измислицата, както не могат да видят разликата между сведенията, доставени от двойните агенти по плана „Фортитюд", и истинската разузнавателна информация от непрезавербуваните от англичаните шпиони. Агентът „Жозефина" в Стокхолм се сдобил с докладите на военния и военновъздушния аташе на Швеция в Лондон, в които направо се казвало, че съюзниците ще предприемат десант в Нормандия между 15 май и 15 юни. В Берлин на тази информация просто не придават никакво значение, защото тя не съответствува на вече оформилото се мнение на Хитлер и неговите помощници, включително и на Рьоне.
В самата Англия върху осъществяването на плана ,,Фортитюд" работи доста пъстра група от презавербувани агенти на абвера: испанци, скандинавци, австрийка, женена за англичанин, французойка и французин, четирима югославяни, чех, трима поляци, белгиец, двама британски поданици и немец, специализирал се по събиране на военноморска информация. По-късно групата се попълва от агенти, хвърлени на Британските острови между ноември 1943 г. и май 1944 г. от Испания н Португалия, специално за събиране на сведения относно подготовката на нахлуването. Общо взето, дезинформационни материали за Германия доставят над сто презавербувани немски агенти, като четиридесет от тях използват за тази цел радиопредаватели.
В съответствие с внимателно разработения сценарий всеки двойник получава определена роля, а четирима особено ценени от абвера — главните. Между тези четирима е пак Ханс Хансен (в абвера — номер А-3725, в МИ-5 — Тейт), а му помагат „Брутус" в МИ-5, в абвера — „Хуберт".
Брутус, полски щабен офицер, за десет години два пъти изпива до дъно горчивата чаша на поражението — през 1939 г. в Полша и през 1940 г. във Франция. След капитулацията ча Франция той организира там една от първите групи на Съпротивата, която скоро обединява 64 активни участници.
През 1942 г. Брутус е издаден на немците от провокаторката „Котка" (Матилда Каре). Подполковник Райле от парижкото подразделение на абвера отива при него в затворническата килия и му предлага сделка: Брутус се съгласява да работи в Англия за немското разузнаване, а Райле му обещава да организира бягството му от затвора и да не предава в гестапо материалите за неговата дейност в нелегалност.
Полякът приема предложението и още в затворническата килия те подписват тържествено съответния договор. Райле организира бягството му и „Хуберт" - такъв псевдоним му дават в абвера — се връща в Съпротивата, а след това го прехвърлят във Великобритания. В Лондон обаче той незабавно се свързва с МИ-5, разказва своята история и става Брутус — един от най-ценните двойни агенти в системата на „XX комитет".

В Англия Брутус служи като подполковник в полската ескадрила на ВВС и продължава да поддържа тясна връзка с абвера под името Хуберт. Всъщност вместо него това прави един от сътрудниците на комитета по дезинформация. За издигане авторитета на Хуберт пред абвера осигуряват на поляка съответното (разбира се, фиктивно) положение, даващо му възможност да предоставя на германското разузнаване „важна" информация. Той се издига все по-високо по стъпалата на служебната стълба и накрая докладва на Райле, че е назначен за офицер за връзка между полския генерален щаб и щаба на американския генерал Омар Брадли в Лондон.

Сега според замисъла на авторите на плана „Фортитюд" на Брутус му предстои да убеди германците, че уж след като английската групировка на Монтгомери дебаркира в Нормандия, за да отвлече вниманието, първа американска група армии под командуването на Брадли ще нанесе решаващия удар в района на Па дьо Кале. По такъв начин конкретната задача на двойния агент била да внуши на противника мисълта, че съюзниците възнамеряват да осъществят нахлуването на няколко етапа, и да представи главния удар за отвличащ.

Преди Брутус да бъде прехвърлен в Англия, германците го снабдяват с портативна радиостанция, с която по-късно започва да работи радист на МИ-5. Ако се съди по бележките и личното дело на Брутус, информацията, изпращана от мнимия агент на абвера (поточно от негово име), обикновено получавала висока оценка от страна на разузнавателното управление на германския генерален щаб.

Малко преди нахлуването в Нормандия Брутус съобщава в абвера, че от щаба на генерал Брадли е преместен в щаба на върховния главнокомандуващ генерал Айзенхауер. През май 1944 г. той изпраща на Рай-ле седем донесения, признати от германското разузнаване за отлични. „Сведенията, получени от този агент —се казва в специална бележка, — съществено ни помогнаха да си изясним бойната програма на противника " Това „изясняване" обаче не донася на германците нищо добро. Информацията на Брутус само затвърдява увереността им, че Нормандия ще бъде второстепенен обект, а главния удар ще бъде нанесен по на север от силната американска армия на Брадли. Това, което става през онези дни сега вече е далечно минало. Седма германска армия, защищаваща Нормандия, на 6 юни е нападната ненадейно и е разгромена най-вече, защото по-силната Петнадесета армия се е готвела да отблъсне десанта на съюзническите войски в района на Па дьо Кале.

Ханс Хансен, след като съобщава на 15 януари 1944 г., че на следващия ден в Лондон пристига генерал Айзенхауер, за да заеме поста върховен главнокомандуващ, изпраща в Хамбург серия донесения за нарастването на темповете в подготовката на „Овърлорд". През май той всеки ден докладва за концентриране на войски в места, където нищо подобно не става; съобщава за бойна програма, която изглежда точна и правдоподобна, но всъщност е фиктивна; назовава фамилни имена на командуващи, съществуващи само във въображението му; информира, че е посетил Уей в района на Дувър, където уж видял 20 хиляди канадци; Ашфорд, където „констатирал" присъствието на 83-та американска пехотна дивизия; Фолкстън, където уж била разположена щаб-

квартирата на американците и където „забелязал" много ешелони, препълни с войници, пристигнали от САЩ: Ню Маркет, Тетфорд, Кромер и Норич, където „идентифицирал" дивизия след дивизия —изобщо, ако му се вярва, свободно се разхождал из зоните, до които никой нямал достъп.
За свои източници той посочва главния маршал на авиацията, някакъв капитан от военноморския флот и високопоставен офицер от военновъздушните сили. В абвера изглежда никой не се е замислял над въпроса, защо тези тъй солидни хора са толкова откровени с младия датчанин и тъй глупаво издрънкват пред него секретите на „Овърлорд".
Под прозвището „Гарбо" за англичаните работи и презавербувания от тях агент на абвера В-319 — испанскиятжурналист Луис Калво. Под ръководството на сътрудници от комитета по дезинфорамция той създава за германците „голяма" агентурна мрежа от две хиляди измислени от него агенти. Германците вярвали напълно на „Гарбо". Неговата мрежа била наречена „Група Арабал" и била разделена на три подгрупи: „Аларик", „Бенедикт" и „Дагоберт", чиято единствена задача според замисъла на „XX комитет" била да дезинформират германците относно мястото и времето на нахлуване на съюзниците. Ето непълния списък на тези „агенти", направен въз основа на личните им дела в архивите на абвера, а също и преценка за работата им от германското разузнаване в навечерието на англо-американския десант в Нормандия;
В-217 — работи в Бедфорд в САЩ; задоволително.
В-303 — канторски чиновник в Лондон сигурен, но може да изпълнява само прости поръчения.
В-305 — търговски пътник от югоизточна Англия; проверен и сигурен.
В-308 — бизнесмен от Лондон; очевидно сигурен.
В-314 — канторски чиновник; проверен и сигурен.
Операция „Гарбо", започнала през април 1942 г., напълно се разгърнала през пролетта на 1944 г., както и била запланирана от ръководещите я сътрудници в комитета по дезинформация, т. е. около времето, когато „напълно организираната" мрежа на „Гарбо" от несъществуващи агенти трябвало усилено и систематично да снабдява германците с неверни данни относно подготовката на нахлуването. Освен самия „Гарбо" и членовете на неговата група са предавали за Германия информация от онези райони на Англия, където уж се концентрирали съюзнически войски.
Естествено германците не са се доверявали изцяло на агентурните сведения. „Бойната програма на противника" се е правела въз основа на данни от авиоразузнаването, от радиоподслушванията, изучаването на заловените документи, разпитите на военнопленниците, от информацията, получена от дипломатическите представителства на неутралните страни във Великобритания. И все пак агентурната информация се е ползвала с най-голямо доверие, при това често въпреки такива безспорни доказателства като снимките, направени от разузнавателните самолети на Луфтвафе.
Към май 1944 г. в преценките на немците за създалата се обстановка преобладава предположението, че съюзниците ще нанесат главния си удар в района на Па дьо Кале и че преди или след него могат да бъдат проведени за

отвличане на вниманието операции в Норвегия, на френския средиземноморски бряг, дори в Португалия и „може би в Нормандия и Бретан". Рундщедт, който още през октомври 1943 г. смята Нормандия за един от най-заплашените участъци, тъй като „на съюзниците ще са необходими такива големи и просторни пристанища като Харбър и Шербур", сега се съгласява с извода, че нахлуването ще стане именно в района на Па дьо Кале.
Датата на десанта на съюзниците продължава да бъде тайна за германците. Командващият германските военноморски сили във Франция вицеадмирал Кранке на 4 юни в поредната си преценка за обстановката изказва следното съображение: „Съмнително е противникът вече да е успял да съсредоточи достатъчно количество кораби за прехвърляне на войските си за нахлуване." На 5 юни неговото твърдение се поддържа и от Рундщедт в ежеседмичната му сводка, завършваща с извода: „Засега не съществува опасност от незабавно нахлуване."
Ето защо на Западния фронт цари спокойствие. През нощта срещу 5 юни Кранке отменя патрулирането на Ламанш от военноморските патрули. На офицерския състав се разрешават кратки отпуски. В Рен командващият Седма армия назначава на 6 юни военна игра за офицерите. На 5 юни Ромел напуска своя щаб и заминава за Тюрингия.
Заместникът на Йодл генерал Варлимонт в спомените си, публикувани през 1962 г., пише:
„На 5 юни 1944 г., т. е. едни ден преди десанта на съюзниците, германското военно командуване нямаше и най-малка представа, че се намира в навечерието на едно от най-важните събития на войната. Цяло денонощие 5 хиляди кораба са се движили към брега на Нормандия, но не бяха взети никакви мерки, които да дадат възможност те да бъдат открити навреме. "
И все пак, въпреки взетите най-строги мерки за маскировка и колосалната кампания за дезинформация, немците получават съобщение, което по най-безспорен начин свидетелствува, че нахлуването ще се състои в най-близките дни, ако не и часове. Варлимонт пише:
„Ние не знаехме, че още през януари 1944 г. на адмирал Канарис е станал известен текстът на двете части на радиосъбщението, което е трябвало да се предаде от Англия в навечерието на нахлуването като сигнал за френското движение на Съпротивата да приведе своите сили в състояние на готовност. На 5 юни разузнаването информирало Йодл, че привечер службата за безопасност на Петнадесета армия уловила втората част на съобщението. Но никакви изводи от това не последваха."
Както твърди Варлимонт, никой от тези, на които текстът на съобщението е станал известен, включително и Йодл, не му обърнал и най-малко внимание. „Може би—заключава Варлимонт, —за разлика от адмирал Канарис, който по това време вече е в немилост и е сва-лен от поста си, те не са осъзнали важността на полученото предупреждение."
Варлимонт не е съвсем прав, положението е било малко по-различно. Тъй като този епизод представлява определен исторически интерес, аз предприех специални издирвания в заловените архивни материали на генералния щаб на

германските сухопътни войски и открих автентични документи, хвърлящи светлина върху тези обстоятелства. Абверът е предал на върховното командуване конкретни данни, даващи възможност да се определи датата на нахлуването. Документите се оказаха три. Първият от тях е не от януари 1944 г, както твърди Варлимонт, а от октомври 1943 г., вторият—от 2 юни 1944 г., а третият - от 4 юни 1944 г.

И трите документа са били изпратени от парижкото подразделение на абвера, по-конкретно от подполковник Пайле, ръководещ операциите против френското движение на Съпротивата. В първия документ се съобщава, че на 3 октомври е арестуван „един от лидерите на ръководената от Англия диверсионна организации. При разпита арестуваният съобщил, че за оповестяване на предстоящия десант на англичаните и американците във Франция е приета следната парола:

„Les sanglots longs des violins de l'automne blessent riion coeiir d'une langweur monotone"*

*„Цигулков плач (изплувал в здрач) сред късна есен, ме е ранил (и аз, унил) вървя унесен...". Превод на П. Симов, Френски поети", с. 200, изд. Народна култура 1970 г. - Бел. прев.

В тези редове Райле познал един от сонетите на Пол Верлен.

След няколко дни хитлеристите арестували ръководителя на друга група от Съпротивата, който също потвърдил, че такава парола наистина има и че за тази цел са използвани стихове на Верлен.

В донесението си от 14 октомври Райле пише:

,,Първата част на паролата до думата „L'autonme" включително ще прозвучи в ефира по английското радио на 1 и 15 число на месеца, който ще бъде назован, когато бъде необходимо. Предаването на втората част е сигнал, че десантът ще бъде направен в течение на 48 часа, считано от полунощ на денонощието, когато се състои първото предаване на тази част на паролата."

В донесението си от 2 юни Райле информира, че на 1 юни между един и половина и два и половина през деня радиостанция Девънтри няколко пъти предавала първата част от паролата на пет групи от френската Съпротива, предупреждавайки ги, че е необходимо да бъдат в готовност.

Най-после в последното донесение на Райле се казва, че на 3 юни, между дванадесет и два и половина, радиостанция Девънтри 15 пъти предала втората част на паролата.

Донесенията на Райле били изпратени на 23 адреса, включително в щаба на Рундщедт, на командуващите германските войски във Франция, Белгия, Холандия, Дания и Норвегия, на началника на разузнавателното управление на генералния щаб на сухопътните войски полковник Рьоне и др. Първият екземпляр на всяко донесение бил изпращан в квартирата на Хитлер до генерал Йодл. Във всички тези инстанции съобщенията на Райле били получени, но никой не им придал значение, а само „ги сложили към делото".

Началникът на разузнавателния отдел в щаба на Рундщедт полковник Майер-Дитринг разпратил копия от донесенията в разузнавателните отдели при

щабовете на армиите, подчинени на Рундщедт, а в съпроводителната бележка към донесението от 4 юни той стигал до следния извод:
„Сега, както и по-рано, крайбрежието от Шелда до Нормандия и Бретан трябва да се разглеждат като най-вероятен фронт на нахлуването. Засега обаче няма данни за неизбежността на нахлуването"
След като изпратил последното предупреждение на Райле, Майер-Дитринг, убеден, че през близките няколко дни нищо особено няма да се случи, заминал в кратковременен отпуск. Когато след няколко часа съюзниците предприели десанта в Нормандия, той не бил на мястото си.
Нахлуването започва на 6 юни между 1.30 и 2.00 часа през нощта с хвърляне на парашутисти и стоварване на въздушнодесантни части, след което хиляди самолети започват да бомбардират немските батареи и брегови укрепления.
През онова утро Хитлер дълго не можел да се събуди и никой не се осмелил да се яви пред него с такива новини. Едва към пет часа след обед, когато под прикритието на огъня на стотици военни кораби вече дебаркирали около 130 хиляди войници и офицери на съюзниците с 20 хиляди танка, Хитлер започва да взема първите контрамерки.
Десантът на съюзниците в Нормандия не може да накара полковник Рьоне да промени мнението си. Дори на 9 юни, когато съюзниците се намират в Нормандия почти три денонощия, той се опитва да убеди Йодл, че операцията в Нормандия трябва да се разглежда като маньовър за отвличане па вниманието, а „главният удар" трябва да се очаква всеки момент в района на Па дьо Кале".

Шпионинът който измамва Хувър

26 април 1945 г., петък... Все още никой не знае, че до края на войната в Европа остават само две седмици. Третият райх се разпада. Американските градове не са в развалини, нито един вражески войник не е стъпил на американска земя, нито един неприятелски самолет дори не се е приближил до американските брегове. Изглежда, че войната бушува някъде далече — в Тихия океан, в Берлин, в Будапеща... И все пак тук, в усамотеното имение на Лонг Айлънд тя се чувствува.
Всичко, което става зад здраво затворената и охранявана врата на имението, свидетелствува, че Съединените щати не са чак толкова неуязвими за противника, колкото изглежда. В голямата къща, скрита от чужди погледи зад дърветата и храстите на парка, работи радиостанцията на немски шпионин. Това е холандецът Валтер Кохлер — във всеки случай в централната регистратура на абвера той се числи под това име. Оплешивяващ, късоглед човек на петдесет и една години, той не е нито романтик, нито търсач на приключения. В САЩ той пристига през лятото на 1942 г. със задачата да събира всякаква информация за развитието на атомната техника. Възложено му е да сглоби късовълнова радиостанция и да предава съобщенията си до Германия всеки петък в осем часа сутринта.

Очевидно Кохлер действува умело, защото вече много време изпълнява безнаказано своите шпионски задължения, без да пропусне нито един радиосеанс.
В това унило априлско утро Кохлер се готви да предаде до Германия поредното ежеседмично донесение номер 231, както прави вече в продължение на повече от две години от онзи зимен ден на 1943 г., когато неговата радиостанция установява контакт с радиоцентъра на абвера за връзка е агентите в чужбина.
Донесението на Кохлер номер 231 няма никакво отношение към основната му задача и не съдържа никаква секретна информация. В него става дума всичко на всичко за емблемата на ръкавите на американската пехотна дивизия, която уж се прехвърля в Европа. Вече не за пръв път Кохлер изпраща на абвера подобни дреболии, сякаш това би могло да даде нови сили на понеслия големи загуби вермахт...
Тази история започва много преди Кохлер да стане един от главните и герои. На 12 ноември 1940 г. подразделението на абвера в Бремен получава донесение от своя агент в САЩ номер Р—2232. На вид то е съвсем обикновено, но дава начален тласък на верижна реакция, продължила четири и половина години. Според съобщението на агента няколко американски завода, произвеждащи хелий, увеличават своите производствени мощности, което ще доведе и до увеличаване на продукцията. Той обръща внимание на факта, че количествата хелий, произвеждани до този момент, са повече от достатъчни за задоволяването на нормалните потребности на Съединените щати. Военноморският флот на САЩ използва хелия за пълненето на дирижабли и като компонент на въздушна смес за водолази при работа на големи дълбочини и в кесони. Затова, предполага Р—2232, увеличаването на производството на хелий преследва още някаква цел и може би е свързани с развитието на атомната физика или с експериментите, провеждани във връзка с използването на атомната енергия за военни цели.
Под номер Р—2232 се крие отдавнашният жител на Щатите, немският химик Алфред Холхауз, работещ за абвера. Задачата му е да събира секретни сведения по време на чисто деловите на пръв поглед пътувания. Неговото положение иа учен му дава възможност да посещава важни американски предприятия по цялата територия на САЩ. Донесението си от 12 ноември 1940 г. той изпраща след пътуване до град Амарило, щат Тексас, до един от най-големите заводи за производство на хелий, собственост на Министерството на вътрешните работи.
По такъв начин Р—2232 изпраща в абвера онова, което днес може да бъде квалифицирано като първото шпионско донесение, възвестяващо началото на атомната ера.
През втората половина на ноември и през декември Холхауз изпраща в Бремен още няколко съобщения на същата тема. Разбира се, това са само негови предположения, но те не са далеч от истината.
Донесенията на агента не изглеждат на ръководството на бременския филиал на абвера достатъчно убедителни, но отдавайки дължимото на настойчивостта му, то ги препраща в разузнавателните управления на генералния щаб, на военноморските и военновъздушните сили. Тези

ведомства не проявяват особен интерес към съобщенията на Холхауз. Отговорът на щаба на военноморския флот от 17 декември 1940 г. например е типичен за общия скептицизъм:

„Твърденията на агента, че производството на хелий се е увеличило, не представляват нищо ново. Всичко, което ни е известно, не ни дава основание да направим извода, че между увеличаването на производството на този газ и възможното промишлено производство на тежък уран има някаква връзка. Интерес представлява единствено информацията в какви количества и закъде се експортира хелият."

През пролетта на 1941 г. Холхауз, след като се завръща в Бремен, сумира всичко, което знае и за което се досеща, в дълго съобщение със заглавие „Производството на тежък уран от хелий за ВВС на Съединените щати (предположения)", и убеждава тогавашния началник на подразделението в Бремен Карлс да изпрати документа на същите получатели, до които са били адресирани предишните му донесения.

Разузнавателното управление на щаба на военноморския флот не само оставя без внимание докладната на Холхауз, но и недвусмислено дава да се разбере, че абверът не бива да отвлича сътрудниците на управлението от работата им, за да четат празните измислици на агента. В отговора на това ведомство се казва:

„Увеличаването на производството на хелий няма никакво отношение към развитието на атомната техника и се обяснява с разширяването на флота от дирижабли, принадлежащи на военноморските сили на САЩ, а също така с необходимостта да се задоволят потребностите от този газ, свързани със зареждането на многобройните заградителни аеростати."

Началникът на разузнавателното управление на военновъздушните сили Шмидт отговаря на Карлс едва на 19 януари 1942 г. т. е. почти половин година след като получава резюмето на Холхауз.

„Според някои данни — пише той — работата в областта на атомната физика, особено в САЩ, дотолкова с напреднала, че ако войната се проточи, тя може да бъде от съществено значение. Затова е желателно чрез абвера да се получи допълнителна информация за американските планове и за напредъка на САЩ в областта на атомните изследвания."

Началникът на военнотехническото управление на вермахта Родер проявява интерес към донесенията на Холхауз и се обръща към Карлс със следната молба:

„Чрез другите агенти, намиращи се засега в САЩ, е желателно да се изясни:

1) какви процеси се използват за производството на тежък уран;

2) къде се провеждат такива експерименти с големи количества уран, включително и в частни промишлени лаборатории;

2) каква друга суровина се използва при различните процеси."

Родер препоръчва в САЩ да бъде изпратен нов агент, за предпочитане физик, за да събира информация на място. Канарис и Пикенброк се съгласяват и изборът пада на Кохлер.

Той, общо взето, не е идеалният кандидат за изпълнението на такава отговорна задача, но други кандидати няма, а Кохлер все пак притежава определени

качества, които го правят приемлив за ролята на агент на абвера в САЩ. Първо, той не е новак в шпионажа, работил е за разузнаването по време на Първата световна война и епизодично между двете войни. Второ, по националност той е холандец, а по вероизповедание—католик, което би могло да послужи като сериозна причина за бягство от нацистите и му дава основание да се представя за бежанец. И накрая, на времето той е учил за инженер и въпреки че е станал бижутер, все пак са му останали известни технически знания. Като законсервиран агент на германското разузнаване Кохлер живее известно време в Ню Йорк, но е отзован, когато във финансовите му отчети откриват някои ,,неточности". Кохлер успява да се оправдае и ръководството на абвера с удовлетворение посреща съгласието му да се върне в САЩ сега вече като „атомен" шпионин.

Кохлер преминава кратък инструктаж по основите на атомната физика. Малко подновяват предишната му „легенда за прикритие", но както и по-рано, най-добрата му маскировка е неговата външност на безвреден еснаф. Нисък, пълнеещ, той носи очила с дебели стъкла и не бие на очи, нищо не дава повод да бъде заподозрян, че е шпионин. Предвиждало се да замине заедно с жена си за Щатите през Аржентина с виза, която да получи резидентурата на абвера в Мадрид, а по-нататъшният му път да бъде осигурен от резидентурата в Буенос Айрес.

Кохлер се съгласява с този маршрут, въпреки че изпитва узвестни съмнения, доколко е целесъобразно новото му пътуване в САЩ с шпионски цели. Предишния път пребиваването му в Съединените щати завършва благополучно, но той съвсем не е сигурен, че ФБР не се е заинтересувало от него. Освен всичко останало, той е бил и задържан във връзка с едно криминално дело.

Веднъж в Холандия той открадва от свой приятел чанта с няколко хиляди гулдена и е осъден на година и половина затвор, въпреки че излежава само шест месеца.

Той се опасява, че „Интерпол" е разпратил отпечатъците му на всички полиции в света, включително и на американската, и че това може да бъде началото на неговото разобличаване.

В края на краищата Кохлер преодолява съмненията си, за което до голяма степен допринася обещаното високо възнаграждение — той никога не е могъл да устои пред парични изкушения, — но главно защото го осенява блестяща мисъл: да получи парите, да замине за Аржентина и „да се изгуби".

Още в Мадрид първоначалният план за пътуването се оказва под заплаха — резидентурата на абвера не успява да получи за Кохлер виза за Аржентина. Налага се да променят маршрута. Предлагат на Кохлер да замине за САЩ от Лисабон с американска входна виза, която той, дребният, нещастен холандец-католик и антифашист сам трябва да измоли от американския консул.

Кохлер се съгласява и с това. Осенява го нова, още по-перспективна идея, отколкото тази, която го привлича към Аржентина. С тази идея и с фалшиви документи той отива в приемната на американския вицеконсул в Мадрид, за да иска входни визи за себе си и за жена си.

— Знаете ли, сър — заявява той на вицеконсула, — в действителност аз съм сътрудник на абвера и съм изпратен за вашата страна със специална задача. На първо място, аз трябва да сглобя радиостанция, за да предавам на немското разузнаване особено важни и срочни сведения.
Американецът го пита за характера на неговите задачи.
— Предложиха ми да съобщавам за придвижването на воински части — отговаря Кохлер.
Той има достатъчно доказателства, че е немски агент, изпратен за САЩ. В донесения от него малък шперплатов куфар се намира цялата му шпионска екипировка, предоставена му от абвера. Кохлер показва на вицеконсула микрофилми със заснети на тях справочник по монтаж на радиостанции и шифър, нотите на холандския национален химн с написано между редовете със симпатично мастило разписание за работата на радиостанцията и нейните позивни. След това, той показва молитвеник, на който се базира шифърът, химикали за изготвянето на симпатично мастило и проявители, силна лупа, която влиза в екипировката на всички агенти на немското разузнаване. Като последно доказателство Кохлер изважда дадените му 6230 долара в налични пари, туристически чекове, златни монети, някои скъпоценности и малка колекция от редки пощенски марки. Едва след това той започва да разказва измислената от него версия. Кохлер обяснява, че се е съгласил да замине за САЩ със задача на абвера само за да се спаси от нацистите, които го преследват като холандец-патриот и набожен католик.
— Искам да помагам на съюзниците — заявява той. — Ако ми разрешат да замина за Щатите, готов съм да работя за вас, преструвайки се, че изпълнявам задачите на абвера.
Предават предложението във Вашингтон и ФБР решава да рискува. По поръчение на Хувър Държавният департамент изпраща в Мадрид указание да се издаде виза на Кохлер.
Холандецът е озадачен от резултатите на своето посещение в американското консулство. Нито в Мадрид, нито в Лисабон, където той очаква отплаването на кораба, никой не се опитва да го заговори, да му каже нещо определено и той започва да мисли, че наивният вицеконсул е повярвал на неговите басни и му е издал визи без всякакви условия. Такова развитие на нещата изцяло би отговаряло на желанието му да попадне в САЩ със знанието и одобрението на ФБР.
През август 1942 г. той се качва в Лисабон на един португалски кораб, но сътрудниците на ФБР, които очакват Кохлер в Ню Йорк, не успяват да го посрещнат, тъй като той е получил възпаление на белите дробове, граничарите са го свалили от кораба край Флорида и са го настанили в болница, където именно го намират хората от Федералното бюро за разследване. След като оздравява, Кохлер започва да действува—съгласно възложената му от американците задача да предава на германското разузнаване дезинформиращи сведения. Недалеч от Ню Йорк в изолирана вила на Лонг Айлънд е монтирана радиостанция, до която денонощно дежурят сътрудници на ФБР. Самият Кохлер дори не се докосва до нея; предава радист от Федералното боро за

разследване, специално обучен да имитира радиопочерка на холандеца. За пръв път той излиза в етера в събота, 7 февруари 1943 г. в 8 часа сутринта. В това донесение, изпратено както и всички следващи от името на Кохлер, се казва:
„Готов съм да пристъпя към работа. Чувствувам се в безопасност, но съм предпазлив. Ще чакам да излезете в етера в 19.00 Ако не узпеем да се свържем, ще повторя опита на следващия ден по същото време."
Отговорът от Хамбург идва слгадващия петък:
„Чичо много се радва. Той ви благодари и изпраща най-добри пожелания. По-нататък при изпълнение на задачите действувайте вниматлно и предпазливо "
Като се започне от този момент, в продължение на повече от две години радиостанцията на Кохлер работи в съответствие с разписанието и редовно предава в Германия военна и икономическа информация, която е обикновено достоверна, но не представлява особена тайна. Това са сведения за времето (засекретени по време на войната), за движението на корабите през американските пристанища, имената на военните кораби, изпратени на ремонт, нещичко за строителството на новите. От пролетта на 1944 г. и почти до началото на нахлуването на съюзниците предава информация за изпращането на воински части в Европа, заедно с описанието на присвоените им емблеми на ръкавите. На времето Кохлер с съобщил на вицеконсула в Мадрид, че са го изпратили в Щатите, за да събира именно такива данни.
Сред всички тези сведения няма нито едно за развитието на атомната техника, заради която холандецът е и изпратен отвъд океана. Според ФБР немците са напълно удовлетворени от това, което той им изпраща. И наистина отговорите на абверовците на донесенията на Кохлер изобилствуват с похвали и поздравления. Поздравяват го по случай рождения му ден и дори по случай именния му ден, по случай Коледа, Нова година, Великден. ФБР не остава длъжно и много от донесенията на Кохлер завършват с благодарности за поздравления, приветствия и т.н. Общо взето, кореспонденцията има съвсем дружески характер.
Разбира се, американците се занимават с подобна радиоигра съвсем не за развлечение. „Ние искахме — пояснява по-късно директорът на Федералното бюро за разследване Хувър —- да изясним дали в Америка действуват други немски агенти. Та Хамбург би могъл да възожи на Кохлер да се срещне с някой от тях. По-нататък ние се опитвахме да разберем как немците заплащат услугите на своите агенти в Съединените щати. Но главната ни цел беше да заблуждаваме германското върховно командуване, снабдявайки го с дезинформация, преди всичко за времето и мястото на десанта на съюзниците в Европа. Постигнахме големи успехи във всяко едно отношение" — добавя Хувър.
Междувременпо Кохлер живее в малък, но съвсем приличен хотел, получава доста доста добра заплата (от конфискуваните от самия него пари), ползва се с пълна свобода, във всеки случай поне външно, може да ходи когато и където му хрумне. Той бързо свиква да използва предоставените му възможности, става взискателен, държи се твърде предизвикателно и вече не проявява такава откровеност, с каквато отначало разказва за себе си. В поведението му се

появява някаква потайност, на няколко пъти успява да измами наблюдаващите го служители на ФБР. Веднага щом пристигат в САЩ, жената на Кохлер се опитва да скрие комплекта шпионски принадлежности на мъжа си — лупата, специалния фотоапарат „Чайка", химикалите за приготвяне на симпатично мастило и за проявяване на написан с него текст — всичко, което той е показал на американския вицеконсул. Конфискуват парите на Кохлер, предоставени му от абвера, скъпоценностите и марките, но холандецът очевидно има и други средства, за които предвидливо е премълчал и ги пази у някой съучастник. Като казва, че по професия е бижутер, той поисква да му разрешат за прикритие да отвори работилница за ремонт на радиоапаратура — уж се бил уговорил за това с вицеконсула в Мадрид.

Кохлер сътрудничи с американците, според думите на Хувър, „под дулото на пистолета".

От 7 февруари 1943 г. до 26 април 1945 г. ФБР изпраща от името на Кохлер 115 различни съобщения, или общо 231 телеграми, за което свидетелствува номерът на последното му донесение. Аз намерих всички тези телеграми в архивите на абвера, в личното дело на шпионина. Но ето нещо неочаквано: оказа се, че донесенията на Кохлер са не 115, а значително повече! Така например на 4 март 1944 г. ФБР изпраща радиограми номер 63, 64, 65, а по това време в делото на Кохлер в абвера се пазят вече 137 телеграми.

Очакваше ме и друга изненада. За телеграмите, които Федералното бюро за разследване изпраща от името на холандеца, се използва шифърът на абвера, базиращ се на холандския молитвеник — в Мадрид Кохлер го е показал на американския вицеконсул, а в Ню Йорк го е дал на сътрудниците на ФБР. А когато се запознах с телеграмите на Кохлер номер 137, 140, 178, 229 и 240, се оказа, че те са обработени със съвсем друг шифър.

Успях да установя още едно обстоятелство, даващо възможност да се направи извода, че в работата си за германците Кохлер очевидно не е използвал само един канал. Работата е там, че след като Канарис е отстранен и по-голямата част от функциите на абвера са предадени на СД, Валтер Шеленберг реорганизира ведомството, наследено от изпадналия в немилост адмирал. Той е убеден, че по-голямата част от агентите на абвера вече не може да бъде полезна, а някои дори нанасят вреда. Озлобен дилетант, който не вярва на никого и особено на хората на Канарис, той заповядва още веднъж внимателно да се огледат всички агенти, а за да ги оценява, измисля собствена система. По нареждане на Шеленберг на всеки агент завеждат специален картон, като на едната му страна се отбелязват „добрите" донесения, а на другата — „лошите" или съдържащите дезинформации. Според Шеленберг, ако от време на време преглеждат тези картони, биха могли да определят кой агент е полезен и сигурен, а кой е безполезен и дори двоен агент. Предвижда се веднъж на всеки четири месеца да се анализира работата на всеки агент, тъй като се предполага, че за този период ще стане ясно дали донесенията се потвърждават или не. По време на тези нововъведения по-голямата част от агентите, работили за абвера в началото на войната, вече са отпаднали и замислената от Шеленберг реформа

засяга новите, завербувани набързо на мястото на излезлите от играта. Чувствително се променя и съставът на агентите, действуващи в Съединените щати — те стават по-малко, а изпращаната от тях информация — по-лоша. Още през 1942 г., когато Кохлер пристига в САЩ, в списъка на агентите има девет много ценни и няколко десетки средни. След проведената от Шеленберг чистка в списъка остават 12 посредствени агента, главно испанци и португалци. От ценните шпиони успяват да оцелеят само двама.

Един от тях е А—3778 — германски бизнесмен, завербуван от абвера още през 1941 г. Първоначално се предвижда той да замине за Уругвай и там да сглоби радиостанция, за да предава сведения за американската военна промишленост и военните бази, събирани за него от трима агенти в САЩ. Но А—3778 постъпва другояче. След като пристига в Монтевидео, той веднага се свързва с един американски дипломат и му предлага услугите си като двоен агент. По нареждане на ФБР той се прехвърля в Ню Йорк, а в Хамбург съобщава, че уж опитите му да установи радиовръзка с Германия от Уругвай били неуспешни.

В Ню Йорк по заповед на абвера той се среща с друг германски агент, който разполага с радиостанция, и от февруари 1942 г. редовно изпраща на немците дезинформация, подготвена или от ФБР, или от комитета на началник-щабовете. Германското разузнаване е толкова доволно от работата му, че му изплаща общо 55 хиляди долара. А—3778 е използван, за да предава на абвера дезинформиращи съобщения в навечерието на десанта на съюзниците в Нормандия през 1944 г. Така например в едно от тях той съобщава:

„Няколко пехотни и бронетанкови дивизии, които бяха предназначени за изпращане във Великобритания, сега се прехвърлят в района на Средиземно море за провеждането на специална операция."

А—3778 продължава да работи, докато в радиоцентъра на абвера във Уолдорф не остава вече никой, за да приема радиограмите му и да им отговаря.

За друг свой важен агент в Щатите абверът смята Кохлер. Наистина той вече не изпраща толкова обилна информация, както по-рано, но все пак се котира високо. От бележките в неговия контролен картон може да се съди, че той е представил три пъти повече наистина важни по своя характер сведения, отколкото несъществени.

Заинтересува ме как е могло да се получи, че въпреки взискателността на Шеленберг, много от донесенията на Кохлер са получили висока оценка, докато той самият безделничи в Ню Йорк, а ФБР от негово име изпраща на абвера дезинформация. Започнах да подозирам, че човекът, охарактеризиран публично от директора на ФБР Хувър като „агентът, измамил Хитлер", в действителност е измамил Хувър и цялото Федерално бюро за разследване. Неволно се натрапва предположението, че с помощта на някакъв трик Кохлер е съумявал да изпраща на своите германски господари правдиви донесения, докато американските му господари — пак от негово име — изпращат в Хамбург фалшиви.

След съответните издирвания успях да намеря в Германия* трима високопоставени в миналото служители на абвера, които на времето са имали отношение към историята на Кохлер, и те ми помогнаха да си изясня

каква е работата. Оказва се, че наистина първия път Кохлер посещава САЩ, само за да се запознае с обстановката. През 1942 г., преди да замине отново за Щатите, специално го подготвят за ролята на двоен агент. За да улеснят повторното пътуване на холандеца до САЩ, решават той още в Мадрид „да си признае вината и да се съгласи да участвува във всяка радиограма, започната от американците, възползвали се от „измяната му". Но същевременно Кохлер трябва да разгърне работа по събиране на истинска информация, при това „не за Хамбург, а за голямото подразделение на абвера в Париж, откъдето известно време го ръководи някой си полковник Вааг. Дезинформацията, изпращана от Федералното бюро за разследване от името на Кохлер в Хамбург, естествено се и разглежда само като дезинформация.

Как все пак Кохлер успява да мами американците въпреки внимателното денонощно наблюдение под което, както изглежда, се е намирал. Там е работата, че наблюдението не е нито внимателно, нито денонощно, за това ФБР не е отделило достатъчно агенти. А Кохлер е твърде опитен и знае как в случай на необходимост да се отърве от детективите. Той неведнъж успява

* Авторът има предвид ФРГ. - Бел. прев.

да измами американците. Така например, преди да отпътува, в абвера му дават 16 хиляди долара, а той предава на Федералното бюро за разследване само около 6 хиляди. Останалите пари жената на Кохлер пренася в САЩ в корсета си.

Разбира се, той не съобщава нищо на сътрудниците на ФБР за своя контакт с агента на абвера в Рочестър. щат Ню Йорк. Те заедно сглобяват радиостанция, но от предпазливост я използват само в случаите, когато възниква необходимост спешно да се предадат важни сведения, за които агентът от Рочестър обикновено пристига при Кохлер в Ню Йорк. Цялата останала информация холандецът препраща чрез малка куриерска мрежа, създадена от абвера специално за него на испански търговски кораби и на корабите на други неутрални страни. От Лонг Айлънд за Хамбург се изпраща дезинформация, а от Рочестър за Париж — достоверна информация. След освобождаването на френската столица и ликвидирането на намиращия се там радиоцентър на абвера, Рочестър продължава да изпраща по радиото донесенията на Кохлер в Зигмаринген — Югозападна Германия, — където се намира центърът за далечна радиовръзка с агентурата в чужбина.

Въпреки всичките си хитрости Кохлер не изпълнява главната си задача — той така и не успява да се добере до никаква информация за създаването на атомното оръжие. Но това е не толкова негова вина, колкото заслуга на американските органи за сигурност, създадени специално за охрана на проекта „Манхатън".

Германски агент край Чърчил

На 25 август 1944 г. в Париж влизат френските танкисти на генерал Жак Леклерк и американските пехотинци под командуването на генерал Бартън. Сред тези, за които е ударил часът на освобождението, е и една от най известните представителки на международното „висше общество" — херцогиня Жаклин де Брогли. Тя и нейният съпруг, австриецът Алфред Краус поднасят на освободителите подарък: двама офицери от британските военновъздушни сили, които били свалени над града само преди няколко дни преди това, но с помощта на маките* намерили убежище в гостоприемния дом на Брогли на улица „Галили".

Майката на херцогинята — внучка на американския милионер Зингер и съпруга на големия английски банкер Реджиналд Фелоус — била не само братовчедка на Уинстън Чърчил, но и негов близък приятел.

От 1936 г. Жаклин де Брогли, богата и красива млада жена, води независим начин на живот, интересни хора постоянно изпълват нейния дом в столицата и вилата и извън града. Сякаш нищо не се променя и след разгрома на Франция през 1940 г. Емелин, сестра на херцогинята, заедно с мъжа си взема активно участие в движението на Съпротивата. Но Жаклин де Брогли, сред приятелите на която още преди войната има много немци, изглежда, не споделя патриотичните убеждения на сестра си. Почти веднага след подписването на капитулацията в Компиен тя отново започва да устройва големи приеми, с удоволствие посещавани от суетни аристократи, стремящи се да заслужат благоволението на новите господари, и от дългокосите опортюнисти от Монмартър. Започват да се появяват и нови гости — излъсканите хитлеристки офицери, с които я запознава Алфред (Фреди) Краус, един от многобройните й поклонници. През 1941 г. Жаклин де Брогли учудва своето обкръжение, като се омъжва за него. Този брак е неравен и не само защото съпругът на херцогинята става поданик на Третия райх. Краус е приеман от парижкото общество, минава за богат човек, но всъщност той не притежава нищо освен интересна външност, добри маниери и ловкост, благодарение на която успява винаги навреме да целува ръцете на дамите.

Веселостта на Жаклин, привързаността й към приемите и вечеринките изглеждат кощунство на фона на онова, което прави врагът в окупирания град, но в действителност тя се ръководи от благородни мотиви, а начинът й на живот и непридирчивите й запознанства са само грижливо спазвана маскировка.

След капитулацията на Франция Жаклин де Брогли може да избяга в Англия с помощта на своя влиятелен чичо Чърчил, но решава да остане във Франция и

* Маки (от френската дума maques — вечнозелени бодливи, мъчнопроходими храсталаци) е едно от названията на френските партизани през годините на Втората световна война. — Бел. прев.

да вземе участие в борбата на Съпротивата. Тя се свързва с „Интелиджънс сървис" — първата английска разузнавателна служба, започнала да действува във Франция след нейното поражение, а по-късно, когато ръководството на Съпротивата частично преминава към друго британско разузнаване — Управлението за специални операции, — тя се предоставя на негово разположение. С помощта на мъжа си, който минава за убеден антифашист, Брогли започва да обслужва секретната поща на френското нелегално движение. Предават й секретни материали, предназначени за управлението за специални операции в Англия, а Краус ги отнася в Марсилия, в кантората на Савон Гибс, собственик на концерн за производство на сапун, който е главен пункт за прехвърляне на подобни опасни пратки на френска територия. Но де Брогли принася особено голяма полза на съюзниците, като укрива в дома си летците, свалени над територията на противника и очакващи нелегално прехвърляне в Англия. От 1940 г. до освобождението на Париж тя помага да бъдат спасени от лапите на Гестапо 16 френски и английски пилоти.

Енергичната мисис Фелоус, майката на Жаклин де Брогли, прекарала цялата война в луксозен лондонски хотел, се свързва с дъщеря си веднага след освобождаването на Париж. Макар бракът на Жаклин с австриеца, сключен в разгара на войната, да я учудва, тя все пак поканва съпрузите в Англия. По нейна молба Чърчил нарежда незабавно да издадат на Краус входна виза. Благодарение на намесата на министър-председателя това става без обичайните формалности и в края на август 1944 г. Краус се появява в Лондон, но сам, тъй като Жаклин по това време е заболяла.

Мисис Фелоус сърдечно посреща зетя си и го запознава с Чърчил и жена му, които поканват новия си роднина да прекарва събота и неделя в имението им извън града. Симпатичният австриец, веднага се харесва на Чърчил. Краус поверително съобщава на министър-председателя, че неговите високопоставени прятели-антинацисти във вермахта и в правителството възнамеряват да отстранят Хитлер и да постигнат най-бързо завършване на войната, че поради това възложили на него, Краус, да установи контакт с англичаните.

Той предлага услугите си като посредник между германските дисиденти и английските власти и Чърчил го свързва с хората, занимаващи се с подобни деликатни неща.

Краус бързо си спечелва популярност в аристократичното общество на Лондон и става постоянен посетител на луксозните английски клубове. През октомври 1944 г. той внезапно изчезва. Тези които знаят за ролята на Краус, решават, че той е предприел някакво секретно пътуване, свързано с осъществяването на плана, предложен на Чърчил. В продължение на няколко месеца нищо не се чува за него.

На 8 април 1945 г. членът на парламента Грийнвил моли министъра на вътрешните работи Морисън и военния министър Григ да съобщят вярно ли е, че „германски офицер, някои си капитан Краузе, преди около месец прелетял от континента, най-вероятно от Швеция, в Англия, скочил с парашут някъде в провинцията и се появил в Лондон, където се надява да живее като емигрант, и срещу събраната на времето в окупиран Париж информация да получи правото

да се сражава на страната на съюзниците, и че на него не се гледа като на обикновен военнопленник."
Парламентарният заместник на Морисън Елън Уилкинсън отговаря, че става дума не за „капитан Краузе", а за Алфред Краус, бивш служител на германски фирми във Франция, че той съвсем не е такъв, за какъвто с такъв ентусиазъм е приет в Англия, и че виза му е издадена, без да бъде достатъчно проверен и без разрешение на съответните органи. След разследване се решава, че Краус не може да остане на свобода, и го интернират.
След няколко дни този въпрос отново се обсъжда в парламента и Морисън потвърждава, че около месец Краус е бил на свобода, но че през октомври е бил подложен на ограниченията, предвидени за всички граждани на неприятелски страни, макар да нямало никакви основания да се подозира, че „се е занимавал с дейност, нанасяща вреда на Великобритания. Ние знаем за него всичко" — заключава министърът.
Днес ни е известно, че Морисън, потвърждавайки, че английските власти „знаели всичко за Краус", е проявил излишна самоувереност. Изминаха почти тридесет години, преди да може да се смъкне завесата на тайната, свързана с похожденията на хитрия австриец. За първи път се заинтересувах от тази история, след като прочетох мемоарите на абверовеца Хискес. Преди войната Хискес участвувал в ликвидирането на английската разузнавателна мрежа в Европа, а през годините на войната не без успех се борел против агентурата на съюзниците в окупираните от немците страни. Именно Хискес успял да неутрализира работата на холандската резидентура, организирана от Управлението за специални операции, и да установи пълен контрол почти над всички агенти, прехвърляни от англичаните в Холандия през войната. От май 1941 г. до ноември 1943 г. 18 нелегални радиостанции в Холандия под наблюдението на Хискес поддържали връзка с холандската секция при Управлението за специални операции в Англия, което е най-голямото поражение на съюзниците по време на тайната им война с немците.
Преди да отиде в Холандия, Хискес се занимава по линия на абвера с контраразузнаването в Париж, като упорито внедрява свои хора в английската разузнавателна служба. Тук, във Франция, той успява да завербува агента, който в крайна сметка прониква в семейното обкръжение на Чърчил. Този агент е Фреди Краус.
Операцията започва и Париж наскоро след капитулацията на Франция на един от приемите в американското посолство. Сред гостите са Жаклин де Брогли и едни млад немец, за когото организаторите на приема не знаят, че е агент на хитлеристкото разузнаване.
Докато танцува с Брогли и мило и се усмихва, той предупреждава партньорката си, че по-нататъшното и оставане в Париж напълно зависи от добрата воля на германските власти. Той не крие осведомеността си —че Жаклин де Брогли е роднина на британския министър-председател и че майка и живее в Англия.

— Защо да не помагате на Германия в замяна на нашето покровителство? —пита направо немецът. —Не очакваме много от вас. Просто продължавайте да организирате своите приеми и вечеринки, а как ние ще ги използваме— не е ваша грижа. Във всеки случай никой нищо няма да знае.
— Какво искате от мен? — развълнувано пита Брогли.
—Няма да крия: искаме да използваме вашия дом и именито ви извън града за подслушване на интересуващите ни разговори.
— И вие смеете ...
— Само исках да ви помогна — прекъсва я немецът и започва да говори за нещо съвсем друго.
Изплашената де Брогли разказва за странния инцидент на Фреди Краус, на когото, както и се струва, може напълно да се довери, и го моли да осуети това долно начинание на немците.
Австриецът веднага се обръща към някой си Крайц, който, както бил чувал, поддържал контакт с немското разузнаване, и той го свързва с Хискес, като предварително го охарактеризира като най-човечния от всички офицери на абвера в Париж, притежаващ достатъчно мъжество, за да действува решително и самостоятелно.
Крайц поставя капан — той е един от агентите на Хискес за специални поръчения и грижливо законспириран осведомител на абвера. Пък и никой естествено не би нарекъл Хискес добрият самарянин, за какъвто го представял Крайц.
Хискес възлага на Краус но всякакъв начин да развива отношенията си с Жаклин де Брогли, да се прави на влюбен и да спечели пълното й доверие. Австриецът наистина успява да накара Жаклин да се влюби в него. Друг въпрос е какви са били неговите истински чувства към нея; във всеки случай неговата „любов" ни най-малко не му пречи да шпионира младата жена.
Де Брогли изцяло попада под влияние на Краус и във всичко се подчинява на неговите (а всъщност на абвера) изисквания и указания. Той научава за връзката и с МИ —6, Управлението за специални операции, и с френската Съпротива, незабавно докладва на Хискес и издава на своя шеф хората от групата на де Брогли, участвуващи в нелегалната дейност на парижани — същите, на които уж помага като партньор на Жаклин в антинацистката работа.
По-нататък всички вечеринки в дома на де Брогли и в имението й извън града се организират и частично финансират от Хискес. На много от тях присъствува и самият той, за да подсказва на своите хора кои точно бъбривци от обкръжението на херцогинята представляват интерес за абвера. Хискес става почетен гост в дома на семейство Краус. Той се харесва на Жаклин, а Краус се постарава да и внуши, че именно Хискес я спасил от абвера.
Особено ценни са услугите, които Краус оказва на немското разузнаване като секретен куриер. Именно в тази си роля той нанася сериозна вреда на Съпротивата. Цялата доверявана му поща попада при Хискес и абверовецът получава възможност да се запознае с най-секретната кореспонденция, преди тя да е стигнала до съответните получатели.

Хискес извършва редица операции над кореспонденцията: отстранява от нея всичко, което според него не трябва да научи Управлението за специални операции, преписва някои донесения, за да объркa и заблуди онези, за които те са предназначени, подменя истинската информация с фалшива, използва пощата, за да внесе разкол в редиците на Съпротивата.
И всичко това става по вина на човека, който твърдял, че е антифашист, и зад гърба на жената, която уж обичал.
Малко преди това, в стремежа си да укрепи положението на австриеца в семейството на де Брогли и на Чърчил, Хискес организира брака му с Жаклин, като лично оформя всички документи, необходими за встъпването в брак на германски поданик с французойка в окупирана Франция, и става свидетел на сватбата им.
След десанта на съюзническите войски в Нормандия и във връзка с приближаването им до Париж на Хискес му хрумва смелата мисъл да внедри Фреди Краус в семейството на самия Чърчил. Австриецът не възразява и скоро се отправя за Англия като съпруг на де Брогли и баща на детето и. Така сякаш Хискес постига невъзможното: негов агент се появява в Лондон и не само в Лондон, а сред най-близките на британския министър-председател хора.
За какво точно са разговаряли Хискес и Краус, не е изяснено, макар да се знае, че през кратковременния си престой на свобода в Англия австриецът изпратил на Хискес на уговорения адрес няколко донесения.
През войната някои абверовски агенти твърдели, че разполагали с връзки в най-близкото обкръжение на Чърчил. Така по думите на агента „Жозефина" в Швеция „един от информаторите ни имаше роман със секретарката на министър-председателя, което даваше възможност да получаваме изключително интересни сведения". Фалангистът Веласко, работещ за абвера под маската на аташе по печата на испанското посолство в Лондон, заявява, че той имал „свой човек в канцеларията на ръководителя на британския кабинет на министрите на „Даунинг стрийт" 10".
Но всички тези твърдения са твърде съмнителни. Единственият агент на абвера, проникнал в дома на Чърчил е Краус. Английските органи за сигурност извършили съответното разследване, но тъй и не стигнали до истината и не могли да се доберат до доказателства за това, че в семейството на Чърчил се е подвизавал германски шпионин.
Известно време Краус бил държан в лагер за интернирани, а след това го преместили в затвора. При разпитите той категорично отричал вината си. Англичаните многократно, понякога „пристрастно" разпитвали арестувания след войната Хискес, но той не потвърдил сътрудничеството на Краус с абвера.
Докато е бил в английския затвор при строг режим, Краус все пак няколко пъти е заминавал някъде със затворена кола, която идвала специално за него. Обикновено приказлив и общителен, той се връщал мрачен и сдържан. Веднъж през юни 1945 г. австриецът пак заминал за някъде и в затвора повече никой не го е видял.

Какво е станало? Много от героите на разказаната история, които биха могли да хвърлят светлина върху събитията от онези дни, вече не са между живите. Самият Фреди Краус е жив, води затворническо съществуване някъде в Австрия и мълчи.

Епилог

На 26 април 1945 г. ФБР от името на Кохлер изпраща последното негово донесение в радиоцентъра на абвера за връзка със задграничната агентура, намиращ се на три хиляди мили, в сенчестото предградие на Хамбург Волдорф. Това е огромна, грижливо замаскирана сграда над подземен железобетонен бункер, който в продължение на почти десет години е център на германската тайна служба.

Само няколко седмици преди това тук е можело да се видят офицери от разузнаването, радисти, шифровачи, секретарки, куриери... Тук са се събирали нишките за връзка със стотици агенти във Великобритания, Северна и Южна Америка и и такива далечни страни като Патагония* и Афганистан.

Сега тук едва ли можело да се наброят повече от десетина души, равнодушни към всичко. Над тях огромният Хамбург, лежал в руини, а до падането му оставали няколко часа. Радиостанцията все още действувала с помощта на запасни генератори, но ако по-рано всяка смяна приемала стотици донесения, сега всяка телеграма предизвиквала учудване. На кого още му е притрябвало да поддържа връзка с Волдорф?!

Радистът, приел телеграмата на Кохлер, също бил учуден, но все пак записал петзначните групи от цифри и без да ги дешифрира, ги предал на младия лейтенант Роер, старши на смяната. Роер равнодушно погледнал редовете от цифри, веднага накъсал телеграмата и я изхвърлил.

— Той чака отговор—напомнил радистът.

— Предай му да приключи работата.

През май 1945 г. на Кохлер е изпратена телеграма със следното съдържание:

„Обстоятелствата ни принуждават да прекратим връзката, но продължавайте да дежурите веднъж в седмицата в съответствие с разписанието. Не се отчайвайте. Ще се грижим за вас и както обикновено, ще защитаваме интересите ви.

Чичо."

По-късно на същия ден от щаба на наследника на Хитлер адмирал Дьониц идва заповед за унищожаване на радиоцентъра. Специалистите поставят заряд, бързо се измъкват навън и се отдалечават на безопасно разстояние.

Те почувствали как потреперала земята и видели как хвръкнал във въздуха и се пръснал на милиони парчета тежкият покрив на бункера. Така с пламък и грохот Волдорф изчезва от етера.

Две седмици по-късно, в един от бурните дни на онова време, в концентрационния лагер във Флосенбург на струна от пиано, завързана към кука от някаква кланица, нацистите обесват адмирал Вилхелм Франц Канарис.

* Такава страна няма. Патагония е област в Южна Аржентина,
на юг от Рио Колорадо и Рио Негро и на изток от Андите.
Авторът очевидно има предвид Аржентина. - Бел. прев.

Съдържание

Предговор	5
От автора	20
На кормилото — шпионин	25
Операция „Секс"	33
Операция ,,Краун"	49
Двойният агент на върха на управлението	59
Мисията на Форт Белведер	67
Битката на Троянските коне	73
„Джони" предава от „Голф-корт"	91
Обект на шпионажа е Ф. Д. Рузвелт	122
Странната история на Джон Л. Луис	137
Къщата на Масачусетс авеню	l37
Шпиони с дипломатически паспорти	165
Иберийски „черен пазар"	178
Шведска арена	185
Пътят към Казабланка	195
Бизнесменът - агент на абвера	205
,,Да откраднеш дявола от произподнята . . ."	216
В капана на „Бродягата"	237
Книжката на Пел	257
Разгаданите тайни на ,,горещата линия"	268
Загадките на „Овърлорд"	275
Шпионинът, който измамва Хувър	290
Германски агент край Чърчил	311
Епилог	318

Ладислас Фараго.
ИГРАТА НА ЛИСИЦИТЕ.

Първо издание.
Рецензент Пеньо Астарджиев.
Превели от руски Стефка Василева и Емелиян Абаджиев.
Редактор Кузман Савов.
Художник Веселин Павлов.
Художествен редактор Александър Хачатурян.
Технически редактор Ронка Кръстанова.
Коректор Петрана Медникарова.
Издателски номер N6564. Дадена за набор на 5. XII. 1980 г. Подписана за печат на 13.I.1981г.Излязла м. февруари. Печатни коли 20. Издателски коли 16,80. Условно издателски коли 17,40. Формат 84/108/32 Цена 2 лв. Код 22/9536622411/5637-112-81
Партиздат - София, бул. ,,В. И. Ленин" N47, ПК ,,Д. Благоев" - София
ул. ,,Н. Ракитин" N2